LKAB

2018
ÅRS- OCH HÅLLBARHETSREDOVISNING

PERFORMANCE IN IRONMAKING

→ LKAB:s ambition är att skapa välstånd genom att vara ett av de mest innovativa, resurseffektiva och ansvarstagande gruvföretagen i världen.

INNEHÅLL

INTRODUKTION	1
■ 2018 i korthet	2
■ Mål för hållbar utveckling	4
Koncernchefens kommentar	6
■ Så skapar vi värde	10
OMVÄRLD OCH STRATEGI	12
■ Globalt sammanhang	12
Trender på järnmalmsmarknaden	14
Strategiskt ramverk	16
PRODUKTER OCH MARKNADER	18
Järnmalmsprodukter till stålindustrin	18
Industrimineraler och övriga produkter och tjänster	19
Marknadsutveckling	20
VERKSAMHET OCH PÅVERKAN	22
Prospektera	25
Bryta	28
Förädla	32
Transportera	36
■ Leverantörer	40
■ Medarbetare	42
■ Samhällsansvar	46
■ Miljöansvar	53
■ RISKER OCH RISKHANTERING	58
■ Marknads- och omvärldsrisker	60
■ Verksamhetsrisker	61
■ Finansiella risker	62
STYRNING OCH KONTROLL	64
Styrelseordförandens kommentar	64
■ Bolagsstyrningsrapport	65
Styrelse	72
Koncernledning	74
Väsentlighetsanalys	75
GRI-index	78
■ Revisors rapport över hållbarhetsredovisning	80
Koncernöversikt	81
FINANSIELLT RESULTAT	84
Finansiella rapporter	84
Noter	95
Styrelsens intygande	130
Revisionsberättelse	131
Mineralreserver och mineraltillgångar	134
Tioårsöversikt	138
ÖVRIG INFORMATION	139
Termer och definitioner	139
Årsstämma och finansiell information	140
Adresser	lkab.com
GRI-appendix	lkab.com

AFFÄRSIDÉ

Att med utgångspunkt från Malmfälten, för världsmarknaden, tillverka och leverera förädlade järnmalmsprodukter och tjänster för järntillverkning som skapar mervärden för kunderna. Andra närbesläktade produkter och tjänster, som bygger på LKAB:s kunnande och som stödjer huvudaffären, kan ingå i verksamheten.

VISION

LKAB ska av kunderna uppfattas vara den leverantör som ger mest mervärde och därmed vara ledande inom våra utvalda marknadssegment.

PERFORMANCE IN IRONMAKING

Performance in Ironmaking är LKAB:s kundlöfte. Det innebär att vi alltid sätter kunden i centrum och säkerställer kvalitet, stabilitet och leveranssäkerhet i hela vår värdekedja från gruva till hamn. Genom en nära och djup samverkan med våra kunder utvecklar vi våra produkter och bidrar till att förbättra kundernas processer.

OM LKAB:S ÅRS- OCH HÅLLBARHETSREDOVISNING 2018

Styrelsen och verkställande direktören lämnar här Års- och hållbarhetsredovisning för kalenderåret 2018 för Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ), med organisationsnummer 556001–5835. LKAB är ett av svenska staten helägt aktiebolag.

Årsredovisningen är integrerad – innebärande att årsberättelse inklusive hållbarhetsarbetet och bolagsstyrningen redovisas tillsammans med den legala årsredovisningens förvaltningsberättelse och de finansiella rapporterna. En hållbarhetsrapport har upprättats som en del av förvaltningsberättelsen, enligt ÅRL 6 kap 10§, och återfinns på sidorna 5, 10-13, 40-49 och 53-57. LKAB redovisar sitt hållbarhetsarbete enligt Global Reporting Initiative (GRI) riktlinjer Standards nivå "Core" och redovisningens omfattning definieras av GRI-index på sidorna 78-79. En bolagsstyrningsrapport har upprättats som en del av förvaltningsberättelsen, enligt ÅRL 6 kap 6-7§§.

■ Förvaltningsberättelse, hela avsnittet, sidorna 2-5, 10-13, 40-71, och 81-83.

LKAB I KORTHET

4188

medarbetare i LKAB-koncernen

Det krävs en bredd av kompetens för att driva och utveckla LKAB:s komplexa affär, från produktutveckling, prospektering och brytning till förädling, logistik, försäljning och leverans till kunderna. Att attrahera, behålla och utveckla medarbetare är centralt i LKAB:s strategi. Läs mer på sidorna 16–17.

150 000 ton järnmalm bryts i LKAB:s gruvor varje dygn

LKAB:s malmfyndigheter bryts till största delen i underjordsgruvor mer än tusen meter under jord, det ställer krav på såväl säkerhet som effektivitet. All järnmalm som bryts förädlas därefter i våra förädlingsverk. Där sovras och anrikas malmen för att slutligen pelletiseras, det vill säga brännas till små runda järnmalmspellets. Från förädlingsverken transporteras järnmalmsprodukterna på järnväg till hamnarna och skeppas ut till kunder i Europa, Mellanöstern, Nordafrika, USA och Asien.

Läs mer om hur fyndigheter identifieras och bryts på sidorna 25-31.

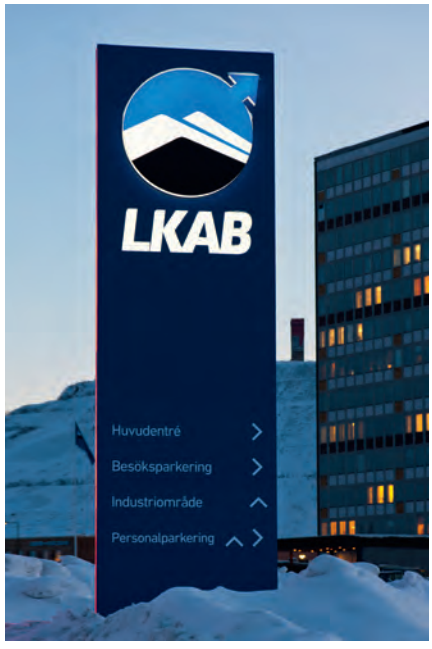

25,9

Mdkr i omsättning

Tre divisioner

Division Norra
Omfattar gruvor och förädlingsverk i Kiruna. Produkterna transporteras på Malmbanan och Ofotbanens järnväg till hamnen i Narvik för utskeppning till stålverkskunder runt om i världen.

Division Södra
Omfattar gruvor och förädlingsverk i Malmberget och Svappavaara. Produkterna transporteras på Malmbanan främst till hamnen i Luleå och vidare till de europeiska stålverkskunderna.

Division Specialprodukter
Utvecklar och tillhandahåller produkter och tjänster, bland annat industrimineraler, borrteknik och fullservicelösningar för gruv- och anläggningsindustrin.

2018 I KORTHET

NETTOOMSÄTTNING
25 892 Mkr

RÖRELSERESULTAT
6 869 Mkr

OPERATIVT KASSAFLÖDE
3 126 Mkr

PRODUCERAT
26,9 Mt
järnmalmsprodukter producerade LKAB under 2018, jämfört med 27,2 Mt under 2017.

LEVERERAT
26,8 Mt
järnmalmsprodukter levererade LKAB under 2018, jämfört med 27,6 Mt under 2017.

NYCKELTAL

Styrning och uppföljning av verksamheten sker i tre divisioner; Division Norra, Division Södra och Division Specialprodukter.

NETTOOMSÄTTNING OCH RÖRELSERESULTAT

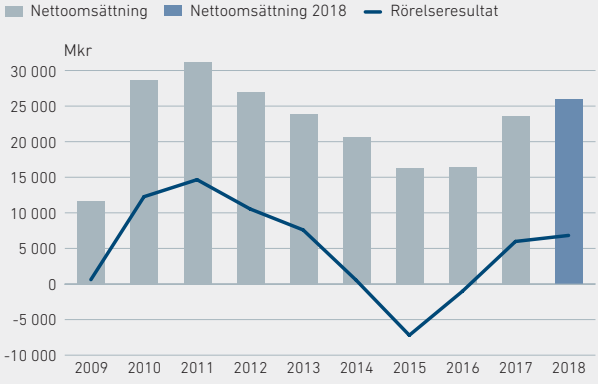

EKONOMISK ÖVERSIKT KONCERNEN

	2018	2017
Nettoomsättning, Mkr	25 892	23 367
Underliggande rörelseresultat[2], Mkr	8 975	7 148
Rörelseresultat, Mkr	6 869	5 975
Rörelsemarginal, %	26,5	25,6
Årets resultat	**5 274**	**4 803**
Operativt kassaflöde, Mkr	3 126	7 136
Avkastning på eget kapital, %	14,1	14,4
Nettoskuldsättningsgrad, %	9,2	-6,6
Investeringar i materiella anläggningstillgångar, Mkr	2 455	2 008
Avsättningar till samhällsomvandling per balansdagen, Mkr	17 625	11 911
Utdelning till ägaren[3], Mkr	3 164	2 882

EKONOMISK ÖVERSIKT DIVISIONERNA

	DIVISION NORRA[1]		DIVISION SÖDRA[1]		DIVISION SPECIALPRODUKTER[1]	
	2018	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Nettoomsättning, Mkr	14 278	13 473	10 534	9 999	3 806	3 936
Underliggande rörelseresultat[2], Mkr	6 016	5 241	2 991	2 746	330	417
Rörelseresultat, Mkr	4 102	4 181	2 799	2 659	330	391

FÖRSÄLJNING PER PRODUKT

Procent av försäljning (Mkr)

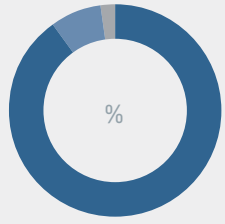

	%
Järnmalmsprodukter	90
Industrimineraler	8
Övrigt	2

PRODUKTION JÄRNMALMSPRODUKTER, Mt

	2018	2017	2016	2015	2014
Division Norra[1]	15,0	14,8	14,3	12,6	–
Division Södra[1]	11,9	12,4	12,6	11,9	–
Totalt	26,9	27,2	26,9	24,5	25,7
Varav pellets	23,9	24,6	24,0	22,2	23,2
Varav fines	3,0	2,6	2,9	2,3	2,5

LEVERANSER JÄRNMALMSPRODUKTER, Mt

	2018	2017	2016	2015	2014
Division Norra[1]	15,2	15,2	14,3	12,4	–
Division Södra[1]	11,6	12,4	12,7	11,8	–
Totalt	26,8	27,6	27,0	24,2	26,0
Varav pellets	22,1	22,9	22,7	20,3	21,7
Varav fines	4,7	4,7	4,3	3,9	4,3

[1] Koncernens resultat och hur koncernen är sammansatt samt hur resultatet fördelas mellan olika rörelsesegment framgår av Not 2 på sidorna 103-104.
Från 2018 används en ny modell för intern resultatfördelning mellan Division Norra och Division Södra. En omräkning har skett för åren 2015-2017 i enlighet med den nya indelningen.
[2] Underliggande rörelseresultat redovisas i Not 46 på sidan 129.
[3] Den av styrelsen föreslagna utdelningen beslutas vid årsstämman den 25 april 2019.

Se även Koncernöversikt sidorna 81–83.

NYCKELHÄNDELSER UNDER ÅRET

JANUARI – MARS

Produktionsrekord för enskilt kvartal. LKAB inleder 2018 stabilt med en fortsatt ökning av produktionsvolymen som under första kvartalet uppgår till en ny rekordnivå.

Grönt ljus för HYBRIT. SSAB, Vattenfall och LKAB samverkar för att utveckla processer för en fossilfri stålproduktion. Efter avslutad pilotstudie, med stöd från Energimyndigheten, fattas i februari beslut om att gå vidare med initiativet och i juni tas första spadtagen till en unik pilotanläggning. Läs mer på sidan 35.

APRIL – JUNI

Färdigsprängt i Gruvberget. Den 9 april sprängs den sista salvan i dagbrottet Gruvberget som brutits sedan 2010. Fyndigheten är dock inte slut. Frågan framåt är om det är ekonomiskt gångbart att bryta och hur man i så fall gör det mest effektivt.

Största byggsatsningen i Kirunas historia presenteras. Den pågående samhällsomvandlingen innebär att LKAB ska bygga tusentals nya bostäder och kommersiella lokaler i Kiruna de kommande åren och på en presskonferens i april presenteras planerna. Nya områden med färdiga detaljplaner och pågående markarbeten är Luossavaara som rymmer 200 bostäder, Jägarskolan med 450 bostäder och kvarteren i Kirunas nya centrum.

LKAB utses till Karriärföretag 2018. För sjätte året i rad får LKAB utmärkelsen "Karriärföretag", ett av Sveriges 100 mest spännande företag att göra karriär på.

LKAB och Kiruna kommun sluter miljardavtal. Avtalet för Gruvstadspark 3 tecknas i juni och säkrar långsiktig utveckling med bland annat fler bostadsprojekt, samtidigt som kommunen omvandlar den nuvarande stadskärnan till industriområde så att LKAB får avgörande tillgång till mark för fortsatt verksamhet.

Mot en ny världsstandard för hållbar gruvbrytning. LKAB sjösätter initiativet SUM, Sustainable Underground Mining. Tillsammans med ABB, Epiroc, Combitech och Volvokoncernen, är målet att sätta en ny världsstandard för hållbar gruvbrytning på stora djup. Läs mer på sidorna 30–31.

Samlad miljötillståndsansökan för Kiruna. Under sommaren lämnas vad som kan vara Sveriges största miljötillståndsansökan in till mark- och miljödomstolen. Nuvarande tillstånd för Kiruna är uppdelade på gruva och förädlingsverk där gruvan är tillståndsprövat enligt en äldre miljölagstiftning. Den nya ansökan omfattar hela LKAB:s verksamhet i Kiruna. Grundliga utredningar har gjorts för att identifiera vilka skyddsåtgärder som behövs för att inte öka påverkan på miljön, även om produktionen ökar.

JULI – SEPTEMBER

Från restprodukt till strategiska mineraler. LKAB meddelar i juli att man investerar i en pilotanläggning för att industrialisera en ny innovativ teknik för att utvinna jordartsmetaller ur restprodukterna från järnmalmsproduktionen. Detta kan leda till att LKAB producerar bland annat fosfor, klassat av EU som en strategisk mineral med särskild vikt för industrin.

Dödsolycka i Svappavaara. Strax före 10.30 fredag förmiddag 27 juli inträffar en allvarlig fallolycka i kulsinterverket i Svappavaara. Medarbetaren transporteras till Umeå men avlider senare till följd av sina skador. Det är ett gravt misslyckande för LKAB och arbetet med säkerhetskulturen har högsta prioritet. Läs mer på sidorna 42–45.

Historiskt byggnadsbyte. LKAB lämnar i en ceremoni den 28 augusti över Kirunas nya stadshus, Kristallen, till Kiruna kommun. I gengäld överlämnar Kiruna kommun det gamla stadshuset inför avveckling. LKAB får tillgång till marken för fortsatt gruvbrytning.

Pelletsverket i Svappavaara repareras under fyra månader. Vid ett sedan tidigare planerat underhållsstopp visade det sig att bärande balkar under kylaren i pelletsverket i Svappavaara behöver bytas tidigare än planerat. LKAB meddelar att pelletsverket i Svappavaara tas ur drift fram till januari 2019.

OKTOBER – DECEMBER

Prospekteringstakten ökas. Resultaten från det utökade provborrningsprogrammet som analyserats under året visar att malmkroppen i Kiruna har en mer komplicerad geometri mot djupet än vad som tidigare varit känt. LKAB meddelar i oktober att prospekteringsarbetet intensifieras för att säkerställa järnmalmsfyndigheter efter 2030 då nuvarande huvudnivåer beräknas vara utbrutna. Läs mer på sidorna 25–27.

Förvärvet av brittiska Francis Flower slutförs. LKAB Minerals förvärv av brittiska Francis Flower godkänns av konkurrensmyndigheterna och ägandet övertas från 3 december 2018. Läs mer på sidan 39.

→ LKAB:s uppdrag är att på ett ansvarsfullt sätt tillvarata Sveriges järnmalmsresurser och säkra uthållig konkurrenskraft och långsiktigt värdeskapande. Hållbarhetsarbetet är därmed centralt i vår affärsstrategi.

2045

Tillsammans med SSAB och Vattenfall driver LKAB initiativet HYBRIT, för en framtida fossilfri stålproduktion. Om initiativet lyckas innebär det ett betydande bidrag till Sveriges uppsatta klimatmål för 2045. Läs mer på sidan 35.

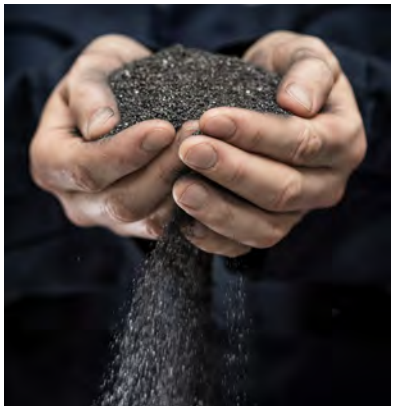

MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

EKONOMISK HÅLLBARHET

LKAB behöver vara finansiellt starkt för att vara ett innovativt och ansvarstagande företag som bidrar till välstånd. Vår strävan är att på sikt fördubbla malmreserven. Samtidigt ska vi fortsätta att förbättra konkurrenskraften med ambitionen att höja produktiviteten med 40–50 procent i nästa generations gruva och förädling. De mål som LKAB har satt upp fram till år 2021 för att mäta och följa upp ekonomisk hållbarhet sammanfattas nedan.

Måluppföljning	2018	2017	Mål
Avkastning på eget kapital ska överstiga 12 procent över en konjunkturcykel	14,1	14,4	>12%
Nettoskuldsättningsgrad 0–30 procent	9,2	-6,6%	0–30%
Ordinarie utdelning ska uppgå till 40–60 procent av årets vinst	60%[1]	60%	40–60%

[1] Styrelsen föreslår till årsstämman att ordinarie utdelning ska uppgå till 3 164 Mkr, vilket motsvarar en utdelning om 60 procent av årets vinst.

SOCIAL HÅLLBARHET

LKAB ska vara en säker och attraktiv arbetsplats, samt utöva ett positivt inflytande på våra affärspartners och vår närmiljö. Inom social hållbarhet är LKAB:s strävan att erbjuda säkra, trygga och hälsosamma arbetsplatser där mångfald, icke-diskriminering och jämställdhet är en självklarhet. Vi arbetar för kompetens i framkant, för att upprätthålla föredömliga intressentdialoger och affärsetiska värdekedjor och vill bidra till levande och inbjudande lokalsamhällen. De mål som LKAB har satt upp fram till år 2021 för att mäta och följa upp arbetet sammanfattas nedan.

Måluppföljning	2018	Basår 2015	Mål 2021
Minska olycksfall med frånvaro till frekvens 3,5 per miljon arbetstimmar till 2021	7,7	6,2	3,5
Andelen kvinnor ska uppgå till minst 25 procent 2021	22,1%	20,0%	>25%
Andelen kvinnliga chefer ska uppgå till minst 25 procent 2021	21,4%	17,7%	> 25%
Efterlevnad av LKAB:s uppförandekod och en väl fungerande dialog med intressenter[3]	91% har gått utbildning.[2] Dialog enligt plan.[3]	n/a[3]	n/a[3]

[2] Nyförvärv av Francis Flower har lett till ett stort tillskott av nya medarbetare i december som ej hunnit genomföra utbildningen 2018.

[3] För mer information angående KPI:er kopplade till målet, se sidan 47.

MILJÖMÄSSIG HÅLLBARHET

LKAB ska vara ett av de mest resurs- och miljöeffektiva gruvföretagen i världen. Vår ambition är att på sikt uppnå en koldioxidneutral verksamhet. Visionen är också en miljöneutral vatten- och energianvändning och inga påverkande utsläpp till omgivningen. Vi vill värna den biologiska mångfalden och strävar efter att omvandla restprodukter till resurser. De mål som LKAB har satt upp avseende miljöförbättringar i det befintliga produktionssystemet sammanfattas nedan.

Måluppföljning	2018	Basår 2015	Mål 2021
Minska koldioxidutsläpp med minst 12 procent per ton färdig produkt till 2021 jämfört med 2015 och samtidigt minska utsläpp av kväve till luft (NO_X)	25,7 kg/ton	27,2 kg/ton	< 23,9 kg/ton
	141 g/ton	158 g/ton	< 158 g/ton
Minska energiintensiteten (kWh per ton färdig produkt) med minst 17 procent till 2021 jämfört med 2015	161 kWh/ton	166 kWh/ton	< 138 kWh/ton
Minska utsläpp av kväve till vatten med minst 20 procent per ton färdig produkt till 2021 jämfört med 2015	16 g/ton	26 g/ton	21 g/ton
Minska utsläpp av stoft till luft från reningsanläggning med minst 40 procent till 2021 jämfört med 2015, räknat som snitt för alla anläggningar [4]	10 mg/m^3 ntg	17 mg/m^3 ntg	10 mg/m^3 ntg

[4] Målet omfattar dammutsugsanläggningar i hela LKAB:s verksamhet. Målet inkluderar därmed inte skorstenarna i pelletsverken, där problem med, eller avsaknad av reningsutrustning har lett till villkorsöverskridanden för SO^2 och stoft. Se "Miljöpåverkan och resursförbrukning" sidorna 56-57.

→ Vi står nu inför att öka effektiviteten i vår nuvarande produktionsstruktur samtidigt som vi rustar oss för framtiden.

Jan Moström, vd och koncernchef

ETT NYTT LÄGE FÖR LKAB

LKAB redovisar ett förbättrat resultat och trots omfattande underhållsarbeten uppnåddes produktionsvolymer strax under 2017 års rekordnivå. Den långsiktiga planeringen och framtidsfrågorna står högt på agendan – med hög utvecklingstakt, utökad prospektering och satsningar för ett bredare LKAB. Vd Jan Moström kommenterar.

Hur ser du på årets resultat?
LKAB visar återigen ett förbättrat resultat. Det underliggande rörelseresultatet, det vill säga exklusive utbetalningar till samhällsomvandlingen, ökade med drygt 25 procent. Vi har gynnats av fortsatt goda marknadsvillkor med högre järnmalmspriser och en stark dollarkurs. När allt fler stålbolag efterfrågar mer hållbara och resurseffektiva insatsråvaror driver marknaden mot mer högförädlade och klimateffektiva järnmalmsprodukter. Det är vår nisch och det är här vi kan göra stor skillnad för våra kunder.

Eftersom vi inte kan påverka världsmarknadspriserna är det viktigt att vi riktar in oss på sådant vi själva råder över, som hållbarhet och kvalitet. Men också kostnadskontroll och insatser för att öka volymerna. Vi behöver kunna slå ut våra kostnader på fler producerade ton för att vara konkurrenskraftiga även i en marknad med lägre prisnivåer.

Produktionsstörningar under framför allt andra halvåret och det faktum att pelletsverket i Svappavaara togs ur drift för omfattande underhållsinsatser under fjärde kvartalet påverkade de totala volymerna kraftigt under 2018. Trots detta lyckades vi producera 26,9 Mton, strax under rekordproduktionen på 27,2 Mton under 2017. Det visar potentialen vid en jämn och stabil produktion.

Vad har varit verksamhetens fokus 2018?
Vi har en tydlig tillväxtagenda som bygger på högförädlade produkter, hög produktivitet och energi-, klimat- och miljöeffektiva processer. Ledord i vår strategi är ”operational excellence” och hållbarhet. I korthet att säkerställa en effektiv produktion, att söka ständiga förbättringar på alla nivåer samtidigt som vi tar ansvar för vår påverkan.

Produktionsstabiliteten är central och något vi arbetar med kontinuerligt. Det handlar om åtgärder för att strukturerat planlägga och optimera underhållsarbeten och ett ständigt fokus på att stärka säkerhets- och produktionskulturen.

Vi lägger fortsatt stor vikt vid vårt arbete med ledarskap och medarbetarskap i hela verksamheten. Genom att stärka individer och team rustar vi organisationen som helhet. Vi står nu inför att öka effektiviteten i vår nuvarande produktionsstruktur samtidigt som vi rustar oss för framtiden.

På vilket sätt står LKAB inför ett nytt läge?
Kortfattat kan man säga att vi under året konstaterat att LKAB framåt får arbeta mer som vilket annat gruvbolag som helst, med högre krav på att söka efter nya malmvolymer för att säkerställa en långsiktigt hållbar gruvverksamhet.

LKAB:s plan de senaste åren har varit att i början på nästa decennium fatta beslut om att investera i en ny huvudnivå i järnmalmsgruvan i Kiruna. 2018 intensifierade vi den gruvnära prospekteringen för att klarlägga fyndigheterna under nuvarande huvudnivåer inför det beslutet. Resultaten av den prospekteringen har under året visat att fyndigheten i Kirunagruvan har en mer komplex geometri och geologi mot djupet än vad som tidigare antagits. De nya rönen påverkar inte de mineralreserver och mineraltillgångar som LKAB hittills har rapporterat, utan det här handlar om framtiden, om brytningen efter den nuvarande huvudnivåns livslängd.

Malmkroppen under nuvarande huvudnivå är fortfarande öppen norrut och går djupare, men vi behöver undersöka den närmare för att få en klarare bild. Vi räknar med att i bästa fall vid årsskiftet 2022–2023 veta i vilken omfattning vi har mineralisering på djupet. Konsekvensen är att vi måste utforma en ny utvecklingsstrategi för Kiruna under 2019.

Vad innebär det för verksamheten framåt?
För det första ökar vi våra investeringar i prospektering kraftigt. Dels för att optimera produktionen inom ramen för redan genomförda investeringar med inriktning att förlänga livslängden på befintliga produktionsplaner, men också för att säkerställa gruvproduktion på lång sikt.

Här är utvecklingsprogrammet SUM, Sustainable Underground Mining, som vi under året initierat med ABB, Epiroc, Combitech och Volvokoncernen ytterst viktigt. Syftet är att ta fram en ny världsstandard för storskalig gruvbrytning på stora djup som dessutom är koldioxidfri, digitaliserad och autonom.

LKAB investerar också i pilotanläggningar för en ny innovativ teknik som förädlar restprodukter från järnmalmsproduktionen. Ambitionen är att utveckla en produktion av fosfor och sällsynta jordartsmetaller, klassade av EU som strategiska mineraler.

Tillsammans med SSAB och Vattenfall driver vi sedan 2015 initiativet HYBRIT som ska utveckla en ståltillverkningsprocess som använder vätgas i stället för kol. Målet är ett koldioxidfritt stål 2035 vilket blir ett viktigt bidrag till att Sverige når FN:s klimatmål. Efter stöd från Energimyndigheten kunde vi i somras ta första spadtagen till en pilotanläggning i Luleå.

LKAB är inriktat på att etablera sig bredare på mineralmarknaden och i december 2018 slutfördes förvärvet av det brittiska industrimineralföretaget Francis Flower som bland annat återvinner och förädlar sidoströmmar och restprodukter från stålindustrin. Förvärvet breddar LKAB:s erbjudande inom industrimineraler samtidigt som det tillför en betydande omsättning.

Det här är viktiga satsningar i LKAB:s väg framåt. Vi behöver nya tekniska lösningar för att säkert och lönsamt kunna bryta stora volymer på djupet, vi måste anpassa vår verksamhet för att minska klimatpåverkan och vi behöver skapa nya affärsmöjligheter som kompletterar järnmalmsverksamheten.

Vilka är de största utmaningarna för LKAB här och nu?
Våra satsningar på utökad prospektering, på HYBRIT, SUM och ett bredare LKAB kommer att kräva stora ekonomiska insatser. Mot den bakgrunden måste vi säkerställa befintliga produktionsplaner och fortlöpande effektivisera verksamheten för att garantera den uthålliga lönsamhet som krävs för fortsatta satsningar.

Tillgången till mark för prospektering och brytning är avgörande och det förutsätter en fortsatt god samverkan kring utvecklingen av våra verksamhetsorter. Jag upplever att det finns ett starkt gemensamt intresse av att säkerställa LKAB:s framtid i Malmfälten. Samtidigt är den fortsatta verksamheten beroende av beslut på olika nivåer i samhället, på kommunal nivå, länsnivå och statlig nivå. Komplicerade och utdragna tillståndsprocesser är en reell utmaning. Det är angeläget att processerna utformas så att de är rättssäkra, effektiva och förutsägbara. Det här är en fråga som berör fler än LKAB och vi arbetar bland annat tillsammans med näringsdepartementet och andra aktörer i branschen genom SveMin för att få till stånd ökad samordning mellan myndigheter. På kommunal nivå har vi under året varit med om att detaljplaneprocessen har stannat upp därför att den kommunala myndighetsutövningen på ett olyckligt sätt blandats samman med andra frågor.

Ytterligare en utmaning för att kunna upprätthålla LKAB:s konkurrenskraft är att EU:s handelssystem med utsläppsrätter för koldioxid, EU-ETS, i praktiken subventionerar pellets och sinterproducenter med höga utsläpp. Den europeiska stålindustrin har en fri tilldelning om 171 kg koldioxid/ton pellets eller sinter producerat vid stålverken. LKAB:s fria tilldelning är 30,7 kg koldioxid/ton pellets tillverkat vid gruvan. LKAB har minskat sina utsläpp av koldioxid till en femtedel sedan 1960-talet, stålindustrin ligger kvar på de nivåer som LKAB hade för 60 år sedan. Handelssystemet revideras från 2021 och det är rimligt att LKAB:s pellets jämförs med stålindustrins pellets och sinter. Det skulle minska den fria tilldelningen av utsläppsrätter med mer än 20 miljoner ton och stärka LKAB:s konkurrenskraft.

→ Ökat fokus på klimatutmaningarna, skärpta miljökrav och kundernas strävan efter en mer resurseffektiv produktion stärker vår position.

Hållbarhet är tydligt integrerat i LKAB:s strategi. Hur har arbetet fortlöpt under året?

I slutet på juli inträffade en allvarlig fallolycka där en medarbetare senare avled till följd av sina skador. Det är det absolut värsta som kan hända. Det ska vara en självklarhet att våra medarbetare går hem från jobbet varje dag lika friska som när de kom. Att minska antalet olycksfall är ett av LKAB:s prioriterade hållbarhetsmål och vi lägger fortsatt stor kraft på att utforma våra arbetsplatser på ett säkert sätt och på arbetsplatsnära insatser i form av utbildningar och dialoger för att förändra attityder och beteenden. Här har vi inom delar av organisationen gjort framsteg men tyvärr har vi på totalen ännu inte sett den utveckling vi önskar. Under 2018 noterade vi 7,7 olycksfall per en miljon arbetade timmar vilket är en ökning jämfört med 2017 och en bra bit ifrån vårt mål.

Arbetet med frågor som antikorruption och icke-diskriminering har hög prioritet och LKAB har ett uttalat mål att vår uppförandekod ska efterlevas av hela organisationen. Som en del av LKAB:s mångfaldsplan har verksamheterna under året arbetat med och uppdaterat normer och spelregler. Syftet är att skapa förutsättningar för mångfald och förebygga och förhindra diskriminering på alla nivåer.

Vi har sedan 2016 en policy för mänskliga rättigheter som ska stödja arbetet med att identifiera och hantera risker kopplade till området genom hela värdekedjan, däribland hos våra drygt 8 000 leverantörer.

På klimatområdet är den långsiktiga ambitionen att vi ska vara koldioxidfria. Även om vi ser en gräns för hur stora förbättringar vi kan uppnå med rimliga insatser inom ramen för nuvarande produktionsstruktur måste vi kontinuerligt minska vår energianvändning och begränsa miljöpåverkande utsläpp, vilket avspeglas i de mål vi har satt upp till 2021.

Frågan om dammsäkerhet fick nytt fokus efter en svår olycka då en gruvdamm brast vid en av bolaget Vales anläggningar i januari 2019. Ansvarsfrågan vad gäller olyckan i Brasilien är inte klarlagd men händelser som denna påverkar omvärldens förtroende för hela branschen. På LKAB utvecklar vi kontinuerligt tekniken och rutinerna för hur dammarna underhålls och under våren 2018 lät vi en panel av experter från Australien och Kanada granska vårt dammsäkerhetsarbete för att kunna förbättra det ytterligare.

Hur går arbetet med samhällsomvandlingarna?

LKAB är helt beroende av attraktiva samhällen i Malmfälten och våra satsningar på att säkra framtidens verksamhet går hand i hand med den utvecklingen. 2018 har vi gått in i en fas med hög byggaktivitet såväl i Gällivare som i Kiruna. Nya bostadsområden har tagit form och i nya Kiruna centrum står stadshuset Kristallen nu klart.

Att samhällsomvandlingarna är inne i en intensiv fas innebär ökade utbetalningar under det kommande året. Under året kom LKAB och Kiruna kommun överens om ett tredje gruvstadsparksavtal motsvarande cirka 2 miljarder kronor, som ger oss tillgång till ny mark som omfattar en yta som täcker gruvverksamheten fram till år 2028.

Vår ambition är att genomföra samhällsomvandlingarna enligt tidplan, till en rimlig kostnad och på ett sätt som skapar trygghet för boende och lokalt näringsliv. Mer än 80 procent av kommuninvånarna i Gällivare och Kiruna uppger i vår årliga undersökning att de har fortsatt förtroende för att LKAB tar sitt ansvar. Det är ett gott betyg tycker jag.

Hur ser du på LKAB:s utsikter?

Vi har stora utmaningar framför oss, men jag känner mig optimistisk. Vi är fast beslutna att driva industriella teknikskiften samtidigt som vi tillvaratar vårt kunnande inom brytning, förädling och logistik för att bredda verksamheten.

Vi är i grunden konkurrenskraftiga. Ökat fokus på klimatutmaningarna, skärpta miljökrav och kundernas strävan efter en mer resurseffektiv produktion stärker vår position som nischaktör på den globala järnmalmsmarknaden. Det är också utifrån den positionen som vi bygger framtidens LKAB.

Luleå, 21 mars 2019

Jan Moström, vd och koncernchef

ENGAGERAD

Vi har våra kunders resultat i fokus i allt vi gör.

NYTÄNKANDE

Allt kan förbättras om vi vågar tänka i nya banor.

ANSVAR

Vi agerar långsiktigt, visar respekt och sätter säkerheten först.

SÅ SKAPAR VI VÄRDE

Som ett ledande industriföretag skapar LKAB betydande värden i många led – för kunder, samhället, medarbetare och ägare. Vår strategi tar avstamp i att maximera värdet vi skapar, samtidigt som vi tar ansvar för att minimera vår negativa påverkan på miljö och samhälle.

TILLGÅNGAR OCH RESURSER

Naturresurser
- Järnmalms- och mineralfyndigheter
- Tillgång till mark
- Energi

Humankapital
- Medarbetarnas engagemang, kompetens och expertis i en kunskapsintensiv bransch
- Företagskultur och värderingar

Infrastruktur och processer
- Moderna och automatiserade anläggningar som lever upp till höga miljökrav
- Effektiv logistik och god transportkapacitet
- Egenutvecklad och licensierad teknik, metoder, processer och patent

Relationer och partnerskap
- Omvärldens och lokalorternas förtroende
- Nära samverkan med kunder, leverantörer och övriga intressenter

Finansiella resurser
- Eget kapital och skulder
- Operativt kassaflöde

OMVÄRLDSVILLKOR

Trender
Se globala megatrender och LKAB:s bidrag till Agenda 2030, sidorna 12-13 och marknadstrender, sidorna 14-15.

Risker
Se risker och riskhantering, sidorna 58-63.

Intressenternas krav och förväntningar
Se LKAB:s väsentlighetsanalys, sidorna 75-77.

LKAB:S AFFÄR

SKAPAR VÄRDE FÖR

Kunder – se sidorna 18-19 och 35

- Effektiva och hållbara ståltillverkningsprocesser
- Minskade koldioxidutsläpp
- Minskad mängd avfall till deponi
- Dialog och samverkansprojekt

Medarbetare – se sidorna 42-45

- Attraktiva karriärvägar och utvecklingsmöjligheter
- Säker arbetsmiljö

Leverantörer – se sidorna 40-41

- Arbetstillfällen och intäkter
- Utvecklande samarbeten
- Leverantörsutveckling avseende hållbar utveckling

Samhället – se sidorna 46-51

- Arbetstillfällen genom långsiktig gruvdrift
- Bidrag till attraktiva samhällen
- Sponsrings- och utbildningsinsatser
- Förtroendefull relation med lokalsamhällen

Ägaren – se sidorna 5 och 35

- Flexibel och långsiktig avkastning
- Bidrag till Sveriges klimatmål genom samverkan för fossilfri stålproduktion

→ Läs mer om vår strategi på sidorna 16–17 och vår verksamhet och påverkan på sidorna 23–57.

GLOBALT SAMMANHANG

LKAB påverkas av det som händer i omvärlden globalt. Megatrender och förändrade omvärldsvillkor är delvis drivkrafter som skapar nya möjligheter att stärka konkurrenskraften och utveckla erbjudandet. Samtidigt innebär inte minst klimatfrågan stora utmaningar och här har LKAB, tillsammans med våra kunder och leverantörer, ett stort ansvar att påverka utvecklingen i en mer hållbar riktning.

1 URBANISERING OCH ÖKAT VÄLSTÅND

Idag bor över hälften av världens befolkning i städer, en andel som väntas öka till närmare 70 procent till år 2050. I kombination med den förväntade befolkningstillväxten innebär det att ytterligare 2,5 miljarder människor bor och lever i städer år 2050[1]. Den accelererande urbaniseringen sätter press på städer världen över och ställer krav på infrastrukturinvesteringar. Samtidigt ökar välståndet med en globalt växande medelklass vilket även driver en ökad efterfrågan på kapitalvaror.

Eftersom järnmalm är insatsråvara i stålproduktionen drivs järnmalmsmarknaden av efterfrågan på stål, som i sin tur är kopplad till samhällsutveckling och ekonomisk tillväxt. Metaller och mineraler behövs för att bygga infrastruktur, bostäder och byggnader, för höjd levnadsstandard och hållbar utveckling världen över. Stål är människans mest använda konstruktionsmaterial. Det är också jordens mest återvunna material.

2 KLIMATFRÅGAN

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Järn och stål är nära kopplat till en hållbar samhällsutveckling. Samtidigt står industrin för en väsentlig påverkan på miljön, inte minst kopplat till energiförbrukning och utsläpp. Att minska klimatavtrycket genom hela värdekedjan är högt prioriterat i samtliga branscher.

Kina som står för den största delen av den globala stålproduktionen har de senaste åren gjort stora ansträngningar för att minska landets miljöpåverkan. I juli 2018 lanserades Kinas nya miljöprogram, vars främsta mål är att minska utsläppen till luft. Medan minskade utsläpp till luft för europeisk stålindustri i huvudsak handlar om koldioxid, gäller Kinas utsläppspolicy främst stoft från smutsiga och ineffektiva industriprocesser eftersom landet är hårt drabbat av hälsofarliga luftföroreningar.

För att minska utsläppen och samtidigt producera mer stål i befintliga produktionsanläggningar, efterfrågar ståltillverkare världen över mer järnmalmsprodukter av hög kvalitet som minskar utsläppen och energiförbrukningen per producerat ton stål. Efterfrågan på pellets, som kan användas direkt i masugnarna och är den huvudsakliga insatsråvaran i direktreduktionsverken utan föregående sintring, ökar.

[1]Rapporten "2018 Revision of the World Urbanization Prospects", publicerad av UN DESA (FN:s avdelning för ekonomiska och sociala ärenden)

3 TEKNOLOGISK UTVECKLING OCH DIGITALISERING

Klimatutmaningarna driver också innovation, och samarbeten pågår i alla delar av värdekedjan för att utveckla produkter och processer som motverkar den negativa påverkan. Här spelar den teknologiska utvecklingen en central roll.

Den teknologiska utvecklingen går snabbt och digitaliseringen ger nya möjligheter för genomgripande förändringar i industrin. Både vad gäller produktutveckling men framför allt avseende produktionsprocesser. Ett ökat tempo i utvecklingen ställer krav på flexibilitet och anpassningsförmåga men skapar också möjligheter till ökad produktivitet och effektivitet genom till exempel ökad automation och förebyggande underhåll.

4 POLITISK OSÄKERHET

Förändring av det internationella politiska klimatet i kombination med de handelstullar som USA infört under 2018 har ökat osäkerheten om vart den globala konjunkturen är på väg. Vidare är effekterna av Storbritanniens utträde ur EU svårbedömda. Även om den globala efterfrågan på stål, och därmed också järnmalm, är relativt stabil, finns det många frågetecken runt utvecklingen av det politiska läget och världshandeln. Denna osäkerhet kan snabbt förändra marknadsläget och efterfrågan.

USA:s ståltullar har under 2018 inneburit att Kina initierat stora statliga infrastrukturinvesteringar som kompensation för minskad export. I USA får amerikanska konsumenter i slutänden betala för att den inhemska stålindustrin höjt priserna motsvarande priset på importerat stål. Påverkan på Europas starkt nischade stålindustri har hittills varit förhållandevis begränsad tack vare en stark konjunktur.

Att stärka konkurrenskraften och kompensera för konjunktursvängningarna, genom kostnadskontroll och genom att ligga i framkant vad gäller hållbarhet och kvalitet, är en nyckelfråga.

LKAB står bakom samtliga av FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling. Vår kärnaffär har dock en tydligare koppling till några av målen.

AGENDA 2030: FN:S GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Partnerskap för hållbar industri, innovation och infrastruktur (mål 9, 11, 17)
Gruvbranschen har en viktig roll i omställningen mot en hållbar samhällsutveckling. För att klara det krävs att LKAB, själva och tillsammans med andra, utvecklar ny teknik, effektiva digitala processer och nya metoder för brytning, förädling och logistik. Metaller och mineraler behövs fortsatt för den pågående samhällsutvecklingen där städer växer och levnadsstandard och teknologisk utveckling tilltar. Samarbete och dialog med våra intressenter och samarbetspartner säkerställer att vår verksamhet tar tillvara synpunkter och förbättringspotential, både lokalt, regionalt och globalt.

Bekämpa klimatförändringar och minska utsläpp till luft (mål 7,13,17)
Klimatförändringar är ett av vår tids stora problem och LKAB inser att brytning och förädling av järnmalm kräver mycket energi och ger upphov till växthusgaser. Även om LKAB:s magnetitmalm har en fördel jämfört med konkurrenternas mer energikrävande processer för hematitmalm så finns ett tydligt mål att minska användningen av fossila energikällor i produktionen. Vi måste ta ansvar för vår påverkan och ingår därför i ett flertal samarbetsinitiativ för att i framtiden kunna tillverka stål utan koldioxidutsläpp och utveckla framtidens hållbara, säkra och effektiva gruvdrift.

Ekonomisk tillväxt, arbetsvillkor och jämställdhet (mål 5, 8)
Gruvverksamhet sysselsätter både direkt och indirekt många människor globalt och lokalt, och är en viktig ekonomisk drivkraft i många regioner. Med det sagt kan gruvindustri, om det inte görs ansvarfullt, innebära stora risker vad gäller mänskliga rättigheter, inbegripet hälsa, säkerhet och en god miljö att leva och arbeta i. LKAB kravställer anständiga arbetsvillkor och säkra arbetsplatser där efterlevnad av befintliga lagar och regler är ett minimum både hos oss själva och i vår värdekedja. LKAB tar även avstånd från all diskriminering och kränkande särbehandling. Våra arbetsplatser ska vara utvecklande och inkluderande varför jämställdhet är ett prioriterat område. För LKAB är det här ett naturligt led i att vara ett föredöme inom social hållbarhet. Viljan att vara ett föredöme i näringslivet och i samhället återspeglas i LKAB:s strategi där vi målsätter såväl säkra arbetsplatser som ökad andel kvinnor och kvinnliga chefer.

Ekosystem och biologisk mångfald (mål 15)
Världen förlorar biologisk mångfald i en skrämmande takt och LKAB ser att även vår markanvändning bidrar till problemet. För att främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem har LKAB tagit fram markriktlinjer där vi offentligt beskriver hur vi ska arbeta för att undvika, minimera, samt restaurera och kompensera för markskador som verksamheten ger upphov till. LKAB arbetar även för en mer ekologisk inriktning på efterbehandling för att öka naturvärden på tidigare industrimark.

5 Jämställdhet

7 Hållbar energi för alla

8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

11 Hållbara städer och samhällen

13 Bekämpa klimatförändringen

15 Ekosystem och biologisk mångfald

17 Genomförande och partnerskap

→ Se kartläggning av LKAB:s väsentliga områden mot Agenda 2030 på sidorna 75–77.

TRENDER PÅ JÄRNMALMSMARKNADEN

En stark världsekonomi med hög efterfrågan på stål, präglade utvecklingen på järnmalmsmarknaden. Kinas fokus på effektivare och miljövänligare stålproduktion innebar fortsatt stark prisutveckling på järnmalmsråvara av hög kvalitet. Pelletsbristen på marknaden kvarstod för tredje året i rad.

EFTERFRÅGAN PÅ JÄRNMALM MED HÖGRE KVALITET

Högre järnhalt och kvalitet på insatsråvaran vid produktion av råjärn och därefter stål ger effektivare processer med mindre miljöpåverkan. När Kina ställer om till en mindre miljöpåverkande stålproduktion har efterfrågan på högkvalitativ järninsatsvara ökat liksom prisskillnaden mellan olika järnmalmskvaliteter. Prisskillnaden minskade dock något i slutet av året.

LKAB:s respons: LKAB har en uttalad strategi att vara en ledande nischleverantör av högkvalitativa järnmalmsprodukter. Att marknaden driver mot högre kvalitet ligger helt i linje med LKAB:s positionering och produktutbud av pellets och högkvalitativa finesprodukter.

JÄRNMALMSUTBUD OCH EFTERFRÅGAN[1]

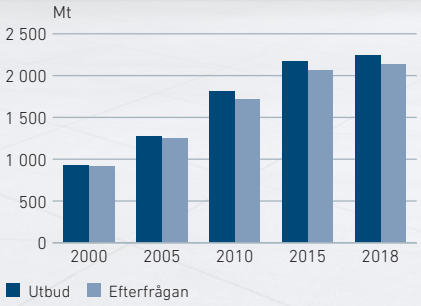

DEN GLOBALA BRISTEN PÅ PELLETS KVARSTÅR

Pelletsbristen på den sjöburna marknaden är fortsatt stor efter olyckan som stängde ner den brasilianska pelletstillverkaren Samarco 2015. Produktionsbortfallet på nära 30 miljoner ton per år har övriga pelletsproducenter inte lyckats kompensera för. Det är osäkert när Samarco åter är i produktion och bolaget förväntas inte till en början kunna producera med full kapacitet på grund av stärkta miljö- och säkerhetskrav. Bristen under året har förvärrats av en strejk hos Iron Ore Company of Canada (IOC) och att LKAB tvingades stänga ett pelletsverk under fjärde kvartalet. Viss del av bortfallet har kompenserats av att brasilianska gruvföretaget Vale under året startat tre tidigare stängda pelletsverk.

LKAB:s respons: Pelletsbristen har gjort att efterfrågan på pellets för masugn och framförallt direktreduktion är mycket god på LKAB:s huvudmarknader, Europa och MENA. LKAB är för närvarande världens näst största pelletsproducent på den sjöburna marknaden.

GLOBAL PELLETSPRODUKTION[2]

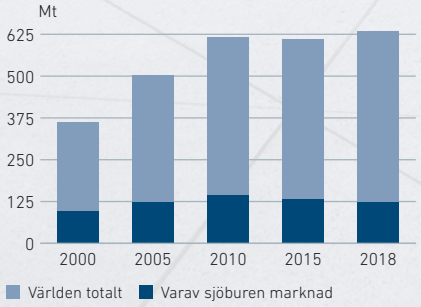

[1] CRU. [2] Wood Mackenzie. [3] Platts och Thomson Reuters.

Leveranserna på den globala marknaden för sjöburen järnmalm 2018 ökade från 1 560 miljoner ton till 1585 miljoner ton[1]. Vi har fortsatt att se en hög efterfrågan och stark prisutveckling på järnmalmsprodukter med högt järninnehåll och hög förädlingsgrad, som pellets. Samtidigt är medvetenheten hos järnmalmsproducenterna hög om vikten av att kunna parera svängningar på den globala råvarumarknaden.

Kinas stålproduktion fortsätter att öka, trots minskad stålexport. Stålproduktionen inom EU minskade marginellt, med 0,3 procent, jämfört med föregående år. Mellanöstern och Nordafrika, MENA, präglades, likt föregående år, av brist på pellets för ståltillverkning via direktreduktion, DR-pellets.

Trots att återvinning av skrot förväntas öka i såväl Kina samt inom EU och MENA, väntas den globala efterfrågan på järnmalm vara fortsatt hög och stabil under 2019. Utvecklingen är dock svårbedömd och präglas av politisk osäkerhet, främst gällande fortsatt upptrappning av globala handelshinder, frågetecken runt Kinas inhemska stödåtgärder för stålindustrin, samt de handelsekonomiska följderna av Storbritanniens utträde ur EU.

STÄRKT PELLETSPREMIE OCH STORA PRISVARIATIONER

Den globala efterfrågan på DR-pellets och masugnspellets har fortsatt att öka under 2018. Detta har bidragit till att den kinesiska pelletspremien under året genererat höga nivåer strax under 90 USD/ton. Den kinesiska premien har under året uppvisat stora prisvariationer och genomsnittet för helåret 2018 blev 57 USD/ton. Prisutvecklingen för de marknadsnoterade pelletspremierna i Europa och MENA, som huvudsakligen bestäms av långtidskontrakt, fick en lugnare utveckling på en historiskt hög nivå. Genomsnittet för helåret 2018 blev 59 USD/ton för masugnspellets och 64 USD/ton för DR-pellets.

LKAB:s respons: Stålindustrin efterfrågar och premierar hög och jämn kvalitet, vilket gynnar LKAB och är i linje med bolagets pelletsstrategi. Den största delen av LKAB:s leveranser till stålindustrin består av järnmalmspellets med en järnhalt runt 67 procent.

UTVECKLING AV JÄRNMALMSPRIS OCH PELLETSPREMIE[3]

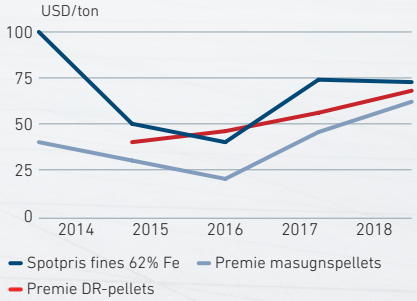

KOSTNADSFOKUS PÅ EN BALANSERAD MARKNAD

Trots en strukturell överkapacitet på järnmalmsmarknaden som helhet är prisnivåerna relativt höga. Det finns ett fåtal riktigt stora järnmalmsproducenter som håller marknaden, och därmed även priset, i balans på en långsiktigt hållbar nivå. En balanserad marknad har minskat risken för utslagning, men kostnadsfokus och förbättrad produktivitet är alltid avgörande för konkurrenskraft och tålighet mot marknadsförändringar.

LKAB:s respons: "Cash cost", produktionskostnaden per ton produkter, används som ett sätt att värdera konkurrenskraften på ett företags produktionsvolymer och sammanställs regelbundet av oberoende analysföretag. LKAB:s relativa position på kostnadskurvan ligger nära medelvärdet för pelletsproducenter globalt. För att vara konkurrenskraftiga, oavsett marknadsläge, måste LKAB fortsätta sänka sin kostnadsnivå genom kostnadskontroll samt volym- och produktivitetsökningar.

CASH COST JÄRNMALMSPRODUCENTER[2]

Kostnadsnivå per järnmalmsproducent och ackumulerad järnmalmsproduktion globalt

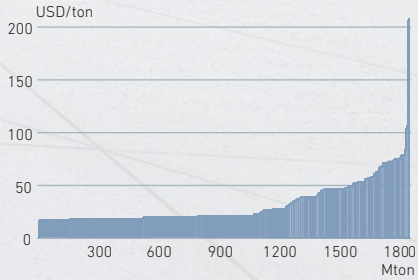

[1] CRU. [2] Wood Mackenzie. [3] Platts och Thomson Reuters.

STRATEGISKT RAMVERK

LKAB SKA VARA ETT GRUV- OCH MINERALFÖRETAG MED TYDLIG VALD NISCH SOM VÄXER GLOBALT GENOM:

Högförädlade produkter	Högproduktiv brytning, förädling och logistik	Energi-, miljö- och klimateffektiva processer

FUNDAMENT

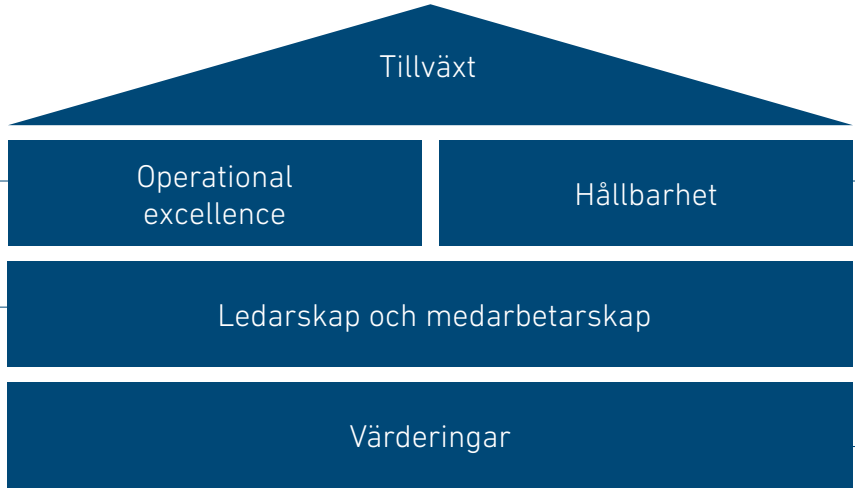

Operational excellence
LKAB ska öka produktiviteten genom stabilare, effektivare processer och ständiga förbättringar på alla nivåer. Vi fokuserar på att optimera anläggnings- och maskinutnyttjande i hela verksamheten. Parallellt arbetar vi med att utvärdera och utveckla ny teknik för att öka produktiviteten och resurseffektiviteten. Genom att vara resurseffektiva minskar vi såväl våra kostnader som vår påverkan på miljön.

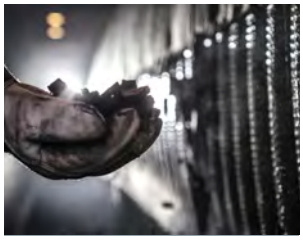

Ledarskap och medarbetarskap
Organisationsutveckling och kompetensförsörjning är nyckelområden och arbetet med att skapa en gemensam kultur som fokuserar på säkerhet, produktionsstabilitet och ständiga förbättringar måste fortsätta. Genom att fortsätta bygga en kultur som är nytänkande, flexibel, ansvarstagande och engagerad i LKAB:s framtid säkerställer vi konkurrenskraften både på kort och lång sikt.

Värderingar
LKAB:s värderingar är att ta ansvar och se sin egen betydelse för hela bolagets framtid, det är att vara engagerad med kundernas resultat i fokus och att vara nytänkande för att hela tiden utvecklas och förbättras. Våra värderingar vägleder oss i hur vi prioriterar vårt arbete och hålls levande genom att prata och leva dem i stort som smått.

Hållbarhet
LKAB verkar för ökad hållbarhet genom hela värdekedjan. Det ger oss som nischaktör konkurrensfördelar på den globala arenan. Genom att minimera den negativa påverkan verksamheten har och sträva efter att maximera kundnytta och samhällsnytta skapar vi förutsättningar för långsiktigt lönsam tillväxt.

ETT BREDARE OCH STARKARE LKAB

Övergången till nästa generations gruvdrift medför betydande möjligheter för framtiden, inte minst vad gäller hållbarhet. Samtidigt krävs omfattande investeringar och en lång planeringshorisont. Att säkerställa konkurrenskraft – genom hållbarhet, operational excellence och tillväxt – inom ramen för företagets befintliga strukturer skapar förutsättningar för investeringar i framtiden.

Framtida konkurrenskraft
Utöver arbetet med att optimera redan genomförda investeringar driver LKAB strategiska program inom fyra områden som är centrala för den långsiktiga expansionsplanen och övergången till nästa generations gruva, förädlingsverk, och logistikverksamhet:

- Malm- och sidobergskännedom för att förstå nästa generations produktionssystem och produkter.
- Automation och digitalisering för ökad produktivitet och säkerhet.
- Energi för effektiv användning av el och en successiv övergång till en verksamhet fri från koldioxidutsläpp.
- Ledarskap och medarbetarskap, arbetsmiljö, kompetens, arbetssätt och en utvecklande och involverande kultur. Säkerställa kompetens för att klara nödvändiga omställningar.

Att ställa om till en hållbar produktion och utnyttja möjligheterna med ökad digitalisering är centralt. Här är även Agenda 2030 och de globala utvecklingsmålen en ledstjärna för LKAB.

Utvecklingsprogram
Utvecklingsarbetet för nästa generations produktionssystem bedrivs på många olika nivåer, men till stor del utifrån två utvecklingsprogram som också erbjuder praktiska testmiljöer.

SUM - Sustainable Underground Mining
SUM är ett initiativ för utveckling av en ny världsstandard för hållbar gruvbrytning på stora djup. Initiativet är ett samarbete mellan LKAB, ABB, Epiroc, Combitech och Volvokoncernen. Arbetet bedrivs i en fysisk testgruva i malmkroppen Konsuln i Kiruna samt i en virtuell testgruva.

HYBRIT – stål utan kol
Syftet med HYBRIT, som drivs i samarbete med Vattenfall och SSAB, är att göra värdekedjan från gruva till stål fossilfri. Centralt i det arbetet är att ersätta masugnsprocessen med en direktreduktionsprocess som använder vätgas som reduktionsmedel. I en sådan process bildas vatten som biprodukt istället för koldioxid. Första spadtagen till en pilotanläggning togs under 2018 där forskning och utveckling beräknas pågå fram till 2024. Planen är att genomföra försök i en fullskalig demonstrationsanläggning år 2025–2035.

Alternativa tillväxtmöjligheter
LKAB kommer också att rikta in sig på att etablera sig bredare på mineralmarknaden. Exempel på det är förvärvet av det brittiska industrimineralföretaget Francis Flower samt det arbete vi driver inom projektet ReeMAP där vi ska utvinna fosfor och sällsynta jordartsmetaller ur våra avfallsströmmar. Dessa engagemang kan göra LKAB bredare och motståndskraftigare mot svängningar på järnmalmsmarknaden.

PRIORITERINGAR

För konkurrenskraft 2019–2030

- Maximera produktionen med fokus på
  - Ökad produktionsstabilitet.
  - Ökat anläggningsutnyttjande.
  - Ständiga förbättringar.
- Expansion av befintliga produktionssystem genom utveckling av ny teknik och nya arbetsmetoder.
- Utvärdera alternativa tillväxtmöjligheter, inklusive förvärv av fyndigheter, gruvor, verksamheter och bolag.

För framtida konkurrenskraft

- Utökad prospektering i anslutning till befintliga produktionsområden.
- Utveckling av nästa generations produktionssystem.
- Utvärdera alternativa tillväxtmöjligheter, inklusive förvärv av fyndigheter, gruvor, verksamheter och bolag.

JÄRNMALMSPRODUKTER TILL STÅLINDUSTRIN

Magnetitmalmen från Malmfälten har inte bara en mycket hög järnhalt, utan avger också energi i förädlingsprocessen till pellets. Hög förädlingsgrad och pelletskvalitet minskar även energiförbrukningen samt koldioxidutsläppen i kundernas reduktionsprocesser.

LKAB levererar järnmalmsprodukter till några av världens främsta ståltillverkare. Den största delen av LKAB:s leveranser till stålindustrin består av järnmalmspellets med en järnhalt på cirka 67 procent. Väl avvägda och utprovade tillsatser i pelletstillverkningen främjar produktiviteten, minskar energibehovet, ger lägre slitage och minimerar slaggbildning vid ståltillverkningen.

Masugnspellets är LKAB:s största produktgrupp. De ger ett högt kundvärde i stålverkens masugnar, där de reduceras till råjärn. Tack vare en optimerad tillsats av olika mineraler, som olivin, förbättras råvarans högtemperaturegenskaper.

Direktreduktionspellets (DR-pellets) reduceras med naturgas till DRI – Direct Reduced Iron, som används för att göra stål i en elektrostålugn. Metoden är vanlig i länder som har tillgång till naturgas, exempelvis i Mellanöstern och USA.

Fines är fint krossad järnmalm som under hög temperatur sammanfogas till större stycken (sintras) innan de kan användas för att tillverka järn i masugn. LKAB tillverkar fines av hög kvalitet i Malmberget.

Masugnspellets

Direktreduktionspellets (DR-pellets)

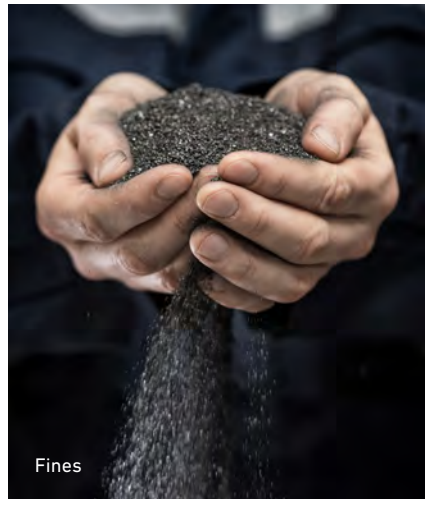
Fines

15 %

mindre utsläpp av CO_2 per ton producerat stål med LKAB:s pellets jämfört med hematitfines.[1]

1,7 GJ

lägre energiförbrukning per ton producerat stål med LKAB:s pellets jämfört med hematitfines.[1]

FORSKNING OCH UTVECKLING

Kostnaden för forskning och utveckling uppgick för helåret till 386 (398) miljoner kronor, vilket motsvarar cirka 2,0 (2,3) procent av koncernens kostnader. Verksamhetsfokus har legat på prospektering i anslutning till befintliga produktionsområden, framtida produktionssystem samt säkra och förutsägbara brytningsförhållanden. Läs mer i avsnittet Verksamhet och påverkan på sidorna 25-27, 30-31, 35 och 38-39.

[1] "Benchmarking of carbon dioxide emissions from iron ore pelletizing." Rapporten är en uppdragsforskning beställd av LKAB.

INDUSTRIMINERALER OCH ÖVRIGA PRODUKTER OCH TJÄNSTER

Genom Division Specialprodukter utvecklar och marknadsför LKAB industrimineraler, borrteknik och fullservicelösningar för gruv- och anläggningsindustrin. Egna mineraltillgångar, hög teknisk kompetens och god förståelse för kundernas verksamhet skapar högt kundvärde.

Industrimineraler är en stor produktgrupp där LKAB Minerals erbjuder mer än 30 olika mineraler för flera olika användningsområden.

Magnetit används bland annat för vattenrening, ljud- och vibrationsdämpning samt som ballast i tung betong.

Huntit används för sina brandhämmande egenskaper i exempelvis kabelhöljen, skum och andra polymerprodukter.

Glimmer har ett brett användningsområde, bland annat som förstärkning och värmeskydd i plaster och som dekorativa inslag i keramiska material.

Mineralsand används för tillverkning av svetspinnar och svetstråd.

GGBS är ett cementsubstitut med lägre koldioxidutsläpp. GGBS produceras genom vattenkylning och malning av masugnsslagg från stålproducenter.

Vattendriven borrteknik utvecklas genom LKAB Wassara som säljer avancerade borrtekniska system till främst gruv- och anläggningsindustrin över hela världen.

Den patenterade vattendrivna borrtekniken är utvecklad av LKAB för att effektivisera järnmalmsbrytningen i de egna underjordsgruvorna.

Gruv- och anläggningstjänster som ortdrivning, betongproduktion och bergsförstärkning erbjuds genom LKAB Berg & Betong.

Sprängmedel i bulk och paketerad form utvecklas och produceras av LKAB Kimit.

Verkstadstekniska tjänster och produktion erbjuds genom LKAB Mekaniska.

Den vattendrivna borrtekniken som LKAB utvecklat säljs även till externa kunder.

→ LKAB är en av världens ledande leverantörer av förädlade järnmalmsprodukter. Vi är också en växande leverantör av industrimineraler och säljer egenutvecklad teknik och innovationer till andra industriföretag.

LKAB:s magnetit används bland annat som ballast i tung betong, till exempel i vindkraftsparker till havs.

MARKNADSUTVECKLING

FÖRSÄLJNING JÄRNMALMSPRODUKTER

FÖRSÄLJNING PER REGION
Procent av försäljning (Mkr)

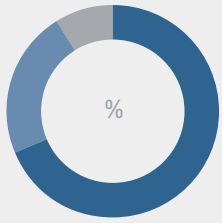

	%
Europa	69
MENA (Middle East and North Africa)	23
Övriga världen (inkl Turkiet)	9

FÖRSÄLJNING PER PRODUKTOMRÅDE
Procent av försäljning järnmalmsprodukter (Mkr)

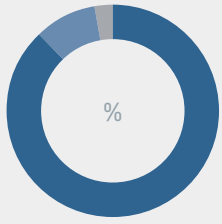

	%
Pellets	88
Fines	10
Övrigt	2

80%
av EU:s produktion

LKAB står för nära 80 procent av EU:s järnmalmsproduktion och våra kunder hör till världens främsta ståltillverkare.

77%
exporteras till Europa

77 procent av LKAB:s järnmalmsprodukter exporteras till stålverk i Europa.

[1] World Steel Association

JÄRNMALMSPRODUKTER

Ur ett helhetsperspektiv är LKAB att betrakta som en nischleverantör på den globala järnmalmsmarknaden. Sett till marknaden för högförädlade järnmalmsprodukter är vi världens näst största leverantör på den sjöburna marknaden för järnmalmspellets.

Europa är vår huvudmarknad
I Europa är LKAB den största järnmalmsproducenten. Här finns också stålproducenter – med kunder framför allt inom bil-, verkstads- och byggindustrin – som ställer höga krav på kvalitet och hållbarhet. Det gör LKAB:s pellets till en efterfrågad råvara. Långa samarbeten med kunder har skapat starka relationer och högt förtroende. Den geografiska närheten ger oss också fraktfördelar gentemot våra konkurrenter.

Stålmarknaden i Europa har varit fortsatt stabil baserat på verklig efterfrågan på stål, även om marknaden utvecklats i en lägre takt än i resten av världen. Lönsamheten hos stålproducenterna bedöms ha varit god, med till en början höga priser som föll mot slutet av året. Stålproduktionen i Europa minskade under året med 0,3 procent[1] jämfört med 2017. Efterfrågan på LKAB:s produkter är alltjämt högre än de volymer som vi för närvarande har möjlighet att producera.

DR-pellets efterfrågas i MENA
I Mellanöstern och Nordafrika (MENA) gör god tillgång på naturgas i kombination med lokal brist på högkvalitativt skrot, att stål tillverkat av direktreducerat järn är vanligast. För att effektivt producera järn via direktreduktion krävs järnmalm med hög kvalitet och högt järninnehåll. Stark efterfrågan på våra DR-pellets för direktreduktion samt fraktneutralitet gör MENA till vår näst största marknad.

Stålproduktionen i Mellanöstern ökade med 11,7 procent under året, främst tack vare stora bygg- och infrastrukturprojekt. Bristen på DR-pellets på den sjöburna världsmarknaden gör att efterfrågan är fortsatt hög.

Pelletsmarknaden i övriga världen
USA har en stor inhemsk pelletsmarknad med begränsad påverkan på den internationella sjöburna marknaden. Införandet av ståltullar under 2018 ökade de nationella stålpriserna och förbättrade marginalerna inom stålindustrin i USA. Ökad lönsamhet drev därmed på incitamenten för att öka stålproduktionen i landet och har skapat ett stabilt behov av pellets och hög efterfrågan på skrot.

Den malmbaserade stålindustrin i Turkiet är relativt liten, men var fortsatt konkurrenskraftig. En stor del av den turkiska stålindustrin är beroende av importerat skrot från bland annat USA, och påverkades negativt av minskad tillgång på sjöburet skrot. Efterfrågan på pellets i Kina är tidvis mycket hög men varierar över tid baserat på tillgång på sjöburen pellets och tillfälliga nationella miljörestriktioner.

TOPP 5 PELLETSPRODUCENTER SJÖBUREN MARKNAD

NR	FÖRETAG	EXPORT. MT
1	Vale	44,1
2	LKAB	17,5
3	Cliffs	13,0
4	Ferrexpo	10,1
5	Rio Tinto	9,2

INDUSTRIMINERALER

Industrimineraler är en marknad där LKAB växer, dels genom organisk tillväxt men även genom teknikutveckling och förvärv. Den största affären är järnmalm, framförallt magnetit, för industriell användning. Under året har gasledningsprojektet Nord Stream 2 inneburit stora volymer liksom den växande vattenreningsmarknaden. Portföljen består av mer än 30 mineraler och försäljningen har haft en neutral till positiv utveckling under året, med undantag för ett antal mineraler där tillgången har varit begränsad.

Teknikutveckling och förvärv

Under året meddelade LKAB att man inom projektet ReeMAP avser industrialisera en teknik för att förädla restprodukter från järnmalmsbrytningen för att producera sällsynta jordartsmetaller och fosfor. Fullskalig produktion bedöms kunna starta 2023.

I december 2018 slutfördes förvärvet av det brittiska bolaget Francis Flower som är positionerat som ett hållbart industrimineralföretag med återvinning av sidoströmmar och restprodukter. Förvärvet tillför LKAB en betydande omsättning och innebär ett bredare erbjudande inom bygg- och anläggningsmarknaden liksom inom plaster och beläggningar.

GRUV-, ANLÄGGNINGS-, OCH BYGGINDUSTRI

LKAB utvecklar och producerar teknik och produkter av strategisk betydelse för den egna verksamheten, till exempel sprängmedel, mekaniska produkter och borrteknik. Dessa används, marknadsförs och säljs även i olika utsträckning externt. I tillägg till detta tillhandahåller Division Specialprodukter utförandeentreprenader, i vissa fall inom ramen för utvecklingsprojekt och i andra fall enbart för utförande i konkurrens, vilket är positivt för kvalitet och prisnivåer för inköp av tjänster generellt.

Extern försäljning kompletterar

Inom den mekaniska verksamheten har ett stort och viktigt uppdrag under 2018 varit renoveringarna av verket i Svappavaara. Inom gruvverksamheten kan nämnas drift av undersökningsorten för prospektering norrut från Kirunagruvan samt driftansvaret i testgruvan i malmkroppen Konsuln.

Betongproduktionen är fortsatt mycket hög med pågående schaktrenoveringar i tillägg till den löpande bergförstärkningen. Krossning av tillsatsmineraler för pellets samt gråberg för betongproduktion är en stor verksamhet. Verksamheten är beroende av LKAB:s behov men även på den externa marknaden är vi en ledande leverantör av krossmaterial och betongproduktion till väg- och järnvägsprojekt samt samhällsomvandlingarna i Malmfälten.

Den egenutvecklade vattendrivna borrteknologin med Wassara-hammaren som används inom LKAB:s underjordsbrytning marknadsförs även på den externa marknaden. Kunderna återfinns inom gruv- och anläggningsindustrin globalt. Externförsäljningen var lägre jämfört med föregående år främst på grund av färdigställande av stora projekt som inte har kunnat ersättas under 2018.

FÖRSÄLJNING SPECIALPRODUKTER

FÖRSÄLJNING PER REGION
Procent av försäljning (Mkr)

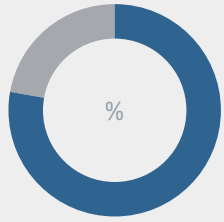

	%
Europa	78
MENA (Middle East and North Africa)	0
Övriga världen (inkl Turkiet)	22

FÖRSÄLJNING PER PRODUKT- OCH TJÄNSTEOMRÅDE
Procent av försäljning (Mkr)

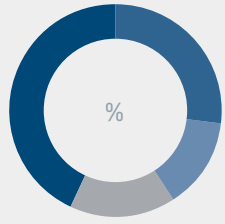

	%
Magnetit	27
Mineralsand	14
Övriga industrimineraler	16
Gruv- och anläggningstjänster	43
Övrigt	0

3,8 Mdkr
i omsättning

Omsättningen för Division Specialprodukter uppgick till 3,8 Mdkr varav 2,4 Mdkr i extern omsättning.

Förvärv

Francis Flower har idag en omsättning på närmare 800 miljoner kronor årligen varav merparten i Storbritannien.
Läs mer på sidorna 38–39.

→ Genom att identifiera och agera på risker och möjligheter och ta ansvar för vår påverkan genom hela värdekedjan stärker vi LKAB:s långsiktiga konkurrenskraft och ökar vårt bidrag till samhällsutvecklingen.

PÅVERKAN I VÄRDEKEDJAN

Prospektera

LKAB:s prospektering är grunden för att säkra en långsiktig gruvdrift och tillgång till malmpotentiella områden är en förutsättning för en framgångsrik prospektering. Den fysiska påverkan av prospektering är låg, men tillgång till mark kräver respekt för omgivningen, ansvar för miljön och samverkan med lokala näringar, såsom rennäringen.

Bryta

Gruvbrytning har stor påverkan på landskapsbilden genom dagbrott, rasområden och deponier. Grundvattennivåer i närområdet påverkas av länshållning och gruvbrytning kräver stora mängder energi. Användning av sprängmedel kan medföra förhöjda halter av främst kväve i utsläppsvatten vilket påverkar näringshalter i recipienter. Vid stängning ska påverkade områden efterbehandlas med hälsa och säkerhet i fokus.

Förädla

All järnmalm som bryts förädlas i våra sovrings-, anriknings- och pelletsverk. Processerna är energikrävande och påverkar miljön genom utsläpp till luft och vatten. Den anrikningsteknik LKAB använder leder till stora mängder restprodukter i form av sand, som lagras i sandmagasin. Dessa påverkar markanvändning och landskapsbild.

Transportera

LKAB:s logistikkedjor består av väg, tåg- och sjötransporter för leveranser av inköp, förflyttning av gods och insatsvaror till pelletsproduktionen och frakt av järnmalmsprodukter till kund via utlastningshamnar i Luleå och Narvik. El och fossila bränslen krävs för att transporterna ska fungera och infrastruktur som räls och vägar medför påverkan på djur och natur genom till exempel påkörningar och barriäreffekter.

PROSPEKTERA
se sidorna 25-27

BRYTA
se sidorna 28-31

FÖRÄDLA
se sidorna 32-35

TRANSPORTERA
se sidorna 36-37

UTVECKLA

LEVERANTÖRER
se sidorna 40-41

SAMHÄLLSANSVAR
se sidorna 46-51

MILJÖANSVAR
se sidorna 53-57

MEDARBETARE
se sidorna 42-45

KUNDER
se sidorna 18-19 samt 23

Utveckla

En innovativ utveckling och högvärdig järnmalm har givit LKAB:s produkter kvalitetsfördelar som stärker vår position hos kunderna. För att fortsatt ligga i framkant inom forskning och utveckling i vår bransch måste LKAB säkra en mångfald av kompetens, erbjuda tydliga karriärvägar och vara en attraktiv arbetsgivare.

Leverantörer

LKAB har cirka 8 100 leverantörer varav cirka 100 bedöms ha ökad risk för avvikelser i förhållande till leverantörsuppförandekoden. Riskerna gäller områden såsom mänskliga rättigheter, arbetsmiljö, miljö, samt affärsetik/korruption. På LKAB försöker vi påverka våra värdekedjor i positiv riktning genom att följa upp leverantörer på plats för att öka medvetenheten kring frågorna och tillsammans identifiera förbättringsprojekt.

Miljöansvar

LKAB förbrukar stora mängder energi och energieffektivisering ligger därför högt på företagets agenda. Gruvverksamheten medför en väsentlig påverkan på omgivande landskap och samhällen, främst i form av utsläpp till luft och vatten, buller, vibrationer och markpåverkan. Vi arbetar kontinuerligt med att minimera vår negativa påverkan.

Samhällsansvar

LKAB vill vara en positiv kraft i Malmfälten och bidra till attraktiva samhällen med fungerande bostadsmarknad, bra skolor och attraktiva offentliga miljöer. Utöver det har LKAB en betydande påverkan på sysselsättning och infrastruktur genom samhällsomvandlingarna. Respekt för och dialog med påverkade intressenter är grunden för samverkan på våra verksamhetsorter.

Kunder

LKAB samarbetar nära kunderna för att minimera risken för negativ påverkan och tillvarata möjligheter till hållbart värdeskapande och innovativa affärsmodeller. Våra högförädlade järnmalmsprodukter bidrar bland annat till effektiva och mer hållbara tillverkningsprocesser i våra stålkunders värdekedjor.

Medarbetare

LKAB ska vara en attraktiv arbetsgivare och erbjuda arbetsplatser som kännetecknas av säkerhet och hälsa, inkludering och goda utvecklingsmöjligheter. En god arbetsmiljö, balans i livet och tydliga karriärvägar är centralt för medarbetarnas engagemang och motivation.

ENGAGERAD

Vi har våra kunders resultat i fokus i allt vi gör.

PROSPEKTERA

Att säkerställa tillgången på järnmalmsråvara är avgörande för LKAB:s framtid och tillväxt. Vi arbetar med en framförhållning om 20 år för att trygga produktionen och en långsiktigt hållbar verksamhet.

Från fyndighet till brytning

Det krävs hårt arbete och uthållighet för att hitta en fyndighet, avgöra om den är lönsam att bryta och slutligen få alla nödvändiga tillstånd.

Prospekteringen har en central roll i det strategiska programmet för ökad malm- och sidobergskännedom som syftar till att förstå nästa generations produktionsområde och produkter. Sedan 2016 har prospekteringsarbetet intensifierats mot gruvnära prospektering för att öka kännedomen om de fyndigheter som redan bryts.

Mer komplicerad malmbild i Kiruna

Resultaten från det utökade provborrningsprogrammet som analyserats under året visar att malmkroppen i Kiruna har en mer komplicerad geometri mot djupet, under nuvarande huvudnivå. Den fortsätter norrut mot djupet, det djupaste borrhålet har gett träff på 2 300-metersnivån, men volymen minskar mer i söder än vad som tidigare antagits. Det påverkar dock inte rapporterade reserver och tillgångar eller den planerade brytningen fram till år 2030.

Prospekteringstakten ökas

Det handlar snarast om LKAB:s framtid på lång sikt men gruvbranschens planeringshorisonter är långa. Det innebär att LKAB nu kraftigt ökar takten i prospekteringen, såväl i anslutning till de befintliga gruvorna i Malmfälten som på andra områden i regionen. Från 2019 räknar LKAB därför med att dubblera prospekteringsinsatserna för att säkerställa beslutsunderlag för de kommande investeringar som behövs för att trygga produktionen efter 2030. Målet är att på fem års sikt hitta en miljard ton mineraltillgångar.

Organisationen kommer att förstärkas för att hantera ett kraftigt utökat borrningsprogram där nya undersökningsorter behöver drivas och omfattande geofysiska undersökningar genomföras. Utmaningen i Kiruna är att driva ort norrut för att borra djupare i berget än vad som tidigare gjorts. Bergarterna i Kiruna är dessutom extremt hårda.

Aktiviteten kommer att utökas även i anslutning till de andra gruvorna. När samhällsomvandlingen i Malmberget är genomförd skapas exempelvis nya förutsättningar för fortsatt utveckling av gruvan i fyndigheter som sparats av hänsyn till bebyggda områden. I Svappavaarafältet pågår sedan en tid ett utredningsarbete för att både öka produktionen och förlänga gruvornas livslängd.

PROSPEKTERA | PRIORITERINGAR

Säkerställa långsiktig tillgång till järnmalm

- Utökad prospektering i anslutning till befintliga huvudnivåer med borrning på större djup.
- Utvärdering av fyndigheter i andra områden i regionen.
- Säkerställa rekryteringsbehovet och fortsatt kompetensutveckling för att förstärka organisationen.
- Säkerställa beslutsunderlag för kommande strukturinvesteringar, i form av underlag till LOMP (Life-of-Mine Plan), såväl fram till 2030 som för expansionsplanen.
- Utöka malm- och sidobergskännedom, med syfte att utveckla morgondagens gruva och produkter.
- Fortsatt samverkan med intressenter i omgivande samhälle.

LÅNG VÄG TILL BRYTBAR JÄRNMALM

Prospekteringsprocessen utgår från geologisk potential som efter omfattande utvärdering och tester uppgraderas till mineraltillgångar. Därefter lämnas projektet över till gruvplanering. Först efter säkerställd brytningsprocess och lönsamhetsstudier klassas tillgången som mineralreserv.

Mineraltillgång

Mineraltillgångar är en koncentration av mineraler i berggrunden i en sådan form, kvalitet och kvantitet att det finns rimliga möjligheter till eventuell ekonomisk utvinning. Mineraltillgångarna klassificeras vidare utifrån hur stor kunskapen är och hur omfattande provborrningar och studier som genomförts, som antagen, indikerad och slutligen, känd mineraltillgång. Känd mineraltillgång innebär att informationspunkterna är så pass täta att volymer, geologi och halt kan uppskattas med rimlig säkerhet och brytningsplaner kan tas fram.

Mineralreserv

Mineralreserv är de delar av en mineraltillgång där brytningstekniska undersökningar och lönsamhetsstudier visar att det tekniskt och ekonomiskt går att bryta och förädla fyndigheten med godtagbar avkastning.

En utförlig sammanställning av LKAB:s mineralreserver och mineraltillgångar finns på sidorna 134-137.

LIFE OF MINE PLAN

Underlaget från prospekteringen är en viktig pusselbit i arbetet med att ta fram långsiktiga verksamhetsplaner för gruvorna, så kallade Life-of-Mine Plans (LoMP). I en LoMP sammanställs alla kända och uppskattade värden, kostnader och intäkter för gruv- och förädlingsverksamheten. Genom analyser där olika ingångsvärden ändras, till exempel avseende malmtillgång, kostnader, brytningsmetoder, arbetssätt och automation, kan olika scenarion för långsiktig lönsamhet tas fram.

Utökad prospektering i Kiruna

→ Mineraliseringen är fortfarande öppen norrut och mot djupet så vi behöver undersöka den mer. Vi kommer att undersöka närområdet med flera olika metoder parallellt.

Fortsatta undersökningar av fyndigheterna i Kiruna pågår, med både flygmätningar och andra metoder. Nya borrningar planeras också för att få fler prover likt borrkärnorna på bilden.

Ända sedan fyndigheten i Kiruna blev känd har dess storlek imponerat. Över fyra kilometer lång, mellan 80 och 120 meter bred och med ett okänt djup har den ofta kallats en av världens största kända sammanhängande järnmalmsvolymer. Och det är den fortfarande, även om det nu finns frågetecken om hur den fortsätter mot djupet.

– I slutet av 2016 inleddes ett utökat borrningsprogram för att tydligare kartlägga hur fyndigheten ser ut under den huvudnivå vi nu bryter mot, som underlag inför ett beslut om eventuell ny huvudnivå. Det är resultaten av borrningarna sedan dess som vi nu har analyserat, säger Pierre Heeroma, direktör för enheten Prospektering, strategi och affärsutveckling.

De mineralreserver och mineraltillgångar som LKAB hittills har rapporterat påverkas inte. Det utökade programmet handlar om LKAB:s framtid, om brytningen efter den nuvarande huvudnivåns livslängd, som sträcker sig fram till cirka 2035.

Fyndigheten i Kiruna kan liknas vid en stor skiva som sluttar snett ner i berggrunden. Sedan år 1900 har LKAB brutit den, först i dagbrott och sedan början av 1960-talet under jord. Brytningen sker idag kring 1 000 meter under jord, och några långa borrhål i norr visar mineraliseringen ner till 2 300 meters djup.

– Mineraliseringen är fortfarande öppen norrut och mot djupet så vi behöver undersöka den mer. Vi kommer att undersöka närområdet med flera olika metoder parallellt, ändå tar det ett par, tre år innan vi har en klarare bild, säger Pierre Heeroma.

Omfattande undersökningar

För att öka kännedomen om mineraliseringen ska LKAB använda sig av en rad olika metoder. Dels handlar det om att driva ort under jord som man sedan kan borra ifrån, dels om borrning från markytan. Dessutom utförs flygmätningar, och undersökningar som mäter om det finns goda elektriska ledare, det vill säga järnmalm, i berget norr om den kända fyndigheten.

– Under jord kommer vi att driva en ort från 1 365-metersnivån norrut. Därifrån kommer vi att borra mot Luossavaara och det vi kallar Per Geijer-malmerna öster om Luossavaara. Bara att driva orten tar dock cirka ett år, säger Pierre Heeroma.

Ledare i berggrunden indikerar järnfyndighet

Med hjälp av elektrisk ström kan man dels se om det finns goda ledare i berggrunden, dels få en grov uppskattning om riktningen på en sådan ledare. Tekniken kallas mise-à-la-masse och går enkelt beskrivet ut på att man placerar en elektrod i ett borrhål och en annan elektrod som ansluter till bergmassan längre bort, kopplar på likström och sedan mäter spänningen i olika riktningar.

– Vi har också startat en elektromagnetisk flygmätning främst av Per Geijer-malmerna samt Luossavaara. Den utförs med en helikopter som har ett instrument hängande under sig som visar avvikelser i det elektromagnetiska fältet, så kallade anomalier, ner till mellan 500 och 1 000 meters djup beroende på förhållandena på platsen. Det kan indikera om där finns goda ledare som exempelvis en järnfyndighet, men för att veta säkert måste man alltid borra genom anomalier i berggrunden, säger Pierre Heeroma.

Därför planeras också att borra neråt i berggrunden från markytan. Tanken är att skapa en profil mellan Kiirunavaara och Luossavaara för att klargöra de geologiska sambanden i berggrunden och se om det eventuellt finns järnfyndighet där.

– Jag tror att många Kirunabor har sett lutningen och formen på de gamla dagbrotten i de två bergen och frågat sig om de sitter ihop någonstans under marken. Nu hoppas vi kunna få ett svar på det, säger Pierre Heeroma.

EXPANSIONSPLAN PROSPEKTERING

2019–2021	2022–2023	2024–2027
Definiera potentialen för 1 miljard ton	Indikerad mineraltillgång (1 miljard ton)	Infill-borrning[1] och studier till reserver

I ett första steg kommer den geologiska potentialen att verifieras. Därefter vidtar en intensiv uppborrningsfas för att definiera 1 miljard ton indikerade mineraltillgångar och sedan med ytterligare studier och undersökningar lyfta dessa till mineralreserver.

[1] Borrning mellan befintliga borrhål

BRYTA

Varje dygn, 365 dagar om året, bryts järnmalm i LKAB:s gruvor som motsvarar omkring sex Eiffeltorn – räknat i mängden stål. En säker och resurseffektiv brytning säkerställer rågods till förädlingsverket och är centralt för LKAB:s lönsamhet och konkurrenskraft.

Gruvverksamheten i LKAB:s norra och södra divisioner har under året fortsatt att prioritera produktionsstabiliserande åtgärder som säkerhets- och underhållsarbeten, kompetensutveckling och utökad egenkontroll.

Att komma till rätta med bergsspänningar och risk för bergutfall är en avgörande faktor för säkerheten och produktionsstabiliteten. Tester för att minska bergsspänningar och seismisk aktivitet genom hydraulisk spräckning har genomförts i både Kiruna och Malmbergets underjordsgruvor. Metoden går ut på att skapa sprickor i bergmassan med hjälp av borrhål som kopplas till högt vattentryck. Försöken har preliminärt uppvisat lovande resultat, men mer mätdata behöver analyseras innan ett fastställt resultat kan presenteras.

Division Norra

Gruvproduktionen producerade i stort sett enligt plan. Inga större produktionshämmande incidenter inträffade under året och produktion av rågods till förädlingsverken låg i linje med förväntat utfall. En svag produktionssvacka under sommaren berodde främst på svårigheter att rekrytera rätt kompetens och brist på personal under semesterperioden. Totalt producerade Division Norra 27,4 miljoner ton råmalm, jämfört med 29,1 miljoner ton föregående år.

Under våren 2018 färdigställdes ett nytt bergsspel vilket innebär att vi har ett spel mer än vi behöver och därmed kan hantera renoveringar utan avbrott. Full kapacitet för uppfordring av malm till marknivån är därmed säkrad. Även renoveringarna av störtschakten i Kiruna på grund av bergutfall har fortsatt under året, utan att påverka produktionskapaciteten. Framförhållningen i renoveringsarbetet är god, men fortlöpande schaktrenoveringar kommer att krävas då bergspänningarna ökar på större djup. Det finns totalt 38 störtschakt i Kirunagruvan och renoveringstakten är tre schackt per år. Fokus ligger därför på att effektivisera arbetet och reducera kostnaderna.

Division Södra

Renovering av uppfordringsschakt samt effekterna av seismisk aktivitet påverkade gruvproduktionen i Malmberget negativt. Samtidigt ökade produktionen i Leveäniemi dagbrott, vilket till viss del kompenserade. Totalt producerade Division Södra 21,9 miljoner ton råmalm jämfört med 20,6 miljoner ton föregående år.

Renoveringen av ståltornet i botten på ett av uppfordringsschakten i Vitåforsgruvan påverkade produktionskapaciteten i Malmberget undergjordsgruva negativt både 2017 och 2018. Renoveringen tog totalt fyra månader att genomföra och kostade omkring 200 miljoner kronor. Seismisk aktivitet fortsätter att bromsa produktionstakten i underjordgruvan. Bland annat fick en sprängmedelstation flyttas på grund av efterförstärkningsarbeten. För att hålla Malmbergets förädlingsproduktion igång har rågodsflödena från Leveäniemi i Svappavaara ökat.

Den sista mars 2018 togs Gruvberget dagbrottsgruva i Svappavaara ur drift. Under åtta års produktion har gruvan gett ett utbyte på omkring 14 miljoner ton järnmalm. Det finns fortfarande mineraltillgångar på djupet i Gruvberget, men prospektering kommer att avgöra om fortsatt gruvdrift är ekonomiskt gångbar. Gruvbergets resurser, som till exempel borriggar, återanvänds nu i andra delar av produktionssystemet, främst i Leveäniemi.

I Leveäniemi har produktionstakten ökat, vilket har inneburit besvär med så kallad diffus damning. I syfte att minska damningen har gråbergsvallar uppförts runt sovringsanläggningen. Sovringsverket har även fått stå stilla då vinden legat på starkt mot Svappavaara by. Under 2019 planeras ytterligare damningsåtgärder i form av inbyggda lager.

BRYTA — PRIORITERINGAR

- Säkerställa mål för arbetsmiljö och säkerhet. Läs mer om LKAB:s förebyggande arbete på sidan 45.
- Fortsätta arbetet med bergsförstärkning samt att försöka minska seismisk aktivitet
- Ett mer effektivt utnyttjande av maskiner och anläggningar, samt utveckla ny teknik och nya arbetssätt, för resurseffektiv produktion.
- Samverkan med kommuner samt berörda myndigheter för detaljplaner och tillstånd som krävs för att säkra fortsatt gruvverksamhet.
- Ökad produktion och minskad damning i Leveäniemi.

PRODUKTION GRUVOR

	RÅMALM MILJONER TON	
ORT	2018	2017
Kiruna	27,4	29,1
Malmberget	13,5	13,2
Svappavaara	8,4	7,4

VÅRA GRUVOR

LKAB bryter järnmalm på tre verksamhetsorter. I Kiruna och Malmberget sker gruvbrytningen under jord på mer än 1 000 meters djup. I Svappavaara bryts malmen i dagbrott. Att bryta malm under jord är en logistisk utmaning som kräver storskaliga och effektiva brytningsmetoder med hög automation.

Kiruna
Malmkroppen i Kiruna är en lutande skiva av magnetit som är ungefär 80 meter bred och fyra kilometer lång. Nuvarande huvudnivå ligger på 1 365 meters djup. Kirunagruvan är LKAB:s största gruva med en produktion om drygt 85 000 ton järnmalm per dygn.

Malmberget
I Malmberget består underjordsgruvan av ett 20-tal utspridda malmkroppar, varav drygt 10 bryts för närvarande. I östra fältet bryts uteslutande magnetit, i västra fältet också en mindre andel hematit. Nuvarande huvudnivå ligger på 1 250 meters djup.

Svappavaara
Svappavaara består av tre dagbrottsgruvor. Svappavaara ger LKAB ett flexibelt tillskott av rågods som komplement till malmen från underjordsgruvorna. Idag bryts järnmalm i Leveäniemi, då Gruvberget bröts ut början av 2018. För närvarande sker ingen brytning i Mertainen.

SÅ BRYTER LKAB MALMEN

Merparten av LKAB:s malm bryts i de två underjordsgruvorna i Kiruna och Malmberget. I Svappavaara bryts malm för närvarande i Leveäniemi dagbrottsgruva.

Underjordsbrytning
I LKAB:s underjordsgruvor utvinns malmen genom skivrasbrytning. Brytningsmetoden innebär att man genom borrning och sprängning låter malmen rasa ner till underliggande nivåer för vidare urlastning, krossning och transport ovan jord. Skivrasbrytning är en effektiv brytningsmetod vid branta malmkroppar som medger maximalt uttag ur malmkroppen med hög säkerhet.

Dagbrottsbrytning
I LKAB:s dagbrottsgruvor utvinns malmen genom pallbrytning. Brytningsmetoden bygger på att bryta malmen i nedåtstigande nivåer mot djupet genom borrning och sprängning. Skivornas tjocklek, den så kallade pallhöjden, är 15 meter. Pallbrytning är en effektiv och väletablerad brytningsmetod som medger maximalt uttag ur berget med hög säkerhet.

TILLGÅNG PÅ MARK FÖR FORTSATT GRUVDRIFT

Tillgången till mark är avgörande för all gruvverksamhet och LKAB:s framtid är beroende av att delar av Kiruna och Malmberget successivt flyttas i takt med att järnmalmsbrytningen breder ut sig.

LKAB tar ett stort ansvar för uppbyggnaden av livskraftiga samhällen som kompensation för den samhällsomvandling som är nödvändig för fortsatt gruvbrytning. Samtidigt är det en utmaning att planera och genomföra samhällsomvandlingarna på ett sätt som förenar LKAB:s sociala och miljömässiga ansvar med en rimlig kostnad och en fastställd tidplan. Rätt tidpunkt och till rätt kostnad är avgörande för att gruvverksamheten ska kunna fortsätta.

Ersättningen till de som berörs av samhällsomvandlingarna har sin utgångspunkt i minerallagen och är satt på en nivå som ska kompensera för den påverkan den medför. I en rapport av Riksrevisionen som granskat samhällsomvandlingarna framkommer bland annat att LKAB har tagit ett större ansvar och tvingats till högre ersättningar än nödvändigt till kommuner och Trafikverket. Det framgår även att ansvarsfördelning mellan stat, kommun och bolag bör förtydligas.[1]

Kommunerna har till uppgift att i översikts- och detaljplaner fastställa hur de nya samhällena ska utvecklas. Fortsatt gruvbrytning är således beroende av hur kommunerna beslutar att marken ska användas liksom att tidplaner tas fram med god framförhållning.

[1] RiR 2017:34 "Omvandlingen av Kiruna och Malmberget - bristande underlag hos regeringen och LKAB"

Att hitta nya vägar – en del av vårt DNA

→ Om vi ska fortsätta vara ett konkurrenskraftigt företag behöver vi tänka nytt.

När nya utmaningar uppstår krävs kreativitet och samarbete för att ta fram effektiva lösningar. Vi vet att vi i framtiden kommer att behöva bryta på större djup.

Framtidens gruvdrift är koldioxidfri, digitaliserad och autonom. LKAB har under året sjösatt initiativet SUM – Sustainable Underground Mining. Tillsammans med ABB, Epiroc, Combitech och Volvokoncernen är målet att sätta en ny världsstandard för hållbar gruvbrytning på stora djup.

Efter 2030 ska LKAB stå redo att bryta järnmalm djupare ner i gruvorna i Kiruna och Malmberget. Det förutsätter att beslut fattas i mitten på 2020-talet för en av Sveriges största industriinvesteringar någonsin.

– Om vi ska fortsätta vara ett konkurrenskraftigt företag behöver vi tänka nytt. Vi kan inte göra kopior på tidigare huvudnivåer och tidigare produktionssystem, säger Michael Lowther, projektledare för testgruvan i Kiruna.

Framtidens gruva kräver nya styrsystem, ny och utvecklad gruvutrustning samt effektiva ledningssystem som möter kraven på en hållbar industri.

– På sikt ska vi exempelvis fasa ut fossila drivmedel. Om vi ska vara ett hållbart företag måste vi titta på andra lösningar, till exempel batteridrift och autonom utrustning. För att nå dit har vi initierat SUM tillsammans med några av Sveriges ledande industriföretag, där våra partners bidrar med styrkor från sina respektive områden, säger Michael Lowther.

Partnerskap för långsiktig konkurrenskraft

Samarbetet är ett av de största i Sverige och kräver en helt ny typ av samverkan, ett digitalt ekosystem där parterna kopplar

TIDPLAN SUSTAINABLE UNDERGROUND MINING

2018-2022

Anlägga testgruva och validera koncept

Under första fasen kartläggs förutsättningarna och konceptet valideras, testbädden anläggs i LKAB:s underjordsgruvor och beslutsunderlag för framtida strukturinvesteringar tas fram.

2022-2030

Fatta beslut om Sveriges största industriinvestering

I fas två ska beslut fattas om att gå djupare ner i LKAB:s gruvor med nya metoder och tekniska lösningar och bygget av nästa generations produktionssystem i industriell skala påbörjas.

2030-2060

Ny världsstandard för gruvbrytning på stora djup

I sista fasen ska en ny världsstandard vara satt för hållbar gruvbrytning på stora djup, där svensk industri lett innovationerna i ett långsiktigt, öppet och transparent partnerskap.

För mer information se www.sustainableundergroundmining.com

ihop såväl digitala system som verksamheter. Det förutsätter öppenhet och transparens där information och kunskap delas på ett nytt sätt.

– Gemensamt kan vi snabbare nå lösningar som stärker respektive bolags långsiktiga konkurrenskraft. SUM representerar ett rejält tekniksprång som på sikt även skapar värde i ett bredare perspektiv för utvecklingen av en mer hållbar industri, säger Michael Lowther.

Tillsammans anlägger de fem bolagen en testbädd för nya processer och ny teknik i LKAB:s underjordsgruvor. I Kiruna anläggs en fysisk testgruva och i Malmberget ska tester utföras i befintliga anläggningar. Tester kommer även att genomföras i en virtuell testgruva inom ramen för testbädden. Syftet är att undersöka bästa sättet att bygga ett effektivt och autonomt produktionssystem. Ett system som är koldioxidfritt och håller högsta tänkbara säkerhet när människor och autonoma maskiner arbetar sida vid sida. Den virtuella testgruvan gör det möjligt att simulera dataflöden och scenarion som inte går att testa i den fysiska testgruvan.

Innovation en överlevnadsfråga

LKAB:s framtid som ledande industriföretag ligger nu, som tidigare, i förmågan att tänka nytt. Bolaget har en lång tradition av innovationer både vad gäller processer och produkter. Från utvecklingen av storskalig skivrasbrytning, avancerad vattendriven borrteknik och olivinpelletsens introduktion på 70-talet, till de senaste decennierna när allt fler fjärrstyrda och automatiserade processer utvecklats.

– Under en lång tid har vi utvecklat lösningar och metoder som anpassats till våra förutsättningar. Dagens gruvarbete ser inte ut som det gjorde i början på 2000-talet. Framtidens gruvarbete kommer heller inte att se ut som dagens, avslutar Michael Lowther.

FÖRÄDLA

Hög och jämn produktkvalitet bidrar till att ge våra stålverkskunder stabila processer, lägre miljöbelastning och en ökad produktivitet. För att LKAB ska fortsätta vara en konkurrenskraftig och kvalitetsledande producent är det den egna produktionsstabiliteten och säkerhetsarbetet i förädlingsverksamheten som står i fokus.

"Performance in Ironmaking" är LKAB:s kundlöfte men vår ambition och vårt ansvar är större än så. Inte minst måste vi kunna garantera tryggheten och säkerheten för våra medarbetare.

Den 27 juli 2018 omkom en ung kvinna i en arbetsplatsolycka i Svappavaara pelletsverk. För alla närstående och inblandade är det en outsäglig tragedi. För LKAB, som sätter säkerheten först, är det ett stort misslyckande. Alla ska återvända hem från arbetet friska och trygga. Ett omfattande utredningsarbete pågår parallellt med ökat fokus på säkerhetsrutiner för att förhindra att en liknande olycka händer igen. Läs mer om LKAB:s säkerhetsarbete och åtgärder på sidan 45.

Division Norra

I Kiruna har produktionen av pellets ökat från föregående år. Vissa problem, främst i pelletsverkens sintringsprocess, gjorde dock att produktionen inte nådde upp till de volymer som kan förväntas vid en störningsfri produktion. Bland annat har ökade stoftutsläpp från pelletsverket KK3 inneburit ett oplanerat stopp för underhåll av sintringsbandet. Med målet att öka produktionen i befintliga verk, verkställdes ett omfattande program för ökad produktionsstabilitet under 2018 som kommer att fortgå under 2019. Arbetet omfattar en total genomlysning av hela produktions- och underhållssystematiken med fokus på generell kompetensutveckling, systematiskt och förebyggande underhåll, egenkontroll och förbättrade planer vid planerade stopp.

Division Södra

Förädlingsverksamheten i Malmberget och Svappavaara har överlag uppvisat förbättrad produktionsstabilitet med färre oplanerade stopp under 2018. Större underhållsåtgärder har däremot genomförts i både Svappavaara och Malmberget.

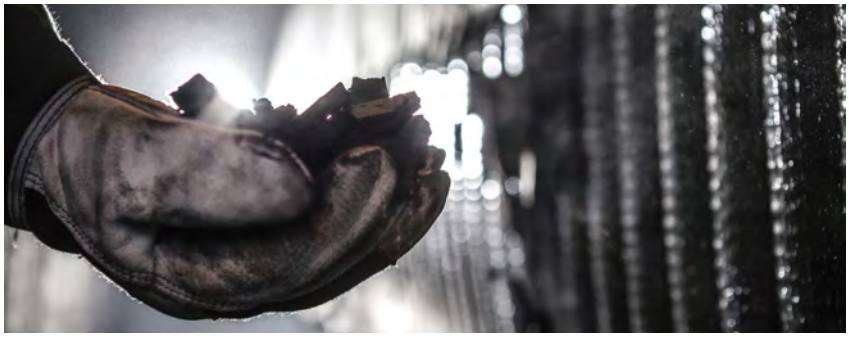

I Malmberget lyftes hela pelletsverket MK3 upp och grunden justerades. Detta genomfördes under ett ordinarie underhållsstopp. Pelletsverket i Svappavaara togs ur drift hela fjärde kvartalet och en bit in på 2019 för genomgripande renovering av kylsystemets bärande funktion. En åtgärd som orsakade betydande produktionsbortfall, men som delvis kan återhämtas då renoveringen ersätter planerade stopp senare under 2019. För att slippa kostsamma produktionsanpassningar då man byter pelletsprodukt i verken, planeras en permanent produktanpassning av ett pelletsverk i Malmberget för kontinuerlig produktion av en ny pelletsprodukt. Den har varit under utveckling sedan hösten 2016 och körts kampanjvis sedan hösten 2017. Även tillsatsmedelscentralen kommer att byggas ut. Produktionen förväntas vara igång under senare delen av 2019.

I Malmbergets anrikningsverk produceras också ett järnmalmskoncentrat med mycket hög järnhalt och renhet. LKAB Minerals förädlar och marknadsför produkter baserade på detta koncentrat för användning i färger, plaster och för produktion av vattenreningskemikalier. Hög efterfrågan på dessa produkter har medfört en investering i ökad produktionskapacitet med 25 procent. Detta är en del av LKAB:s strategi för marknads- och riskspridning.

FÖRÄDLA — PRIORITERINGAR

- Säkerställa mål för arbetsmiljö och säkerhet. Läs mer om LKAB:s förebyggande arbete på sidan 45.
- Förbättrad produktivitet och produktionsstabilitet. Jämn och hög produktion samt kvalitet i hela förädlingskedjan.
- Leverera järnmalmsprodukter med minimal miljöpåverkan.
- Producera fler järnmalmsprodukter för ökad marknadsflexibilitet.
- Fortsätta utveckla efterfrågade och säljbara produkter utifrån tillgängliga malmkvaliteter.

PRODUKTION FÖRÄDLINGSVERK

	FÄRDIGA PRODUKTER MILJONER TON	
ORT	2018	2017
Kiruna	15,0	14,8
Malmberget	9,4	9,2
Svappavaara	2,5	3,2

STABIL PRODUKTION GER ÖKAD HÅLLBARHET

Ett lönsamt och konkurrenskraftigt LKAB förutsätter maximalt nyttjande av den tillgängliga kapaciteten i befintliga förädlingsverk. Det innebär att vi måste stabilisera och effektivisera anläggningar, processer och arbetsmetoder.

Driftsstörningar och oplanerade stopp sliter hårt på anläggningarna, ökar utsläpp och energiförbrukning samt påverkar produktionsvolym och kvalitet negativt. LKAB:s mål är att genom en mer stabil produktion och ständiga förbättringar öka produktionsvolymerna samtidigt som vi blir mer miljö- och resurseffektiva i våra förädlingsverk.

517

antal oplanerade stopp

Av de 560 stopp som noterades under 2018 var 517 oplanerade stopp och driftsstörningar och övriga planerade underhållsarbeten.

Att undvika oplanerade stopp i pelletsverken är ett vardagligt förbättringsarbete som har högsta fokus. Varje oplanerat stopp uppmärksammas i den dagliga avstämningen mellan drift och underhåll där åtgärder diskuteras för att undvika samma problematik fortsättningsvis. Därutöver arbetar en analysgrupp med proaktiva åtgärder för ökad driftsäkerhet och optimering av underhållsarbeten.

ÅR	STOPP TOTALT ALLA VERK
2014	613
2015	499
2016	477
2017	521
2018	560

KOLDIOXIDUTSLÄPP PER TON

LKAB har som hållbarhetsmål att minska koldioxidutsläppen med 12 procent per ton färdiga produkter, från 27,2 kg år 2015 till 23,9 kg år 2021. Samtidigt ska utsläppen av kväve till luft (NO_X) minska. Ett mål med stor betydelse för kostnader och miljöpåverkan.

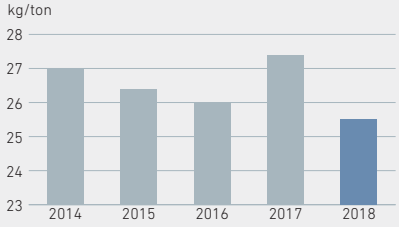

ENERGIFÖRBRUKNING PER TON

LKAB har som hållbarhetsmål att minska energiintensiteten med 17 procent per ton färdig produkt, från 166 kWh år 2015 till cirka 138 kWh år 2021. Ett mål med stor betydelse för produktionskostnader och miljöpåverkan.

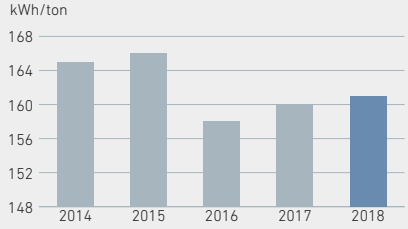

UTSLÄPP AV STOFT

LKAB har som hållbarhetsmål att minska utsläppen av stoft till luft från reningsanläggningarna med minst 40 procent, från 17 mg/m³ ntg år 2015 till 10 mg/m³ ntg år 2021. Målet omfattar inte de totala utsläppen från pelletsverken, som ökat till 1 340 ton (1 293) på grund av omfattande driftstörningar. Läs mer på sidan 56.

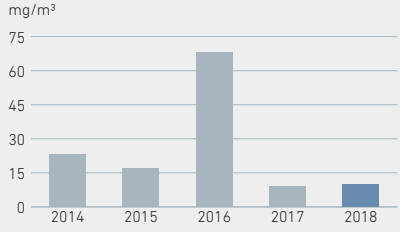

SVAVELDIOXIDUTSLÄPP

LKAB har under de senaste åren investerat i rökgasrening i Malmberget och Svappavaara, vilket resulterat i kraftigt minskade utsläppsnivåer. Det förhöjda utsläppet av svaveldioxid under 2018 beror bland annat på störningar i ett av pelletsverkens i Kiruna. Läs mer på sidan 56.

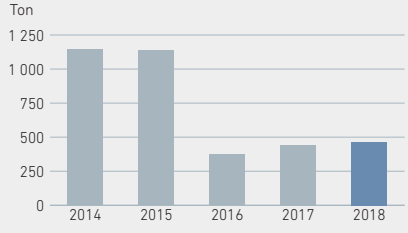

NYTÄNKANDE

Allt kan förbättras om vi vågar tänka i nya banor.

Samarbete för tekniksprång inom svensk ståltillverkning

Tillsammans bildade LKAB, Vattenfall och SSAB samriskbolaget Hybrit Development under 2017. HYBRIT står för Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology. Målet är att ha en helt fossilfri process för ståltillverkning 2035.

En fossilfri stålproduktion startar i gruvan och LKAB arbetar intensivt med utformningen av nästa generations pelletsverk. LKAB:s utmaning och främsta bidrag i HYBRIT är att utveckla koldioxidfria DR-pellets.

– LKAB arbetar även med utveckling av reduktionsprocessen. Idag används kol och koks för att reducera järnmalm till järn. Idén med HYBRIT är att istället använda vätgas, som har producerats av el från svenska fossilfria källor, i reduktionsprocessen. Restprodukten blir vanligt vatten, säger Magnus Tottie, forskningsspecialist på LKAB.

Gemensamma insatser

För att kunna genomföra projektet krävs betydande nationella insatser från många olika aktörer och ett omfattande samarbete mellan industri, akademi och forskningsinstitut.

Efter en förstudie som pågick 2016–2017 togs den 20 juni 2018 det första spadtaget till en unik pilotanläggning i Luleå. Den väntas stå klar 2020.

– Initiativet går in i en ny fas. När pilotanläggningen står redo kommer vi att kunna lämna de småskaliga laboratorierna och istället försöka efterlikna den kommande industriella processen för att effektivt producera stål med vätgas i stället för kol och koks, säger Magnus Tottie.

Den andra delen av pilotförsöken syftar till att på sikt övergå till koldioxidfri värmning i LKAB:s pelletsverk. Försöken utförs i LKAB:s experimentanläggning i Luleå och handlar om att utföra förbränningsförsök med vätgas och plasmabrännare.

Initiativet övergår från pilotfas till demonstrationsfas 2025–2035, vilket motsvarar mindre industriell skala. Målet är att ha en industriell fossilfri process för ståltillverkning på plats 2035.

HYBRIT har beviljats finansiellt stöd från Energimyndigheten vid fyra tillfällen, bland annat genom Industriklivet. Senast beviljade Energimyndigheten ett stöd på 528 miljoner kronor till pilotanläggningen. Totalt har initiativet säkrat stöd motsvarande drygt 1,4 miljarder kronor fram till 2024. De tre ägarbolagen investerar lika mycket var i det gemensamma bolaget.

EXPANSIONSPLAN HYBRIT – HYDROGEN BREAKTHROUGH IRONMAKING TECHNOLOGY

2016–2017	2018–2024	2025–2035
Förstudie	Försök i en pilotstudie	Försök i en demonstrationsanläggning

TRANSPORTERA

Från gruvor och förädlingsverk till hamnarna i Narvik och Luleå hanterar LKAB miljontals ton järnmalmsprodukter varje år. Leveranssäkerhet och transportkapacitet i en effektiv logistikkedja är avgörande för ett lönsamt och konkurrenskraftigt LKAB.

Investeringar samt effektiviserings- och utvecklingsprojekt för ökad kapacitet, flexibilitet och leveranssäkerhet fortsatte under 2018. Från och med sommaren tog LKAB också över södra omloppet och därigenom samtliga transporter på Malmbanan, som nu sker med lokförare i egen regi. Den brand som i augusti uppstod i ett snöskydd på den norska sidan innebar ett fem dygn långt totalstopp på leveranserna till Narvik. Logistiktappet kunde dock köras ikapp då produktionen under perioden var lägre och LKAB samtidigt erbjöds extra tåglägen på järnvägen.

Ökad leveranskapacitet

Leveranskapaciteten på järnvägssträckningen Malmberget – Luleå Malmhamn, har genom tillstånd för högre axellast ökat med cirka 10 procent för varje tågsätt. Under 2018 har LKAB också fått klartecken från Transportstyrelsen att utvärdera samma kapacitetshöjning på sträckningen Kiruna – Narvik. Ett permanent tillstånd innebär att leveranskapaciteten ökar med cirka 2 miljoner ton med befintliga tåg och vagnar till hamnen i Narvik. Ett program för intrimning av lastning av produkter i vagnarna har genomförts för att säkerställa optimal hantering och rätt lastvikter.

Stora möjligheter med uppkoppling

Som ett led i maximalt nyttjande av transportkapaciteten har ett nytt system för kontroll av slitage börjat införas på lok och vagnar. En stor mängd sensorer övervakar slitage och levererar kontinuerligt mätdata via wi-fi. Målet är att gå från ett kilometerstyrt underhåll till att mäta faktisk status på tågsätten och därmed maximera användandet, effektivisera underhållet och minska kostnaderna, så kallat tillståndsbaserat underhåll. Införandet av wi-fi ger stora möjligheter att koppla på mer efterfrågade funktioner och annan utrustning, som fler sensorer samt GPS. Det ger också lokföraren möjlighet att få stöd och hjälp on-line i realtid. Den omfattande dokumentationen runt exempelvis säkerhet, manualer och ruttbeskrivningar, har nu ersatts med en smidig läsplatta.

Uppgraderingar i befintliga lok och vagnar

I samarbete med Bombardier har arbetet påbörjats att installera ett nytt förarstödssystem som syftar till bättre eco-driving och minskad energiförbrukning. Vi installerar också det nya signalsystemet ERMTS (European Railway Management System) i samtliga lok. ERMTS är ett EU-gemensamt signal- och säkerhetssystem för styrning av tågtrafiken som består av marksystem och ombordutrustning på fordon. På de

TRANSPORTERA | **PRIORITERINGAR**

- Fortsatt optimering och effektivisering, främst genom ökad automation.
- Komma tillrätta med pelletssönderfall och damning.
- Fortsatt stora infrastrukturinvesteringar i logistikkedjan.
- Reinvesteringar i utdaterad och omodernt materiel.

49 %
av all godsfrakt

LKAB står för cirka 49 procent[1] av all godsfrakt på svensk järnväg och är därmed Sveriges största fraktbolag.

[1] Branschföreningen Tågoperatörerna

äldsta loken görs även andra uppgraderingar. LKAB har under året moderniserat ett drygt 60-tal äldre järnvägsvagnar som nu kan användas i befintligt logistiksystem. Genom att anpassa lastkorgarna till de produkter vi producerar idag så kan äldre vagnar återutnyttjas för ökad marginalkapacitet och större investeringar skjutas på framtiden. Arbetet med att utveckla nästa generations logistik inom LKAB pågår parallellt med utvecklingsarbetet för gruvbrytning och förädling, där fokus framför allt ligger på ökad automation och ökad kapacitet.

Effektiva åtgärder mot damning
Sönderfallande pellets och damning vid lastning och lossning är en stor utmaning både miljömässigt och ekonomiskt. LKAB har vidtagit flera förbättringsåtgärder. Bland annat genom ökad kylning av pelletsen i slutet av produktionen för förbättrad hållfasthet. Att se över fall och stup i logistikkedjan för att undvika stora fallhöjder och sönderfall är också prioriterade åtgärder, exempelvis genom förbättrad styrning för lossning av pellets i lagringssilos. Framgångsrika åtgärder för att hålla miljögränsvärdena har varit dammutsugning, samt att binda dammet med vatten vid lastning till båt.

HÅLLBARA MALMTRANSPORTER

- LKAB har idag 17 IORE-lok i drift på Malmbanan. IORE-loken är designade för tunga tågtransporter och med en dragkraft på 1 200 kN är de ett av världens starkaste lok.
- Med hjälp av IORE-lokens asynkronmotorer omvandlas rörelseenergi till elkraft när tågen motorbromsar, vilket möjliggör en nästintill energineutral körning under optimala förhållanden.
- Malmtågen består av 68 malmvagnar med en maximal lastkapacitet på 100 ton per styck vid 30 tons axellast. Varje tåg fraktar cirka 6 500 ton järnmalmsprodukter och är 750 meter långa. Med högre axellast på 32,5 ton kan tågets nettolast öka till cirka 7 150 ton.
- Det avgår 10 tåg per dag till Narviks hamn och 5 tåg per dag till hamnen i Luleå. På returresan fraktas tillsatsmedel till förädlingsprocessen så att logistiksystemet används hållbart och effektivt.

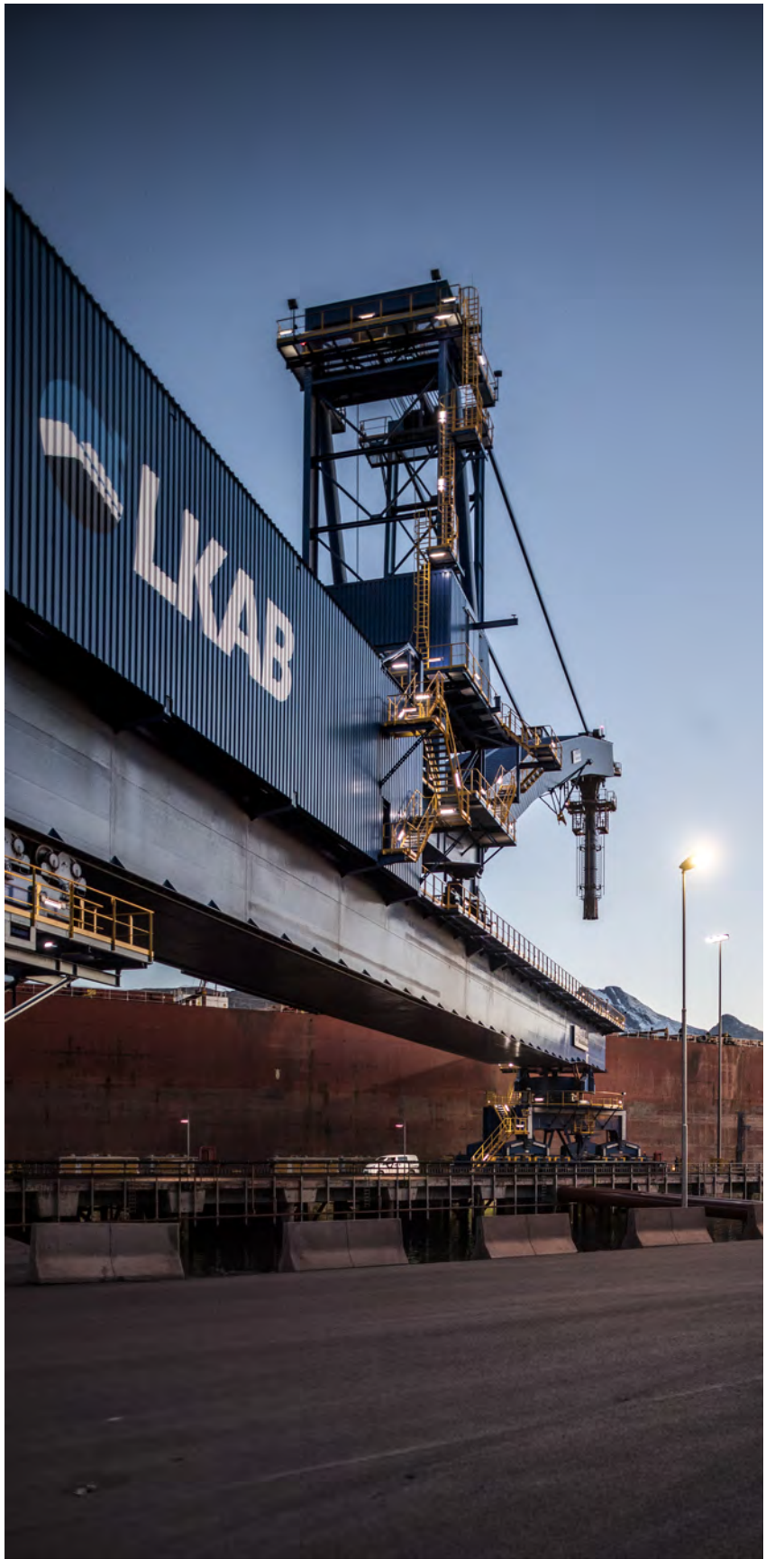

Värdefulla restprodukter

För att komplettera järnmalmsproduktionen och bättre kunna parera marknadens svängningar behöver LKAB få en ökad bredd i sin affär. Det sker genom Division Specialprodukter som bland annat har till uppgift att utvärdera nya möjligheter att återvinna restprodukter, dels i vår egen värdekedja och dels i våra kunders.

Det råder brist på såväl fosfor som sällsynta jordartsmetaller på världsmarknaden. Bland restprodukterna från LKAB:s gruvor finns både fosfatmineral och så kallade sällsynta jordarts-metaller, material som fram till nu gått till deponi. Nu hoppas LKAB kunna ta tillvara de värdefulla mineralerna med hjälp av ny innovativ teknik.

Apatit och sällsynta jordartsmetaller

Apatit är ett fosfatmineral som används bland annat för produktion av gödningsmedel och som finns i den malm som bryts i LKAB:s gruvor. Vi har tidigare utvunnit mineralet, men produktionen lades ner i mitten av 80-talet på grund av bristande lönsamhet. Sedan dess har apatiten varit en restprodukt som hamnar på deponi i dammarna.

Det är här en ny och innovativ teknik från det svenska bolaget EasyMining kommer in i bilden. Deras patenterade process kan användas för att förädla apatitkoncentrat till MAP (Mono Ammonium Phosphate). MAP är en renare och mer koncentrerad produkt som därmed har ett högre värde, vilket ger LKAB möjlighet att nyttja förekomsten av apatit i den befintliga gruvbrytningen i Malmfälten.

– LKAB ansvarar för hela projektet, som fått namnet ReeMAP. Men vi har ett nära samarbete med EasyMining som bidrar med sina kunskaper kring metoden, säger Lars Vikström, teknik- och affärsutvecklingschef på Division Specialprodukter.

EXPANSIONSPLAN REEMAP

2018–2019	2020	2023
Förstudie pilotanläggning	Beslut detaljprojektering	Möjlig produktionsstart

Förutom fosfatmineral finns sällsynta jordartsmetaller i materialet som idag hamnar på deponi.

– Det handlar om relativt små mängder, men är likväl intressant för oss. Utmaningen ligger i att sortera ut det som är värdefullt, berättar Ulrika Håkansson, teknisk affärsutvecklare på Division Specialprodukter.

Sällsynta jordartsmetaller produceras idag till 95 procent i Kina och används i bland annat mobiltelefoner, batterier och magneter. Tunga och lätta sällsynta jordartsmetaller samt fosfor finns alla med på EU:s lista över "kritiska råmaterial", det vill säga material med stor vikt för EU:s framtida ekonomi, industri, teknik och miljö, och vars tillgång inte kan ses som stabil. Idag är EU helt importberoende av sällsynta jordartsmetaller. Här finns med andra ord stora möjligheter.

Testas i både Kiruna och Malmberget

Efter inledande laboratorieförsök ska en pilotanläggning för utvinning av sällsynta jordartsmetaller byggas för att se om tekniken kan användas i industriell skala.

– Pilotanläggningen är en mobil enhet som kopplas till anrikningsverket. Vi kommer att testa att köra både i Malmberget och Kiruna, för att se på skillnaderna i material och att det fungerar som det ska, säger Ulrika Håkansson.

Förstudien ska vara klar 2019 och hösten 2020 hoppas man kunna fatta beslut om detaljprojektering, för produktionsstart 2023.

– Det är alldeles för tidigt att säga vart det kommer att leda, men vi tror verkligen på det här, säger Leif Boström, direktör för Division Specialprodukter.

En del av tillväxtstrategin

ReeMAP är en del av LKAB:s strategi att bredda affären och tillvarata såväl naturresurser som kompetens i värdekedjan på bästa sätt.

– Inom Division Specialprodukter arbetar vi aktivt för att skapa betydande tillväxt, framför allt inom industrimineraler. Förutom att fortsätta växa organiskt och investera i nya projekt, ser vi strategiska förvärv som en möjlig väg för att påskynda vår tillväxt.

Förvärv skapar nya möjligheter

Under andra halvan av 2018 förvärvades brittiska Francis Flower. Företaget återvinner masugnsslagg från stålproduktion och förädlar den till mald granulerad masugnsslagg (GGBS), en miljövänlig ersättning för cement i produktionen av betong.

– Cement är en av de större koldioxidbovarna eftersom kalksten bränns i tillverkningen vilket avger oerhört stora mängder koldioxid, säger Leif Boström.

Förvärvet innebär en fördubbling av LKAB Minerals verksamhet i Storbritannien. LKAB breddar därmed produktportföljen och stärker mineralverksamhetens närvaro inom bygg- och anläggningsmarknaden. Genom att sammanföra Francis Flowers verksamhet med LKAB:s skapar vi en form av cirkulär ekonomi, med en tydlig koppling till LKAB:s försäljning av järnmalm.

LKAB levererar i dag pellets till British Steels stålverk i Storbritannien, där man nu genom det förvärvade bolaget återvinner slaggen från stålproduktionen och förädlar det till GGBS.

Leif Boström hoppas att fler liknade förvärv kan göras av verksamheter i anslutning till andra kunder som LKAB levererar pellets till för stålproduktion.

Granulerad masugnsslagg har även potential att användas i LKAB:s betongproduktion i Malmfälten. Betong behövs bland annat för bergförstärkningar och schaktrenoveringar. LKAB Berg & Betong är idag Sveriges största betongproducent, vilket innebär att det finns stora möjligheter att få ner såväl koldioxidutsläpp som kostnader.

– Vi ser en möjlighet att expandera ut i Europa, till andra än British Steel. Det kan bli fler förvärv, men också organisk tillväxt i och med den teknik och det kunnande som nu byggs upp.

DIVISION SPECIALPRODUKTER

Divisionen svarar idag för cirka 14 procent av LKAB:s totala försäljning. En del av detta är intern försäljning av produkter och tjänster till järnmalmsverksamheten. Målet är att divisionen inom fem år ska stå för en betydligt större del av LKAB:s totala försäljning. På så sätt blir LKAB mer motståndskraftigt mot svängningarna på järnmalmsmarknaden.

Tillväxt och riskspridning
Exponering mot annan marknad med annan konjunkturcykel samt tillväxt som inte är begränsad av LKAB:s järnmalmsproduktion. Tillväxten möjliggörs både genom organisk tillväxt och genom förvärv.

Hållbarhet
Förädling och utveckling av biprodukter som ger ökat resursnyttjande från befintlig verksamhet och stärker lönsamheten. Utveckla nya applikationer och affärer med fokus på hållbarhet.

Innovation
Fokuserad innovation i konkurrensutsatta enheter inom LKAB där egenutvecklade lösningar och teknik även skapar värde på en extern marknad. Divisionen är en entreprenörsmässig verksamhet med fokus på affärsutveckling.

Ett viktigt uppdrag för Division Specialprodukter är utveckling av tjänster och produkter som ökar LKAB:s effektivitet eller minskar kostnaderna, exempelvis framtida borrsystem och utveckling av nästa generations laddsystem och laddbilar. Divisionen har en central roll i arbetet med testgruvan för utvecklingsprogrammet SUM.

EFFEKTIVA OCH HÅLLBARA INKÖP

Effektiva och hållbara inköp är centralt i arbetet med att stärka LKAB:s konkurrenskraft. LKAB ska arbeta med konkurrenskraftiga leverantörer som är föredömen inom hållbart företagande. På så vis skapas mervärde för oss och våra kunder.

LKAB ska agera på ett hållbart sätt genom hela sin värdekedja. Ett särskilt fokus läggs på mänskliga rättigheter, arbetsmiljö, miljö och affärsetik/antikorruption. LKAB arbetar framför allt med att utveckla leverantörer där risken för avvikelser i förhållande till leverantörsuppförandekoden bedöms som högre samt att utveckla samarbeten inom inköp med affärskritiska leverantörer.

Baskrav på leverantörer

Sedan 1 januari 2015 måste LKAB:s leverantörer godkänna bolagets baskrav för att få leverera varor och tjänster. Baskraven för leverantörer är en del av leverantörsuppförandekoden och utgörs av de krav där vi har nolltolerans. Undantaget från att fylla i baskraven är exempelvis prenumerationer, sponsring och statliga avgifter.

Utöver baskraven ska övriga krav i leverantörsuppförandekoden uppfyllas inom, med LKAB, avtalad tid. De cirka 100 leverantörer som bedöms ha en högre risknivå genomför även en självdeklaration baserad på vår leverantörsuppförandekod med 80 detaljerade krav. För att se hur väl kraven uppfylls genomför LKAB också uppföljningar på plats hos leverantörerna som kan leda till gemensamma förbättringsprojekt.

Riskbaserat arbetssätt

LKAB:s arbete med hållbara inköp utgår ifrån ett riskperspektiv. Det riskbaserade arbetssättet har flera fördelar där avsikten är att förbättringsprojekt leder till minskade verksamhetsrisker, kostnadsbesparingar och innovativa hållbarhetslösningar.

LEVERANTÖRER	PRIORITERINGAR

- Utveckla samarbeten med strategiska leverantörer för att gemensamt hitta mer hållbara produkter och lösningar, exempelvis inom ramen för initiativen HYBRIT och SUM.
- Mänskliga rättigheter är ett fokusområde för hela koncernen. Att ytterligare undersöka hur LKAB som företag påverkar mänskliga rättigheter till exempel arbets- och anställningsförhållanden samt att ställa krav på leverantörer, är fortsatt prioriterat.
- Att sprida information och kunskap kring området hållbara inköp inom hela koncernen.

Våra leverantörer kategoriseras och riskklassas med hjälp av ett verktyg med ett eget riskindex – LKAB Supplier Risk Index. Detta index tar hänsyn till geografisk, bransch/produktrisk samt affärskritisk risk.

Under 2018 har LKAB även utfört hållbarhetsrevisioner hos leverantörer i branscher som uppvisar högre risk. Ett exempel är byggbranschen vilken LKAB har många kontakter med genom engagemanget i samhällsomvandlingen. Leverantörerna är oftast baserade i Sverige men branschen som sådan har utmaningar exempelvis inom arbetsmiljö, hälsa och säkerhet på arbetsplatserna. Många leverantörer anlitar också underleverantörer i många led vilket ytterligare höjer risknivån. Prioriterade områden är miljö- och etikfrågor samt arbetsmiljö och säkerhet. Leverantörerna bör arbeta mer förebyggande inom dessa områden genom bland annat tillsättning av resurser och kompetens i de olika projekten.

Vid några av platsbesöken som genomfördes under 2018 identifierades brister i arbets- och anställningsvillkor, avfalls- och kemikaliehantering samt kring roller och ansvar för implementering av krav och områden i vår leverantörsuppförandekod. För mer information, se GRI-appendix.

Fördel av leverantörssamarbeten

LKAB ser stora fördelar i att utveckla samarbeten med strategiskt viktiga leverantörer, där vi har långa relationer, för att tillsammans hitta mer hållbara produkter och lösningar.

Under 2018 besökte LKAB Kina tillsammans med representanter från en av våra strategiskt viktiga leverantörer. Syftet med besöket var att tillsammans genomlysa leverantörens revisionsprocess för att få ökad kunskap i hur de arbetar när de utvärderar sina leverantörer i högrisländer. Genomlysningen visar bland annat att hållbarhetskrav måste inkluderas i utvärderingen av leverantörer. Ambitionen är att tillsammans utveckla leverantörsledet i länder med högre risk.

LEVERANTÖRER

LKAB är en betydande inköpare med drygt 8 100 leverantörer inom olika branscher.

Inköp av entreprenader, transporter och logistik utgör drygt hälften av inköpsvolymen. Därutöver är inköp av utrustning, råvaror, mineraler och kemikalier samt olika typer av tjänster en väsentlig del. Över 90 procent av det som köps in produceras utanför Sverige.

LKAB:s leverantörer finns i 35 olika länder, huvuddelen i Sverige och Norge men även i övriga världsdelar utanför Europa. Vår ambition är att arbeta med leverantörer som är föredömen inom hållbart företagande och utgör en stabil leverantörsbas som bidrar till minskade verksamhetsrisker och till besparingar.

INKÖPSKONTOR I ASIEN

Med ett lokalt inköpskontor i Asien kan LKAB rationalisera bort mellanhänder, samtidigt som kostnader sänks, kvaliteten ökar och hållbarhetsriskerna i värdekedjan minimeras. Sedan 2011 har LKAB ett inköpskontor för hela koncernen i Shanghai, Kina. En viktig del av arbetet är att utvärdera leverantörer och följa upp att de uppfyller kraven i LKAB:s leverantörsuppförandekod. Den lokala närvaron underlättar också arbetet med att stötta leverantörer som bedöms ha god utvecklings- och förbättringspotential, exempelvis inom arbetsmiljö, arbetsvillkor, miljö och affärsetik.

8
baskrav

baserade på bland annat Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Leverantörsuppförandekoden innehåller 80 detaljerade krav inom sju hållbarhetsområden för leverantörer som bedöms ha högre risk.

90%

av moderbolagets leverantörer har skrivit under LKAB:s baskrav[1].

[1] Förändringen från föregående år är att leverantörer som endast nyttjats vid enstaka transaktioner samt privatpersoner och sponsring är exkluderade från beräkningen. För mer information se GRI appendix.

UPPFÖLJNING PÅ PLATS UTVECKLAR HÅLLBARA ARBETSSÄTT

Bland LKAB:s cirka 8 100 leverantörer har vi identifierat cirka 100 stycken med högre risk för avvikelser från leverantörsuppförandekoden. Genom att följa upp dessa på plats kan vi bidra till att öka medvetenheten och säkerställa leverantörens efterlevnad av kraven.

Under 2018 genomfördes totalt 53 uppföljningar i sju länder (Kina, Grekland, Turkiet, Kanada, Ryssland, Finland och Sverige). Fokus är på uppföljningar av leverantörer där vi bedömt att LKAB tydligt kan minska hållbarhetsriskerna och utveckla leverantörskedjan samtidigt som leverantörerna förbättrar sitt arbete.

Vid platsbesöken genomlyser LKAB verksamheten, går igenom ledningssystem, rutiner, riktlinjer och gör ett fullständigt besök i leverantörens verksamheter, samt intervjuar medarbetare och ledning. Exempel på förbättringsområden och utmaningar som vi har identifierat är bland annat inom mänskliga rättigheter, så som arbets- och anställningsförhållanden, hälsa och säkerhet samt hantering av farligt avfall och kemikalier som kan påverka miljön och de anställda på ett negativt sätt. Andra förbättringsområden är leverantörers implementering av rutiner och riktlinjer, uppföljning av de egna leverantörerna ur ett hållbarhetsperspektiv, samt inom området affärsetik där företagens affärskod inte är kommunicerad och brister finns i fortlöpande utbildning av denna.

Besöken mynnar ofta ut i konstruktiva diskussioner som leder till ett förbättrat, utvecklat arbetssätt och ökad kunskap för att vi tillsammans med våra leverantörer ska kunna agera på ett hållbart sätt genom hela värdekedjan.

Ines Kämpfer, Executive Director, CCR CSR Beijing, Hong Kong

SAMARBETE KRING MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

LKAB har under 2018 samarbetat med Rädda Barnen och deras enhet Center for Children's Rights i Kina. Arbetet har gått ut på att öka kunskapen och medvetenheten kring mänskliga rättigheter och i synnerhet barns rättigheter. Ett problem för många familjer i Kina är att föräldrar under långa perioder behöver resa iväg från sina barn för att arbeta. Föreläsningar och workshops har hållits inom området. LKAB vill öka kunskapen om hur vi påverkar och hur vi kan arbeta förebyggande och stödjande med leverantörer på plats.

MEDARBETARE

Engagerade, nytänkande och ansvarstagande medarbetare är grunden för ett konkurrenskraftigt LKAB. En kultur som kännetecknas av säkerhet, inkludering och goda utvecklingsmöjligheter är prioriterat för att LKAB ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Det krävs en bredd av kompetenser för att driva LKAB:s storskaliga järnmalmsgruvor, liksom våra förädlingsverk och omfattande logistik. Inom LKAB finns cirka 200 befattningar, inom olika yrkeskategorier – till exempel bergs- och forskningsingenjörer och automationsingenjörer, bergsarbetare, elektriker, processoperatörer och tjänster inom IT, inköp, logistik och försäljning.

Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Att attrahera och behålla rätt kompetens är avgörande för LKAB:s långsiktiga konkurrenskraft. För att vara en attraktiv arbetsgivare ska LKAB erbjuda tydliga karriärvägar, yrkesmässiga utmaningar och personlig utveckling.

Konkurrensen om kvalificerade medarbetare och den accelererande digitaliseringen innebär stora utmaningar. Under 2018 har LKAB därför utformat en strategi för företagets kompetensförsörjning. Samtliga enheter har genomfört kompetensinventeringar och definierat vilka nyckelkompetenser och befattningar som behövs för framtiden, samt identifierat vilka utmaningar som finns. Utifrån kartläggningen har LKAB tagit fram en femårig handlingsplan med nyckelaktivi-

MEDARBETARE	PRIORITERINGAR

- Kompetensförsörjningen är central för ett framgångsrikt och konkurrenskraftigt LKAB. Tydliga karriärvägar och goda utvecklingsmöjligheter är prioriterat i arbetet för att vara en attraktiv arbetsgivare.
- Säkerhetsarbetet är fortsatt i fokus med arbetsplatsnära insatser, samt kommunikation och utbildning för att öka riskmedvetenheten och förändra attityder och beteenden. LKAB:s ambition är att ständigt förbättra den fysiska, organisatoriska och psykosociala arbetsmiljön.

→ Säkerheten först är benämningen på LKAB:s ständigt pågående arbete för säkra och trygga arbetsplatser.

teter för respektive enhet inom områden som kompetensutveckling, rekrytering och employer branding, hur LKAB uppfattas som arbetsgivare. Ett särskilt fokus läggs på att attrahera fler kvinnor, genom att bland annat lyfta fram kvinnliga förebilder från alla delar av koncernen.

Digitaliseringen leder till ökade behov av tekniker. För att möta det behovet, har tolv mekaniker under 2018 fått möjligheten att påbörja en högskoleutbildning i underhållsteknik, omfattande 30 högskolepoäng för att efter slutförd utbildning kunna ha möjlighet att ta ett arbete som tekniker. Detta initiativ ger medarbetare möjlighet att transformera sin kompetens mot ett annat område. LKAB betalar utbildningslön under utbildningen.

Tydligare karriärvägar

För att fortsatt vara en attraktiv arbetsgivare har LKAB initierat ett arbete för att tydliggöra befintliga och framtida karriärvägar inom företaget, framför allt på tjänstemannasidan. Vi har även påbörjat ett projekt i syfte att formulera ett medarbetarlöfte som beskriver vad som karakteriserar LKAB och vårt erbjudande till medarbetarna. Arbetet har initierats under kvartal fyra 2018 genom workshops i fokusgrupper. Medarbetare från alla delar av koncernen kommer att delta i dessa workshops som avslutas under januari 2019.

Medarbetarskap och ledarskap

Engagerade och delaktiga medarbetare är nyckeln i LKAB:s arbete med ständiga förbättringar. Medarbetarskap och ledarskap på LKAB handlar om hur vi ska uppträda som individ, teammedlem och ledare. Synsättet ska vara ett stöd i prioriteringar, beslutsfattande och dagliga förbättringar där framgångsrika kunder är slutmålet. I grunden finns hela tiden våra värderingar – engagerad, nytänkande och ansvar.

När det gäller ledarskapet handlar det bland annat om hur LKAB:s ledare visar vägen, skapar förutsättningar, uppmuntrar delaktighet och coachar sina teammedlemmar. Medarbetarna i sin tur ansvarar för kvaliteten i det egna arbetet, samt för att ständigt se möjlighet till förbättringar och att leverera i linje med kundernas förväntningar.

Vår syn på medarbetarskap och ledarskap har under 2018 fortsatt att kommuniceras och implementeras genom dialoger och workshops i organisationen.

Utveckling av ledare

Under 2018 startade LKAB återigen LIM (LKAB:s international management program). 21 deltagare från hela LKAB går igenom olika steg för att utveckla sitt ledarskap och affärsmannaskap.

Vi har också fokuserat särskilt på produktionschefernas roll under året. Det är den största chefsgruppen inom LKAB och genom en kartläggning har ett antal behov identifierats. Genom bland annat tydligare introduktion, en ny handbok och mentorstöd ska produktionscheferna få en bättre arbetssituation och rollen ges ökad attraktivitet.

Säkerhetskulturen i fokus

LKAB arbetar för att nå målet noll olycksfall, en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö, och långsiktigt friska medarbetare.

I ett längre perspektiv har antalet olyckor minskat men fortfarande ligger vi alltför långt ifrån nollvisionen. Under 2018 rapporterades fler olycksfall än föregående år. I en av våra verksamheter i Svappavaara inträffade under året en dödsolycka, vilket är ett gravt misslyckande för LKAB. Säkerhetsarbetet är fortsatt starkt prioriterat med särskilt fokus på kommunikation, beteenden, samt riskmedvetenhet och uppföljning. Läs mer om arbetet för att förebygga olyckor på sidan 45.

I början av 2018 certifierades LKAB i enlighet med den internationella arbetsmiljöstandarden OHSAS 18001. LKAB verkar också för en branschövergripande samsyn i arbetsmiljöfrågor genom aktivt deltagande i GRAMKO (gruvornas arbetsmiljökommitté) samt i olika externa samverkans- och forskningsprojekt.

HÖGT RANKAD SOM ARBETSGIVARE

Än en gång placerade sig LKAB på listan över Sveriges mest populära arbetsgivare i Universums Karriärbarometern 2018[1], såväl bland civilingenjörer som bland högskoleingenjörer. För sjätte året i rad får LKAB även utmärkelsen "Karriärföretag", som delas ut till de 100 arbetsgivare i Sverige som erbjuder mest spännande karriär- och utvecklingsmöjligheter.

[1] Karriärbarometern är Universums årliga undersökning om arbetsgivare och karriär som vänder sig till yrkesverksamma unga akademiker.

Andelen kvinnor i koncernen är 22,1 procent (21,1) och andelen kvinnliga chefer är 21,4 procent (22,2). Målet är att andelen kvinnor, samt andelen kvinnliga chefer, inom LKAB ska uppgå till 25 procent år 2021.

ANDEL KVINNOR I LKAB

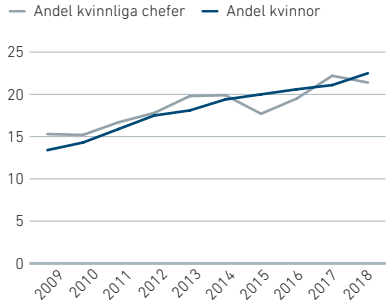

Andelen kvinnor inom LKAB ökar. Av totalt 4 259 (4 010) tillsvidareanställda under 2018 var 943 (850) kvinnor och 3 316 (3 160) män.

PLAN FÖR ÖKAD MÅNGFALD

Jämställdhet och mångfald bidrar till långsiktig hållbarhet och vi har nolltolerans mot alla former av kränkande särbehandling och trakasserier.

LKAB:s mångfaldsplan 2017–2019 syftar till att skapa förutsättningar för ökad mångfald, samt förebygga och förhindra diskriminering. Resultatet av arbetet mäts kontinuerligt i medarbetarundersökningar.

- Aktiviteter kopplade till mångfald ska ingå i samtliga verksamhetsplaner.
- Samtliga arbetsplatser ska ha framtagna normer och spelregler, där mångfald ingår.
- Mångfaldsfrågor diskuteras på arbetsplatsträffar samt på fortbildningsdagar för skyddsombud.
- Mångfald ingår i ledarutbildningar och chefsseminarier.
- LKAB tar också upp mångfald till diskussion med leverantörer och entreprenörer.
- Under 2018 har 5 fall av diskriminering uppdagats och hanterats av LKAB.
- Andelen utrikesfödda i LKAB är enligt SCB:s analys 7,4 procent (7,0).
- Andelen utrikesfödda bland tjänstemännen är något högre, 10,9 procent (10,2).

OLYCKSFALL MED FRÅNVARO
LKAB-KONCERNEN

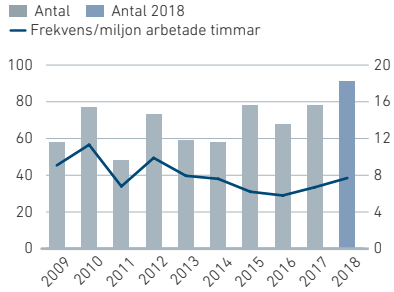

OLYCKSFALL

Den totala olycksfallsfrekvensen ökade under 2018 till 7,7 olycksfall med frånvaro per en miljon arbetade timmar (6,7). De flesta olycksfallen har odramatiska orsaker som halkning och snubbling. En stark säkerhetskultur är fortsatt prioriterat i den pågående satsningen på ledarskap och medarbetarskap inom hela LKAB. Målet 2021 är max 3,5 olycksfall per en miljon arbetade timmar.

ANSTÄLLDA

Medelantal anställda för 2018, inklusive deltids- och visstidsanställda, var 4 188 personer. Vid utgången av 2018 uppgick antal anställda till 4 624 personer.

- 4 259 personer var tillsvidareanställda, varav 30 deltidsanställda
- 365 personer var visstidsanställda

Medarbetare med små barn har möjlighet att välja mellan heltids- och deltidsanställning. Samtliga LKAB:s medarbetare i Sverige och Norge omfattas av kollektivavtal, med undantag för koncernledningen och dotterbolagschefer.

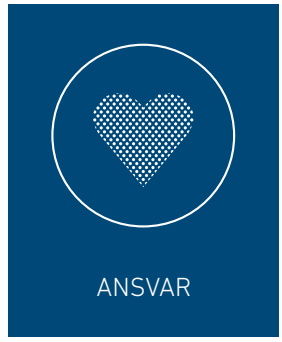

ENGAGERAD, NYTÄNKANDE OCH ANSVAR

Våra värderingar – engagerad, nytänkande och ansvar – handlar om att ta ansvar för bolagets framtid, att vara engagerad i kundernas resultat och vara nytänkande för att hela tiden utvecklas och bli bättre. LKAB:s ambition är att vara ett internationellt föredöme i gruvbranschen när det gäller etik, arbetsmiljö, jämställdhet och mångfald. Vi följer erkända deklarationer och konventioner, som FN Global Compacts 10 principer, "Children's Rights and Business Principles", OECD:s riktlinjer för multinationella företag, samt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. För att säkra ansvaret genom hela värdekedjan har vi även en uppförandekod för våra medarbetare och våra leverantörer.

UTBILDNING I UPPFÖRANDEKODEN

Arbetet med frågor som antikorruption och icke-diskriminering har hög prioritet inom LKAB och vi har ett uttalat mål att vår uppförandekod ska efterlevas av hela organisationen. LKAB har en obligatorisk, interaktiv utbildning i uppförandekoden för medarbetare. I slutet av 2018 hade 91 procent av medarbetarna genomgått utbildningen.

LKAB:s visselblåsarprogram, SpeakUp, kompletterar uppförandekoden. Via SpeakUp kan medarbetare anonymt rapportera upplevda missförhållanden. Exempel på frågor som kan rapporteras är brott mot uppförandekoden, ekonomisk brottslighet, såsom mutor, bestickning och bedrägeri, men även säkerhetsbrister, brott mot miljöregler eller diskriminering och trakasserier.

3,6%
sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron ligger på 3,6 procent varav långtidssjukfrånvaron endast utgör 0,6 procent.

1
fall av korruption

Ett fall där anställd utnyttjat sin position för egen vinnings skull, vilket har lett till åtgärder.

5
fall av diskriminering

Fem fall av diskriminering, vilka har lett till åtgärder.

Ett långsiktigt och uthålligt arbete med säkerhet

Under 2018 sjönk antalet olycksfall inom delar av verksamheten men det allra värsta inträffade samtidigt då en människa miste livet i LKAB:s verksamhet i Svappavaara. Det är ett stort misslyckande och vi fortsätter att prioritera och intensifiera vårt säkerhetsarbete.

Alla som arbetar på LKAB ska känna trygghet, trivas och gå hem oskadda efter en dag på arbetet. För att nå det målet arbetar LKAB både med en säker arbetsmiljö och en kultur där medarbetarna tar ansvar för sin egen och andras säkerhet.

Säkerheten först! är LKAB:s ständigt pågående arbete med att förändra attityder för att nå målet om noll olycksfall. Under 2018 har arbetet fortsatt med arbetsplatsnära insatser, dialoger och utbildning.

– Olyckor orsakas antingen av tekniska brister, mänskliga beteenden eller organisatoriska brister och för att minska antalet måste man arbeta med alla tre delarna. Tekniska orsaker är ovanliga, men oftast enkla att åtgärda. Organisatoriska och mänskliga orsaker är svårare, eftersom människor måste bli medvetna om riskerna som finns och hur man ska agera för att inte utsätta sig själv eller andra för onödiga risker, säger Johanna Nordin, avdelningschef KMA (kvalitet-miljö-arbetsmiljö) Division Norra.

Chefer har utbildat chefer

För att utveckla och stärka säkerhetskulturen har man bland annat genomfört säkerhetskulturdagar med medarbetare. I stället för att som tidigare anlita konsulter, har de egna cheferna hållit i dagarna.

– På så sätt visar vi tydligt att det är cheferna som är ansvariga för säkerhetsarbetet. Vi har blandat grupper av medarbetare från olika delar av verksamheten vilket har tillfört fler perspektiv, säger Johanna Nordin.

Säkerhetskulturdagarna har genomförts enligt train-the-trainer-principen där divisionschefen först arbetat med sina avdelningschefer som i sin tur lett säkerhetsdagar för resten av medarbetarna. Även skyddsombud från IF Metall har deltagit. Totalt har hela 100 träffar hållits 2018 och över 1 300 personer har deltagit.

Alla är förebilder

Basen för säkerhetskulturdagarna är densamma som i LKAB:s tidigare utbildningar och fokus har varit att öka medvetenheten om hur man själv kan bidra till en säkrare arbetsmiljö. Diskussioner har förts kring tidigare olycksfall, liksom arbetsmoment med högre risk och områden där rutiner upplevs som otydliga.

– Vi har pratat mycket om varje medarbetares ansvar som förebild – att visa vägen och göra rätt i varje situation. Att påtala brister och bidra till att de åtgärdas är lika viktigt som att följa de säkerhetsregler som finns. Det handlar också om att visa omtanke och skapa en kultur där vi vågar säga till om någon utför ett arbete på ett osäkert sätt, säger Johanna Nordin.

Fortsatta satsningar

Antalet allvarliga tillbud och olyckor har minskat kraftigt inom de delar av verksamheten som genomfört säkerhetskulturdagar under 2018. Än är det dock för tidigt att säga om det har med satsningen på säkerhet att göra eller inte.

– Det tar lång tid att förändra beteenden och minskningen kan bero på en kombination av orsaker. Men det ser bra ut, säger Johanna Nordin och fortsätter:

– 2019 kommer fler chefer involveras i arbetet som nu blir mer arbetsplatsnära för att fokusera på lokala utmaningar och förhållanden. Vi kommer också att arbeta med lösningar som underlättar för våra medarbetare att efterleva regler – vi ska inte bara ställa krav utan det ska vara lätt att göra rätt.

Anläggningarnas säkerhet ses över

Sommarens dödsolycka har inneburit att vikten av säkerhet fått ökat fokus på alla nivåer, hos samtliga medarbetare och i samtliga funktioner. Det handlar både om att se över och upprusta anläggningarna men även om att hitta nya och bättre arbetssätt som leder till ökad säkerhet. Arbetet kommer att fortsätta under hela 2019.

SAMVERKAN OCH ENGAGEMANG

Den rika järnmalmen i norra Sverige är en viktig bidragande orsak till utbyggnaden av samhällena i Malmfälten. Den har lett till utbyggnaden av svensk vattenkraft, 50 mil järnväg från Atlanten till Bottenviken, gett upphov till två malmhamnar, ett stålverk och bidragit till ett av världens nordligaste tekniska universitet.

Dialoger med våra olika intressenter är vägledande när vi prioriterar och redovisar de frågor som är mest väsentliga i vårt hållbarhetsarbete. Läs mer om detta på sidorna 73–75.

Samverkan och dialog med många intressenter

LKAB:s verksamhet påverkar och påverkas av många olika intressen, där tillgång till mark och samhällspåverkan är två områden där samverkan och dialog är av största vikt.

Renskötseln är central i den samiska kulturen och en markkrävande näring i regionen. För att minimera negativ påverkan på samebyarna och renskötseln har LKAB ingått avtal om samverkan med de tre samebyar som direkt berörs av verksamheten och expansionen i Kiruna och Gällivare. Avtalen utgör ramverk för de forum och arbetsformer som behövs för informationsutbyte, beslutsfattande och löpande samråd och ger ökade förutsättningar att hitta lösningar i olika frågor. De bygger i tillämpliga delar på principen FPIC, (Free Prior and Informed Consent) som kommit till uttryck i internationell rätt om urfolksrättigheter.

Samhällsomvandlingarna är en av de enskilt viktigaste frågorna för LKAB och verksamhetsorterna. Att Kiruna och Malmberget/Gällivare fortsätter att vara attraktiva samhällen där människor vill bo och verka är också en förutsättning för att behålla och attrahera kompetens.

På våra närorter vill LKAB bidra till ett samhälle med en bra bostadsmarknad, bra skolor, ett brett utbud av kultur och friluftsliv, samt attraktiva offentliga miljöer. LKAB arbetar även med sponsring för attraktiva samhällen. Vårt sponsringsengagemang är främst inriktat på kultur, idrott och olika evenemang på våra verksamhetsorter.

Öppenhet, tillgänglighet och en ständigt pågående dialog är avgörande för att behålla omgivningens förtroende och ett fungerande samarbete mellan LKAB och boende, kommuner, regionala och lokala näringar, samt markägare och myndigheter. Våra viktigaste kommunikationskanaler är tryckt och digital personligt riktad information, webbplatserna lkab.com och samhallsomvandling.lkab.com, tidningen "LKAB Framtid", sociala medier, samt aktiviteter på verksamhetsorterna. Vi

SAMHÄLLSANSVAR | **PRIORITERINGAR**

- Omvärldens förtroende, liksom samverkan och goda relationer till lokalsamhället är en förutsättning för LKAB:s verksamhet. Stor vikt läggs vid dialog, tillgänglighet och öppenhet.
- Fortsatt arbete för att skapa attraktiva skolor i Malmfälten.
- Ökad samverkan med Luleå tekniska universitet (LTU) kring utformningen av framtida ingenjörsprogram.

LKAB har under 2018 utbildat medarbetare som arbetar med markfrågor i markriktlinjerna. Utbildningen kommer att bli ett årligt inslag för att säkerställa att ett hållbart arbetssätt blir norm i LKAB:s markpåverkande projekt. Utbildningen tar upp både sociala och miljömässiga krav och möjligheter.

EFTERLEVNAD AV LKAB:S UPPFÖRANDEKOD OCH DIALOG MED INTRESSENTER 2017–2021

För att bedriva vår verksamhet på ett etiskt sätt i enlighet med riktlinjer och krav samt i samverkan med lokalsamhällena har LKAB antagit en rad sociala hållbarhetsmål. Syftet med målet om efterlevnad av uppförandekoden och dialog med intressenter är att fokusera på en fungerande, respektfull kommunikation, internt och externt. LKAB har valt ut ett antal mätetal som syftar till att visa hur målet efterlevs.

Områden som ingår i mätetalen utgörs bland annat av antal leverantörsuppföljningar och antal medarbetare som genomfört den interaktiva utbildningen i uppförandekoden. Vidare ska säkerställas att det externa och interna visselblåsarsystemet SpeakUp finns på plats och att 100 procent av de fall som kommer in hanteras.

Även LKAB:s arbete med mänskliga rättigheter ingår där andelen utbildade ledningsgrupper och riskanalyser har varit i fokus 2018. LKAB:s fortsatta förtroende i samhällsomvandlingen är ett mätetal och även att vi fortsatt samverkar med de tre samebyar inom vilkas områden vi har verksamhet. För ytterligare information se GRI-appendix.

kommunicerar i nyhetsmedia och genomför regelbundna publika och enskilda möten och informationsträffar i olika forum.

Utbildning, forskning och utveckling – samarbeten för framtiden

LKAB har en lång historia av samverkan inom utbildning, forskning och utveckling. Det är en central del av strategin för att trygga kompetensförsörjningen för framtiden men betyder också mycket för utvecklingen av en mer effektiv och hållbar gruvnäring.

LKAB har ett nära samarbete med bland annat Luleå tekniska universitet i flera program och projekt. Vi är också engagerade i de lokala grund- och gymnasieskolorna, bland annat genom gymnasiets LKAB-profil i Kiruna och Malmberget. Stiftelsen LKAB Akademi stödjer förskolor, grundskolor och gymnasieskolor i Malmfälten och Narvik. Syftet är att stärka intresset för teknik och naturvetenskap bland elever. Under 2018 beviljade stiftelsen drygt en miljon kronor till olika utvecklingsprojekt och hittills har ett femtiotal skolprojekt fått stöd.

FORTSATT FOKUS PÅ MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Området mänskliga rättigheter har kommit alltmer i fokus, bland annat i dialogen med LKAB:s intressenter.

LKAB har sedan 2016 en policy för mänskliga rättigheter som ska stödja arbetet med att identifiera och hantera risker kopplade till området genom hela värdekedjan, däribland hos leverantörer.

Under 2017–2018 har en utbildning i mänskliga rättigheter genomförts med totalt 11 grupper inom LKAB bestående av alla nio ledningsgrupper samt två grupper med medarbetarrepresentanter, däribland fackliga företrädare och skyddsombud. Varje grupp har även deltagit i separata riskanalyser för att kartlägga risker och kunskapsbehov avseende kränkningar av mänskliga rättigheter som LKAB kan orsaka. Totalt har 11 riskanalyser genomförts. Resultatet pekar på att LKAB redan arbetar aktivt med de områden där de största riskerna finns, däribland inom arbetsmiljö och säkerhet, samhällsomvandlingarna och relationen till ursprungsbefolkningar.

Under 2018 har LKAB inlett ett samarbete med Rädda Barnen för att öka kunskapen kring barnrättsperspektivet inom mänskliga rättigheter. Ett flertal workshops med deltagare från LKAB och representanter från Rädda Barnen har ägt rum där LKAB:s påverkan och möjligheter analyserats. Resultatet kommer att inkluderas i LKAB:s kommande strategiarbete och verksamhetsplaner. Genom att inkludera barnrättsperspektivet i beslut och aktiviteter blir dessa per automatik mer hållbara och långsiktiga.

LKAB har även påbörjat ett arbete med att ta fram ett uttalande och se över befintliga processer i enlighet med The UK Modern Slavery Act och Human Trafficking för att säkerställa att företaget motverkar alla sorters människohandel, tvångs- och slavarbete.

Framtidens samhällen växer fram

Samhällsomvandlingarna i Kiruna och Malmberget/Gällivare har pågått i många år, men under 2018 tog byggprojekten fart på allvar och förändringarna i samhällsbilden är påtagliga.

Tusentals bostäder och lokaler

I Kiruna bygger LKAB, tillsammans med kommunen och andra aktörer, hundratals nya bostäder och kommersiella lokaler de kommande åren. Fram till och med 2018 har 200 lägenheter nyproducerats av LKAB och 260 rivits i Kiruna. Till detta kommer ytterligare lägenheter som LKAB:s flytt av äldre bostadshus tillför. Nya områden som nu planeras är Luossavaara som rymmer 200 bostäder, Jägarskolan med 450 bostäder och kvarteren i Kirunas nya centrum.

– Vi har sedan 2012 ordnat nya bostäder åt över 520 familjer i Malmberget och Kiruna, både i nyproduktion och i äldre bestånd. Vi bygger hela tiden nytt för att se till att alla erbjuds en bostad, säger Siv Aidanpää-Edlert, Vd för LKAB Fastigheter.

Kiruna centrum tar form

Under året stod det klart att LKAB kommer att bygga fastigheter i Kirunas nya centrum. Det handlar om 47 000 kvadratmeter bostäder, kontor, handelslokaler och parkeringsmöjligheter.

Parallellt pågår en dialog med företagare, kedjor, myndigheter och organisationer i nuvarande centrum om deras framtida lokalisering. Många av Kirunas butiker och kontor kommer att ersättas med nya lokaler i dessa handelskvarter.

Enligt Kiruna kommuns tidplan för utvecklingen i nya Kiruna centrum och LKAB:s tidplan för flytt ska de första tio kvarteren stå klara 2022.

Byggrusch i Gällivare

I Malmberget har avvecklingen fortsatt och ett stort antal byggnader och kvarter har rivits under året. Förtätningen och expansionen av Gällivare har fortsatt, liksom av Koskullskulle.

– Det känns bra att vi nu kan färdigställa flera byggprojekt och på så sätt bidra till att utveckla samhället. Det är otroligt roligt att se hur dessa nya och fina bostäder och områden växer fram, samt hur de fylls med liv och rörelse, säger Peter Segerstedt, avdelningschef på LKAB:s samhällsomvandling i Malmberget.

Ny stadsdel byggs

Bland annat byggs ett helt nytt bostadsområde på lågfjället Repisvaara nära Dundret. I ett område där det tidigare bara fanns skog byggs nu en helt ny stadsdel upp rekordsnabbt.

I slutet av våren stod 35 bostadsrätter inflyttningsklara på Repisvaara. Mitt emot de inflyttningsklara bostadsrätterna bygger LKAB 88 hyresrätter med utsikt mot Dundret och Gällivares centrum. I samma område påbörjades under hösten byggnation av 360 lägenheter som ska vara redo för hyresgäster 2019 och ytterligare 100 lägenheter är på gång.

Även villor byggs och totalt har LKAB byggt över hundra villor till fastighetsägare som föredragit nya hus framför pengar. I mitten av Repisvaara medger detaljplanen 120 villor och i Koskullskulle bygger LKAB ett tiotal villor. Ytterligare villor kommer att byggas under 2019.

I augusti lämnade LKAB över Kirunas nya stadshus, Kristallen, till Kiruna kommun och all personal har tagit plats i huset. Den danske arkitekten Henning Larsen har ritat ett stadshus med arkitektonisk kreativitet och hög miljöstandard. Den 13 600 kvadratmeter stora byggnaden rymmer även ett länskonstmuseum. I gengäld fick LKAB tillgång till det gamla stadshuset som ska avvecklas till förmån för gruvbrytning.

30

kulturbyggnader har flyttats till nya områden.

80%

har hittills valt nya hus istället för pengar i Malmberget.

417

LKAB har byggt 417 nya hyresrätter sedan 2013.

280 ton

Största huset som har flyttats vägde 280 ton.

Exempel ovan härrör från åren 2012–2013.

AVSÄTTNINGAR OCH KOSTNADER FÖR SAMHÄLLSOMVANDLINGARNA

LKAB:s avsättningar för samhällsomvandlingarna i Malmfälten uppgick vid årets slut till 17 625 (11 911) miljoner kronor. Kostnaderna för avsättningar till samhällsomvandlingarna under 2018 uppgick till 2 106 (1 147) miljoner kronor, se även Not 32. Utbetalningar under året uppgick till 1 871 (2 178) miljoner kronor.

Utökad rapportering om LKAB:s samhällsomvandlingar återfinns på lkab.com och samhallsomvandling.lkab.com. Mer om avsättningar till följd av gruvdrift finns att läsa i Not 32 på sidan 120 samt Not 33 på sidan 121.

SAMHÄLLSOMVANDLING I SAMFÖRSTÅND

LKAB:s ambition är att underlätta omställningen och kompensera för den påverkan som samhällsomvandlingarna har på de människor och samhällen som berörs.

Utvecklingen för LKAB och verksamhetsorterna förutsätter en väl fungerande dialog och samverkan mellan alla inblandade parter. Tillsammans med kommunerna kommer LKAB överens om tidsplaner för samhällsomvandlingarna. Kommunerna bestämmer hur de nya samhällena ska se ut och enligt minerallagen är det LKAB som står för de kostnader som uppstår när vår gruvbrytning gör omvandlingarna nödvändiga.

Utveckling före avveckling

Principen om utveckling före avveckling, det vill säga att viktiga samhällsfunktioner är färdiga eller under uppbyggnad innan tidigare bebyggelse avvecklas, är en ledstjärna i hela samhällsomvandlingen.

LKAB är en aktiv part, både som beställare av nya fastigheter och samverkanspartner, för att bidra till att skapa valfrihet i bostadsfrågan. Fastighetsägare erbjuds ett likvärdigt hus eller en summa pengar, motsvarande marknadsvärdet plus 25 procent. Även för industri- och affärsfastigheter söker vi konstruktiva lösningar tillsammans med fastighetsägarna.

För att öka tryggheten för hyresgäster som flyttar i samband med samhällsomvandlingarna ändrade LKAB ersättningsmodellen under 2018. LKAB ökar ersättningen vid fysisk flytt, och lägre hyresnivåer i nyproducerade ersättningsbostäder har förhandlats fram med Hyresgästföreningen. Hyrestrappningen kvarstår, det vill säga full hyra utgår först år nio.

LKAB ersätter även företag, organisationer och myndigheter som i dagsläget hyr en lokal i påverkat område. Vi erbjuder ny lokal, ersätter eventuellt resultatbortfall och omlokaliseringskostnader samt erbjuder hyrestrappning upp till år fem under förutsättning att den nya hyran är högre än nuvarande.

Hög byggaktivitet

Under 2018 fortsatte samhällsomvandlingarna i Kiruna och Gällivare. Nya bostadsområden har tagit form och familjer fortsätter att flytta in i sina nya hem.

Även väg- och markarbeten pågår. Omdragningen av den nya, sju kilometer långa sträckan av väg E10 i Kiruna som påbörjades 2017 tog ny fart. Under sommarmånaderna bröts vägsträckningen i den första etappen. Cirkulationsplatser, gångpassage och en bro över E10 för gående och skidspår byggs också. Belysningen på broarna har anpassats för att inte störa upplevelsen vid norrsken. LKAB ersätter Trafikverket för befintlig vägsträckning som påverkas av gruvan.

Flytt av kulturbyggnader

Genom flytten av kulturbyggnader i Kiruna och Malmberget vill LKAB bevara den kulturhistoria som binder samman gruva och samhälle. I Kiruna har sju byggnader flyttats och i Malmberget är det 25 hus

520
hushåll har flyttats

Över 520 hushåll i Kiruna och Malmberget har omflyttats sedan 2012.

2 Mdkr
avtal med Kiruna kommun

Gruvstadsparkavtal 3 ger LKAB tillgång till mark som täcker planerad brytning fram till år 2028.

som fått ny adress. De hus som bevarats och flyttats har valts ut av kommunen, länsstyrelsen och LKAB.

Under året kunde LKAB konstatera att en flytt av Bolagshotellet i Kiruna inte var möjlig. Efter omfattande undersökning av byggnaden drog man slutsatsen att en säker flytt inte kunde säkerställas, varken för dem som arbetar med flytten eller för själva byggnaden.

Fjärrvärmen tryggad

Under 2018 tryggades framtiden för fjärrvärmen i både Kiruna och Malmberget. I Kiruna kom LKAB och Tekniska Verken överens om ersättning av fjärrvärmeanläggningarna i de påverkade områdena inom Gruvstadspark 2. Ersättningen uppgår till 148 miljoner kronor vilket motsvarar kostnaden för att bygga motsvarande fjärrvärmenät i nya Kiruna.

LKAB slöt även avtal med Gällivare Energi om ersättning av fjärrvärmeanläggningarna i de områden som påverkas av gruvbrytningen i Malmberget. Här uppgick ersättningen för infrastrukturen till 97,9 miljoner kronor vilket motsvarar kostnaden för nyproduktion av motsvarande fjärrvärmenät.

Miljardavtal om Gruvstadspark 3

Under 2018 kom LKAB och Kiruna kommun överens om ett tredje gruvstadsparksavtal motsvarande cirka 2 miljarder kronor, som ger LKAB tillgång till ny mark som omfattar en yta som täcker gruvverksamheten fram till år 2028. Avtalet ska ersätta kostnaden för kommunen att bygga motsvarande infrastruktur som finns i den blivande gruvstadsparken i nya delar av samhället. Utöver den summan tillkommer kostnaderna för de kommunala hyresfastigheter LKAB ersätter med ny byggnad som har motsvarande funktion. Det slutliga beloppet beror bland annat på hur byggkostnaderna utvecklas.

Industriområdet i Malmberget utökat

För att säkra gruvdriften med bibehållen trygghet för de boende utökades industriområdet i Malmberget under hösten. Det industristängsel som gränsar till samhället flyttades och en ny sträcka på cirka 1 900 meter drogs om. I samband med den nya stängseldragningen fick en del verksamheter omlokaliseras, däribland LKAB:s gruvmuseum.

70%

av Gällivareborna är positivt inställda till samhällsomvandlingen och 81 procent har stort förtroende för LKAB:s förmåga att ta sitt ansvar i samhällsomvandlingen.

65%

av Kirunaborna är positivt inställda till samhällsomvandlingen och 84 procent har stort förtroende för LKAB:s förmåga att ta sitt ansvar i samhällsomvandlingen.

ANSVAR

Vi agerar långsiktigt, visar respekt och sätter säkerheten först.

Ekologisk efterbehandling ska få djur och växter att känna sig hemma

Mark som LKAB tar i anspråk ska efterbehandlas efter avslutad verksamhet. Fokus ska framför allt ligga på landskaps- och naturtypsnivå. Detta gäller bland annat det tidigare sandmagasinet i Vitåfors där efterbehandling pågår.

Arbetet tar avstamp i och regleras av miljöbalken, de nationella miljömålen och de globala hållbarhetsmålen. LKAB höjer ribban ytterligare genom koncernövergripande riktlinjer för markanvändning som bygger på strategin om att ansvarsfullt bedriva gruvverksamhet och minimera påverkan på människa, miljö, samhälle och andra näringar.

–Riktlinjerna för markanvändning täcker både de ekologiska och de sociala aspekterna. Vi har möjlighet att göra något bra av det här genom att skapa förutsättningar för biologisk mångfald, återskapa och skapa nya värden i områden vi påverkar genom ekologisk efterbehandling, säger Sandra Lindgren, projektledare på LKAB:s miljöavdelning.

Variation av naturmiljöer

Som en första del i arbetet har en detaljerad efterbehandlingsplan tagits fram för det gamla sandmagasinet, som ligger mellan Lina älv och Vitåfors industriområde. Planen beskriver målbilden för hur den biologiska mångfalden ska främjas inom området.

–Vi vill bygga upp en variation av naturmiljöer och biologiska strukturer och ge förutsättningar för en mångfald av arter, säger Sandra Lindgren.

Inledningsvis gjordes en inventering av landskapets och sandmagasinets förutsättningar. Området som använts för sanddeponi skiljer sig åt från omgivande mark som till stor del består av barrskog och våtmarker. Därefter gjordes en övergripande målbeskrivning och en detaljerad lista över åtgärdsförslag.

–Till exempel jobbar vi med att gynna lövträd i området, vi placerar även ut död ved och rishögar för att gynna insekter, säger Sandra Lindgren.

Konstgjord ö blir hem för fåglar

Vissa delar täcks med ett moräntäcke och beroende på hur massorna formas kan olika typer av växtlighet och djur finna sig till rätta. Landskapet på det gamla sandmagasinet ska efterlikna det som skapades av inlandsisens framfart med stenhögar, grus och böljande kullar.

–Ett annat exempel på åtgärd är en liten konstgjord ö som vi har anlagt i den gamla dammen som ligger på området, den behöver bara fixas till lite för att fåglarna ska känna sig hemma. Vi har en ambitiös plan för vårt arbete med efterbehandling och det känns bra att vi jobbar för att på sikt kunna ge tillbaka både till natur och samhälle, säger Sandra Lindgren.

EFTERBEHANDLING UNDER ÅRET

LKAB har utvecklat sitt arbete med att efterbehandla verksamhetsområden med ekologisk inriktning. Under året har det till exempel tagits fram en detaljerad efterbehandlingsplan för det gamla sandmagasinet i Vitåfors. På platsen har man utifrån den framtagna planen vidtagit åtgärder för att skapa mikrohabitat och önskvärda landskapsformer, genom bland annat utläggning av död ved, gallring och utrensning av ej önskvärda arter.

Vid efterbehandlingsarbete, som görs både successivt och efter avslutad verksamhet, ska hänsyn tas till såväl säkerhets-, miljömässiga, ekonomiska som estetiska aspekter. För uppgifter om avsättningar för efterbehandling se Not 32, sidorna 120-121.

MILJÖANSVAR

LKAB:s gruvverksamhet medför en väsentlig miljöpåverkan på omgivande landskap och samhällen, främst i form av utsläpp till luft och vatten, buller och vibrationer och markpåverkan.

LKAB är en av Sveriges största energianvändare. Att effektivisera energianvändningen är ett viktigt arbete både för att hålla nere kostnader och begränsa påverkan på miljön. Hållbarhetsmålen driver inriktningen och förbättringsarbetet där såväl energiförbrukning, utsläpp till luft och vatten samt klimatsmarta produkter finns med.

Tillståndspliktig verksamhet

LKAB:s verksamhet är tillståndspliktig enligt miljöbalken. De mest omfattande tillstånden avser gruvbrytning och järnmalmsförädling, samt deponering av avfallssand och sidoberg. Även täkt- och hamnverksamhet kräver tillstånd. Tillstånden omfattar även avveckling och efterbehandling av verksamheten.

Vi kontrollerar vår miljöpåverkan genom regelbunden uppföljning och mätning för att säkerställa att vi efterlever villkor och andra krav. Detta redovisas i de årliga miljörapporterna, som finns tillgängliga på webbplatsen lkab.com.

LKAB:s huvudsakliga verksamheter är certifierade enligt kvalitets-, energi- och miljöledningssystemen ISO 9001, ISO 50001 och ISO 14001, se GRI-appendix, sidan 5.

I juli 2018 lämnade LKAB in en ansökan om ett nytt miljötillstånd för hela verksamheten i Kiruna, för att kunna vara en fortsatt hållbar järnmalmsproducent. Bakom ansökan ligger grundliga utredningar för att identifiera vilka skyddsåtgärder som behövs för att inte öka påverkan på miljön trots en ökad produktion. Vattenfrågan är ett område som har fått särskilt fokus i denna ansökan.

Utdragna tillståndsprocesser

Oförutsägbara och utdragna tillståndsprocesser är en stor utmaning, inte bara för LKAB, utan för hela den svenska gruvnäringen. Svensk gruvnäring ligger i framkant vad gäller miljöprestanda och innovationer, men utdragna tillståndsprocesser får konsekvenser då nya gruvor stoppas medan gruvor och smältverk i länder utan samma miljömässiga och sociala krav hålls i gång.

Branschorganisationen SveMin fortsätter att uppmärksamma frågan och efterlyser tydligare reglerade tillståndsprocesser samt en helhetssyn i miljöprövningen där även samhällsekonomiska intressen och miljöpåverkan i ett vidare perspektiv vägs in.

Egenkontroll

Verksamhetens påverkan på den omgivande miljön och på människors hälsa följs upp löpande genom egenkontroll. Huvuddelen av provtagningen och uppföljningen sker avseende verksamhetens utsläpp till luft och vatten. Mätningar sker också bland annat av vibrationer och luftstötvågor samt markdeformationer och rörelser i bergmassan som kan kännas av i de närliggande samhällena.

Kontroll och uppföljning av markpåverkan och deformationsgränser, regleras genom villkor i miljötillstånden. Mätningarna sker huvudsakligen genom GPS-mätplintar spridda runt om i samhällena i Kiruna och Malmberget. Vibrationer och luftstötvågor mäts kontinuerligt av onlinemätare på verksamhetsorterna

Kiruna, Malmberget, Svappavaara och Masugnsbyn. Utsläpp till luft följs upp via kontinuerlig mätning och stickprov. Vattenkvalitet i recipienterna övervakas med avseende på kemi och biologi.

Annan omgivningspåverkan som följs upp är buller och nedfallande stoft. Buller mäts årligen vid ett flertal mätpunkter på samtliga verksamhetsorter enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för emissionsmätning av externt industribuller. Nedfallande stoft mäts via NILU-metoden i ett antal mätpunkter i samhällena.

Biologisk mångfald

LKAB har som ambition att det inte ska ske någon nettoförlust av biologisk mångfald vid våra verksamheter. Insatserna bygger på de fyra stegen; undvika, minimera, restaurera och i sista hand kompensera för skada på miljön. Arbetet sker i samråd och dialog med berörda intressenter. Ett exempel på LKAB:s arbetssätt är den ekologiska efterbehandlingen där utgångspunkten är platsens möjligheter för biologisk mångfald, antingen genom att efterlikna omgivande landskap eller tillföra nya förutsättningar.

Vårt förhållningssätt ställer krav på stor kunskap om naturtyper och arter samt väl dokumenterade naturvärden, både på land och i vatten. LKAB har under 2018 fortsatt att öka sin kunskap och utveckla metoder bland annat för efterbehandling med ekologisk inriktning. Ett exempel är arbetet vid det tidigare sandmagasinet i Vitåfors där LKAB bygger en variation av naturmiljöer och strukturer som ska ge förutsättningar för ökad biologisk mångfald. Se artikel på sidan 53.

PILOTPROJEKT FÖR RENING AV PROCESSVATTEN

LKAB strävar efter att minimera utsläppen till vatten från gruvverksamheten.

Nitrat och sulfat är två av de ämnen från verksamheten som har störst påverkan på närmiljön och LKAB bedriver en omfattande utredning för att analysera hur påverkan ser ut och hur vi bäst kan minimera den.

I Svappavaara inleddes under 2018 ett pilotprojekt där två olika metoder testas för att rena processvattnet från sulfat. Syftet är att hitta vägar att minimera LKAB:s påverkan på vattenmiljön och samtidigt förbättra processvattenkvaliteten inom pelletsproduktionen.

Det handlar om att rena sulfat från malm, som kommer in i processvattnet och även i gruvan. En teknik är att fälla ut sulfat genom att tillsätta kemikalier. Den andra tekniken är membranfiltrering där olika ämnen separeras ur processvattnet. Projektet kommer att utvärderas 2018 och pilotförsök med andra reningstekniker planeras i Kiruna 2019.

STÖRRE TILLSTÅNDSHÄNDELSER 2018

Vår verksamhet, inklusive den påverkan vi har på omgivningen, regleras av svensk och europeisk lagstiftning och av de tillstånd som gäller för respektive verksamhet. Under 2018 har följande större tillståndshändelser ägt rum:

Prövning av hela Kirunaverksamheten
I juli lämnade LKAB in en ansökan till mark- och miljödomstolen gällande ett nytt tillstånd för hela den samlade verksamheten i Kiruna. Ansökan omfattar bland annat brytning av 37 miljoner ton rågods, produktion av 18 miljoner ton pellets, 5 miljoner andra slutprodukter samt deponering av erforderliga mängder sidoberg och anrikningssand.

Kapacitetshöjande åtgärder i Malmberget
I april lämnade LKAB in en ansökan till mark- och miljödomstolen om höjning av sandmagasinet i Vitåfors samt en utökning av klarningsmagasinet. Med ansökan vill LKAB utöka lagringskapaciteten för deponering av anrikningssand.

Deponering av anrikningssand och rågods från Svappavaara
2016 lämnade LKAB in en ansökan till mark- och miljödomstolen om att få deponera mer anrikningssand än vad grundtillståndet medger samt ta in rågods från Svappavaara. Mark- och miljödomstolen avvisade ansökan med motiveringen att ett Natura 2000-tillstånd för den samlade verksamheten saknades. LKAB överklagade beslutet. Mark- och miljööverdomstolen meddelade prövningstillstånd men avslog överklagandet då man inte ansåg det klarlagt att Natura 2000-tillstånd inte krävdes för den ansökta ändringen. LKAB har överklagat till Högsta domstolen, som ännu inte meddelat om man kommer att ta upp ärendet till prövning.

Ansökan om nytt tillstånd i Kiruna lämnades in i juli 2018 och omfattar bland annat brytning av 37 miljoner ton rågods och produktion av 18 miljoner ton pellets.

37 Mt rågods
18 Mt pellets

MILJÖPÅVERKAN OCH RESURSFÖRBRUKNING

LKAB har en uttalad ambition att vara ett av de ledande gruvföretagen i världen när det gäller resurseffektiv produktion och att minimera vår miljöpåverkan. Vår påverkan regleras av gällande lagstiftning och miljötillstånd.

UTSLÄPP TILL LUFT

LKAB:s utsläpp till luft kommer huvudsakligen från malmförädlingsverken och består främst av koldioxid, kväveoxider, stoft samt sura gaser som svaveldioxid, vätefluorid och väteklorid. LKAB följer även upp diffus damning i samhällena på våra produktionsorter. Vi arbetar för att minska vår negativa miljöpåverkan enligt koncernmålen som handlar om att minska utsläppen av koldioxid, kväve och stoft till 2021.

KOLDIOXIDUTSLÄPP LKAB-KONCERNEN[1]

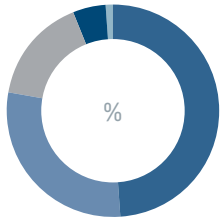

Per energislag	%	kton
Kol	49	341
Bränsleolja	29	204
Tillsatsmedel	16	113
Dieselolja	5	32
Övriga bränsleslag	1	10
Elektricitet	0	0
Fjärrvärme	0	0,5
Kol i pellets	–	-10
TOTALT	100%	691

[1] Avser anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå, Narvik och elektricitet till malmtåg.

KOLDIOXIDUTSLÄPP PER TON PRODUKTER[1]

	2018	2017
Koldioxid (kg/ton produkter)	25,7	27,4

[1] Avser anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå, Narvik och elektricitet till malmtåg.

Under 2018 har LKAB överskridit utsläppsvillkoren för stoft och svaveldioxid i Kiruna. När det gäller stoft berodde detta på förhöjda utsläpp från pelletsverket KK4 på grund av ett skadat transportband. Transportbandet har bytts ut och LKAB planerar även att införa kompletterande stoftrening i pelletsverket. Det förhöjda utsläppet av svaveldioxid beror främst på störningar i KK3 i kombination med en förändrad utsläppsbild, där förbättrad mätning och högre svavelinnehåll än normalt i tillsatsmedel under slutet av året, bidrog till att villkoret överskreds.

KOLDIOXIDUTSLÄPP LKAB MINERALS, UTANFÖR SVERIGE

	2018	2017
Koldioxid (kton)	13,8	14,5

UTSLÄPP FRÅN PRODUKTFRAMSTÄLLNING[1]

	2018	2017
Utsläpp till luft		
Stoft (ton)[2]	1 445	1 364
Svaveldioxid (ton)	466	444
Fluorväte (ton)	56	44
Väteklorid (ton)	94	88
Kväveoxid (ton)	4 004	4 364

[1] Avser anläggningar i Kiruna, Svappavaara och Malmberget.
[2] Avser totala utsläpp från pelletsverk samt DU-anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå och Narvik

ENERGIFÖRBRUKNING OCH ENERGIINTENSITET

ENERGIFÖRBRUKNING FÖR LKAB-KONCERNEN[1]

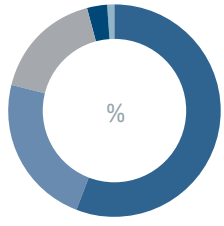

Per energislag	%	GWh
Elektricitet	56	2 420
Kol	23	1 017
Bränsleolja	17	742
Dieselolja	3	125
Övriga bränsleslag	1	48
Fjärrvärme	0	10
Spillvärme	–	-34
TOTALT	100%	4 328

[1] Avser anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå, Narvik och elektricitet till malmtåg.

LKAB är en av Sveriges största energiförbrukare och står för en stor andel av landets totala elförbrukning. Då energi utgör en väsentlig del av våra totala kostnader, har vi en långsiktig strategi för hantering av både energianskaffning och energieffektivisering. LKAB har som mål att minska energiintensiteten med minst 17 procent per ton färdig produkt till år 2021, jämfört med 2015.

ENERGIINTENSITET PER TON PRODUKTER[1]

	2018	2017
Energiintensitet (kWh/ton FP)	161	164

[1] Avser anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå, Narvik och elektricitet till malmtåg.

ENERGIFÖRBRUKNING LKAB MINERALS, UTANFÖR SVERIGE OCH NORGE

	2018	2017
Energiförbrukning (GWh)	37,6	38,6

RESURSFÖRBRUKNING, AVFALL OCH DEPONI

Huvuddelen av verksamhetsavfallet utgörs av bergarter som inte är malm, så kallat sidoberg, samt anrikningssand. LKAB hanterar också volymer av avfallskalk, skrot, verksamhetssavfall och farligt avfall. Krossat sidoberg samt avfallskalk återanvänds i egen betongproduktion för ökat resursutnyttjande och därmed minskar mängden avfall som deponeras.

BRUTNA MÄNGDER, INSATSVAROR OCH RESTPRODUKTER

	2018	2017
Brutna mängder		
Råmalm magnetit och hematit (Mt)	49,3	47,9
Huntit (kt)	32	20
Dolomit (kt)	130	198
Färdiga produkter (Mt)	26,9	27,2
Insatsvaror		
Sprängmedel (kt)	22	21
Tillverkad betong ($10^3 m^3$)	260	227
Tillsatsmedel (kt)	879	900
Restprodukter		
Sidoberg (Mt)	26,3	25,4
Anrikningssand (Mt)	5,0	5,3
Avfallskalk (Mt)	0,1	0,1
Övrig deponi LKAB Minerals (kt)	2	7

UTSLÄPP TILL VATTEN

Malmförädling kräver stora mängder vatten även om 75 procent återanvänds i processen. Överskottsvattnet återförs till älvar och sjöar, varav flera är biflöden till eller ingår i Natura 2000-områden. Egenkontroll av biologiska och kemiska mätningar görs på återfört vatten. Övrigt vatten från produktionen leds till de kommunala avloppsnäten. LKAB har som mål att minska utsläpp av kväve till vatten med minst 20 procent per ton färdig produkt till år 2021, jämfört med 2015.

UTSLÄPP TILL VATTEN[1]

	2018	2017
Kväve (ton)	430	593
Fosfor (kg)	426[2]	631
Utsläpp av spårmetaller		
Krom (kg)	2	2
Kadmium (kg)	0,7	0,8
Koppar (kg)	23	44
Nickel (kg)	92	96
Bly (kg)	0,2	0,4
Zink (kg)	75	58
Arsenik (kg)	13	15
TOTALT Spårmetaller (kg)	206	216

[1]Mängderna är baserade på bräddat vatten från magasin i Kiruna, Svappavaara och Malmberget.
[2]Mängden fosfor är beräknad på 2017 års halter. Detta då laboratoriets rapporterade fosforhalter under 2018 varit felaktiga.

LKAB:S HUVUDSAKLIGA RISKER

	För att upprätthålla konkurrenskraften idag	För att bibehålla konkurrenskraften i framtiden	För att klara övergången till helt nya omvärldsvillkor
MARKNADS- OCH OMVÄRLDSRISKER			
Strukturell marknadsrisk		■	
Politisk risk	■	■	
Miljötillstånd	■	■	
Energi		■	■
Utsläppsrätter		■	
VERKSAMHETSRISKER			
Otillräcklig kompetensförsörjning	■	■	■
Leverantörsrisk	■	■	
Otillräckliga mineralreserver		■	■
Kundberoende	■	■	
Olycksfall och ohälsa	■	■	
Dammhaveri	■	■	
Oplanerade produktionsstopp	■	■	
Låg utvecklingstakt		■	■
Tillgång till mark	■	■	
Dataintrång	■	■	
FINANSIELLA RISKER			
Prisrisk	■	■	
Valutarisk	■	■	
Ränterisk	■	■	
Kreditrisk	■	■	
Finansieringsrisk	■	■	■

RISKER OCH RISKHANTERING

LKAB är exponerat för olika typer av risker som kan få en väsentlig påverkan på koncernens måluppfyllelse såväl på kort som lång sikt. Att identifiera och agera på risker och möjligheter som påverkar LKAB:s konkurrenskraft är avgörande för att vi ska leverera i enlighet med våra strategiska prioriteringar och skapa värde för våra intressenter.

LKAB verkar i en kapitalintensiv bransch med en planeringshorisont som sträcker sig över flera årtionden. Liksom andra gruvbolag, behöver LKAB beakta risker och möjligheter som har bäring på verksamheten som den ser ut idag och ett tiotal år framåt. Men vi behöver också agera idag för att rusta oss för en omställning till helt nya omvärldsvillkor. Konkurrenskraften idag är en förutsättning för att kunna investera i framtiden. Det globala klimathotet innebär att järn- och stålindustrin kommer att behöva förändras i grunden. Detta medför möjligheter, men också risker, för LKAB.

En aktiv koncernövergripande riskhanteringsprocess skapar transparens och medvetenhet om de största riskerna vilket bidrar till bättre underlag för prioritering och beslut. LKAB:s arbete med identifiering och hantering av risker är samordnat med strategi- och affärsplaneringsprocessen och är decentraliserat i enlighet med hur koncernen styrs. Riskerna är indelade i marknads- och omvärldsrisker, verksamhetsrisker och finansiella risker.

Sedan 2018 är tidsperspektivet integrerat i LKAB:s riskanalys för att tydliggöra när risken kan få påverkan på koncernens måluppfyllelse. Samtliga risker är relevanta för att trygga LKAB:s överlevnad och konkurrenskraft. Några av riskerna kan anses vara hanterade i nuläget men fortsätter att utgöra en risk för att bibehålla framtida konkurrenskraft. Utöver detta bedöms vissa risker som särskilt viktiga för att klara omställningen till nya omvärldsvillkor. Detta resonemang framgår av den övergripande risktabellen.

På de följande sidorna presenteras en sammanfattning av LKAB:s huvudsakliga riskområden och hanteringen av dessa på en övergripande nivå.

Marknads- och omvärldsrisker

LKAB bedriver en konjunkturkänslig verksamhet och är exponerat för ett antal externa risker som är svåra att påverka. För att hantera dessa arbetar LKAB bland annat med omvärldsbevakning och scenarioanalyser, samt med att bygga långsiktiga kundrelationer och flexibilitet i kund- och produktportföljen.

Verksamhetsrisker

Risker i genomförandet av strategin omfattar faktorer som LKAB har möjlighet att påverka. LKAB är genom sin verksamhet bland annat exponerat mot risker avseende produktionsanläggningar, miljöpåverkan och personal. Risker kopplade till LKAB:s förmåga att säkerställa en säker, stabil och resurseffektiv produktion behöver hanteras parallellt med risker kopplade till den långsiktiga konkurrenskraften och omställningen till nästa generations gruva, förädling och logistik.

Finansiella risker

LKAB:s finansiella risker är främst kopplade till fluktuationer i det globala järnmalmspriset samt i valutakursen USD/SEK. Sammantaget kan dessa faktorer få en stor inverkan på företagets resultaträkning, balansräkning och kassaflöde.

→ Riskhanteringsprocessen bidrar till bättre underlag för prioriteringar och beslut.

MARKNADS- OCH OMVÄRLDSRISKER

STRUKTURELL MARKNADSRISK

RISK

Kraftiga förändringar i utbud och efterfrågan på järnmalm som förändrar fundamentet i branschen och får långsiktigt negativ påverkan på järnmalmspriset. Risken för "game changers" inom stålbranschen som får stor påverkan på LKAB:s produkter.

HANTERING

Att andra material ska ersätta behovet av järnmalm har hittills visat sig ha låg sannolikhet. Återanvändning av skrot för stålframställning kan i viss mån ersätta järnmalm, men så länge industrialiseringen av världen fortsätter och världens befolkning ökar kvarstår behovet av järnmalm.

LKAB följer aktivt kundernas teknikutveckling för att säkerställa att de produkter LKAB producerar överensstämmer med kundernas framtida behov. Ett exempel är initiativet HYBRIT som syftar till att utveckla en koldioxidfri järn- och stålframställningsprocess. Detta visar att risken även är en möjlighet.

POLITISK RISK

RISK

De länder där LKAB:s kunder verkar har en varierande grad av politisk och kommersiell stabilitet. Den politiska risken handlar om att oron i ett land eller en region där LKAB:s kunder verkar blir så pass stor att LKAB tvingas avsluta samarbetet mot bakgrund av riktlinjer och policyer som är styrande för LKAB, exempelvis avseende mänskliga rättigheter.

HANTERING

LKAB bedriver en aktiv omvärldsbevakning för att analysera och hantera politisk risk och samarbetar även med nationella och internationella branschorganisationer. Befintliga och potentiella kunder analyseras utifrån politisk, geografisk och kommersiell riskspridning. Potentiella kunder, som kan introduceras om en befintlig kund skulle falla bort, exempelvis på grund av politisk oro, bevakas kontinuerligt.

MILJÖTILLSTÅND

RISK

LKAB bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt minerallagen och miljöbalken. Om miljötillstånd inte erhålls i tid, eller om miljökrav/gränsvärden överskrids begränsas eller förhindras produktionen. Ett överskridande av tillståndsnivåer skulle även påverka förtroendet för LKAB negativt, och därmed möjligheterna att bedriva verksamheten.

Vidare finns en risk att miljökrav driver höga omställningskostnader som ger LKAB en konkurrensnackdel.

HANTERING

LKAB:s organisation är anpassad för att tillståndsfrågor ska kunna hanteras med den goda framförhållning som krävs för att kunna säkerställa en effektiv verksamhet.

Långsiktig planering samt en god dialog med tillståndsmyndigheter och andra berörda parter utgör hörnpelare för effektiv hantering av miljötillståndsfrågorna. Utsläppsnivåer av olika slag mäts systematiskt för att säkerställa att påverkan på miljön ligger inom tillståndsgivna nivåer. Även forskning och utveckling utförs för att möta framtida lagar och krav.

ENERGI

RISK

På kort sikt behöver LKAB lösa frågan kring kol som huvudbränsle i pelletsproduktionen där nuvarande kolspecifikation utestänger många leverantörer. Planerade styrmedel gällande reduktionsplikt för transporter innebär att biodrivmedel kommer att behöva inblandas i transportbränslen i högre grad, vilket medför utmaningar. På längre sikt behöver en konvertering till icke-fossila bränslen ske och en successiv övergång till en helt koldioxidneutral verksamhet.

HANTERING

Fullskaleförsök med alternativa kol och andra alternativa bränslen pågår för att kunna bredda dagens kolspecifikation, men även för att identifiera alternativa bränslen. Avseende drivmedel för LKAB en dialog med SveMin gällande styrmedlets utformning samt bevakar marknaden för andra tänkbara drivmedel.

Initiativet HYBRIT är ett gott exempel på hur LKAB tillsammans med Vattenfall och SSAB arbetar med frågan om en koldioxidfri verksamhet på längre sikt.

UTSLÄPPSRÄTTER

RISK

Prognosen idag är att LKAB kommer att behöva komplettera med utsläppsrätter. Den fria tilldelningen gäller fram till nästa handelsperiod som inleds 2021 och sträcker sig till 2030. Förhandlingar för denna handelsperiod pågår. Skulle LKAB förlora den fria tilldelningen innebär det en konkurrensnackdel gentemot konkurrenterna som finns utanför EU:s utsläppshandelssystem. Även inom EU finns utmaningar då LKAB för närvarande är den enda producenten av förädlad järnmalmsråvara som inte grupperas med övriga producenter i EU. Därför har nivån för fri tilldelning för dessa kunnat sättas på 171 kilogram koldioxid per producerat ton medan LKAB har en egen nivå på 30,7 kilogram koldioxid per producerad ton.

HANTERING

LKAB för en dialog med beslutsfattare inom både Sverige och EU kring den framtida modellen för utsläppsrätter. För att klara EU:s och Sveriges långsiktiga klimatmål med nödvändiga investeringar i fortsatt reducerat koldioxidutsläpp behövs en fortsatt fri tilldelning av utsläppsrätter.

VERKSAMHETSRISKER

OTILLRÄCKLIG KOMPETENSFÖRSÖRJNING

RISK

Att kunna attrahera och bibehålla medarbetare är en mycket viktig förutsättning för LKAB:s långsiktiga konkurrenskraft.

Ytterligare en viktig fråga är att tidigt identifiera vilka nyckelkompetenser som kommer att behövas i en tid av hög förändringstakt vad gäller teknik och automatik.

HANTERING

LKAB har en lång historia av samverkan med universitet och högskolor och är engagerade i de lokala grund- och gymnasieskolorna på verksamhetsorterna. Genom dessa insatser ökar möjligheterna att rekrytera nödvändig kompetens, både idag och i framtiden. Vidare arbetar LKAB med initiativ för att utveckla och transformera kompetens hos befintliga medarbetare. Inom initiativet SUM (Sustainable Underground Mining) ingår som en viktig del att hitta nya arbetssätt i takt med att den nya tekniken testas och utvecklas. I och med detta kan framtida kärnkompetenser identifieras.

LEVERANTÖRSRISK

RISK

Brister i leverantörskedjan kan få negativ påverkan på LKAB:s verksamhet, anseende och finansiella resultat.

Risken består framförallt av potentiella avbrott i leveranser från leverantörer av produktionskritiskt material och/eller utrustning men även risken för att en leverantör inte uppfyller LKAB:s baskrav.

HANTERING

LKAB har utvecklat ett eget verktyg för riskgradering av leverantörer där huvudpelarna består av risk kopplat till affärsetik, miljö samt mänskliga rättigheter. Riskerna värderas i förhållande till LKAB:s uppförandekod. Utifrån riskgraderingen utförs hållbarhetsrevisioner hos ett antal identifierade riskleverantörer varje år. Sårbarhetsanalyser inom leverantörskedjan genomförs kontinuerligt för att säkerställa att kritiska leveranser kan fortsätta vid ett avbrott med hjälp av alternativa försörjningskanaler.

OTILLRÄCKLIGA MINERALRESERVER

RISK

För att trygga LKAB:s mineralreserv krävs fortsatt tillgång till brytbar järnmalm, antingen i befintliga gruvor eller i nya fyndigheter. För att säkerställa information om framtida geologiska förutsättningar för brytning krävs framförhållning om cirka 10–15 år, från prospektering till dess produktionsbrytning kan ske, inklusive de tillstånd som erfordras.

HANTERING

LKAB bedriver ett centraliserat prospekteringsprogram som i dagsläget fokuserar på gruvnära undersökningar. Under 2019 kommer prospekteringen att intensifieras ytterligare kopplat till bolagets LoMP (Life of Mine Plan).

HÖGT KUNDBEROENDE

RISK

Den globala järn- och stålmarknaden kännetecknas av ett fåtal aktörer. Koncentrationen ger varje enskild aktör stort inflytande och medför ett stort ömsesidigt beroende mellan leverantörer och kunder. Kraftiga konjunktursvängningar som påverkar LKAB:s kunder kan även påverka LKAB:s försäljningsvolymer.

HANTERING

Genom att säkerställa flexibilitet i produktportfölj, kundportfölj samt produktions- och logistiksystemet skapar LKAB en bättre beredskap för plötsliga konjunktursvängningar. LKAB strävar efter att alltid erbjuda en hög och jämn produktkvalitet samt hög leveranssäkerhet för att skapa konkurrensfördelar. Därutöver bedriver LKAB tekniska kundsamarbeten som skapar mervärde och som stärker relationen till utvalda kunder samt stärker den långsiktiga stabiliteten. Division Specialprodukter har en mer diversifierad kundbas som till viss del dämpar konjunktursvängningarna då olika geografiska områden, segment och mineraler har olika konjunkturcykler.

OLYCKSFALL OCH OHÄLSA

RISK

LKAB:s medarbetare och entreprenörer exponeras ibland för riskfyllda situationer som kan medföra en förhöjd risk för olycksfall och/eller ohälsa. Risken består även av de negativa effekter som uppstår som resultat av ett ohälsosamt arbetsklimat mellan människor på arbetsplatsen, så kallad psykosocial arbetsmiljö.

HANTERING

Risken hanteras främst genom det systematiska arbetsmiljöarbetet som bedrivs inom bolaget. Det handlar om att stärka säkerhetskulturen genom ökat fokus på hälsa och säkerhet som en viktig del av ledningsfilosofin men även utifrån att alla ska känna sig inkluderade i arbetsmiljöarbetet. Ett aktivt arbete med normer och spelregler utifrån LKAB:s värderingar pågår på samtliga arbetsplatser. Att löpande säkerställa status i våra anläggningar för att minimera risken för olyckor är också högt prioriterat.

DAMMHAVERI

RISK

Liksom hos andra gruvföretag finns hos LKAB en risk för att ett dammhaveri skulle kunna inträffa. Ett dammhaveri skulle få stora negativa konsekvenser både på bolagets verksamhet, miljön men även intilliggande samhällen.

HANTERING

LKAB bedriver ett proaktivt och systematiskt arbete avseende dammsäkerhet enligt branschens säkerhetsdirektiv, GruvRIDAS. Organisationen som ansvarar för LKAB:s dammar har utökats och ansvaret förtydligats. Medan daglig tillsyn av dammarna hanteras inom divisionerna sker den övergripande planeringen och samordningen av dammsäkerhetsfrågor centralt. LKAB innehar även en dammansvarsförsäkring för skador på tredje man i händelse av att dammhaveri.

VERKSAMHETSRISKER

OPLANERADE PRODUKTIONSSTOPP

RISK

LKAB:s produktion består till stora delar av kontinuerliga processer där oplanerade stopp snabbt får stor påverkan på bolagets leveranser. Oplanerade stopp kan även få påverkan på produktkvalitet och utsläpp till luft och vatten.

HANTERING

En effektiv, säker och störningsfri produktion bygger på storskalighet samt kontinuerliga effektiviseringar. En bra underhållsplanering och tydlighet kring anläggningsägarskapet är viktigt. Revisioner av produktionsanläggningarna sker årligen men även så kallade avbrottsstudier för att bedöma risken för oplanerade stopp i produktionen. Utifrån dessa processer fattas beslut om hur riskerna ska hanteras. Förebyggande arbete inom brandskydd prioriteras högt mot bakgrund av tidigare händelser. Utöver detta försäkras riskerna för egendomsskador med efterföljande produktionsförluster.

LÅG UTVECKLINGSTAKT

RISK

LKAB:s konkurrenter bryter sin malm i dagbrott, och har därmed avsevärt lägre produktionskostnader i gruvbrytningen. Detta gör att LKAB behöver ligga i framkant vad gäller innovativa lösningar för att hitta kostnadsmässigt och kvalitativt konkurrenskraftiga lösningar i produktionskedjan.

HANTERING

Att hitta effektiviseringar i gruvbrytningen är en viktig framtidsfråga för LKAB. Detta viktiga utvecklingsarbete bedrivs till stor del inom ramen för utvecklingsprogrammet SUM "Sustainable Underground Mining" som etablerades 2018. Initiativet HYBRIT är ytterligare ett exempel på strategiska åtgärder som vidtagits för att möta klimatmålen samtidigt som effektiviteten i produktionsprocessen förbättras.

TILLGÅNG TILL MARK

RISK

LKAB:s påverkan på samhällena i Malmfälten innebär att LKAB behöver få tillgång till den mark som påverkas av gruvdriften i rätt tid för att gruvproduktionen inte ska behöva begränsas eller stoppas. Den främsta risken är fördröjningar i processen men även väsentligt högre kostnader.

HANTERING

Tidplanen för att säkerställa mark tydliggörs genom att löpande anpassa gruvbrytningsplanerna till marktillståndsfrågorna. God framförhållning i tidplanerna för förvärvsprocesser och ansökningsprocesser hos myndigheter är högt prioriterat. Även balansen mellan att avveckla och utveckla nya områden är en viktig förutsättning för att processen ska fungera väl. Ersättningsreglerna för reglering av skada har tagits fram för att säkerställa att sakägare kan gå skadelösa genom processen medan LKAB undviker att betala för stor ersättning.

DATAINTRÅNG

RISK

Digitaliseringen innebär att en allt större andel av alla aktiviteter i koncernen och dess kontakter med olika intressenter är beroende av nätverk och informationssystem. Som resultat av detta ökar informations- och cybersäkerhetsriskerna.

Hot och risker inom det informationsteknologiska området spänner från mindre omfattande risker för den enskilde individen till välplanerade och med precision riktade angrepp mot kritiska delar av företagets funktioner.

HANTERING

Ett systematiskt informationssäkerhetsarbete bedrivs i syfte att säkerställa datasäkerhet inom koncernen. Arbetet omfattar bland annat; kontinuerliga risk- och sårbarhetsanalyser, penetrationstester, samt en följsam omvärldsbevakning av området.

Utöver detta pågår även aktiviteter för att öka medvetenheten och förmågan hos enskilda användare av LKAB:s IT-system för att minska risken kopplad till den "mänskliga faktorn".

FINANSIELLA RISKER

PRISRISK

RISK

Prissvängningar på den globala järnmalmsmarknaden påverkar LKAB:s resultat och kassaflöde. LKAB:s pris påverkas dels av det underliggande marknadspriset på järnmalm (IODEX 62% Fe CFR North China) men även av de kvalitetspremier som tillkommer på högkvalitativa järnmalmsprodukter. Medan marknadspriset sätts dagligen är premierna en kombination mellan marknadspris samt förhandlingar med LKAB:s kunder.

HANTERING

LKAB har ett nära samarbete med sina kunder för att säkerställa produkter som skapar mervärde. Enligt koncernens finanspolicy säkrar LKAB normalt sett inte prisrisk, utom i undantagsfall, exempelvis vid bindande kontrakt. Däremot utförs löpande kassaflödesanalyser. I samband med detta genomförs även en känslighetsanalys utifrån förändringar i omvärldsvillkor. I perioder med förväntat höga utflöden kan längre säkringar av järnmalmspriset övervägas.

VALUTARISK

RISK

LKAB är exponerat för olika typer av valutarisker. Den främsta exponeringen härrör från försäljning av järnmalm där marknadsprissättning sker i USD. Denna risk benämns transaktionsexponering.

Valutarisker uppstår också i omräkningen av utländska dotterbolags tillgångar och skulder till moderbolagets valuta. Denna risk benämns omräkningsexponering.

HANTERING

Enligt koncernens finanspolicy säkrar LKAB normalt sett enbart valutarisk i kundfordringar. Däremot utförs löpande kassaflödesanalyser. I samband med detta genomförs även en känslighetsanalys utifrån förändringar i omvärldsvillkor. I perioder med förväntat höga utflöden kan längre valutasäkringar övervägas. De utländska bolagen inom koncernen verkar främst i sina lokala valutor i syfte att reducera valutaexponering. LKAB säkrar normalt sett inte sin omräkningsexponering.

FINANSIELLA RISKER

RÄNTERISK

RISK

Med ränterisk avses risken för hur avkastningen på räntebärande tillgångar eller räntekostnaden på räntebärande skulder påverkar LKAB. Storleken på risken påverkas av räntornas utveckling och storleken på det räntekänsliga kapitalet.

LKAB är främst exponerat för ränterisk vad gäller placeringar och likvida medel.

HANTERING

Förvaltningen av finansiella placeringar och likvida medel är uppdelad i tre portföljer. Finanspolicyn reglerar den genomsnittliga durationen för respektive tillgångsportfölj. Ramarna sätts i relation till respektive portföljs åtagande och syfte samt i relation till ett antal riskmått och restriktioner. Förvaltningen sker enligt finanspolicyn och rapportering sker löpande till revisionsutskottet. Finanspolicyn ses över minst en gång per år.

KREDITRISK

LKAB:s kreditrisker är främst förknippande med kundfordringar, derivat och kortfristiga placeringar.

Finanspolicyn innehåller ett regelverk för kreditbedömning av nya och existerande kunder samt ett regelverk för övriga kreditrisker. Efterlevnad av finanspolicyn samt omvärldsbevakning sker kontinuerligt, bland annat i den löpande rapporteringen till revisionsutskottet. Finanspolicyn ses över minst en gång per år.

FINANSIERINGSRISK

RISK

Med finansieringsrisk avses risken att LKAB-koncernen inte kan möta sina åtaganden på grund av brist på likviditet eller oförmåga att ta upp externa lån för löpande verksamhet.

HANTERING

I koncernens finanspolicy definieras koncernens finansieringsbehov i form av operativt kapital, behov föranlett av fluktuationer i kassaflödet samt planerade utbetalningar för åtaganden inom samhällsomvandling, pensioner och efterbehandling. Koncernens kassaflödesprognos uppdateras en gång per kvartal. Finansieringen som ska vara långsiktig skall minst täcka finansieringsbehovet.

KÄNSLIGHETSANALYS

Känslighetsanalysen nedan sammanfattar resultatkänsligheten i LKAB vid en hypotetisk förändring av volymer, priser och valutor. Störst påverkan på resultatet ger ändrad valutakurs SEK/USD, marknadspriser och leveransvolymer. I analysen avser leverans- och prisanalysen moderbolaget och resterande faktorer hela koncernen.

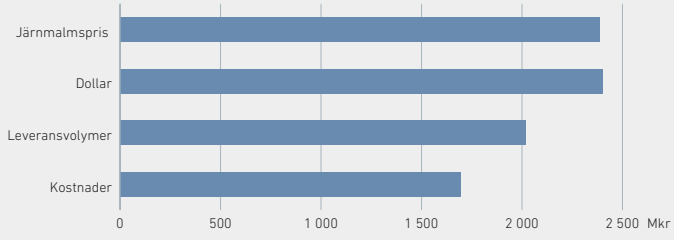

KÄNSLIGHETSANALYS

Koncernen	Förändring	Exponering 2018	Effekt på rörelseresultatet 2018 (Mkr)	Exponering 2017	Effekt på rörelseresultatet 2017 (Mkr)
Järnmalmspris[1]	10 %	23 989 MSEK	2 388	21 250 MSEK	2 113
Dollarkurs[1]	10 %	2 748 MUSD	2 399	2 497 MUSD	2 125
Leveransvolymer	10 %	26,8 Mt	2 018	27,6 Mt	1 732
Kostnader[2]	10 %	16 917 MSEK	1 692	16 295 MSEK	1 630

[1] Effekter av säkringar är ej beaktat.
[2] Exklusive avsättningar för samhällsomvandling och nedskrivning av anläggningstillgångar.

STYRELSEORDFÖRANDENS KOMMENTAR

Det har varit ett händelserikt år för LKAB och för styrelsen är det fem frågor som har varit särskilt viktiga. Styrelseordförande Göran Persson kommenterar året som gått och LKAB:s roll framåt.

Vad har varit styrelsens fokus under året?
Det är ett antal saker som har varit, och fortsätter att vara, viktiga för styrelsen. Det första är säkerheten och arbetet med att få ner olycksfallsfrekvensen och stärka säkerhetskulturen. Det är det mest grundläggande för bolagets verksamhet och för vår personal.

Det andra är underhållsfrågorna i bolaget, som bitvis varit eftersatta. LKAB:s omfattande produktions- och logistikapparat är beroende av att alla anläggningar och all utrustning systematiskt underhålls och området har därför fått ökad prioritet under året.

Den tredje frågan är fortsatt kostnadskontroll. Kostnadsutvecklingen i en komplex och tekniskt avancerad verksamhet som LKAB:s är alltid en utmaning och i skydd av goda intäkter är det lätt att förbise kostnaderna. Globala råvarupriser och valutakurser rår vi inte över och vi behöver vara motståndskraftiga även när marknadsvillkoren är mindre gynnsamma.

Osäkerheten vad gäller utbredningen av mineraliseringen under nuvarande huvudnivåer i Kiruna-gruvan och beslutet att satsa ökade resurser på prospektering har givetvis också tagit mycket fokus.

Slutligen har vi ägnat mycket tid till arbetet kopplat till flytten av samhällena i Kiruna och Malmberget. Det är nästan ofattbart stora projekt där många intressen måste samverka för att säkerställa livskraftiga och attraktiva samhällen och en fortsatt gruvverksamhet. 2018 års invigning av det nya stadshuset i Kiruna var en märkesdag, inte bara för Kiruna utan även för LKAB.

Hur ser du på LKAB:s utmaningar i ett längre perspektiv?
LKAB är ett av Sveriges äldsta industriföretag och har spelat en avgörande roll för utvecklingen av basindustri och infrastruktur. Jag tror att LKAB kan ha minst lika stor betydelse för framtiden.

Så länge det finns ett behov av stål i världen kommer det att behövas någon som bryter järnmalm. Men vi står inför nya krav, framför allt vad gäller klimatfrågan. Det handlar inte bara om stålindustrin utan om stålindustrins kunder, och deras kunder. Den som sätter sig i en bil vill veta att plåtdelarna är tillverkade på ett sätt som inte skadat miljön. Det är därför vi tillsammans med Vattenfall och SSAB lägger tid och resurser på att utveckla en koldioxidfri stålproduktion. Lyckas vi kommer det att vara ett avgörande bidrag till Sveriges klimatmål och på global nivå kan det få ännu större effekter. För vår del är det här den absolut viktigaste framtidsfrågan. Vi bedriver en verksamhet som har en kraftig påverkan på miljön men allt vi gör i form av investeringar och utvecklingsarbete syftar till att minska det avtrycket. En av de stora utmaningarna är paradoxalt nog att de tillståndsprocesser och den samverkan mellan myndigheter som krävs haltar. På nationell och regional nivå är miljölagstiftningen och miljötillsynen för vår del ramvillkor som måste utformas på ett sådant sätt att vi har möjlighet att utveckla en verksamhet som ger mindre avtryck på miljön. Det ligger i LKAB:s intresse, det ligger i våra verksamhetsorters intresse och det ligger i Sveriges intresse.

Med det sagt är jag hoppfull om att vi gemensamt kommer framåt. Jag vill också rikta ett stort och varmt tack till alla de medarbetare inom koncernen som varje dag går till jobbet och gör skillnad, både här och nu och för framtidens LKAB.

Lulå den 21 mars 2019

Göran Persson
Styrelseordförande

BOLAGSSTYRNINGSRAPPORT

STRUKTUR FÖR BOLAGSSTYRNING

LKAB:s aktieägare, svenska staten, är den som ytterst fattar beslut om bolagets styrning. På årsstämman utser aktieägaren styrelse, styrelsens ordförande och väljer revisor. Styrelsen ansvarar inför ägaren för bolagets organisation och förvaltning av bolagets angelägenheter. Bilden nedan sammanfattar hur styrning och kontroll är organiserad i LKAB. Bolagsorganen beskrivs närmare på sidorna 66–71 i bolagsstyrningsrapporten.

1 ÅRSSTÄMMA

Årsstämman är LKAB:s högsta beslutande organ och det forum där aktieägaren formellt utövar sitt inflytande. Årsstämman beslutar bland annat om fastställande av resultat- och balansräkning, ansvarsfrihet för styrelsen, val av styrelse och revisor, ersättning till styrelseledamöter och revisor samt riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare.

Riksdagsledamöter har rätt att närvara vid LKAB:s årsstämmor. Årsstämman är även öppen för allmänheten.

2 STYRELSENOMINERING

LKAB har ingen valberedning. Beredning av beslut om nominering av styrelseledamöter sker istället genom en styrelsenominering-process i enlighet med statens ägarpolicy. Arbetet koordineras av Näringsdepartementet.

Se avvikelse från Kodregler på sidan 67.

3 REVISOR

Revisorn är ansvarig inför aktieägaren på årsstämman och lämnar en revisionsberättelse över årsredovisningen och styrelsens förvaltning.

Revisorerna rapporterar muntligen och skriftligen löpande till revisionsutskottet om hur revisionen har bedrivits och revisorns bedömning av ordningen och kontrollen i bolaget. En sammanfattande redogörelse för årets revision lämnas också till styrelsen i sin helhet.

4 STYRELSE

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltar bolagets angelägenheter för ägarens räkning. Styrelsen ska fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och se till att bolaget är organiserat så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsen utser även verkställande direktör.

5 ERSÄTTNINGSUTSKOTT

Utskottet bereder beslut om verkställande direktörens anställningsvillkor och stödjer verkställande direktörens arbete med lönesättning av ledande befattningshavare. Utskottet arbetar även med successionsplanering.

6 STRATEGI- OCH SAMHÄLLSOMVANDLINGSUTSKOTT

Utskottet bereder och följer upp ärenden relaterade till bolagets strategi och långsiktiga förutsättningar för gruvdriften, och övervakar att bolaget har en effektiv och ändamålsenlig hantering av samhällsomvandlingen.

7 REVISIONSUTSKOTT

Utskottet övervakar den finansiella rapporteringen genom att granska alla kritiska redovisningsfrågor och andra förhållanden som kan påverka den finansiella rapporteringens kvalitativa innehåll. Utskottet följer även efterlevnaden av LKAB:s finanspolicy, vilket bland annat innefattar bolagets likviditetsförvaltning, upplåning och säkringar.

8 VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Verkställande direktör utses av styrelsen. För verkställande direktören gäller, förutom instruktioner från styrelsen, aktiebolagslagen och en rad andra lagar och regler om bolagets bokföring, medelsförvaltning och kontroll över verksamheten.

STYRANDE POLICYER, RIKTLINJER OCH REGELVERK

ÄGARKRAV – AFFÄRSIDÉ, VISION, STRATEGI – LKAB:S VÄRDERINGAR "ENA"

Bolagsstyrningen inom LKAB utgår från svensk lagstiftning, svensk kod för bolagsstyrning (Koden), statens ägarpolicy och interna styrdokument. I statens ägarpolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande redogör regeringen för sina uppdrag och mål, tillämpliga ramverk och sin inställning i viktiga principfrågor avseende bolagsstyrningen av statligt ägda bolag, se vidare www.regeringen.se.

UPPFÖRANDEKODEN

Utgör grunden för hur var och en inom koncernen ska agera gentemot interna och externa intressenter. LKAB:s verksamhet ska präglas av hög affärsetik och integritet.

Kvalitetspolicy
LKAB ska överträffa kundernas nuvarande och framtida förväntningar genom att engagera alla i ständiga förbättringar. Vi ska sträva mot noll fel i allt vi gör och varje anställd är ansvarig för kvaliteten i sitt arbete.

Arbetsmiljöpolicy
Arbetsplatserna på LKAB ska vara trygga, säkra och utvecklande. Alla medarbetare har och tar ansvar för sin egen och andras säkerhet.

Miljö- och energipolicy
LKAB har ett ansvar att ständigt förbättra energiprestandan samt förebygga och minimera miljöpåverkan. Målet är en långsiktigt hållbar verksamhet.

Personalpolicy
Medarbetare och ledning ska bidra till att verksamheten utvecklas genom att uppmuntra initiativtagande, engagemang och goda arbetsinsatser. Vi ställer tydliga krav, ger konstruktiv återkoppling och kontinuerlig kompetensutveckling.

Finanspolicy
Koncernens samlade finansiella risker ska identifieras, rapporteras och hanteras i enlighet med styrelsens och bolagsledningens instruktioner.

Kommunikationspolicy
LKAB ska ge omvärlden, medarbetare och andra intressenter en rättvisande bild av företaget och dess verksamheter.

Policy för mänskliga rättigheter
LKAB ska på ett effektivt sätt identifiera, respektera och hantera risker förknippade med direkta och indirekta brott mot mänskliga rättigheter.

Insiderpolicy
LKAB ska hantera insiderinformation på ett korrekt sätt och säkerställa att insiderhandel inte förekommer.

LKAB:s värderingar och policyer finns närmare beskrivna på webbplatsen lkab.com.

AVVIKELSER FRÅN KODEN

I enlighet med statens ägarpolicy tillämpar LKAB Svensk kod för bolagsstyrning (Koden). På följande punkter avviker LKAB:s styrning beträffande räkenskapsåret 2018 från de regler som finns i Koden.

Kodregel	Avvikelse och förklaring/kommentar
PUNKT 1.1 *Publicering av information om aktieägares initiativrätt.*	Syftet med regeln är att ge olika aktieägare möjlighet att i god tid förbereda sig inför årsstämman och få ett ärende upptaget i kallelsen till årsstämman. I statligt helägda bolag saknas skäl att tillämpa regeln och publicering av information om aktieägarens initiativrätt sker därför inte.
PUNKT 2 *Bolaget ska ha en valberedning som representerar bolagets aktieägare.*	På grund av ägarstrukturen saknar LKAB en valberedning. Styrelsenomineringsprocessen genomförs enligt de principer som beskrivs i statens ägarpolicy och koordineras av Näringsdepartementet. Förslag till val av revisor och revisorsarvode lämnas av styrelsen och tas fram av bolaget med tillämpning av EU:s revisorsförordning. Referenserna till valberedningen i punkt 1.2, 1.3, 4.6, 8.1 och 10.2 i Koden är därmed inte heller tillämpliga.
PUNKT 10.2 *Bolagsstyrningsrapporten ska innehålla uppgifter om styrelseledamöter är oberoende i förhållande till större aktieägare.*	Bestämmelsen syftar i huvudsak till att skydda minoritetsägare i bolag med spritt ägande. I statligt helägda bolag saknas skäl att tillämpa regeln.

AKTIEÄGARE OCH ÅRSSTÄMMA

AKTIEÄGARE

LKAB är helägt av svenska staten, företrädd av regeringen via Näringsdepartementet.

Staten utövar sitt ägande genom statens ägarpolicy, nomineringar till styrelsen samt offentliggjorda riktlinjer för rapportering. Statens behov av insyn tillgodoses med direkt ägarrepresentation i styrelsen. Ägaren fastställer vidare ekonomiska mål för bolaget. Vid årsstämman 2017 beslutade ägaren om nya ekonomiska mål avseende kapitalstruktur, lönsamhet och utdelning (se mål och måluppföljning på sidan 5). Rapporter till ägaren är viktiga styrinstrument för löpande uppföljning och utvärdering av bolagen. Statligt ägda företag ska vara minst lika väl genomlysta som företag noterade på börsen.

Styrelsen samordnar, genom ordföranden, sin syn på frågor av avgörande betydelse med företrädare för ägaren. Till sådana frågor hör främst större strategiska förändringar i företagets verksamhet och större förvärv, fusioner eller avyttringar, men även beslut som innebär att företagets riskprofil eller balansräkning förändras på ett avsevärt sätt.

ÅRSSTÄMMA 2018

LKAB:s årsstämma ägde rum den 26 april 2018 på Vetenskapens Hus i Luleå. Den var öppen för allmänheten, och det gavs möjlighet att ställa frågor till styrelse och bolagsledning. Vid årsstämman närvarade cirka 80 personer. Ägaren företrädde av Anna Magnusson, Näringsdepartementet. Ordförande vid stämman var styrelsens ordförande Göran Persson. Stämman fattade beslut om bland annat följande:

- Utdelning med 4 117 kronor per aktie motsvarande totalt 2 882 000 000 kronor.
- Omval av styrelseledamöterna Göran Persson, Gunnar Axheim, Eva Hamilton, Bjarne Moltke Hansen, Ola Salmén och Gunilla Saltin. Nyval av styrelseledamöterna Lotta Mellström och Per-Olof Wedin.
- Omval av Göran Persson till styrelsens ordförande.
- Arvode till styrelsens ordförande om 640 000 kronor och till övriga av årsstämman valda ledamöter om 280 000 kronor. Arvode utgår inte till styrelseledamot som är anställd i Regeringskansliet och inte till arbetstagarrepresentanter.
- Omval av det registrerade revisionsbolaget Deloitte AB till revisor för en period om ett år.
- Riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare.
- Beslut om statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande.

Protokollet från årsstämman 2018 och de senaste årens stämmoprotokoll finns tillgängliga på LKAB:s webbplats lkab.com.

STYRELSENOMINERING

LKAB har ingen valberedning, utan istället förbereds valet av ledamöter i enlighet med statens ägarpolicy. Arbetet koordineras av Näringsdepartementet. LKAB:s kompetensbehov analyseras utifrån bolagets verksamhet, situation och framtida utmaningar. Vid sammansättningen vägs mångfaldsaspekter såsom etnisk och kulturell bakgrund in. Regeringen eftersträvar även en jämn könsfördelning såväl i de enskilda bolagsstyrelserna som på portföljnivå. Hänsyn tas också till behov av kvalifikationer med avseende på hållbarhetsfrågor. För att komma i fråga för ett styrelseuppdrag fordras en hög kompetens inom relevant löpande affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor eller inom andra relevanta områden. Därutöver krävs en stark integritet och förmåga att se till bolagets bästa.

REVISOR

Revisorn ska på uppdrag av ägaren oberoende granska styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning samt bolagets årsredovisning och bokföring. De genomför också en översiktlig granskning av en delårsrapport. Val av revisor beslutas av årsstämman. Revisorer i de statliga bolagen utses för en mandatperiod om ett år. För det fall omval av revisor övervägs, utvärderas alltid revisorns arbete.

Vid årsstämman den 26 april 2018 omvaldes Deloitte AB till revisor för en period om ett år. Auktoriserad revisor Peter Ekberg är huvudansvarig revisor. Ersättning till revisor framgår av Not 8, sidan 108 i årsredovisningen.

STYRELSE

STYRELSENS SAMMANSÄTTNING OCH ARBETSFÖRDELNING

LKAB:s styrelse ska enligt bolagsordningen bestå av lägst sex och högst elva stämmovalda ledamöter utan suppleanter. Styrelsen består av åtta stämmovalda ledamöter. De anställda representeras av tre ledamöter samt tre suppleanter i enlighet med lagen om styrelserepresentation för de privatanställda. Styrelsens ledamöter har en bred och omfattande erfarenhet från näringslivet och flertalet upprätthåller andra uppdrag som ledamot i styrelsen för större företag. Styrelsens sammansättning framgår av styrelsepresentationen på sidorna 72–73.

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för styrelsen, vd-instruktion samt instruktion för den ekonomiska rapporteringen. Dessa dokument klargör den grundläggande ansvars- och kompetensfördelningen mellan styrelsen, styrelsens utskott, ordföranden och verkställande direktören.

STYRELSEORDFÖRANDE

Ordförandens uppgifter följer av aktiebolagslagen, Koden och ägarpolicyn. De preciseras ytterligare i styrelsens arbetsordning. Ordföranden ska bland annat organisera och leda styrelsens arbete, säkerställa att styrelsen fullgör sina uppgifter och att dess beslut verkställs på ett effektivt sätt, samt säkerställa att styrelsen årligen genomför en utvärdering av det egna arbetet.

Samordningsansvaret är en särskild uppgift som åligger styrelseordföranden i statliga bolag. Ansvaret innebär att styrelsen genom ordföranden ska samordna sin syn med företrädare för ägaren när bolaget står inför viktiga avgöranden eller strategiska förändringar i företagets verksamhet.

STYRELSENS ARBETE 2018

Under året har styrelsen hållit nio sammanträden, varav två telefonmöten och ett konstituerande styrelsemöte. Sammanträdena har ägt rum i Luleå och i Stockholm. Mötena följer en fastställd föredragningsplan för att säkerställa styrelsens behov av information. Årets första möte är vanligtvis ett bokslutssammanträde, då även revisorn deltar. Styrelsen håller vid detta möte en överläggning med bolagets revisor utan närvaro av verkställande direktören eller annan person från bolagsledningen. Vid det andra styrelsemötet avhandlas årsredovisningen. Det tredje till sjunde mötet ägnas bland annat åt verksamhets-, strategi- och personalfrågor samt marknadsutvecklingen. Vid årets sista styrelsemöte fattas beslut om budget och affärsplan för nästföljande år.

Viktiga frågor på styrelsens agenda under 2018 har varit arbetet med att stärka säkerhetskulturen och sänka olycksfallsfrekvensen inom bolaget, ökat fokus på systematiskt underhåll av bolagets produktionsanläggningar samt en intensifierad prospektering och kartläggning av mineraliseringen i Kiruna, vilken har en mer komplex geometri mot djupet än vad som tidigare varit känt. God kostnadskontroll och stabil produktion har också varit angelägna frågor för styrelsen, liksom genomförandet av samhällsomvandlingarna i Malmfälten. Under året har styrelsen genomfört en upphandling av revisorer och beslutat att föreslå nyval av revisor vid årsstämman 2019. Styrelsen har vidare behandlat ärenden relaterade till bolaget samarbeten i HYBRIT (Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology), vilket syftar till att tillsammans med SSAB och Vattenfall utveckla en helt fossilfri process för ståltillverkning, och SUM (Sustainable Underground Mining), där LKAB tillsammans med ABB, Epiroc, Combitech och Volvokoncernen avser att utveckla en ny standard för en koldioxidfri, digitaliserad och autonom gruvbrytning på stora djup.

STYRELSENS ARBETE 2018

DECEMBER
Beslut om affärsplan och budget 2019. Genomgång av styrelseutvärdering och utvärdering av vd 2018.

FEBRUARI
Fastställande av bokslutskommuniké. Genomgång av 2018-års revision. Överläggning mellan styrelse och revisorer utan närvaro av ledningen. Ärenden till årsstämman.

OKTOBER
Fastställande av delårsrapport kvartal 3. Beslut att efter genomförd upphandling föreslå nyval av revisor vid årsstämman 2019.

MARS
Godkännande av års- och hållbarhetsredovisningen.

APRIL
Fastställande av delårsrapport kvartal 1. Årsstämma då bland annat beslut om utdelning om 2,88 miljarder kronor fattades. Konstituerande styrelsemöte.

AUGUSTI
Fastställande av delårsrapport kvartal 2. Utvärdering av gällande policy- och styrdokument. Godkännande av LKAB Minerals förvärv av industrimineralföretaget Francis Flower i England.

JUNI
Beslut om uppdaterad strategi.

STYRELSEMÖTEN 2018

	14/2	21/3	26/4	Konst	13/6	10/8	29/8	25/10	12/12
Göran Persson	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Gunnar Axheim	–	■	■	■	■	■	■	■	■
Anders Elenius[1]									■
Dan Hallberg	■	■	■	■	■	■	–	■	■
Eva Hamilton	■	■	–	–	■	■	■	■	■
Bjarne Moltke Hansen	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Tomas Larsson[2]						■	■	■	■
Lotta Mellström[3]				■	■	■	■	■	■
Ola Salmén	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Gunilla Saltin	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Per-Olof Wedin[3]				■	■	■	■	■	■
Pentti Rahkonen	■	–	■	■	■	■	■	■	■
Peter Skoggård[4]				■	■	■	■	■	■
Björn Åström	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Hanna Lagercrantz[5]	■	■	■						
Leif Darner[5]	■	■	–						
Tomas Strömberg[6]	■	■	■						
Tommy Wettainen[5]	■	■	■						
Conny Välitalo[5]	■	■	■						

[1] Tillträdde efter mötet 25 oktober
[2] Tillträdde efter mötet 13 juni
[3] Valdes in vid årsstämman 2018
[4] Tillträdde efter årsstämman 2018
[5] Avgick vid årsstämman 2018
[6] Avgick i maj
[7] Tillträdde vid konstituerande styrelsemöte
[8] Avgick vid konstituerande styrelsemöte

STRATEGI- OCH SAMHÄLLSOMVANDLINGSUTSKOTT 2018

	21/5	23/8	4/10	5/12
Göran Persson	■	■	■	■
Gunnar Axheim	■	■	■	■
Gunilla Saltin	■	■	–	■
Bjarne Moltke Hansen	■	■	■	■

REVISIONSUTSKOTT 2018

	5/2	16/3	20/4	15/6	7/8	27/9	12/10	19/10	10/12
Ola Salmén	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Eva Hamilton[7]				■	■	■	■	■	■
Lotta Mellström[7]				■	■	■	■	■	■
Dan Hallberg	■	■	■	■	■	–	■	■	■
Leif Darner[5]	■	■	■						
Hanna Lagercrantz[5]	■	–	■						

ERSÄTTNINGSUTSKOTT 2018

	30/1	4/6	2/10	20/11
Göran Persson	■	■	■	■
Per-Olof Wedin[7]		■	■	■
Lotta Mellström[7]		■	■	■
Bjarne Moltke Hansen[8]	■			
Hanna Lagercrantz[8]	■			
Tomas Strömberg[6]	■			

Vid styrelsens sammanträden deltar suppleanterna till arbetstagarnas representanter. Verkställande direktören ingår inte i styrelsen, men deltar i styrelsens sammanträden. Ledamöternas närvaro vid 2018 års styrelsemöten och utskottsmöten framgår av tabellen på sidan 69.

UTSKOTT

Enligt statens ägarpolicy är det styrelsens ansvar att bedöma behovet av att inrätta särskilda utskott. LKAB:s styrelse har under 2018 slagit samman tidigare finansutskott med revisionsutskottet och har inrättat ett nytt strategi- och samhällsomvandlingsutskott. Styrelsen har således ett revisionsutskott, ett strategi- och samhällsomvandlingsutskott och ett ersättningsutskott. Utskottens arbete är i huvudsak av beredande och rådgivande karaktär. Styrelsen kan dock i särskilda fall delegera beslutsbefogenheter till utskotten. Utskottens ledamöter och ordförande utses vid det konstituerande styrelsesammanträdet efter årsstämman varje år.

Revisionsutskott

Revisionsutskottet har fyra ledamöter; Ola Salmén, ordförande, Lotta Mellström, Eva Hamilton och Dan Hallberg. Vid sammanträdena deltar även ekonomidirektören, finanschefen och bolagets revisor. Utskottets arbete syftar till att kvalitetssäkra LKAB:s finansiella rapportering och att säkerställa att bolaget har en ändamålsenlig riskhantering, att fastlagda principer för finansiell rapportering och intern kontroll efterlevs samt att LKAB har en kvalificerad, effektiv och oberoende revision. Revisionsutskottet ansvarar för upphandlingen av revisor och tar fram ett motiverat förslag till val av revisor inför årsstämman, samt bereder styrelsens förslag till vinstdisposition för verksamhetsåret. I utskottets uppgifter ingår vidare att följa att bolagets likviditetsförvaltning, finansiering och säkringsaktiviteter avseende valuta (USD), järnmalmspris och elpris sker i enlighet med av styrelsen beslutad finanspolicy, samt att i övrigt bereda ärenden som fordrar styrelsebeslut i finansiella frågor. Under 2018 har utskottet även arbetat med bland annat ett flertal olika frågor kopplade till samhällsomvandlingarna i Kiruna och Malmberget. Under året har revisionsutskottet hållit nio sammanträden.

Strategi- och samhällsomvandlingsutskott

Strategi- och samhällsomvandlingsutskottet har fyra ledamöter; Göran Persson, ordförande, Gunnar Axheim, Bjarne Moltke Hansen och Gunilla Saltin. Vid sammanträdena deltar även verkställande direktören och direktör för samhällsomvandling.

I strategi- och samhällsomvandlingsutskottets uppgifter ingår bland annat att följa bolagets strategiarbete och övervaka framdrift inom prioriterade aktiviteter, att fördjupat diskutera förutsättningarna för att skapa ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt bolag, att följa bolagets hantering av frågor av särskilt strategisk betydelse för gruvdriften, så som tillgång till mark samt effektiva och rättssäkra tillståndsprocesser, samt att bereda ärenden inom och följa bolagets hantering av samhällsomvandlingen.

Utskottet har hållit fyra sammanträden under året.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet har tre ledamöter; Göran Persson, ordförande, Lotta Mellström och Per-Olof Wedin. Vid sammanträdena deltar även personaldirektören.

I ersättningsutskottets uppgifter ingår bland annat att bereda och utvärdera ersättningsvillkoren för verkställande direktören och lönesättningsprinciperna för personerna i bolagets koncernledning samt att årligen utvärdera bolagets belöningssystem för anställda.

Under året har ersättningsutskottet hållit fyra sammanträden.

UTVÄRDERING

UTVÄRDERING AV STYRELSEN

Utvärdering av styrelsens arbete sker en gång per år med frågor kring hur styrelsen som kollektiv och de enskilda ledamöterna uppfyller sin uppgift. Utvärderingen används i styrelsens interna arbete. Ordföranden ansvarar för behandlingen av resultatet, så att det kan bilda en grund för diskussioner och förbättringar. Utvärderingen 2018 har skett i form av en enkätundersökning. Resultatet och analysen av utvärderingen har presenterats för hela styrelsen, liksom för verkställande direktören i tillämpliga delar. Styrelsens ordförande delger ägaren resultatet av utvärderingen inför arbetet med val av nya ledamöter.

UTVÄRDERING AV VERKSTÄLLANDE DIREKTÖREN

Utvärderingen av verkställande direktören är en grundläggande uppgift för styrelsen. Styrelsen utvärderar löpande verkställande direktörens arbete och har regelbundet överläggning utan närvaro av bolagsledningen i samband med styrelsesammanträdena. Utvärderingen 2018 har skett i form av en enkätundersökning. Resultatet och analysen av utvärderingen har presenterats för hela styrelsen, liksom för verkställande direktören.

ERSÄTTNINGSPRINCIPER

RIKTLINJER

Årsstämman 2018 beslutade om ersättningsnivåer till styrelseledamöter och revisorer samt riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare. För koncernledningen har årsstämman beslutat att regeringens Riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande daterad den 22 december 2016 ska tillämpas. Den totala ersättningen är baserad på en fast ersättning, förmåner och pension. Ingen rörlig ersättning utgår till ledande befattningshavare som ingår i koncernledningen.

De av årsstämman beslutade riktlinjerna för 2018 samt redovisning av ersättning till ledande befattningshavare, framgår av Not 7 på sidorna 106–108.

Styrelsen föreslår årsstämman den 25 april 2019 att besluta att regeringens Riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande daterad den 22 december 2016 ska tillämpas. Styrelsens förslag är utformat för att säkerställa att LKAB-koncernen kan erbjuda en marknadsmässig och konkurrenskraftig kompensation som förmår attrahera och behålla kvalificerade medarbetare till LKAB:s koncernledning.

ERSÄTTNING TILL STYRELSEN

Det sammanlagda arvodet till de bolagsstämmovalda styrelseledamöterna uppgår år 2018 till 2 563 000 kronor. Se Not 7 på sidorna 106–108.

BELÖNINGSSYSTEM

LKAB:s belöningssystem för koncernens medarbetare är utformat för att stödja koncernens strategiska plan och övergripande mål. Ingående parametrar är uppföljning mot mål avseende olycksfall, produktions- och leveransvolymer, kostnader och lönsamhet. Belöningen kan maximalt uppgå till 40 000 kronor per person och år. En förutsättning för utfall av belöning är att LKAB-koncernen redovisar ett positivt resultat för året. Ledande befattningshavare omfattas inte av belöningssystemet.

LKAB:S LEDNING

KONCERNLEDNING OCH KONCERNLEDNINGSSTRUKTUR

Vd, som också är koncernchef för LKAB-koncernen, ansvarar för den löpande förvaltningen i enlighet med aktiebolagslagen. Det allmänna ansvaret för vd framgår av vd-instruktionen och styrelsens arbetsordning.

LKAB:s verksamhet delas in i tre divisioner; Division Norra, Division Södra och Division Specialprodukter. Division Norra består av gruva och förädlingsverk i Kiruna och Division Södra består av gruvor och förädlingsverk i Malmberget och Svappavaara. Division Specialprodukter består av dotterbolagen LKAB Minerals AB som producerar och säljer industrimineraler, LKAB Berg & Betong AB samt borrteknikföretaget LKAB Wassara AB. Som stöd till divisionerna finns koncernfunktioner i form av Ekonomi och finans, HR och hållbarhet, Teknik- och processutveckling, Försäljning och logistik, Kommunikation och samhällskontakter, Samhällsomvandling samt Prospektering, strategi och affärsutveckling. Enheten Prospektering, strategi och affärsutveckling bildades under 2018, där prospekteringsverksamheten lyftes ut från enheten Teknik- och processutveckling och integrerades med den tidigare enheten för affärsutveckling.

De stora dotterbolagen styrs genom att bolagen ingår i en division eller enhet där koncernledningens medlemmar har ordförandeskapet i dotterbolagens styrelser. Dotterbolagen bedriver självständigt sina verksamheter i enlighet med bolagets uppdrag i koncernen så som det formulerats i dotterbolagets bolagsordning.

Ansvar och befogenheter har inom koncernen tilldelats enskilda befattningshavare, snarare än grupper och kommittéer.

Information om medlemmarna i koncernledningen framgår på sidan 74.

INTERN KONTROLL AVSEENDE DEN FINANSIELLA RAPPORTERINGEN

Styrelsens ansvar för intern styrning och kontroll regleras i aktiebolagslagen, årsredovisningslagen och koden för bolagsstyrning. Styrelsen har det övergripande ansvaret för den finansiella rapporteringen och i dess arbetsordning regleras styrelsens och revisionsutskottets inbördes arbetsfördelning. Kvalitetssäkringen av bolagets finansiella rapportering sker genom att styrelsen, efter beredning i revisionsutskottet, behandlar väsentliga redovisningsfrågor och de finansiella rapporter som bolaget lämnar. Styrelsen behandlar även frågor rörande intern kontroll, regelefterlevnad, väsentlig osäkerhet i redovisade värden, ej korrigerade felaktigheter, händelser efter balansdagen, ändringar i uppskattningar och bedömningar, eventuellt konstaterade oegentligheter samt andra förhållanden som påverkar de finansiella rapporternas kvalitet.

KONTROLLMILJÖ

LKAB:s struktur för den interna kontrollen baseras på en definierad ansvarsfördelning mellan styrelse, styrelsens utskott samt verkställande direktör. Vidare bygger den interna kontrollstrukturen på koncernens organisation och på det sätt affärsverksamheten bedrivs, vilket innefattar väldefinierade roller och ansvarsområden, delegering av befogenheter, styrande dokument som exempelvis policyer samt tydligt definierade ledningsprocesser. Verksamhetsansvariga i alla delar av organisationen har i uppdrag att bedöma, kontrollera och reducera risker i den löpande verksamheten. Som stöd för implementering av metoder för hantering och rapportering avseende finansiella risker finns decentraliserade och centrala ekonomi- och controllerresurser, som vid behov även genomför interna granskningar inom identifierade riskområden avseende finansiell rapportering.

De mest väsentliga delarna av kontrollmiljön avseende den finansiella rapporteringen behandlas i koncerngemensamma styrande dokument avseende redovisning, finansiella transaktioner och befogenhetsreglering. Koncerngemensamma riktlinjer samt system för inrapportering och konsolidering av koncernens räkenskaper syftar till att säkerställa riktigheten i den finansiella rapporteringen.

RISKBEDÖMNING

Som ett led i arbetet med intern styrning och kontroll genomförs årligen en övergripande riskanalys avseende finansiell rapportering. Med utgångspunkt i den övergripande riskanalysen identifieras ett antal prioriterade processer, för vilka ett strukturerat arbete med processkartläggning inklusive dokumentation av risker och kontroller genomförs. Det sker i syfte att säkerställa löpande hantering och minimera identifierade risker. Under 2018 har ett antal områden identifierats, bland annat avseende redovisningsfrågor kopplade till efterbehandling samt processen för att säkerställa bedömning av livslängder och värde på materiella anläggningstillgångar.

Andra mer generella risker är förlust eller förskingring av tillgångar samt andra väsentliga fel i bolagets redovisning, exempelvis avseende bokföring och värdering av balansräkningsposter, fullständighet avseende resultaträkningens poster eller avvikelser från upplysningskrav.

KONTROLLAKTIVITETER

Viktiga delar i LKAB:s kontrollstruktur är kontroller avseende godkännande av affärstransaktioner (attestinstruktioner), befogenhetsbeskrivningar och bokslutsinstruktioner.

För upprättandet av koncernredovisningen har LKAB ett koncerngemensamt konsolideringssystem där divisionernas och bolagens ekonomichefer ansvarar för riktigheten i den rapporterade finansiella informationen. Därutöver finns kontroller avseende bokslutsprocessen och processerna för delårsbokslut och årsredovisning som tar hand om mer unikt förekommande risker för fel i den finansiella rapporteringen. Tillsammans med den övergripande analys som utförs på koncernnivå syftar detta bland annat till att begränsa risken för väsentliga fel i den finansiella rapporteringen.

INFORMATION OCH KOMMUNIKATION

Information om styrdokument så som policyer, riktlinjer och rutiner finns tillgängliga på LKAB:s intranät. Förändringar avseende riktlinjer för den finansiella rapporteringen uppdateras löpande och kommuniceras till berörda funktioner och verksamheter via e-mail, intranätet samt via möten.

För kommunikation med externa parter finns en kommunikationspolicy som ger riktlinjer för hur information ska presenteras. Syftet med policyn är att säkerställa att alla informationsskyldigheter efterlevs på ett korrekt och fullständigt sätt. Extern finansiell kommunikation lämnas via årsredovisning, delårsrapporter, bokslutskommuniké, pressmeddelanden samt via lkab.com.

UPPFÖLJNING

Den koncerngemensamma ekonomifunktionen genomför själva eller med stöd av externa resurser granskningsinsatser avseende de verksamhetsprocesser som bedöms ha väsentlig påverkan på den finansiella rapporteringen.

Under 2018 har fokus legat på uppföljning av prioriterade interna processer, bland annat avseende processen för inköp till betalning. Resultaten från genomförda granskningar sammanfattas i granskningsrapporter och återkoppling sker till berörda verksamheter. Efterlevnad av beslutade åtgärder efter genomförda granskningar följs upp löpande av den koncerngemensamma ekonomifunktionen.

INTERNREVISION

Den struktur för uppföljning av den interna kontrollen som finns idag inom LKAB bedöms uppfylla styrelsens krav, varför ingen separat internrevisionsfunktion finns upprättad. Beslutet om internrevision omprövas årligen av styrelsen.

Luleå den 21 mars 2019

Styrelsen genom ordförande

Göran Persson

STYRELSEN

GÖRAN PERSSON

FÖDD 1949

BEFATTNING Styrelsens ordförande

LEDAMOT I STYRELSEN SEDAN 2017

UTBILDNING Studier vid Högskolan i Örebro 1969-1971.

BAKGRUND Sveriges statsminister 1996-2006, ordförande i ministerrådet i EU 2001, Sveriges finansminister 1994–1996, Sveriges skolminister 1989–1991, partiledare Socialdemokraterna 1996–2007, styrelseordförande i Sveaskog AB 2008–2015.

ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot i Ålandsbanken Abp (Finland). Styrelseordförande i Pegroco Invest AB, Cambio Healthcare Systems AB, Cambio Holding AB och Scandinavian Biogas Fuels International AB. Styrelseordförande i Think Forest vid European Forest Institute.

ERSÄTTNING 705 000 kr

GUNNAR AXHEIM

FÖDD 1951

BEFATTNING Vd på Axheimconsult AB

LEDAMOT I STYRELSEN SEDAN 2017

UTBILDNING Civilingenjör, Luleå tekniska högskola.

BAKGRUND Bu-chef Vattenfall Hydro och vd Vattenfall Vattenkraft 2007–2013. Bu-chef Vattenfall Tjänster 1998–2007. Chefspositioner inom Boliden 1989–1998, Holmen 1986-1989 och LKAB 1976–1986.

ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Styrelseordförande i BC Luleå, Läkarjouren i Norrland AB, Narco Polo AS och GeoVista AB. Styrelseledamot i Exeri AB.

ERSÄTTNING 325 000 kr

EVA HAMILTON

FÖDD 1954

LEDAMOT I STYRELSEN SEDAN 2015

UTBILDNING Dag Hammarskiöld College, nationalekonomi Uppsala universitet 1974, Journalisthögskolan i Stockholm 1976.

BAKGRUND Styrelseordförande Radiotjänst i Kiruna 2006–2015. Vd SVT 2006–2014. Chef för SVT/Fiktion 2004–2006. Chef för SVT Nyheter och Sport 2000–2004. Journalist på Sydsvenska Dagbladet, Sundsvalls Tidning, Aftonbladet, SvD, Dagens Industri och Rapport/SVT.

ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Styrelseordförande för Film & Tv-producenterna och Nexiko Media AB. Styrelseledamot i Fortum Oyj, Stockmann Oyj Abp och Kungliga Dramatiska teatern AB. Styrelseordförande för IVA:s näringslivsråd och ledamot i IVA:s presidium.

ERSÄTTNING 330 000 kr

LOTTA MELLSTRÖM

FÖDD 1970

BEFATTNING Ämnesråd och förvaltare vid Enheten för bolag med statligt ägande på Näringsdepartementet.

LEDAMOT I STYRELSEN SEDAN 2018

UTBILDNING Civilekonom, Lunds universitet.

BAKGRUND Inom Regeringskansliet sedan 2001. Analytiker vid Enheten för bolag med statligt ägande på Näringsdepartementet/Finansdepartementet (2001–2008), management-konsult Resco AB (2000–2001), controller Sydkraft Försäljning AB (1998–2000), management trainee och controllerbefattningar inom ABB-koncernen (1993–1998).

ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot i Swedavia AB och Jernhusen AB.

ERSÄTTNING 0 kr

BJARNE MOLTKE HANSEN

FÖDD 1961

LEDAMOT I STYRELSEN SEDAN 2016

UTBILDNING BSc Engineering

BAKGRUND: Inom FLSmidth & Co. A/S-koncernen sedan 1984: Group Executive Vice President (Koncerndirektør), Product Companies Division, FLSmidth & Co. A/S 2015–2017, Group Executive Vice President, Customer Services Division, FLSmidth 2002–2015, VD Aalborg Portland Holding A/S 2000–2002, VD Cembrit Holding A/S 1992-2000, olika chefsbefattningar i Unicon A/S 1984-1995.

ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Styrelseordförande i Aalborg Portland Holding A/S, Bladt Industries A/S och Pindstrup Mosebrug A/S. Vice ordförande i RMIG A/S. Styrelseledamot i BWSC A/S, Per Aarsleff Holding A/S och Danish SGD Investment Fund, Investment Committee.

ERSÄTTNING 325 000 kr

OLA SALMÉN

FÖDD 1954

LEDAMOT I STYRELSEN SEDAN 2016

UTBILDNING Civilekonom, Stockholms universitet.

BAKGRUND CFO Sandvik AB, Vin & Sprit AB och Adcore AB. Ekonomichef Handelsbanken Markets. Ekonomichefs- och controllerbefattningar inom koncernerna Swedish Match och STORA.

ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot Lernia AB, Teracom AB och Arla Plast AB.

ERSÄTTNING 355 000 kr

GUNILLA SALTIN

FÖDD 1965

BEFATTNING Executive Vice President Södra Cell

LEDAMOT I STYRELSEN SEDAN 2017

UTBILDNING Civilingenjör kemi, Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), Ph.D. Chemical Engineering University of Idaho, MBA Handelshögskolan Stockholm.

BAKGRUND Inom Södra-koncernen sedan 2000, bland annat som platschef Södra Cell Värö. Forskningsingenjör och processingenjör MoDo 1994–2000.

ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot i Linnéuniversitetet och Holtab AB.

ERSÄTTNING 325 000 kr

PER-OLOF WEDIN

FÖDD 1955

BEFATTNING Vd och koncernchef Sveaskog AB sedan 2011

LEDAMOT I STYRELSEN SEDAN 2018

UTBILDNING Civilingenjör, Kungliga Tekniska Högskolan (KTH)

BAKGRUND Vd Svevia 2008–2011, chef Stora Enso affärsområde Obestruket Magasinspapper och Massa samt enheten Transport och Distribution 2001–2008, vd Stora Enso Grycksbo AB 1998–2001. Ledande befattningar inom SCA och Modo 1982–1998.

ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot i Setra Group AB. Ordförande The European State Forest Association (Eustafor). Ledamot i Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA), Skogsavdelningen och i Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), avdelning Skogsnäringens teknik.

ERSÄTTNING 280 000 kr

STYRELSENS ARBETSTAGARREPRESENTANTER
ORDINARIE / SUPPLEANTER

DAN HALLBERG / ORDINARIE

FÖDD 1965
BEFATTNING Projektledare
LEDAMOT SEDAN 2017 (suppleant 2014–2017)
UTBILDNING Kandidatexamen Kemiteknik, Luleå tekniska universitet.
BAKGRUND Anställd i LKAB sedan 1990.
ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot i Unionens klubb för Luleå & Malmberget.
ERSÄTTNING 0 kr

ANDERS ELENIUS / ORDINARIE

FÖDD 1965
BEFATTNING Rasborrare
LEDAMOT SEDAN 2018
UTBILDNING Gymnasieutbildning.
BAKGRUND Anställd i LKAB sedan 1990.
ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Ordförande i klubb Gruv 12:an, IF Metall Malmfälten.
ERSÄTTNING 0 kr

TOMAS LARSSON / ORDINARIE

FÖDD 1983
BEFATTNING Skyddsskrotare
LEDAMOT SEDAN 2018
UTBILDNING Gymnasieutbildning.
BAKGRUND Anställd i LKAB sedan 2003.
ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Ordförande i klubb Gruv 4:an, IF Metall Malmfälten.
ERSÄTTNING 0 kr

REVISOR OCH SEKRETERARE

REVISOR
Deloitte AB
Peter Ekberg
Auktoriserad revisor

SEKRETERARE
Malin Sundvall
Chefsjurist LKAB
Styrelsens sekreterare sedan 2008

FÖRÄNDRINGAR I STYRELSEN

Lotta Mellström
Valdes in vid årsstämman 2018

Per-Olof Wedin
Valdes in vid årsstämman 2018

Tomas Larsson
Tillträdde i juni 2018

Anders Elenius
Tillträdde i oktober 2018

PENTTI RAHKONEN / SUPPLEANT

FÖDD 1965
BEFATTNING Processoperatör
SUPPLEANT SEDAN 2010
UTBILDNING Gymnasieutbildning, fackliga utbildningar.
BAKGRUND Anställd i LKAB sedan 1987.
ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Ordförande i klubb Gruv 135:an, IF Metall Malmfälten. Styrelseledamot i Gruvarbetarnas branschforum.
ERSÄTTNING 0 kr

PETER SKOGGÅRD / SUPPLEANT

FÖDD 1988
BEFATTNING Driftmekaniker
SUPPLEANT SEDAN 2018
UTBILDNING BSc Business and Economics vid Luleå tekniska universitet.
BAKGRUND Anställd i LKAB sedan 2017
ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Ordförande IF Metall Klubb Svartöstaden. Suppleant i Gruvarbetarnas branschforum. Ledamot i LKAB:s lönesättningskommitté.
ERSÄTTNING 0 kr

BJÖRN ÅSTRÖM / SUPPLEANT

FÖDD 1972
BEFATTNING Projektchef
SUPPLEANT SEDAN 2017
UTBILDNING Fyraårigt tekniskt gymnasium. Teknisk officer och Teknologie kandidatexamen projektingenjör.
BAKGRUND Teknisk officer vid Ing 3, projektledare LKAB, verksamhetschef Terminalen LKAB Malmtrafik, projektchef Transporter och Logistik LKAB, projektchef Strategisk Produktionsutveckling LKAB, projektchef Process och produktutveckling LKAB.
ÖVRIGA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot Akademikerföreningen Kiruna och Svappavaara.
ERSÄTTNING 0 kr

KONCERNLEDNINGEN

JAN MOSTRÖM[1]

FÖDD 1959

BEFATTNING Verkställande direktör och koncernchef.

UTBILDNING: Gruvingenjör, Bergsskolan Filipstad, 1983.

ANSTÄLLNINGSÅR: 2015

ANDRA UPPDRAG: Ledamot i SveMin och GAF, SGU insynsråd.

BAKGRUND: Boliden 2000–2015, Skellefteå kommun 1998–2000, Boliden 1979–1998.

MAGNUS ARNKVIST

FÖDD 1967

BEFATTNING Division Södra Direktör.

UTBILDNING: Gruvingenjör, Bergsskolan Filipstad, 1994.

ANSTÄLLNINGSÅR: 2016

BAKGRUND: Bergteamet AB 2013–2015, Kiruna Iron 2012–2013, Boliden Tara Mines 2008–2012, Rapallo Pty Ltd 2006-2007, Boliden Mineral AB 2001–2006, Bergteamet AB 2000–2001, Boliden-Mineral AB 1989–2000.

LEIF BOSTRÖM

FÖDD 1959

BEFATTNING Division Specialprodukter Direktör.

UTBILDNING: Civilekonom, Luleå tekniska Universitet, 1990.

ANSTÄLLNINGSÅR: 1992

BAKGRUND: NCC 1980–1992

PETER HANSSON

FÖDD 1970

BEFATTNING Ekonomi och finans Direktör.

UTBILDNING: Civilekonom, Luleå tekniska universitet, 2000

ANSTÄLLNINGSÅR: 2016

BAKGRUND: Boliden Mineral AB 2002–2015, Riksskatteverket 2000–2002, Skatteverket 1991–2000

PIERRE HEEROMA

FÖDD 1957

BEFATTNING Prospektering, strategi och affärsutveckling Direktör.

UTBILDNING: Bachelor i Naturvetenskap med inriktning berggrundgeologi, mineralogi och tektonik och doktorandstudier inom strukturgeologi vid Uppsala Universitet, 1984.

ANSTÄLLNINGSÅR: 2018

BAKGRUND: Boliden 2006–2018, Areva Frankrike 2004–2006, Cogema 1992-2004, Nämnden för Statens Gruvegendom 1988–1992, Boliden 1981–1988.

MICHAEL PALO

FÖDD 1977

BEFATTNING Division Norra Direktör.

UTBILDNING: Civilingenjör, Luleå tekniska universitet, 2004.

ANSTÄLLNINGSÅR: 2018

BAKGRUND: Boliden 2011-2018, Pon Equipment 2010-2011, LKAB 2005-2010.

MARKUS PETÄJÄNIEMI

FÖDD 1959

BEFATTNING Försäljning och logistik Direktör, Teknik- och processutveckling, Tf direktör

UTBILDNING: Civilingenjör samhällsbyggnadsteknik med inriktning teknisk miljövård, Luleå tekniska universitet, 1985.

ANSTÄLLNINGSÅR: 2005

BAKGRUND: NAB 1985–1988, Kiruna Värmeverk 1988–1995, De-Icing Systems 1995–1996, Sema/Schlumberger/Atos Origin/WMData, 1996–2005.

GRETE SOLVANG STOLTZ

FÖDD 1970

BEFATTNING HR och hållbarhet Direktör.

UTBILDNING: Magisterexamen Ekonomi, Luleå tekniska universitet, 1993.

ANSTÄLLNINGSÅR 2009

ANDRA UPPDRAG: Ordförande Karriärcentrum vid Luleå tekniska universitet, ledamot i SveMin.

BAKGRUND: LKAB 1993–1995, SCA 1995–2008, Northland Resources 2008–2009.

FÖRÄNDRINGAR I KONCERNLEDNINGEN

Åsa Sundqvist
Avgick från koncernledningen 2018-12-31

Stefan Romedahl
Avgick från koncernledningen 2018-07-31

För ersättning till koncernledningen 2018, se not 7 sidorna 106-108.

[1] Vd, eller honom närstående fysisk eller juridisk person, har inte väsentligt aktieinnehav eller delägarskap i företag som LKAB har betydande affärsförbindelse med.

LKAB:S VÄSENTLIGA OMRÅDEN

LKAB:s arbete för att bedriva en hållbar verksamhet utgår ifrån breda och kontinuerliga intressent-, omvärlds- samt risk- och möjlighetsanalyser. Vartannat år genomförs även en djupare väsentlighetsanalys. Resultatet mynnar ut i väsentliga områden som är prioriterade utifrån LKAB:s möjlighet och ansvar att påverka hållbar utveckling för samhället i stort.

LKAB ska i enlighet med ägarkraven agera föredömligt inom området hållbart företagande och arbetar brett med omvärldsbevakning för att kunna identifiera best practice. Genom ansvarsfullt och transparent agerande i hela vår värdekedja, från våra lokala verksamhetsorter ut i globala leverantörskedjor och i nära samarbete med våra kunder, ska vi minimera risken för negativ påverkan och tillvarata möjligheter till hållbart värdeskapande och innovativa affärsmodeller.

LKAB har en direkt och indirekt påverkan på omvärlden genom att verka för en hållbar gruvbransch både nationellt och internationellt samt genom att ställa krav i värdekedjan för social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

För att främja det samarbete som krävs för att bedriva en hållbar gruvverksamhet lägger LKAB stor vikt vid att vara tillgängliga, lyhörda och transparenta. Intressentdialoger, både interna och externa, ligger till grund för att identifiera vilka områden LKAB förväntas redovisa arbetssätt och resultat för.

På alla nivåer inom företaget genomförs risk- och möjlighetsanalyser för att identifiera, värdera och hantera bolagets risker och möjligheter. Ytterligare viktiga drivkrafter utgörs av nationell lagstiftning och statliga utvecklingsmål samt efterlevnad av internationella riktlinjer om miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och affärsetik. Vi arbetar även aktivt för att bidra till FN:s globala hållbarhetsmål, även kända som Agenda 2030.

LKAB bedriver en omfattande diversifierad verksamhet och väsentlighetsanalysen har identifierat 16 väsentliga områden där bolaget har störst skyldighet och möjlighet att minimera negativ påverkan och störst möjlighet att maximera hållbar utveckling. LKAB arbetar och redovisar i enlighet med GRI Standards och nedan presenteras resultatet från gällande väsentlighetsanalys. Utformningen av resultatet från väsentlighetsanalysen har justerats i denna års- och hållbarhetsredovisning, men de väsentliga områdena är oförändrade jämfört med 2017.

Områdena presenteras i sin korthet på sidorna 74-75. Utförligare information återfinns i GRI-appendix tillsammans med upplysningar för respektive område.

VÄSENTLIGHETSANALYS

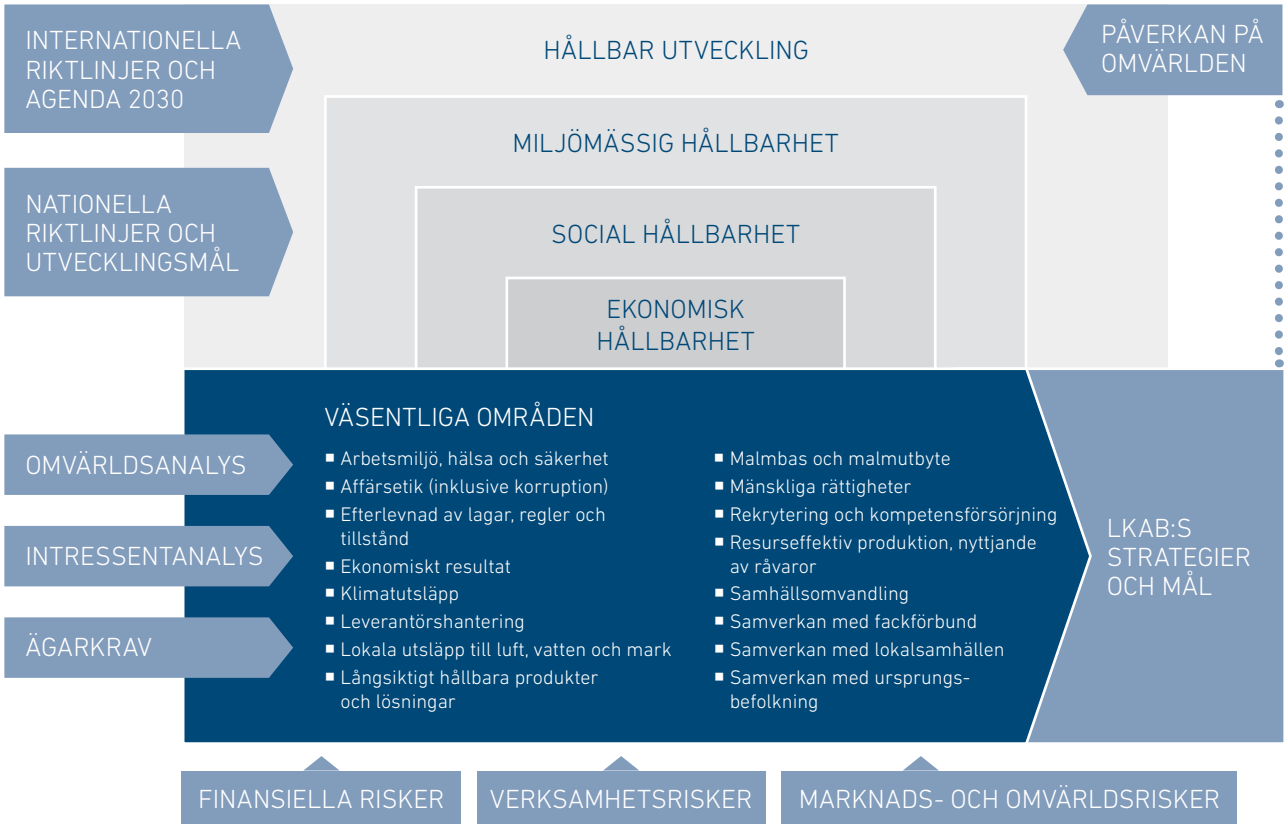

LKAB:S VÄSENTLIGA HÅLLBARHETSFRÅGOR KOPPLADE TILL AGENDA 2030

AFFÄRSETIK INKLUSIVE ANTIKORRUPTION

Hög affärsetik och en affärsmässig inställning skapar förtroende för LKAB vilket i sin tur lägger grunden för en framgångsrik affärsverksamhet. I LKAB:s uppförandekod specificeras hur vi arbetar med att säkerställa hög affärsetik och hur vi motverkar korruption i affärer genom förebyggande arbete, transparenta system och uppföljning.

KLIMATUTSLÄPP OCH ENERGIANVÄNDNING

Klimatpåverkan är ett globalt problem där följderna av att inte agera kan bli katastrofala. LKAB arbetar med flera åtgärder för att minska förbrukning av energi och fossila bränslen. Detta genom effektivare användning av energi i vår verksamhet samt genom samarbetsprojekt. LKAB ser stor affärsnytta med att ytterligare energieffektivisera produkter och processer.

ARBETSMILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

Kontinuerligt och förebyggande arbete för att säkerställa en säker arbetsmiljö och friska medarbetare är en nödvändighet. Det är oacceptabelt att människor skadas på jobbet och LKAB strävar efter arbetsplatser som är fysiskt och psykosocialt trygga. Detta genom normer och spelregler som accepteras och efterlevs av alla vilket leder till hållbara och produktiva arbetsplatser.

LEVERANTÖRSHANTERING

Tillförlitliga leverantörer av kvalitativa produkter och tjänster är ett måste för att LKAB:s verksamhet ska fungera smidigt. Genom ansvarsfulla inköp, där LKAB ställer krav på att leverantörer arbetar med rättvisa arbetsvillkor och minskad miljö- och samhällspåverkan, reduceras riskerna för störningar i produktionskedjor hos LKAB:s leverantörer och genom detta i förlängningen även i LKAB:s verksamhet.

EFTERLEVNAD AV LAGAR, REGLER OCH TILLSTÅND

Gruvdriften är en väl reglerad och tillståndspliktig verksamhet där samhällspåverkan, miljöpåverkan och arbetsmiljö måste hållas inom tillståndens villkor. Nyprövningar av tillstånd och förändringar i lagstiftning sker regelbundet och förändringar behöver bevakas för att omställningar till nya krav ska kunna säkerställas.

LOKALA UTSLÄPP OCH PÅVERKAN PÅ LUFT, VATTEN OCH MARK

LKAB påverkar miljön på olika sätt i produktionskedjan från gruvbrytning och förädling till transporter och efterbehandling. Därför pågår ett kontinuerligt arbete med ansvarstagande i fokus för att minimera påverkan, efterleva nuvarande tillstånd och förbereda för framtida miljökrav. Genom investeringar i teknikutveckling och reningsanläggningar, utveckling av efterbehandlingsarbetet och strategiska partnerskap, arbetar LKAB proaktivt för att undvika, minimera, restaurera och i vissa fall kompensera för negativ påverkan på naturresurser.

EKONOMISKT RESULTAT

I en volatil marknad med hög kapitalintensitet är hög konkurrenskraft basen för att säkerställa ett hållbart LKAB. LKAB:s strategiska inriktning är kostnadseffektiv expansion och tillväxt med långsiktig och hållbar lönsamhet. Ambitionen är att, inom ramen för LKAB:s målbild om ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet, optimera och effektivisera befintlig verksamhet och med det som bas säkerställa fortsatt verksamhet i framtiden.

LÅNGSIKTIGT HÅLLBARA PRODUKTER OCH LÖSNINGAR

Stål är jordens mest återvunna material och kan användas om och om igen. LKAB arbetar oavbrutet med att utveckla och erbjuda produkter och tjänster som ger våra kunder långsiktigt mervärde vilket ökar vår konkurrenskraft.

MALMBAS OCH MALMUTBYTE

En god kännedom om mineralreserven är en grundförutsättning för stora och långsiktiga investeringsbeslut. Mineralreservens storlek och kvalitet har avgörande betydelse för produktkvalitet, produktionsvolymer och kostnader. Prospektering har en central roll i LKAB:s långsiktiga tillväxt, värdeskapande och konkurrenskraft.

SAMHÄLLSOMVANDLING

Stegvis och ansvarsfull flytt av samhällen för att möjliggöra gruvdrift är en överlevnadsfråga för LKAB. Transparens, planering, förhandlingsvilja och öppen dialog samt tillgång till information i ett tidigt skede är en förutsättning för samförstånd och framgång.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Den svenska staten är ansvarig för att de mänskliga rättigheterna efterlevs i Sverige. Detta ställer i sin tur höga krav på statliga bolag att respektera och efterleva de mänskliga rättigheterna. LKAB arbetar bland annat löpande med utbildning av medarbetare och riskanalyser för att identifiera och hantera direkta och indirekta risker, både internt och externt, för negativ påverkan och kränkningar.

SAMVERKAN MED FACKFÖRBUND

Aktiva och konstruktiva dialoger med fackliga representanter för att säkerställa medbestämmande och att medarbetares intressen hörsammas.

REKRYTERING OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Ansvarstagande för arbetsvillkor som innebär trygg och god anställning samt möjlighet till utveckling inom företaget påverkar i förlängningen rekryteringsmöjligheter och kompetensförsörjning, Främjande av mångfald, säkerställande av lika möjligheter och nolltolerans mot diskriminering leder dels till en bredare rekryteringsbas, dels till hälsosamma arbetsplatskulturer och ett attraktivt företag.

SAMVERKAN MED LOKALSAMHÄLLENA

Respekt och förutsättningar för andra näringar och intressen ligger till grund för LKAB:s principer för samverkan med lokalsamhällena. Denna skapas direkt och indirekt exempelvis via leverantörssamarbeten, sponsring, friluftslivssatsningar och utbildningsinsatser. Vidare strävar LKAB efter en öppen och systematisk hantering av inkommande frågor och synpunkter på verksamhetens påverkan på markanvändning, miljö och samhälle.

RESURSEFFEKTIVT NYTTJANDE AV RÅVAROR

Ett resurseffektivt nyttjande av råvaror genom högt utbyte av järnmalm och mineraler samt effektivt nyttjande av insatsvaror som energi, är av största vikt då det ökar konkurrenskraften och är miljö- och samhällsekonomiskt riktigt.

SAMVERKAN MED URSPRUNGSBEFOLKNING

Pågående verksamhet påverkar möjligheten till renskötsel för de samebyar som verkar i området. I enlighet med internationella normer och riktlinjer arbetar LKAB med samverkan och tidig dialog för att så långt det är möjligt minimera och kompensera för den negativa påverkan som sker i samband med gruvverksamheten. Detta för att säkerställa att både gruvor och renskötsel ska kunna bedrivas sida vid sida.

REDOVISNINGSPRINCIPER OCH GRI-INDEX

LKAB har sedan 2008 årligen upprättat en hållbarhetsredovisning enligt riktlinjerna i Global Reporting Initiative, GRI. För rapporteringsåret 2018 tillämpas version Standards. En redovisning enligt GRI:s riktlinjer ska täcka de tre hållbarhetsområdena ekonomi, miljö och socialt ansvar och redogöra för både styrning och resultat av företagets hållbarhetsarbete. Redovisningen ska ge en balanserad och rättvisande bild av hållbarhetsarbetet och beskriva både det som är positivt och sådant som utgör utmaningar för verksamheten.

Sedan 2012 är hållbarhetsredovisningen integrerad med årsredovisningen, vilket reflekterar hållbarhetsfrågornas integrering i den löpande verksamheten. Redovisningen har också beaktat det branschspecifika tillägget för gruva och metaller, Mining and Metals Sector Supplement (MM). I enlighet med riktlinjerna för statligt ägda bolag är hållbarhetsredovisningen granskad av externa revisorer. Eftersom hållbarhetsredovisningen är granskad i sin helhet redovisas inte extern granskning per informationspunkt i GRI-index nedan. Bestyrkanderapporten finns på sidan 80.

OMFATTNING, AVGRÄNSNING OCH APPENDIX

Redovisningen har liksom föregående år en tyngdpunkt i den nordiska verksamheten med järnmalmsverksamheten i Sverige och Norge i fokus. Division Norra och Division Södra utgör tillsammans huvuddelen av verksamheten med cirka 90 procent av koncernens

ALLA UPPLYSNINGAR AVSER GRI STANDARDS SOM PUBLICERADES 2016

INDEX	BESKRIVNING	SIDA
	ALLMÄN INFORMATION	
	Organisationsprofil	
102-1	Organisationens namn	1
102-2	Aktiviteter, varumärken, produkter och tjänster	18–19
102-3	Huvudkontorets lokalisering	Baksida
102-4	Verksamhetens lokalisering	Insidan
102-5	Ägarstruktur och bolagsform	Insidan
102-6	Marknader som organisationen är verksam på	20–21
102-7	Organisationens storlek	Appendix
102-8	Information om anställda och andra arbetare	42–44, Appendix
102-9	Leverantörskedja	40–41
102-10	Väsentliga förändringar gällande organisationen eller dess leverantörskedja	2
102-11	Försiktighetsprincipens tillämpning	Appendix
102-12	Externa initiativ	Appendix
102-13	Medlemskap i organisationer	Appendix
	Strategi	
102-14	Uttalande från vd	6–8
	Etik och integritet	
102-16	Värderingar, principer, standarder och etiska riktlinjer	9, 44, 66
	Styrning	
102-18	Bolagsstyrning	64–71
	Intressentdialog	
102-40	Lista över intressentgrupper	10–11, Appendix
102-41	Kollektivavtal	Appendix
102-42	Identifiering och urval av intressenter	Appendix
102-43	Tillvägagångssätt vid intressentdialog	46, Appendix
102-44	Viktiga frågor som lyfts i dialog med intressenter	Appendix

INDEX	BESKRIVNING	SIDA
	Om redovisningen	
102-45	Enheter som inkluderas i den finansiella redovisningen	78–79
102-46	Process för att definiera redovisningens innehåll och frågornas avgränsningar	75, Appendix
102-47	Lista över väsentliga frågor	75–77, Appendix
102-48	Justeringar av tidigare lämnad information	Appendix
102-49	Förändringar i redovisningen	Appendix
102-50	Redovisningsperiod	Innehålls-förteckning
102-51	Datum för publicering av senaste redovisningen	140
102-52	Redovisningscykel	Insidan
102-53	Kontaktperson för frågor angående redovisningen	79, 140
102-54	Rapportering i enlighet med GRI Standards	78
102-55	GRI-index	78-79, Appendix
102-56	Externt bestyrkande	78, 80, Appendix
	SÄRSKILDA UPPLYSNINGAR, VÄSENTLIGA FRÅGOR	
GRI 200:	**EKONOMISKA STANDARDER**	
	Ekonomiskt resultat	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	5, 16, Appendix
201-1 + MM	Skapat och distribuerat direkt ekonomiskt värde	Appendix
201-3	Organisationens förmånsbestämda åtaganden	118–120
	Indirekt ekonomisk påverkan	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
203-2	Betydande indirekt ekonomisk påverkan	10–11, 49
	Anti-korruption	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
205-3	Bekräftade fall av korruption och vidtagna åtgärder	44
GRI 300:	**MILJÖSTANDARDER**	
	Material	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
301-1	Materialanvändning i vikt eller volym	57
	Energi	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
302-1	Energiförbrukning i organisationen	56
302-3	Energiintensitet	56

totala omsättning. Utöver det ingår till viss del underlag från Division Specialprodukter, dotterbolagen LKAB Minerals och LKAB Wassara. Dessa har verksamhet utomlands, framförallt från LKAB Minerals är detta bedömt vara relevant. Det framgår löpande i rapporten i samband med rapportering av data vilka enheter som omfattas. Förändringar vad gäller avgränsning, omfattning eller mätmetoder jämfört med föregående år förklaras i redovisningen i anslutning till data eller i separat GRI-appendix.

På samma sätt som föregående år finns ett separat GRI-appendix på LKAB:s hemsida i anslutning till års- och hållbarhetsredovisningen.

I appendix finns samlade förklaringar till förändringar, en utförlig beskrivning av processen för att ta fram väsentlighetsanalysen samt de mer detaljerade beskrivningarna av hållbarhetsstyrning för relevanta områden.

I appendix beskrivs även eventuella avsteg som görs i rapporteringen i enlighet med GRI Standards krav. I GRI-indexet nedan anges om informationen finns i års- och hållbarhetsredovisningen, och/eller i appendix.

KONTAKT

Kontaktperson för LKAB:s hållbarhetsredovisning är Grete Solvang Stoltz, direktör HR och hållbarhet, grete.solvang.stoltz@lkab.com.

INDEX	BESKRIVNING	SIDA
	Biologisk mångfald	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
304-2 + MM	Väsentlig påverkan från aktiviteter, produkter och tjänster på den biologiska mångfalden	53, 55, Appendix
MM2	Verksamheter med krav om beredskapsplan för biologisk mångfald	54–55, Appendix
	Utsläpp:	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
305-1	Direkta utsläpp av växthusgaser	56, Appendix
305-2	Indirekta utsläpp av växthusgaser	56, Appendix
305-7 + MM	NOx, SOx samt andra väsentliga utsläpp till luft + avsteg mobila och stationära källor	56, Appendix
	Utsläpp till vatten, spill och avfall	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
306-3 + MM	Väsentligt spill	57, Appendix
MM3	Volym jordmassor, gråberg, gruvavfall och slam,	57
	Efterlevnad av miljölagar	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
307-1	Brott mot miljölagstiftning och bestämmelser	Appendix
	Leverantörsutvärdering – Miljö	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
308-2	Negativ miljöpåverkan i leverantörsledet och vidtagna åtgärder	40–41, Appendix
GRI 400:	**SOCIALA STANDARDER**	
	Anställning	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
401-1	Personalomsättning	Appendix
	Relationer mellan anställda och ledning	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
402-1	Minsta varseltid angående förändringar i verksamheten	Appendix
	Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
403-2 + MM	Arbetsskador, olycksfallsfrekvens, sjukdomar, förlorade arbetsdagar, sjukfrånvaro och dödsolyckor	43–44, Appendix

INDEX	BESKRIVNING	SIDA
	Mångfald och jämställdhet	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
405-1	Mångfald i styrande organ och bland medarbetare	43, 72–74, Appendix
	Icke-diskriminering	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
406-1	Fall av diskriminering och vidtagna åtgärder	44
	Ursprungsbefolkningars rättigheter	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
411-1	Kränkningar mot ursprungsbefolkningars rättigheter	46, Appendix
MM5	Verksamhet i anslutning till ursprungsbefolkningars traditionella områden, och överenskommelser med ursprungsbefolkningar	46, Appendix
	Granskning/genomlysning av mänskliga rättigheter	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
412-1	Verksamheter som granskats med avseende på mänskliga rättigheter	40–41, 47 Appendix
	Leverantörsutvärdering – Socialt	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
414-2	Negativ social påverkan i leverantörsledet och vidtagna åtgärder	40–41, Appendix
	Lokalsamhälle	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
413-2	Väsentlig, faktisk eller potentiell negativ påverkan på lokala samhällen	46–51, Appendix
	Förflyttning (bosättning)	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
MM9	Hushåll som omfattas av flytt, samt påverkan på uppehälle	48–51, Appendix
	Plan för stängning	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix
MM10	Verksamheter med stängningsplaner på plats	54–55 Appendix
	Krisberedskap	
103-1–103-3	Beskrivning av väsentlighet, avgränsningar och styrning	Appendix

REVISORS RAPPORT ÖVER ÖVERSIKTLIG GRANSKNING AV HÅLLBARHETSREDOVISNING

Till Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ), organisationsnummer 556001-5835

INLEDNING

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Luossavaara-Kiirunavaara AB ("LKAB") att översiktligt granska LKAB:s hållbarhetsredovisning för år 2018. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning i anslutning till innehållsförteckningen på omslagets insida.

STYRELSENS OCH FÖRETAGSLEDNINGENS ANSVAR FÖR HÅLLBARHETSREDOVISNINGEN

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sidorna 78–79 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines (utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI)) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

REVISORNS ANSVAR

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 *Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information*. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASBs standarder för revision och god revisionssed i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till LKAB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts.

Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

UTTALANDE

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Stockholm den 21 mars 2019

Deloitte AB

Peter Ekberg
Auktoriserad revisor

Lennart Nordqvist
Specialistmedlem i FAR

KONCERNÖVERSIKT

KONCERNEN

Styrning och uppföljning av verksamheten sker i tre divisioner: Division Norra, Division Södra och Division Specialprodukter. Koncerngemensamma funktioner följs upp i Övriga segment som innefattar stödjande verksamheter såsom koncerngemensamma funktioner och viss verksamhet som bedrivs i dotterbolag. De levererar i huvudsak produkter och tjänster inom koncernen.

Koncernens resultat samt beskrivning av hur resultatet fördelas mellan olika rörelsesegment, beskrivs nedan samt i Not 2 och Not 3 på sidorna 103–105.

EKONOMISK ÖVERSIKT

KONCERNEN I SAMMANDRAG (MKR)	2018	2017
Nettoomsättning	25 892	23 367
Underliggande rörelseresultat[1]	8 975	7 148
Kostnader för avsättning till samhällsomvandling	-2 106	-1 147
Nedskrivning av anläggningstillgångar		-26
Rörelseresultat	6 869	5 975
Finansnetto	-185	290
Resultat före skatt	6 685	6 266
Årets resultat	**5 274**	**4 803**

[1] Underliggande rörelseresultat definieras i Not 46, sidan 129.

NETTOOMSÄTTNING OCH RÖRELSERESULTAT

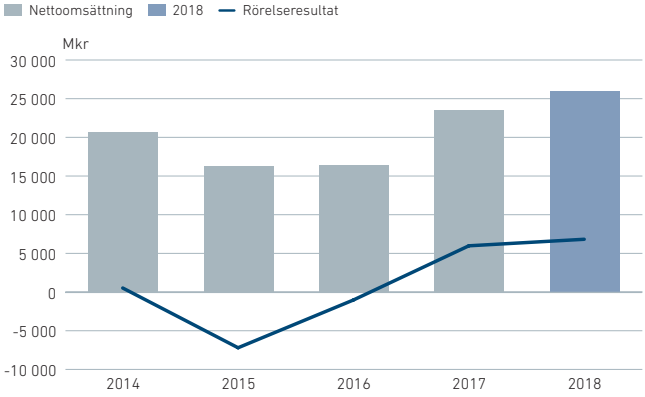

ANALYS AV FÖRÄNDRING RÖRELSERESULTAT (MKR)	2018
Rörelseresultat 2017	5 975
Priser järnmalm	1 567
Valutaeffekt järnmalm inkl säkringar av kundfordringar	642
Säkringar av valuta och järnmalmspris	1 220
Volym och mix järnmalm	-396
Volym, pris och valuta industrimineraler	-60
Kostnad för avsättning samhällsomvandling	-959
Nedskrivning anläggningstillgångar	26
Avskrivningar	30
Övriga intäkter och kostnader	-1 176
Rörelseresultat 2018	**6 869**

Omsättningen för 2018 ökade med elva procent jämfört med föregående år, främst till följd av högre marknadspriser på högförädlade järnmalmsprodukter, ett bättre utfall för säkringar av pris och valuta samt starkare dollarkurs. Rörelseresultatet för året ökade med 15 procent jämfört med föregående år. Omsättningsökningen motverkades av högre kostnader för avsättningar för samhällsomvandling. Även högre energipris, högre personalkostnader, produktionsstörningar, högre kostnader för rågodsförsörjning samt ökad prospektering påverkade resultatet negativt för året. Försäljning av delar av maskinparken i Mertainen under tredje kvartalet 2017 påverkar också jämförelsen mellan åren.

Finansnettot för 2018 uppgick till -185 (290) Mkr, där främst den negativa börsutvecklingen under slutet av året påverkade avkastning på finansiella placeringar jämfört med föregående år.

FINANSIELL STÄLLNING

FINANSIELL NETTOSKULD (MKR)	2018	2017
Låneskulder	5 003	4 170
Avsättningar till pensioner	1 647	1 642
Avsättningar samhällsomvandling	17 625	11 911
Avsättningar efterbehandling	1 346	1 290
Avgår:		
Likvida medel	-2 290	-2 051
Kortfristiga placeringar	-18 753	-18 041
Finansiella placeringar	-1 026	-1 303
Finansiell nettoskuld	**3 552**	**-2 382**

NETTOSKULDSÄTTNINGSGRAD (MKR)	2018	2017
Finansiell nettoskuld, Mkr	3 552	-2 382
Eget kapital, Mkr	38 573	36 348
Nettoskuldsättningsgrad, %	**9,2**	**-6,6**

Nettoskuldsättningsgraden uppgick till 9,2 (-6,6) procent, en ökning jämfört med föregående år, främst till följd av ökade avsättningar för samhällsomvandling.

OPERATIVT KASSAFLÖDE OCH INVESTERINGAR

OPERATIVT KASSAFLÖDE

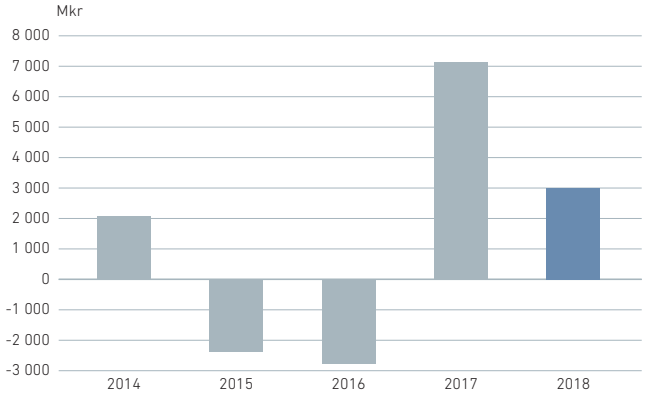

OPERATIVT KASSAFLÖDE (MKR)	2018	2017
Kassaflöde från den löpande verksamheten	7 559	6 970
Förändring rörelsekapital	-831	1 890
Investeringsutbetalningar (netto)	-2 446	-1 724
Förvärv av dotterbolag	-1 146	
Förvärv av finansiella tillgångar	-11	
Operativt kassaflöde	**3 126**	**7 136**

Operativt kassaflöde för 2018 uppgick till 3 126 (7 136) Mkr. Ett förbättrat resultat samt lägre utbetalningar för samhällsomvandling påverkade positivt. Förvärvet av Francis Flower, ökad rörelsekapitalbindning i lager och kundfordringar samt förra årets resultat från ställda säkerheter på utestående säkringspositioner påverkade negativt. Även högre utbetalningar för investeringar bidrog till det lägre kassaflödet för året.

INVESTERINGAR, TOTALT OCH PER DIVISION (MKR)	2018	2017
Koncernen	2 455	2 008
Division Norra	616	748
Division Södra	1 151	956
Division Specialprodukter	85	35
Övriga segment	603	270

Årets investeringar uppgick till 2 455 Mkr varav huvuddelen avser investeringar för att säkra framtida produktionskapacitet. Årets investeringar i miljöskydd och dammanläggningar uppgår till 93 (207) Mkr.

MODERBOLAGET

Moderbolaget LKAB består av Division Norra och Division Södra och de koncernstaber som redovisas under Övriga segment. I moderbolaget finns huvuddelen av LKAB:s rörelsedrivande verksamhet samt koncernens finansiella verksamhet.

MODERBOLAGET I SAMMANDRAG (MKR)	2018	2017
Nettoomsättning	24 194	21 489
Underliggande rörelseresultat[1]	8 269	6 373
Kostnader för samhällsomvandling	-2 106	-1 147
Rörelseresultat	6 163	5 225
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	2 256	1 860
Avskrivningar	-2 272	-2 365
Leveranser järnmalm, Mt	26,8	27,6
Produktion järnmalm, Mt	26,9	27,2

[1] Underliggande rörelseresultat definieras i Not 46, sidan 129.

UTSIKTER 2019

LKAB bedömer att överutbudssituationen inom järnmalmsfines kommer att bestå, vilket sätter press på järnmalmspriserna samtidigt som premien för högförädlade järnmalmsprodukter bedöms vara fortsatt hög. Efterfrågan på LKAB:s pellets är fortsatt stark. LKAB fortsätter arbetet med fokus på stabilitet, lönsamhet och produktivitetsförbättringar för ökad konkurrenskraft. Arbetet med samhällsomvandlingen är inne i en intensiv fas med ökat antal förvärv, vilket innebär ökade utbetalningar under det kommande året.

Att säkerställa tillgång till malm efter 2030, när nuvarande huvudnivåer beräknas vara utbrutna, är grunden till nästa generations LKAB, varför prospekteringsarbetet intensifieras ytterligare. Parallellt med de utökade prospekteringsinsatserna fortsätter LKAB det omfattande utvecklingsarbetet för nästa generations produktionssystem.

DIVISIONER

DIVISION NORRA

Divisionen producerar både masugnspellets och pellets för ståltillverkning via direktreduktion, DR-pellets, i gruvor och förädlingsverk i Kiruna. De förädlade järnmalmsprodukterna transporteras på Malmbanan och Ofotbanens järnväg till hamnen i Narvik för utskeppning till stålverkskunder runt om i världen.

MKR	2018	2017
Nettoomsättning[2]	14 278	13 473
Underliggande rörelseresultat[1,2]	6 016	5 241
Kostnader för avsättning till samhällsomvandling	-1 914	-1 060
Rörelseresultat[2]	**4 102**	**4 181**
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	616	748
Avskrivningar	-1 229	-1 344
Leveranser järnmalmsprodukter, Mt[2]	15,2	15,2
Pelletsandel leveranser, %[2]	85	86
Produktion järnmalmsprodukter, Mt[2]	15,0	14,8

[1] Underliggande rörelseresultat definieras i Not 46, sidan 129.
[2] Modellen för intern resultatfördelning mellan Division Norra och Division Södra har förändrats för 2018. En omräkning har skett av tidigare perioder i enlighet med förändringen.

Omsättningen för året ökade med sex procent främst på grund av högre marknadspris på järnmalm och starkare dollarkurs. Rörelseresultatet för året var lägre än motsvarande period föregående år där främst högre kostnader för avsättning för samhällsomvandling påverkade. Underliggande rörelseresultat ökade med femton procent och uppgick till 6 016 (5 241) Mkr.

DIVISION SPECIALPRODUKTER

Division Specialprodukter omfattar LKAB Minerals AB som säljer mineraler för industriell användning, LKAB Wassara AB som säljer borrtekniska system till gruv- och anläggningsindustrin samt LKAB Berg & Betong AB, LKAB Kimit AB och LKAB Mekaniska AB som tillhandahåller entreprenad- och bergarbeten, betong, sprängmedel samt mekaniska tjänster.

MKR	2018	2017
Nettoomsättning	3 806	3 936
Underliggande rörelseresultat[1]	330	417
Nedskrivning av anläggningstillgångar		-26
Rörelseresultat	**330**	**391**
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	85	35
Avskrivningar	-62	-57

[1] Underliggande rörelseresultat definieras i Not 46, sidan 129.

Nettoomsättningen för året var tre procent lägre än föregående år främst på grund av lägre försäljning av industrimineraler. Rörelseresultat för året var 16 procent lägre än föregående år och uppgick till 330 (391) Mkr, vilket främst beror på lägre försäljning av magnetit. Även ökade kostnader till följd av nyförvärv samt pågående forsknings- och utvecklingsprojekt påverkade resultatet negativt för året.

DIVISION SÖDRA

Divisionen producerar både masugnspellets och pellets för ståltillverkning via direktreduktion, DR-pellets samt fines i gruvor och förädlingsverk i Malmberget och Svappavaara. De förädlade järnmalmsprodukterna transporteras på Malmbanan främst till hamnen i Luleå för utskeppning till europeiska stålverkskunder.

MKR	2018	2017
Nettoomsättning	10 534	9 999
Underliggande rörelseresultat[1]	2 991	2 746
Kostnader för avsättning till samhällsomvandling	-192	-87
Rörelseresultat	**2 799**	**2 659**
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	1 151	956
Avskrivningar	-903	-868
Leveranser järnmalmsprodukter, Mt	11,6	12,4
Pelletsandel leveranser, %	80	80
Produktion järnmalmsprodukter, Mt	11,9	12,4

[1] Underliggande rörelseresultat definieras i Not 46, sidan 129.
[2] Modellen för intern resultatfördelning mellan Division Norra och Division Södra har förändrats för 2018. En omräkning har skett av tidigare perioder i enlighet med förändringen.

Omsättningen för året ökade med fem procent främst på grund av högre marknadspris på järnmalm och starkare dollarkurs. Kostnaderna var högre beroende på prisökningar för energi, ökade personalkostnader samt högre kostnader för rågodsförsörjning. Underliggande rörelseresultat ökade med nio procent och uppgick till 2 991 Mkr (2 746) Mkr.

ÖVRIGA SEGMENT

Övriga segment innefattar stödjande verksamheter såsom koncerngemensamma funktioner och viss verksamhet som bedrivs i dotterbolag. I övriga segment ingår även den finansiella verksamheten inklusive de transaktioner och resultat som avser finansiella säkringar för järnmalmspris, valuta och inköp av el.

MKR	2018	2017
Nettoomsättning exkl säkringar	196	157
Nettoomsättning säkringar	-80	-1 119
Totalt nettoomsättning	116	-962
Rörelseresultat	**-378**	**-1 315**
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	603	270
Avskrivningar	-663	-620

Resultatförbättringen för året beror främst på ett förbättrat utfall för säkringsverksamheten jämfört med föregående år. LKAB har en säkringsstrategi som innebär att pris och valutarisk i koncernens prognosticerade försäljning i normalfallet inte säkras. Däremot säkras utestående kundfordringar. Kostnaderna för året ökade något bland annat till följd av ökad prospektering samt att arbetet med de strategiska utvecklingsprogrammen för att säkra långsiktig konkurrenskraft intensifierades under året.

FINANSIELLA RAPPORTER

INNEHÅLL

FINANSIELLA RAPPORTER – KONCERNEN		**86**
Rapport över resultat		86
Rapport över totalresultat		86
Rapport över finansiell ställning		87
Rapport över förändringar i eget kapital		88
Rapport över kassaflöden		89
FINANSIELLA RAPPORTER – MODERBOLAGET		**90**
Resultaträkning		90
Rapport över totalresultat		90
Balansräkning		91
Rapport över förändringar i eget kapital		93
Kassaflödesanalys		94
NOTER		**95**
Not 1	Väsentliga redovisningsprinciper	95
Not 2	Segmentsrapportering	103
Not 3	Intäkter	105
Not 4	Förvärv av rörelse	105
Not 5	Övriga rörelseintäkter	106
Not 6	Övriga rörelsekostnader	106
Not 7	Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	106
Not 8	Arvode och kostnadsersättning till revisorer	108
Not 9	Rörelsens kostnader fördelade på kostnadsslag	108
Not 10	Nedskrivningar immateriella och materiella anläggningstillgångar	108
Not 11	Finansnetto	109
Not 12	Bokslutsdispositioner	109
Not 13	Skatter	110
Not 14	Resultat per aktie	112
Not 15	Immateriella anläggningstillgångar	112
Not 16	Materiella anläggningstillgångar drift	113
Not 17	Materiella anläggningstillgångar samhällsomvandling	115
Not 18	Andelar i intresseföretag och joint ventures	115
Not 19	Innehav i gemensam verksamhet	115
Not 20	Moderbolagets andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	115
Not 21	Fordringar hos koncernföretag och intresseföretag	116
Not 22	Finansiella placeringar	116
Not 23	Andra långfristiga värdepappersinnehav	116
Not 24	Långfristiga fordringar och övriga fordringar	116
Not 25	Varulager	117
Not 26	Kundfordringar	117
Not 27	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	117
Not 28	Eget kapital	117
Not 29	Räntebärande skulder	118
Not 30	Skulder till kreditinstitut	118
Not 31	Pensioner	118
Not 32	Avsättningar	120
Not 33	Samhällsomvandling	121
Not 34	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	122
Not 35	Värdering av finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde samt kategoriindelning	122
Not 36	Finansiella risker och riskhantering	124
Not 37	Operationell leasing	126
Not 38	Investeringsåtaganden	126
Not 39	Ställda säkerheter och eventualförpliktelser	126
Not 40	Närstående	127
Not 41	Koncernföretag	127
Not 42	Obeskattade reserver	128
Not 43	Specifikationer till rapport över kassaflöden	128
Not 44	Händelser efter balansdagen	129
Not 45	Förslag till disposition beträffande bolagets vinst	129
Not 46	Nyckeltal – upplysningar	129

RAPPORT ÖVER RESULTAT FÖR KONCERNEN

1 januari–31 december

Mkr	Not	2018	2017
	1		
Nettoomsättning	2, 3	25 892	23 367
Kostnad för sålda varor	15, 16, 17, 33	-17 989	-16 563
Bruttoresultat		**7 903**	**6 804**
Försäljningskostnader		-135	-124
Administrationskostnader		-478	-440
Forsknings- och utvecklingskostnader		-386	-398
Övriga rörelseintäkter	5	382	486
Övriga rörelsekostnader	6	-416	-352
Rörelseresultat	2, 7, 8, 9, 10	**6 869**	**5 975**
Finansiella intäkter		429	515
Finansiella kostnader		-614	-225
Finansnetto	11	**-185**	**290**
Resultat före skatt		**6 685**	**6 266**
Skatt	13	-1 411	-1 462
Årets resultat		**5 274**	**4 803**
Hänförligt till moderbolagets aktieägare	14	5 274	4 803
Resultat per aktie före och efter utspädning (kr)	14	7 534	6 862
Antal aktier		700 000	700 000

RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT FÖR KONCERNEN

Mkr	Not	2018	2017
Årets resultat		**5 274**	**4 803**
Övrigt totalresultat			
Poster som inte kan omföras till årets resultat			
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner		-20	123
Skatt hänförlig till aktuariella vinster och förluster		-9	-27
		-29	96
Poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat			
Årets omräkningsdifferenser vid omräkning av utländska verksamheter	28	60	-139
Årets förändringar i verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas	28	-304	212
Årets förändringar i verkligt värde på kassaflödessäkringar	28	140	40
Förändringar i verkligt värde på kassaflödessäkringar överfört till årets resultat	28	-6	1 017
Skatt hänförlig till komponenter i kassaflödessäkringar	28	-29	-232
Summa poster som återförs till årets resultat		**-139**	**898**
Årets övrigt totalresultat		**-168**	**994**
Årets totalresultat hänförligt till moderbolagets aktieägare:		**5 106**	**5 797**

RAPPORT ÖVER FINANSIELL STÄLLNING FÖR KONCERNEN

Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
	1, 4, 19, 35, 36		
Tillgångar	37, 38, 40		
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	15	1 326	167
Materiella anläggningstillgångar drift	16	30 776	30 882
Materiella anläggningstillgångar samhällsomvandling	17	7 376	1 890
Andelar i intresseföretag och joint ventures	18	31	39
Finansiella placeringar	22	1 026	1 303
Långfristiga fordringar		2	0
Uppskjutna skattefordringar	13	25	28
Summa anläggningstillgångar		**40 562**	**34 309**
Omsättningstillgångar			
Varulager	25	3 344	2 602
Kundfordringar	3, 26	2 217	1 948
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	27	251	145
Övriga kortfristiga fordringar	3, 24	1 544	1 203
Kortfristiga placeringar	22, 43	18 753	18 041
Likvida medel	43	2 290	2 051
Summa omsättningstillgångar		**28 399**	**25 990**
Summa tillgångar		**68 961**	**60 298**
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	28, 45		
Aktiekapital		700	700
Reserver		386	525
Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat		37 487	35 124
Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare		**38 573**	**36 348**
Summa eget kapital		**38 573**	**36 348**
Långfristiga skulder			
Långfristiga räntebärande skulder	29	1 247	3 235
Övriga långfristiga skulder		11	3
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	31	1 647	1 642
Avsättningar Samhällsomvandling	32, 33	14 378	9 198
Övriga avsättningar	32	1 219	1 211
Uppskjutna skatteskulder	13	1 538	1 851
Summa långfristiga skulder		**20 040**	**17 139**
Kortfristiga skulder			
Kortfristiga räntebärande skulder	29	3 756	935
Leverantörsskulder		1 581	1 320
Skatteskulder		156	542
Övriga kortfristiga skulder	3	320	230
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	34	1 087	926
Avsättningar Samhällsomvandling	32, 33	3 247	2 713
Övriga avsättningar	32	199	147
Summa kortfristiga skulder		**10 347**	**6 811**
Summa skulder		**30 388**	**23 950**
Summa eget kapital och skulder		**68 961**	**60 298**

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL FÖR KONCERNEN

Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare

		Reserver				
2017 **Mkr**	Aktiekapital	Omräknings-reserv	Verkligt värdereserv	Säkrings-reserv	Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2017-01-01	700	-83	542	-832	30 224	30 551
Årets resultat					4 803	4 803
Årets övrigt totalresultat		-139	212	825	96	994
Årets totalresultat		-139	212	825	4 900	5 797
Utdelning						
Utgående eget kapital 2017-12-31	**700**	**-222**	**754**	**-7**	**35 124**	**36 348**

Se Not 28

Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare

		Reserver				
2018 **Mkr**	Aktiekapital	Omräknings-reserv	Verkligt värdereserv	Säkrings-reserv inkl. säkrings-kostnadsreserv	Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2018-01-01	700	-222	754	-7	35 124	36 348
Årets resultat					5 274	5 274
Årets övrigt totalresultat		60	-304	105	-29	-168
Årets totalresultat		60	-304	105	5 245	5 106
Utdelning					-2 882	-2 882
Utgående eget kapital 2018-12-31	**700**	**-162**	**450**	**98**	**37 487**	**38 573**

Se Not 28

RAPPORT ÖVER KASSAFLÖDEN FÖR KONCERNEN

1 januari–31 december

Mkr	Not	2018	2017
	1, 43		
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		6 685	6 266
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		4 988	3 783
Betald inkomstskatt		-2 228	-879
Utbetalning samhällsomvandling	32, 33	-1 871	-2 178
Utbetalning övriga avsättningar	32	-14	-22
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		**7 559**	**6 970**
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning (-)/Minskning (+) av varulager		-702	234
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		-331	1 648
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		202	8
Förändring av rörelsekapital		**-831**	**1 890**
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**6 729**	**8 860**
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	16	-2 455	-2 008
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		9	284
Förvärv av dotterföretag		-1 146	
Avyttringar/investeringar (netto) i kortfristiga placeringar		-712	-6 770
Förvärv av övriga finansiella tillgångar		-11	
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-4 315**	**-8 494**
Finansieringsverksamheten			
Amortering/upplåning återköpsavtal		833	-337
Amortering av lån			-600
Lösen av lån vid förvärv av rörelse		-128	
Utbetald utdelning till moderbolagets aktieägare	28	-2 882	
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**-2 177**	**-937**
Årets kassaflöde		**237**	**-571**
Likvida medel vid årets början		2 051	2 624
Valutakursdifferens i likvida medel		3	-2
Likvida medel vid årets slut		**2 290**	**2 051**
Koncernen – operativt kassaflöde			
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**6 729**	**8 860**
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-2 455	-2 008
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		9	284
Förvärv av dotterföretag		-1 146	
Förvärv av övriga finansiella tillgångar		-11	
Operativt kassaflöde (exklusive kortfristiga placeringar)		**3 126**	**7 136**
Förvärv/avyttring av finansiella tillgångar (netto)		-712	-6 770
Kassaflöde efter investeringsverksamheten		**2 414**	**366**
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-2 177	-937
Årets kassaflöde		**237**	**-571**

RESULTATRÄKNING FÖR MODERBOLAGET

1 januari–31 december

Mkr	Not	2018	2017
	1, 40		
Nettoomsättning	2, 3	24 194	21 489
Kostnad för sålda varor	16, 17, 33	-17 309	-15 794
Bruttoresultat		**6 885**	**5 695**
Försäljningskostnader		-38	-33
Administrationskostnader		-305	-269
Forsknings- och utvecklingskostnader		-372	-381
Övriga rörelseintäkter	5	29	231
Övriga rörelsekostnader	6	-37	-18
Rörelseresultat	7, 8, 9	**6 163**	**5 225**
Resultat från finansiella poster:			
Resultat från andelar i koncernföretag		719	135
Resultat från andelar i intresseföretag		-20	
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		105	78
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		445	252
Räntekostnader och liknande resultatposter		-107	-230
Resultat efter finansiella poster	11	**7 304**	**5 460**
Bokslutsdispositioner	12	2 093	2 842
Resultat före skatt		**9 397**	**8 302**
Skatt	13	-2 022	-1 895
Årets resultat		**7 376**	**6 406**

RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT FÖR MODERBOLAGET

Mkr	2018	2017
Årets resultat	7 376	6 406
Årets övrigt totalresultat		
Årets totalresultat	**7 376**	**6 406**

BALANSRÄKNING FÖR MODERBOLAGET

Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
	1, 35, 36, 37		
Tillgångar	38		
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	15	72	34
Materiella anläggningstillgångar drift	16	25 624	25 688
Materiella anläggningstillgångar samhällsomvandling	17	7 376	1 890
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	41	2 388	2 390
Andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	20	32	41
Fordringar hos koncernföretag	21, 40	3 874	2 419
Andra långfristiga värdepappersinnehav	23	248	246
Andra långfristiga fordringar	24	115	112
Uppskjuten skattefordran	13	1 594	1 817
Summa finansiella anläggningstillgångar		**8 251**	**7 026**
Summa anläggningstillgångar		**41 323**	**34 637**
Omsättningstillgångar			
Varulager	25	2 622	2 119
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	3, 26	1 848	1 596
Fordringar hos koncernföretag	40	619	161
Övriga kortfristiga fordringar	3, 24	1 303	1 080
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	27	131	106
Summa kortfristiga fordringar		**3 901**	**2 942**
Kortfristiga placeringar	43	18 826	17 572
Kassa och bank	43	1 767	1 719
Summa omsättningstillgångar		**27 115**	**24 352**
Summa tillgångar		**68 438**	**58 989**

BALANSRÄKNING FÖR MODERBOLAGET

Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
Eget kapital och skulder	1, 35, 36, 37		
Eget kapital	28, 45		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (700 000 st)		700	700
Reservfond		697	697
Fritt eget kapital	42		
Balanserat resultat		17 684	14 160
Årets resultat		7 376	6 406
Summa eget kapital		**26 457**	**21 964**
Obeskattade reserver	42	13 650	15 263
Avsättningar			
Avsättningar Samhällsomvandling	32, 33	14 378	9 198
Övriga avsättningar	31, 32	1 452	1 464
Summa avsättningar		**15 831**	**10 661**
Långfristiga skulder			
Obligationslån	30	1 247	3 235
Övriga långfristiga skulder			3
Summa långfristiga skulder		**1 247**	**3 238**
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	30	3 756	935
Leverantörsskulder		1 021	949
Skulder till koncernföretag	40	1 896	1 765
Aktuella skatteskulder		126	510
Övriga kortfristiga skulder		242	140
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	34	766	706
Avsättningar Samhällsomvandling	32, 33	3 247	2 713
Övriga avsättningar	32	199	147
Summa kortfristiga skulder		**11 253**	**7 864**
Summa eget kapital och skulder		**68 438**	**58 989**

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL FÖR MODERBOLAGET

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		
2017 **Mkr**	Aktie-kapital	Reserv-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2017-01-01	700	697	14 160		15 557
Årets resultat				6 406	6 406
Utdelning					
Utgående eget kapital 2017-12-31	**700**	**697**	**14 160**	**6 406**	**21 964**

Se Not 28

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		
2018 **Mkr**	Aktie-kapital	Reserv-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2018-01-01	700	697	20 566		21 964
Årets resultat				7 376	7 376
Utdelning			-2 882		-2 882
Utgående eget kapital 2018-12-31	**700**	**697**	**17 684**	**7 376**	**26 458**

Se Not 28

KASSAFLÖDESANALYS FÖR MODERBOLAGET

1 januari–31 december

Mkr	Not	2018	2017
	1, 43		
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		7 304	5 460
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		4 417	3 396
Betald inkomstskatt		-2 182	-826
Utbetalning samhällsomvandling	32, 33	-1 871	-2 178
Utbetalning övriga avsättningar	32	-14	-22
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		**7 654**	**5 830**
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning (-)/Minskning (+) av varulager		-502	214
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		-505	2 686
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		-92	381
Förändring av rörelsekapital		**-1 099**	**3 281**
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**6 555**	**9 111**
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-2 256	-1 860
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		35	382
Lämnade aktieägartillskott			-270
Förändring av finansiella anläggningstillgångar		-1 466	-817
Avyttringar/investeringar (netto) i kortfristiga placeringar		-1 154	-6 557
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**-4 841**	**-9 122**
Finansieringsverksamheten			
Amortering/ upplåning återköpsavtal		833	-337
Amortering av lån			-600
Erhållna koncernbidrag		480	442
Utbetald utdelning till moderbolagets aktieägare		-2 882	
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**-1 569**	**-495**
Årets kassaflöde		**145**	**-504**
Likvida medel vid årets början		1 719	2 224
Valutakursdifferens i likvida medel		3	-2
Likvida medel vid årets slut		**1 867**	**1 719**

NOTER TILL DE FINANSIELLA RAPPORTERNA

NOT 1 VÄSENTLIGA REDOVISNINGSPRINCIPER

1 Överensstämmelse med normgivning och lag
Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) sådana de antagits av EU. Vidare har Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges nedan under avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper".

Årsredovisningen och koncernredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen och vd den 21 mars 2109. Koncernens rapport över resultat och övrigt totalresultat och rapport över finansiell ställning och moderbolagets resultat- och balansräkningar blir föremål för fastställelse på årsstämman den 25 april 2019.

2 Värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna
Tillgångar och skulder är redovisade till historiska anskaffningsvärden, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella instrument värderade till verkligt värde via resultatet samt skuld- och egetkapitalinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat.

En förmånsbestämd pensionsskuld/tillgång redovisas till nettot av verkligt värde på förvaltningstillgångar och nuvärdet av den förmånsbestämda skulden, justerat för eventuella tillgångsbegränsningar.

3 Funktionell valuta och rapporteringsvaluta
Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp är, om inte annat anges, avrundade till närmaste miljoner kronor.

4 Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna
Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningarna och antagandena ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Bedömningar gjorda av företagsledningen vid tillämpningen av IFRS som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna och gjorda uppskattningar som kan medföra väsentliga justeringar i det påföljande årets finansiella rapporter beskrivs närmare i avsnittet 28 Viktiga uppskattningar och bedömningar.

5 Väsentliga tillämpade redovisningsprinciper
De nedan angivna redovisningsprinciperna för koncernen har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i koncernens finansiella rapporter, om inte annat framgår. Koncernens redovisningsprinciper har tillämpats konsekvent på rapportering och konsolidering av moderbolag, dotterföretag och gemensam verksamhet.

Vissa jämförelsetal har omklassificerats för att överensstämma med presentationen i innevarande års finansiella rapporter, se närmare beskrivning i avsnitt 6.1.1 och 6.1.2 nedan.

6 Förändringar 2018
6.1 Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS
Nedan beskrivs vilka ändrade redovisningsprinciper som koncernen tillämpar från och med 1 januari 2018. Övriga ändringar av IFRS med tillämpning från och med 1 januari 2018 har inte haft någon väsentlig effekt på koncernens redovisning.

6.1.1 IFRS9 Finansiella instrument
IFRS 9 ersätter IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering och innehåller regler för redovisning, klassificering och värdering, nedskrivningar, bortbokning och allmänna regler för säkringsredovisning. Följdändringar i IFRS 7 Finansiella Instrument: Upplysningar tillämpas på upplysningar för 2018.

Klassificering och värdering
Finansiella tillgångar klassificeras i tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Avgörande för i vilken värderingskategori en finansiell tillgång hänför sig till beror dels på företagets affärsmodell (syftet med innehavet av tillgången), dels den finansiella tillgångens kontraktsenliga kassaflöden.

IFRS 9 eliminerar därmed de tidigare IAS 39-kategorierna investeringar som hålls till förfall, lånefordringar och kundfordringar, samt finansiella tillgångar som kan säljas.

Reglerna för klassificering och värdering av finansiella skulder är i stort sett oförändrade jämfört med IAS 39.

För en förklaring av hur koncernen klassificerar och värderar finansiella instrument och relaterade vinster och förluster enligt IFRS 9, se avsnitt 16 nedan. Se även Not 35 Värdering av finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde samt kategoriindelning.

Den förändrade klassificeringen i IFRS 9 har, förutom vissa förändringar av benämningar för finansiella tillgångar, inte inneburit några väsentliga förändringar av redovisningsprinciper för finansiella instrument.

Nedskrivning
Nedskrivning av finansiella tillgångar sker enligt en modell baserad på förväntade framtida kreditförluster ("expected credit loss model") jämfört med tidigare "inträffad förlusthändelsemodellen" ("incurred loss model"). Ett års förväntad förlust reserveras redan vid den initiala redovisningen. Vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden.

Den nya nedskrivningsmodellen tillämpas på finansiella tillgångar som värderas till upplupet anskaffningsvärde, vilket för LKAB avser kundfordringar.

För närmare beskrivning av redovisningsprinciperna hänvisas till avsnitt 21.3 nedan. Ytterligare information om hur koncernen värderar reserver för nedskrivning beskrivs i Not 36 Finansiella risker och riskhantering.

Baserat på historik för kundförluster och framåtblickande information redovisas inte några nedskrivningar per den 1 januari 2018.

Säkringsredovisning
De nya reglerna för säkringsredovisning tillåter företag att på ett bättre sätt reflektera företagets riskhanteringsaktiviteter i de finansiella rapporterna och introducerar mindre detaljerade regler för hur effektiviteten av säkringarna ska bedömas.

LKAB har valt att i enlighet med IFRS 9 redovisa forwardpunkterna i valutaterminskontrakt för säkring av kassaflöden för järnmalmsförsäljning separat som en kostnad för säkring. Det innebär att förändringarna i forwardpunkter redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i en reserv för säkringskostnader inom eget kapital. Före 2018 redovisades värdeförändringar på räntekomponenten hänförliga till valutaterminer direkt i resultatet.

För en förklaring till hur koncernen tillämpar säkringsredovisning enligt IFRS 9, se avsnitt 17 nedan.

Den nya redovisningen tillämpas framåtriktat. Per den 1 januari 2018 uppgick säkringskostnaderna till 5 Mkr. Från och med 2018 redovisas säkringskostnaderna i nettoomsättningen i stället för som finansiell kostnad. Jämförelsesiffrorna för 2017 har omräknats med 49 Mkr i enlighet med den förändrade redovisningen. Övergången till IFRS 9 har inte inneburit några justeringsposter över eget kapital.

6.1.2 IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder
IFRS 15 är en heltäckande standard för att bestämma hur stora intäkter som ska redovisas och när dessa intäkter ska redovisas. Den ersätter existerande IFRS relaterade till intäktsredovisning.

Intäkter från avtal med kunder redovisas i årets resultat när kontrollen av en vara eller tjänst överförs till kunden. Grundprincipen är att ett företag redovisar intäkter avseende överföring av utlovade varor eller tjänster till kunder till ett belopp som återspeglar den ersättning som företaget förväntar sig att ha rätt till i utbyte mot dessa varor eller tjänster. Redovisningen av intäkter bestäms utifrån en femstegsmodell:

Steg 1 Identifiera avtal med kund
Steg 2 Identifiera prestationsåtaganden (löften) i avtalet
Steg 3 Fastställa transaktionspriset
Steg 4 Fördela transaktionspriset till prestationsåtaganden (löften)
Steg 5 Redovisa intäkt när (eller allt eftersom) företaget uppfyller prestationsåtagandet

Koncernen tillämpar IFRS 15 retroaktivt med den sammanlagda effekten per den 1 januari 2018, den s.k. "kumulativa metoden". Övergången har inte inneburit några justeringsposter som redovisas över eget kapital.

Övergången till IFRS 15 har inneburit en förändrad redovisning av demurrage, det vill säga kostnad avseende försenad båtlastning. I enlighet med IFRS 15 påverkar kostnaden transaktionspriset och redovisas som en del av nettoomsättningen avseende varuförsäljning av järnmalm i stället för som kostnad för sålda varor. Jämförelsesiffrorna för 2017 har omräknats med 76 Mkr i enlighet med den förändrade redovisningen.

7 Nya IFRS som ännu inte börjat tillämpas

Nedan sammanfattas de nya eller ändrade IFRS som träder ikraft först under kommande räkenskapsår och som bedöms kunna vara tillämpliga för LKAB. Förtidstillämpning har inte skett vid upprättandet av dessa finansiella rapporter.

Standarder	Tillämpas för räkenskapsår som börjar:
IFRS 16 Leasingavtal	1 januari 2019 eller senare
Ändringar i IAS 28 Innehav i intresseföretag och joint ventures: Långfristiga innehav i intresseföretag och joint ventures[1]	1 januari 2019 eller senare
Förbättringar av IFRSer 2015-2017[1]	1 januari 2019 eller senare
Ändringar i IAS 19: planändring, reducering eller reglering[1]	1 januari 2019 eller senare
IFRIC 23 Osäkerhet i hantering av inkomstskatter	1 januari 2019 eller senare
Ändringar av referenser till föreställningsram (Conceptual Framework) i IFRS-standarder[1]	1 januari 2019 eller senare
Ändring i IFRS 3 Rörelseförvärv: definition av en rörelse[1]	1 januari 2019 eller senare
Ändringar i IAS 1 och IAS 8: Definition av väsentlighet*	1 januari 2019 eller senare
IFRS 17 Försäkringsavtal[1]	1 januari 2019 eller senare

[1] Ej godkända för tillämpning inom EU ännu.

Nedan beskrivs de nya och ändrade standarder och tolkningar som bedöms få påverkan på koncernens finansiella rapporter den period de tillämpas för första gången. Övriga nya och ändrade standarder och tolkningar som inte har trätt ikraft bedöms av företagsledningen inte få någon väsentlig påverkan på koncernens finansiella rapporter när de tillämpas för första gången.

7.1 IFRS 16 Leasingavtal

Koncernen kommer att tillämpa IFRS 16 Leasingavtal från och med 1 januari 2019. IFRS 16 ersätter existerande IFRS relaterade till redovisning av leasingavtal, vilket främst avser IAS 17 Leasingavtal. IFRS 16 innebär för leasetagaren att i stort sett samtliga leasingavtal ska redovisas i rapporten över finansiell ställning. Leasetagaren redovisar en nyttjanderättstillgång som representerar en rätt att använda den underliggande tillgången och en leasingskuld som representerar en skyldighet att betala leasingavgifter. Undantagna är leasingkontrakt av mindre värde samt kontrakt som har en löptid på högst 12 månader. I resultaträkningen redovisas avskrivningar på nyttjanderättstillgången och räntekostnader för leasingskulden. Tidigare redovisade koncernen operationell leasingkostnad linjärt över leasingperioden.

Större tillgångar och skulder avseende operationella leasingavtal avser bogserbåtar, produktionslokaler och mark, kontorslokaler samt IT-utrustning. Vid fastställande av rimligt säker leasingperiod har möjlighet till förlängning av leasingavtalen bedömts. Som diskonteringsränta används LKAB-koncernens marginella låneränta, vilket avser koncernens upplåningskostnad baserad på referensränta för ränteswappar.

Övergång och lättnadsregler

Koncernen kommer att tillämpa den modifierade retroaktiva metoden, vilket innebär att den ackumulerade effekten av att IFRS 16 införs kommer att redovisas i balanserat resultat i öppningsbalansen per 1 januari 2019 utan omräkning av jämförelsesiffror.

Nyttjanderättstillgångarna hänförliga till tidigare operationella leasingavtal kommer i huvudsak att redovisas till avskrivet värde från avtalsstart.

Leasingavtal av lågt värde kommer inte att inkluderas i leasingskulden utan fortsätta att redovisas med linjär kostnadsföring över leasingperioden.

Förekomsten av leasingavtal med en leasingperiod om maximalt 12 månader, så kallade korttidsleasingavtal, bedöms inte vara väsentlig i koncernen.

Baserat på den information som finns tillgänglig beräknar koncernen att den kommer att redovisa leasingskulder på 404 Mkr, nyttjanderättstillgångar på 398 Mkr och uppskjuten skattefordran (netto) på 1 Mkr, vilket netto reducerar eget kapital med 5 Mkr per den 1 januari 2019.

Koncernen förväntar sig att rörelseresultatet för 2019 kommer att öka med 11 Mkr jämfört med om tidigare redovisningsprinciper hade använts, med anledning av att en del av leasingkostnaderna kommer att redovisas som räntekostnad. Effekten på resultat efter skatt förväntas bli oväsentlig. Kassaflödet från löpande verksamhet förväntas öka och från finansieringsverksamhet minska med 83 Mkr, med anledning av att leasingavgifternas amorteringsdel kommer att redovisas som utbetalning i finansieringsverksamheten.

Operationella leasingåtaganden enligt IAS 17 uppgår till 498 Mkr per 2018-12-31 (se Not 37). Skillnaden mellan leasingskulder per den 1 januari 2019 enligt IFRS 16 uppgår till 94 Mkr, varav 68 Mkr avser effekt av diskontering och 26 Mkr leasingavtal av mindre värde.

8 Klassificering m.m.

Anläggningstillgångar och långfristiga skulder består i allt väsentligt av belopp som förväntas återvinnas eller betalas efter mer än tolv månader räknat från balansdagen. Omsättningstillgångar och kortfristiga skulder består i allt väsentligt av belopp som förväntas återvinnas eller betalas inom 12 månader räknat från balansdagen.

9 Rörelsesegmentrapportering

Ett rörelsesegment är en del av koncernen som bedriver affärsverksamhet från vilken den kan generera intäkter och ådrar sig kostnader och för vilka det finns fristående finansiell information tillgänglig. Ett rörelsesegments resultat följs vidare upp av företagets högste verkställande beslutsfattare, vilket är koncernledningen, för att utvärdera resultatet samt för att kunna allokera resurser till rörelsesegmentet. Se Not 2 för ytterligare beskrivning av indelningen och presentationen av rörelsesegment.

10 Konsolideringsprinciper och rörelseförvärv

10.1 Dotterföretag

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget. Bestämmande inflytande föreligger om moderbolaget har inflytande över investeringsobjektet, är exponerad för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt engagemang samt kan använda sitt inflytande över investeringen till att påverka avkastningen. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier samt om de facto control föreligger.

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande.

Vid rörelseförvärv där överförd ersättning, eventuellt innehav utan bestämmande inflytande och verkligt värde på tidigare ägd andel (vid stegvisa förvärv) överstiger det verkliga värdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ, så kallade förvärv till lågt pris, redovisas denna direkt i årets resultat.

10.2 Intresseföretag

Intresseföretag är företag över vilka koncernen har ett betydande, men inte ett bestämmande, inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 % av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på andelar i intresseföretag motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens eget kapital. Koncernens andel i intresseföretags resultat redovisas i finansnettot. Dessa resultatandelar utgör förändringen av det redovisade värdet på andelar i intresseföretag.

10.3 Joint ventures

Joint ventures är redovisningsmässigt de företag för vilka koncernen genom samarbetsavtal med en eller flera parter har ett gemensamt bestämmande inflytande där koncernen har rätt till nettotillgångarna istället för direkt rätt till tillgångar och åtagande i skulder. I koncernredovisningen konsolideras innehav i joint ventures enligt kapitalandelsmetoden, se ovan avseende intresseföretag.

10.4 Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen.

11 Utländsk valuta

11.1 Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer bolagen bedriver sin verksamhet. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i årets resultat. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till verkliga värden omräknas till den funktionella valutan till den kurs som råder vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

11.2 Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas från utlandsverksamhetens funktionella valuta till koncernens rapporteringsvaluta, svenska kronor, till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som utgör en approximation av de valutakurser som förelegat vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i en separat komponent i eget kapital, benämnd omräkningsreserv.

När bestämmande inflytande upphör för en utlandsverksamhet realiseras de till verksamheten hänförliga ackumulerade omräkningsdifferenserna, varvid de omklassificeras från omräkningsreserven i eget kapital till årets resultat.

11.3 Nettoinvestering i en utlandsverksamhet
Monetära långfristiga fordringar och skulder till en utlandsverksamhet för vilken reglering inte är planerad eller troligen inte kommer att ske inom överskådlig framtid, är i praktiken en del av företagets nettoinvestering i utlandsverksamheten. En valutakursdifferens som uppstår på den monetära långfristiga fordran eller skulden redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i en separat komponent i eget kapital, benämnd omräkningsreserv.

12 Intäkter
12.1 Prestationsåtaganden och intäktsredovisningsprinciper
Intäkt värderas utifrån den ersättning som specificeras i avtalet med kunden. Koncernen redovisar intäkten när kontroll över en vara eller tjänst överförs till kunden. Information om karaktären på och tidpunkten för uppfyllande av prestationsåtaganden i avtal med kunder och tillhörande intäktsredovisningsprinciper sammanfattas nedan.

12.1.1 Försäljning av järnmalm
Handeln med järnmalm sker i US-dollar. LKAB prissätter järnmalm enligt en rörlig prismodell med ett indexerat pris baserat på spotpriset.

I den rörliga prismodellen gäller huvudsakligen kvartalspriser, vilket innebär att priset bestäms i efterhand när kvartalet har passerat. Priset påverkas huvudsakligen av innevarande kvartals genomsnitt av 62%/65% sinterfines CFR i Kina. Under kvartalet baseras intäkten på ett preliminärt pris. Vid kvartalets slut redovisas prisjustering utifrån fastställa kvartalspriser. I övrigt gäller månadspriser, som fastställs till föregående månads pris.

Kunden får kontroll över varorna när godset har levererats i enlighet med försäljningsvillkoren. Fakturor upprättas och redovisas vid denna tidpunkt. Omräkning sker enligt gällande valutakurs. Om försäljningen är valutaterminssäkrad sker omräkning till terminssäkrad valutakurs.

Lämnade rabatter reserveras löpande och minskar nettoomsättningen.

I transaktionspriset ingår även kostnad avseende försenad båtlastning, så kallad demurrage, som redovisas som en del av nettoomsättningen.

12.1.2 Försäljning av industrimineraler
Minerals-koncernen bedriver handel med en rad olika mineraler, både mineraler i egen ägo, exempelvis magnetit, huntit och mica, men även externa mineraler som antingen processas vidare inom koncernen eller säljs vidare i oförändrat skick till slutkund. Handeln med industrimineraler sker antingen i landets lokala valuta eller i någon av de större valutorna, exempelvis USD och EUR.

Kunden får kontroll över varorna när godset har levererats i enlighet med uppgjorda försäljningsvillkor. Fakturering sker normalt vid leveranstillfället och intäkten redovisas vid denna tidpunkt.

Lämnade rabatter reserveras i förekommande fall löpande och minskar nettoomsättningen.

12.2 Hyresintäkter
Hyresintäkter från fastigheter redovisas linjärt i årets resultat baserat på villkoren i hyres- (leasing) avtalet. Intäkterna redovisas som övriga rörelseintäkter.

12.3 Statliga stöd
Statliga bidrag redovisas i rapport över finansiell ställning som upplupen intäkt när det föreligger rimlig säkerhet att bidraget kommer att erhållas och att koncernen kommer att uppfylla de villkor som är förknippade med bidraget. Bidrag periodiseras systematiskt i årets resultat på samma sätt och över samma perioder som de kostnader bidragen är avsedda att kompensera för. Statliga bidrag relaterade till tillgångar redovisas som en reduktion av tillgångens redovisade värde.

13 Leasing
Till och med 2018 klassificeras leasing i koncernredovisningen antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren. Om så ej är fallet är det fråga om operationell leasing. Koncernens leasingavtal är i allt väsentligt operationella.

Kostnader avseende operationella leasingavtal redovisas i årets resultat linjärt över leasingperioden. Variabla avgifter kostnadsförs i de perioder de uppkommer.

14 Finansiella intäkter och kostnader
Finansiella intäkter inkluderar ränteintäkter på investerade medel, utdelningar, vinst vid avyttring av finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat, vinst vid värdeförändring på finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet, avkastning på förvaltningstillgångar samt sådana vinster på säkringsinstrument som redovisas i finansnettot.

Finansiella kostnader inkluderar räntekostnader på lån, avsättningar och förmånsbestämda pensionsförpliktelser, förlust vid värdeförändring på finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet, nedskrivning av finansiella tillgångar samt sådana förluster på säkringsinstrument som redovisas i finansnettot.

Valutakursvinster/-förluster på finansiella tillgångar och finansiella skulder inklusive valutaderivat redovisas netto.

Ränteintäkter och räntekostnader redovisas enligt effektivräntemetoden. Utdelningar redovisas när rätt till betalning fastställs. Resultat från avyttring av ett finansiellt instrument redovisas då de risker och fördelar som är förknippade med ägandet av instrumentet överförts till köparen och koncernen inte längre har kontroll över instrumentet.

Effektivräntan är den ränta som diskonterar uppskattade framtida in- och utbetalningar under förväntad räntebindningstid till redovisat bruttovärde för den finansiella tillgången, eller upplupet anskaffningsvärde för den finansiella skulden. Beräkningen innefattar alla avgifter som erlagts eller erhållits av avtalsparterna som är en del av effektivräntan, transaktionskostnader och alla andra över- och underkurser.

15 Skatter
Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisats i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder.

Temporära skillnader beaktas inte i koncernmässig goodwill och inte heller för skillnad som uppkommit vid första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Vidare beaktas inte heller temporära skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid.

Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

16 Finansiella instrument
Finansiella instrument som redovisas i rapport över finansiell ställning inkluderar på tillgångssidan finansiella placeringar, kortfristiga placeringar, likvida medel, lånefordringar, kundfordringar samt derivat. På skuldsidan återfinns leverantörsskulder, låneskulder samt derivat.

16.1 Principer som tillämpas från den 1 januari 2018
16.1.1 Redovisning och första värdering
Kundfordringar och utfärdade skuldinstrument redovisas när de är utgivna. Övriga finansiella tillgångar och finansiella skulder redovisas när koncernen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

En finansiell tillgång eller finansiell skuld värderas vid första redovisningstillfället till verkligt värde. För finansiella instrument som inte värderas till verkligt värde via resultatet inkluderas transaktionskostnader som är direkt hänförliga till förvärvet eller emissionen. En kundfordran värderas till transaktionspriset.

16.1.2 Klassificering och efterföljande värdering – finansiella tillgångar
Vid första redovisningstillfället klassificeras en finansiell tillgång som värderad till: upplupet anskaffningsvärde; verkligt värde via övrigt totalresultat – skuldinstrumentsinvestering; verkligt värde via övrigt totalresultat – egetkapitalinvestering; eller verkligt värde via resultatet.

Finansiella tillgångar omklassificeras inte efter det första redovisningstillfället förutom om koncernen byter affärsmodell för förvaltningen av de finansiella tillgångarna, i vilket fall alla berörda finansiella tillgångar omklassificeras per den första dagen i den första rapporteringsperioden efter förändringen av affärsmodellen.

För skuldinstrument baseras klassificeringen på två kriterier; företagets affärsmodell för att hantera den finansiella tillgången och instrumentets kontraktsenliga kassaflöden.

Skuldinstrument som innehas för handel eller förvaltas och vars resultat utvärderas baserat på verkligt värde värderas till verkligt värde via resultatet. Bedömning görs på portföljnivå eftersom detta bäst återspeglar hur affärerna hanteras och hur information delges ledningen. Den information som tas i beaktande omfattar bland annat fastställda policys och mål för portföljen och hur affärsmodellens resultat bedöms och rapporteras till koncernens ledning.

En finansiell tillgång värderas till upplupet anskaffningsvärde om den uppfyller båda följande villkor och inte identifierats som värderad till verkligt värde via resultatet:
– den innehas inom ramen för en affärsmodell vars mål är att inneha finansiella tillgångar i syfte att erhålla avtalsenliga kassaflöden, och
– de avtalade villkoren för den finansiella tillgången ger vid bestämda tidpunkter upphov till kassaflöden som endast är betalningar av kapitalbelopp och ränta på det utestående kapitalbeloppet.

Ett skuldinstrument värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat om den uppfyller båda följande villkor och inte identifierats som värderat till verkligt värde via resultatet:
– det innehas enligt en affärsmodell vars mål kan uppnås både genom att erhålla avtalsenliga kassaflöden och sälja finansiella tillgångar, och
– dess avtalade villkor ger vid bestämda tidpunkter upphov till kassaflöden som endast är betalningar av kapitalbelopp och ränta på det utestående kapitalbeloppet.

För egetkapitalinstrument är huvudregeln att de värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Vid första redovisningstillfället kan koncernen dock göra ett oåterkalleligt val att i övrigt totalresultat redovisa efterföljande förändringar av det verkliga värdet för en investering i ett egetkapitalinstrument som inte innehas för handel. Detta val görs investering för investering.

Samtliga derivat värderas till verkligt värde via resultatet.

Till vilken kategori koncernens finansiella tillgångar och skulder klassificerats framgår av Not 35 Värdering av finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde samt kategoriindelning.

Finansiella tillgångar – Efterföljande värdering och vinster och förluster

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Värdering till verkligt värde. Nettovinster- och förluster, inklusive ränte- och utdelningsintäkter, redovisas i resultatet. Se Not 36 för derivat identifierade som säkringsinstrument.
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Värdering till upplupet anskaffningsvärde med effektivräntemetoden. Det upplupna anskaffningsvärdet minskas med nedskrivningar. Ränteintäkter, valutakursvinster och -förluster, nedskrivningar samt vinster eller förluster vid bortbokning redovisas i resultatet.
Eget kapitalinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	Värdering till verkligt värde. Utdelningar redovisas som intäkt i resultatet. Övriga nettovinster och -förluster redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i verkligt värdereserven och omklassificeras aldrig till resultatet.

16.1.3 Klassificering och efterföljande värdering – finansiella skulder

Finansiella skulder klassificeras som värderade till upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde via resultatet. En finansiell skuld klassificeras till verkligt värde via resultatet om den innehas för handelsändamål, är ett derivat eller har blivit identifierad som sådan vid första redovisningstillfället.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet värderas till verkligt värde och nettovinster och förluster, inklusive räntekostnader, redovisas i resultatet. Se Not 36 för derivat identifierade som säkringsinstrument.

Värdering av övriga finansiella skulder sker till upplupet anskaffningsvärde med effektivräntemetoden. Räntekostnader och valutakursvinster och -förluster redovisas i resultatet. Vinster eller förluster vid bortbokning redovisas också i resultatet.

16.1.4 Upplysningar om värdering till verkligt värde

Upplysningar om finansiella tillgångar och skulder som är värderade till verkligt värde lämnas utifrån en verkligtvärdehierarki i tre nivåer.

Nivå 1: Noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder.

Nivå 2: Andra observerbara indata än noterade priser ingående i Nivå 1, antingen direkt (som prisnoteringar) eller indirekt (härledda från prisnoteringar).

Nivå 3: Indata för tillgången eller skulden som inte baseras på observerbara marknadsdata.

Räntebärande instrument

Räntebärande instrument värderas med marknadsdata från räntemarknaden, hämtad från Bloomberg.

Aktier och alternativa investeringar

Dessa placeringar värderas med marknadsdata från aktiemarknaden eller direkt från mäklare.

Derivat

Verkliga värden för derivatkontrakten är beräknade med utgångspunkt från officiella marknadsnoteringar hämtade från Bloomberg.

16.1.5 Borttagande från rapport över finansiell ställning

En finansiell tillgång tas bort från rapporten över finansiell ställning när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödena från den finansiella tillgången upphör.

En finansiell skuld bokas bort från rapporten över finansiell ställning när de åtaganden som anges i avtalet fullgörs, annulleras eller upphör.

16.1.6 Kvittning

Finansiella tillgångar och finansiella skulder kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapporten över finansiell ställning endast när koncernen har en legal rätt att kvitta de redovisade beloppen och har för avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

16.2 Principer som tillämpas före den 1 januari 2018

Nedan sammanfattas skillnader i principer jämfört med de som tillämpas från och med 2018. I övrigt gäller principer beskrivna ovan.

16.2.1 Klassificering och efterföljande värdering – finansiella tillgångar

Koncernen klassificerade sina finansiella tillgångar till en av följande kategorier:
– värderade till verkligt värde via resultatet, och inom denna kategori som innehav för handelsändamål, derivat säkringsinstrument eller initialt identifierade som värderade till verkligt värde,
– låne- och kundfordringar, och
– finansiella tillgångar som kan säljas

Finansiella tillgångar - efterföljande värdering och vinster och förluster

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Värdering till verkligt värde. Nettovinster- och förluster, inklusive ränte- och utdelningsintäkter, redovisades i resultatet. Se Not 36 för derivat identifierade som säkringsinstrument.
Låne- och kundfordringar	Värdering till upplupet anskaffningsvärde med effektivräntemetoden. Ränteintäkter, valutakursvinster och -förluster samt nedskrivningar redovisades i resultatet.
Finansiella tillgångar som kan säljas	Värdering till verkligt värde. Förändringar, förutom nedskrivningar, ränteintäkter och valutakursdifferenser på skuldinstrument, redovisades i övrigt totalresultat och ackumulerades i verkligt värdereserven. När dessa tillgångar togs bort från redovisningen omklassificerades ackumulerad vinst/förlust till resultatet.

Till vilken kategori koncernens finansiella tillgångar och skulder klassificerades framgår av Not 35 Värdering av finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde samt kategoriindelning.

17 Derivat och säkringsredovisning

17.1 Principer som tillämpas från den 1 januari 2018

Koncernen innehar finansiella derivatinstrument för att ekonomiskt säkra en del av de kassaflödesrisker som koncernen är utsatt för; risker för valutakursexponeringar samt förändringar i energipriser.

Derivat redovisas vid första redovisningstillfället till verkligt värde. Därefter sker värdering till verkligt värde och värdeförändringar redovisas på sätt som beskrivs nedan.

När koncernen initialt identifierar säkringsförhållanden dokumenteras målen med riskhantering och strategin med säkringen. Koncernen dokumenterar också det ekonomiska förhållandet mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet, inklusive huruvida förändringar i kassaflödet hos den säkrade posten och säkringsinstrumentet förväntas ta ut varandra.

17.1.1 Fordringar och skulder i utländsk valuta

För skydd mot valutarisk tillämpas inte säkringsredovisning eftersom en ekonomisk säkring avspeglas i redovisningen genom att både den underliggande fordran eller skulden och säkringsinstrumentet redovisas till balansdagens valutakurs och valutakursförändringarna redovisas över årets resultat.

Valutakursförändringar avseende rörelserelaterade fordringar och skulder redovisas i rörelseresultatet medan valutakursförändringar avseende finansiella fordringar och skulder redovisas i finansnettot.

17.1.2 Kassaflödessäkringar av osäkerhet i prognosticerad försäljning i utländsk valuta

När ett derivat identifieras som ett kassaflödessäkringsinstrument, redovisas den effektiva delen av förändringar i det verkliga värdet hos derivatet i övrigt totalresultat och ackumuleras i säkringsreserven.

Koncernen identifierar bara förändringar i verkligt värde i spotelementet i valutaterminskontrakten som säkringsinstrument i kassaflödessäkringsförhållandet. Förändringar i verkligt värde av terminselementet hos valutaterminskontraktet ("terminspunkter") redovisas separat som en säkringskostnad och redovisas i säkringskostnadsreserven i eget kapital.

När det säkrade förväntade kassaflödet påverkar resultatet omklassificeras säkringsinstrumentets ackumulerade värdeförändring i säkringsreserv och säkringskostnadsreserv till resultatet. Det innebär att vinster och förluster avseende säkringar redovisas i årets resultat vid samma tidpunkt som vinster och förluster för de poster som säkrats.

17.2 Principer som tillämpas före den 1 januari 2018

Principerna som tillämpades för jämförelseåret 2017 är i stort sett desamma som tillämpas från och med 2018.

Före 2018 valde LKAB att i enlighet med IAS 39 inte inkludera räntekomponenten i valutaterminskontrakt i säkringsförhållandena vid tillämpning av säkringsredovisning. Värdeförändringar på räntekomponenten hänförliga till valutaterminer redovisade direkt i resultatet.

18 Materiella anläggningstillgångar

18.1 Ägda tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförbara till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Anskaffningsvärdet för egentillverkade anläggningstillgångar inkluderar utgifter för material, utgifter för ersättningar till anställda, om tillämpligt andra tillverkningsomkostnader som anses vara direkt hänförbara till anläggningstillgången.

Materiella anläggningstillgångar som består av delar med olika nyttjandeperioder behandlas som separata komponenter.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur rapport över finansiell ställning vid utrangering eller avyttring. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

18.2 Prospekterings- och utvärderingsutgifter

Ökad kännedom om järnmalmsfyndigheternas utvidgning är nödvändig för att ersätta utbrutna mängder och lägga grund för fortsatt utveckling av verksamheten. Genom undersökningsarbeten med borrningar, främst från ortar i anknytning till malmkroppen, kartläggs och definieras järnmalmskroppen. Undersökningsarbeten av malmfyndigheterna såväl i befintliga områden som i framtida områden inom gruvorna kostnadsförs. Denna princip tillämpas även vid prospektering av områden utanför nuvarande gruvor.

Utvärderingsarbeten av befintliga mineraltillgångar sker i mindre omfattning, främst för att ta fram underlag till en så kallad brytningsplan för mineraltillgångarna, och dessa arbeten kostnadsförs.

18.3 Anläggningar under jord

Anläggningar under jord, varifrån järnmalm utvinns, kan indelas i gråbergsbrytning (utvecklingsfas) och järnmalmsbrytning (produktionsfas).

Gråbergsbrytning utgörs dels av arbeten för att frilägga malmkroppen i samband med anläggandet av en ny huvudnivå, dels av anläggningar avseende transport- och underhållsfunktioner såsom järnvägar, vägar, ortar, schakt, snedbanor (ett system för bil- och busstrafik från markplanet till arbetsplatserna under jord) samt anläggningar för service och el- och luftdistribution. Dessa utgifter för anläggningar, som är avsedda att nyttjas under längre tid än ett år, aktiveras i rapport över finansiell ställning. Avskrivning sker på ett systematiskt sätt under aktuell huvudnivås nyttjandeperiod.

Järnmalmsbrytning utgörs i huvudsak av aktiviteterna tillredning, rasborrning, raslastning, transport och uppfordring av malmen. Utgifter för dessa aktiviteter har en nyttjandeperiod av högst ett år varför de kostnadsförs löpande.

18.4 Dagbrott

Järnmalmsbrytning ovan jord sker i så kallade dagbrott. För att frilägga malmkroppen sker en jordavrymning där bland annat morän och sidoberg tas bort, så kallad sidobergsbrytning.

Under utvecklingsfasen aktiveras utgifterna som en del av anskaffningsvärdet för gruvan och avskrivning sker på ett systematiskt sätt under gruvans nyttjandeperiod.

Utgifter för sidobergsbrytning under produktionsfasen som ger en förbättrad tillgång till malm för kommande brytning redovisas som tillgång och avskrivs enligt produktionsbaserad metod.

18.5 Efterbehandling

Framtida utgifter för nedmontering och bortforsling av tillgångar och återställande av plats eller område där dessa finns (efterbehandlingskostnader) avseende pågående verksamheter balanseras. Balanserat belopp utgörs av nuvärdesberäknade uppskattade utgifter som samtidigt redovisas som avsättning.

18.6 Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

En tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter eller delar därav. Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet. Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbytet. Reparationer kostnadsförs löpande.

18.7 Avskrivningsprinciper

Avskrivning sker över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, mark skrivs inte av. Koncernen tillämpar komponentavskrivning vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för avskrivningen. Anläggningar och utrustningar som nyttjas i dagbrott skrivs normalt av över den lägsta av förväntad nyttjandeperiod och nyttjandeperioden på den gruva som de hänförs till.

Följande nyttjandeperioder tillämpas för materiella anläggningstillgångar inklusive framtida efterbehandlingskostnader;

Rörelsefastigheter, hyresfastigheter	15–100 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar dagbrott	Produktionsbaserat
Övriga maskiner och andra tekniska anläggningar	5–20 år
Inventarier, verktyg och installationer	5–20 år
Anläggningar under jord	12–20 år
Dagbrottsanläggningar	I takt med malmuttag
Aktiverade efterbehandlingskostnader gråbergsupplag	I takt med ianspråktagen areal för upplag
Aktiverade efterbehandlingskostnader – övriga	Bedömd nyttjandeperiod för nuvarande produktionsstruktur. Omprövas när nya huvudnivåer tas i bruk

Rörelsefastigheternas huvudindelning är byggnad, markanläggning och mark. Byggnader och markanläggningar består av flera komponenter vars indelningsgrund utgörs av funktion, till exempel vägar, beläggning, serviceanläggningar, förädlingsverk med mera.

Hyresfastigheterna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Byggnaderna indelas i flera komponenter vars nyttjandeperioder varierar.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på hyresfastigheter.

Stommar, grund och innerväggar	100 år
Vatten, avlopp, el och värmesystem	50 år
Ytterfasad	40 år
Fönster	50 år
Ytskikt och vitvaror	15 år

Bedömning av avskrivningsmetoder, restvärden och nyttjandeperioder görs vid varje års slut och justering sker vid behov.

18.8 Samhällsomvandling

18.8.1 Förvärv av fastigheter

Vid förvärv av en fastighet inom ramen för samhällsomvandlingen uppdelas anskaffningsvärdet i byggnadskomponent och gruvkomponent. Uppdelningen bygger på antagandet att byggnaden kan användas för tillfällig uthyrning under en begränsad period från förvärvet fram till utrymning. Byggnadskomponenten beräknas som nuvärdet av nettokassaflöden från uthyrningen. Gruvkomponenten definieras som fastighetens totala anskaffningsvärde med avdrag för byggnadskomponenten.

Byggnadskomponenten kostnadsförs under den period som byggnaden bedöms kunna nyttjas.

Gruvkomponenten kostnadsförs omedelbart vid förvärv av fastighet innanför påverkanslinjen då LKAB redan har konsumerat de ekonomiska fördelarna av fastigheten.

Vid förvärv av fastighet utanför påverkanslinjen och i ett område för framtida brytning gäller i stället att gruvkomponenten kostnadsförs när påverkanslinjen tangerar fastigheten i fråga för att matcha underliggande produktion/konsumtion av de ekonomiska fördelarna.

För ytterligare beskrivning av redovisningsprinciper för samhällsomvandling hänvisas till princip 28.1.1.

18.8.2 Gruvtillgång

Gruvtillgång avseende framtida brytning redovisas för Kiruna. I de fall som det finns ett avtal eller tydlig informell förpliktelse som definierar ett åtagande avseende framtida påverkansområde, redovisas avsättning i enlighet med en avtalslinje.

Området mellan avtalslinjen och påverkanslinjen utgör en gruvtillgång för framtida brytning. Gruvtillgången kostnadsförs i enlighet med påverkanslinjens förflyttning, det vill säga när fastigheter, infrastruktur med mera tangeras av påverkanslinjen.

18.8.3 Ersättningsfastigheter

Till ägare av hyreshus och småhus erbjuds två ersättningsalternativ, en ersättningsfastighet som är likvärdig befintlig fastighet eller en ekonomisk ersättning. För de som väljer alternativet ersättningsfastighet redovisas samtliga utgifter för uppförande av ersättningsfastigheten som materiell anläggningstillgång. När fastigheten överlämnas sker avräkning mot avsättning för åtagandet, se även Not 33. För de som väljer alternativet ekonomisk ersättning avräknas ersättningen mot avsättning för åtagandet.

19 Immateriella tillgångar

19.1 Goodwill

Goodwill värderas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Goodwill fördelas till kassagenererande enheter och prövas årligen för nedskrivningsbehov, se redovisningsprincip i kapitel 21.1.

19.2 Brytningsrättigheter

Brytningsrättigheter värderas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

19.3 Forskning och utveckling

Utgifter för forskning som syftar till att erhålla ny vetenskaplig eller teknisk kunskap redovisas som kostnad då de uppkommer.

Utgifter för utveckling, där forskningsresultatet eller annan kunskap tillämpas för att åstadkomma nya eller förbättrade produkter eller processer, redovisas som tillgång i rapport över finansiell ställning. Detta förutsätter att produkten eller processen är tekniskt och kommersiellt användbar och företaget har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. I värdet inkluderas direkt hänförbara utgifter, exempelvis varor och tjänster samt ersättningar till anställda. Om inte ovanstående kriterier är uppfyllda kostnadsförs utgifterna. Hittills har inga utvecklingsutgifter uppfyllt kriterierna ovan varför LKAB kostnadsfört samtliga utgifter för utveckling när de uppstått.

19.4 Övriga immateriella tillgångar

Övriga förvärvade immateriella tillgångar utgörs huvudsakligen av utsläppsrätter och leverantörskontrakt och redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar (se nedan) och eventuella nedskrivningar.

19.4.1 Utsläppsrätter

LKAB deltar i EU:s system för handel av utsläppsrätter, som avser rättighet att göra utsläpp av koldioxid. Tilldelning av rätter sker över den europeiska marknaden. Vid tilldelning redovisas tilldelade utsläppsrätter som immateriell tillgång och förutbetald intäkt, då företaget inte har tjänat in några rätter vid tilldelningen. Värdering sker till anskaffningsvärde, vilket för tilldelade rätter motsvarar marknadspris vid tilldelningen.

Intjänandet görs i samma takt som faktiska utsläpp, då också en skuld att leverera utsläppsrätter uppstår. Kostnad för utsläpp och avsättning för utsläppsrätter uppbokas. Samtidigt omförs motsvarande belopp från förutbetalda intäkter till intäkter för bidrag utsläpp. Värdering sker till genomsnittligt anskaffningsvärde för tilldelade utsläppsrätter.

När utsläppsrätten rapporteras ska motsvarande antal utsläppsrätter levereras in. Därmed förbrukas den immateriella anläggningstillgången och avsättningen för gjorda utsläpp regleras. Om skulden att leverera utsläppsrätter överstiger kvarvarande tilldelning av utsläppsrätter skuldförs överskjutande belopp, värderat till aktuellt marknadsvärde för det antal utsläppsrätter som krävs för att kunna reglera åtagandet. För information om belopp se Not 32.

19.5 Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i rapport över finansiell ställning endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänför sig. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

19.6 Avskrivningsprinciper

Avskrivningar redovisas i årets resultat linjärt över immateriella tillgångars beräknade nyttjandeperioder. Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. De beräknade nyttjandeperioderna är:

Brytningsrättigheter	30–50 år
Inköpskontrakt	10 år
Programvaror	5 år

Bedömning av avskrivningsmetod, restvärden och nyttjandeperioder görs vid varje års slut och justering sker vid behov.

20 Varulager

Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet för varulager beräknas genom tillämpning av först in, först utmetoden (FIFU) och inkluderar utgifter som uppkommit vid förvärvet av lagertillgångarna och transport av dem till deras nuvarande plats och skick. För tillverkade varor och pågående arbete inkluderar anskaffningsvärdet en rimlig andel av indirekta kostnader baserad på en normal kapacitet.

Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten, efter avdrag för uppskattade kostnader för färdigställande och för att åstadkomma en försäljning.

21 Nedskrivningar

Koncernens redovisade tillgångar bedöms vid varje balansdag för att avgöra om det finns indikation på nedskrivningsbehov. IAS 36 tillämpas avseende nedskrivningar av tillgångar som inte behandlas i annan IFRS-standard.

21.1 Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar samt andelar i intresseföretag och joint ventures

Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde.

För goodwill beräknas återvinningsvärdet dessutom årligen. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång grupperas tillgångarna till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden – en så kallad kassagenererande enhet.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar årets resultat. Då nedskrivningsbehov identifierats för en kassagenererande enhet fördelas nedskrivningsbeloppet i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten.

21.2 Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning av tillgångar som ingår i IAS 36 tillämpningsområde återförs om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet när tillgången skrevs ned. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En återföring görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

21.3 Nedskrivning av finansiella tillgångar

21.3.1 Principer som tillämpas från den 1 januari 2018

Koncernen redovisar förlustreserver för förväntade kreditförluster på finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde, vilket i stort sett avser kundfordringar. Förlustreserven värderas till ett belopp motsvarande förväntade kreditförluster för återstående löptid.

Bedömning av om en finansiell tillgångs kreditrisk har ökat väsentligt sedan första redovisningstillfället och beräkning av förväntade kreditförluster baseras på koncernens historiska erfarenheter och kreditbedömning och inkluderar framåtblickande information.

Koncernen bedömer att en finansiell tillgång är i fallissemang när det är osannolikt att låntagaren kommer att betala hela sina kreditåtaganden till koncernen, utan att koncernen har regressrätt som att realisera en säkerhet.

Förväntade kreditförluster värderas som nuvärdet av underskott i kassaflöden (d.v.s. skillnaden mellan bolagets kassaflöde i enlighet med avtalet och kassaflödet som koncernen förväntar sig att få). Förväntade kreditförluster diskonteras med effektivräntan på den finansiella tillgången.

Vid varje balansdag bedömer koncernen utifrån observerbara uppgifter om finansiella tillgångar redovisade till upplupet anskaffningsvärde är kreditförsämrade.

Förlustreserver för finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas som en minskning av tillgångarnas bruttovärde.

En finansiell tillgångs redovisade bruttovärde skrivs bort när koncernen utifrån individuella bedömningar inte har några rimliga förväntningar på att återvinna en finansiell tillgång i sin helhet eller en del av den.

21.3.2 Principer som tillämpas före den 1 januari 2018

Finansiella tillgångar som inte klassificerades som värderade till verkligt värde via resultatet utvärderades varje balansdag för att bedöma om det fanns objektiva omständigheter som tydde på att tillgången behövde skrivas ned.

Fordringarnas nedskrivningsbehov fastställdes utifrån historiska erfarenheter av kundförluster på liknande fordringar. Kundfordringar med nedskrivningsbehov redovisades till nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden. Fordringar med kort löptid diskonterades dock inte.

Nedskrivningar av lånefordringar och kundfordringar återfördes i resultatet om de tidigare skälen till nedskrivningar inte längre förelåg och att full betalning från kunden förväntades erhållas.

22 Utbetalning av kapital till ägarna

22.1 Utdelningar

Utdelningar redovisas som skuld efter det att årsstämman godkänt utdelningen.

23 Resultat per aktie

Beräkningen av resultat per aktie baseras på årets resultat i koncernen hänförligt till moderbolagets aktieägare och på det vägda genomsnittliga antalet aktier utestående under året.

24 Ersättningar till anställda

24.1 Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där företagets förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsbolag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställde som bär den aktuariella risken (att ersättningen blir lägre än förväntat) och investeringsrisken (att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna). Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i årets resultat i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

24.2 Förmånsbestämda pensionsplaner

Förmånsbestämda planer är andra planer för ersättningar efter avslutad anställning än avgiftsbestämda planer. Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en förstklassig företagsobligation, inklusive bostadsobligation, med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en fungerande marknad för sådana företagsobligationer används istället marknadsräntan på statsobligationer med en motsvarande löptid. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med användande av den så kallade Projected Unit Credit Method. Vidare beräknas det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar per rapportdagen.

Koncernens nettoförpliktelse utgörs av nuvärdet av förpliktelsen, med avdrag för verkligt värde på förvaltningstillgångarna justerat för eventuella tillgångsbegränsningar.

Räntekostnaden/intäkten netto på den förmånsbestämda förpliktelsen/tillgången redovisas i årets resultat under finansnettot. Räntenettot är baserat på den ränta som uppkommer vid diskontering av nettoförpliktelsen, det vill säga ränta på förpliktelsen, förvaltningstillgångar och ränta på effekt av eventuella tillgångsbegränsningar. Övriga komponenter redovisas i rörelseresultatet.

Omvärderingseffekter utgörs av aktuariella vinster och förluster, skillnad mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångar och den summa som inkluderas i räntenettot och eventuella ändringar av effekter för tillgångsbegränsningar (exklusive ränta som inkluderas i räntenettot). Aktuariella vinster och förluster uppkommer antingen genom att verkligt utfall avviker från tidigare gjorda antagande eller genom att antagandena ändras. Omvärderingseffekterna redovisas i övrigt totalresultat.

När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till det lägsta av överskottet i planen och tillgångsbegränsningen beräknad med hjälp av diskonteringsräntan. Tillgångsbegränsningen utgörs av nuvärdet av de framtida ekonomiska fördelarna i form av minskade framtida avgifter eller kontant återbetalning. Vid beräkning av nuvärdet av framtida återbetalningar eller inbetalningar beaktas eventuella krav på minimifondering.

Ändringar eller reduceringar av en förmånsbestämd plan redovisas vid den tidigaste av följande tidpunkter; a) när ändringen i planen eller reduceringen inträffar eller b) när företaget redovisar relaterade omstruktureringskostnader och ersättningar vid uppsägning. Ändringarna/reduceringarna redovisas direkt i årets resultat.

Den särskilda löneskatten utgör en del av de aktuariella antagandena. Särskild löneskatt avseende skillnad mellan hur pensionsförpliktelsen fastställs i juridisk person och koncern redovisas som en del av nettoförpliktelsen. Avsättningen eller fordran nuvärdesberäknas inte. Den del av särskild löneskatt som är beräknad utifrån tryggandelagen i juridisk person redovisas av förenklingsskäl som upplupen kostnad istället för som del av nettoförpliktelsen/-tillgången.

24.3 Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

En kortfristig skuld redovisas för den förväntade kostnaden för vinstandels- och bonusbetalningar när koncernen har en gällande rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda och förpliktelsen kan beräknas tillförlitligt.

24.4 Ersättningar vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas vid den tidigaste tidpunkten av när företaget inte längre kan dra tillbaka erbjudandet till de anställda eller när företaget redovisar kostnader för omstrukturering.

25 Avsättningar

En avsättning skiljer sig från andra skulder genom att det råder ovisshet om betalningstidpunkt eller beloppets storlek för att reglera avsättningen. En avsättning redovisas i rapporten över finansiell ställning när det finns en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Avsättningar görs med det belopp som är den bästa uppskattningen av det som krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen på balansdagen. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden.

25.1 Avsättningar för samhällsomvandling

Se punkt 28.1.1 nedan.

25.2 Avsättningar för efterbehandling

Se punkt 28.1.2 nedan.

26 Eventualförpliktelser

Upplysning om eventualförpliktelse lämnas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser utom koncernens kontroll eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

27 Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolaget har upprättat sin årsredovisning enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer. Rådet för finansiell rapporterings utgivna uttalanden för noterade företag tillämpas också. RFR 2 innebär att moderbolaget i årsredovisningen för den juridiska personen ska tillämpa samtliga av EU antagna IFRS och uttalanden så långt detta är möjligt inom ramen för årsredovisningslagen, tryggandelagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Rekommendationen anger vilka undantag från och tillägg till IFRS som ska göras.

27.1 Skillnader mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper

Skillnaderna mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår nedan. De angivna redovisningsprinciperna för moderbolaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderbolagets finansiella rapporter.

27.2 Ändrade redovisningsprinciper 2018

Om inte annat anges nedan har moderbolagets redovisningsprinciper under 2018 förändrats i enlighet med vad som anges ovan för koncernen.

IFRS 9 Finansiella instrument

Ändringarna i RFR 2 avseende IFRS 9 ska tillämpas från och med den 1 januari 2018. Moderbolaget har valt att inte tillämpa IFRS 9 för finansiella instrument. Delar av principerna i IFRS 9 är dock ändå tillämpliga – såsom avseende nedskrivningar, uppbokning/bortbokning, kriterier för att säkringsredovisning ska få tillämpas och effektivräntemetoden för ränteintäkter och räntekostnader. För närmare beskrivning av IFRS 9 hänvisas till avsnitt 16 ovan för koncernen.

Vid valutasäkring med terminskontrakt av fordringar i utländsk valuta avseende järnmalmsförsäljning används från och med den 1 januari 2018 terminskursen för att värdera säkrad fordran. Forwardpunkterna i valutaterminskontraktet redovisas i nettoomsättningen.

Före den 1 januari 2018 användes avistakursen den dag då valutasäkringen gjordes vid värdering av fordringar i utländsk valuta avseende järnmalmsförsäljning. Skillnaden mellan terminskurs och avistakurs vid kontraktets ingående (terminspremien) periodiserades över terminskontraktets löptid och redovisades i finansnettot. Jämförelsesiffrorna för 2017 har justerats vilket innebär att 39 Mkr redovisas som en minskning av nettoomsättningen i stället för som finansiell kostnad.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

Ändringarna i RFR 2 avseende IFRS 15 ska tillämpas från och med den 1 januari 2018. För närmare beskrivning av IFRS 15 hänvisas till avsnitt 6.1.2 ovan för koncernen.

27.3 Ändringar av RFR 2 som ännu inte börjat tillämpas

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning kommer reglerna i IFRS 16 inte att tillämpas i juridisk person. I RFR 2 anges dock ett antal punkter, främst upplysningar, som ska lämnas för moderbolaget avseende denna rekommendation. Ändringarna i RFR 2 avseende IFRS 16 ska tillämpas från och med den 1 januari 2019.

Övriga ändringar i RFR 2 väntas inte få någon väsentlig påverkan på moderföretagets finansiella rapporter när de tillämpas för första gången.

27.4 Klassificering och uppställningsformer

För moderbolaget används benämningarna resultaträkning, balansräkning respektive kassaflödesanalys för de rapporter som i koncernen har benämningarna rapport över resultat, rapport över finansiell ställning respektive rapport över kassaflöden. Resultaträkning och balansräkning för moderbolaget är uppställda enligt årsredovisningslagens scheman, medan motsvarande rapporter för koncernen baseras på IAS 1 Utformning av finansiella rapporter respektive IAS 7 Rapport över kassaflöden. De väsentligaste skillnaderna mot koncernens rapporter avser främst redovisning av finansiella intäkter och kostnader, finansiella anläggningstillgångar, eget kapital samt att avsättningar redovisas som egen rubrik i balansräkningen.

27.5 Dotterföretag och intresseföretag

Andelar i dotterföretag, intresseföretag och gemensamt styrda företag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Detta innebär att transaktionsutgifter inkluderas i det redovisade värdet för innehav i dotterföretag, intresseföretag och gemensamt styrda företag.

27.6 Utvidgad investering

Kursdifferenser på monetära poster som utgör en del av moderbolagets nettoinvestering i en utlandsverksamhet ska redovisas i resultatet.

27.7 Finansiella instrument och säkringsredovisning
I moderbolaget värderas finansiella anläggningstillgångar till anskaffningsvärde med avdrag för eventuell nedskrivning.

Finansiella omsättningstillgångar värderas enligt lägsta värdets princip. Värderingen av räntebärande värdepapper, aktier och alternativa investeringar respektive råvaruderivat görs på portföljnivå. Det innebär att för instrument som ingår i samma portfölj avräknas orealiserade vinster mot orealiserade förluster. Överskjutande förlust redovisas som minskning av ränteintäkterna på raden "Övriga ränteintäkter och liknande poster". Överskjutande vinst redovisas inte.

Finansiella skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Derivatinstrument för säkring av prognostiserade kassaflöden för vilka säkringsredovisning tillämpas tas inte upp i balansräkningen. Värdeförändringar på derivaten redovisas i samma period som det säkrade flödet.

Derivatinstrument med negativt värde som inte ingår i en värdepappersportfölj eller för vilka säkringsredovisning inte tillämpas redovisas som finansiella skulder (övriga kortfristiga skulder) och värderas till det belopp som för företaget är mest förmånligt om förpliktelsen regleras eller överlåts på balansdagen.

Vid valutasäkring med terminskontrakt av fordringar i utländsk valuta avseende järnmalmsförsäljning används terminskursen för att värdera säkrad fordran. Forwardpunkterna i valutaterminskontraktet redovisas i nettoomsättningen.

27.8 Finansiella garantier
Moderbolagets finansiella garantiavtal består i huvudsak av borgensförbindelser till förmån för dotterföretag. Finansiella garantier innebär att bolaget har ett åtagande att ersätta innehavaren av ett skuldinstrument för förluster som denne ådrar sig på grund av att en angiven gäldenär inte fullgör betalning vid förfall enligt avtalsvillkoren. För redovisning av finansiella garantiavtal tillämpar moderbolaget en av Rådet för finansiell rapportering tillåten lättnadsregel jämfört med reglerna i IAS 39 när det gäller finansiella garantiavtal utställda till förmån för dotterföretag. Moderbolaget redovisar finansiella garantiavtal som avsättning i balansräkningen när bolaget har ett åtagande för vilket betalning sannolikt erfordras för att reglera åtagandet.

27.9 Anteciperade utdelningar
Anteciperad utdelning från dotterföretag redovisas i de fall moderföretaget ensamt har rätt att besluta om utdelningens storlek och moderföretaget har fattat beslut om utdelningens storlek innan moderföretaget publicerat sina finansiella rapporter.

27.10 Rörelsesegment
Moderbolaget redovisar inte segment enligt samma fördelning och samma omfattning som koncernen, utan upplyser om nettoomsättningens fördelning på moderbolagets verksamhetsgrenar.

27.11 Materiella anläggningstillgångar
Med hänvisning till RFR 2 IAS 16 p 4 aktiveras inte beräknade framtida utgifter för nedmontering och bortforsling av tillgångarna och återställande av plats eller område där dessa finns (efterbehandlingskostnader) i juridisk person. Avsättningen för dessa utgifter görs i stället successivt över nyttjandeperioden.

27.12 Immateriella anläggningstillgångar
27.12.1 Forskning och utveckling
I moderföretaget redovisas samtliga utgifter för forskning och utveckling som kostnad i resultaträkningen.

27.13 Ersättningar till anställda
27.13.1 Förmånsbestämda planer
Moderbolaget redovisar förmånsbestämd plan som en avgiftsbestämd plan, i det fall en pensionspremie betalas till ett försäkringsbolag.

I moderbolaget tillämpas andra grunder för beräkning av förmånsbestämda planer än de som anges i IAS 19. Moderbolaget följer tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkning av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen.

Pensionsförpliktelser som tryggats genom överföring av medel till en pensionsstiftelse redovisas som avsättning i moderbolaget endast om stiftelsens förmögenhet värderad till marknadsvärde understiger förpliktelserna. Överstiger stiftelsens förmögenhet förpliktelserna redovisas inte någon tillgång. Värdet på företagets förpliktelser att i framtiden utbetala pension ska beräknas i enlighet med stycke 2 ovan.

27.14 Skatter
I moderbolaget redovisas i balansräkningen obeskattade reserver utan uppdelning på eget kapital och uppskjuten skatteskuld, till skillnad mot i koncernen. I resultaträkningen görs i moderbolaget på motsvarande sätt ingen fördelning av del av bokslutsdispositioner till uppskjuten skatt.

27.15 Koncernbidrag och aktieägartillskott
Koncernbidrag redovisas som bokslutsdisposition.

Lämnade aktieägartillskott redovisas som en ökning av Andelar i koncernföretag hos givaren.

28 Viktiga uppskattningar och bedömningar
Vid upprättande av de finansiella rapporterna måste företagsledningen och styrelsen göra bedömningar och antaganden som påverkar redovisade tillgångar, skulder, intäkter och kostnader samt övrig lämnad information, exempelvis eventualförpliktelser.

Nedan redogörs för de uppskattningar och bedömningar som bedöms vara de viktigaste för en förståelse av de finansiella rapporterna. Förutsättningar för LKAB:s verksamhet ändras successivt vilket medför att dessa bedömningar förändras.

28.1 Avsättningar till följd av gruvdrift
28.1.1 Avsättningar för samhällsomvandling
LKAB har utvunnit järnmalm i mer än 120 år i Norrbotten. Den teknik som används vid malmbrytning i underjordsgruvor leder till deformationer i form av sprickbildning av den mark där brytningen bedrivs. Deformationerna är redan eller kommer att bli så pass omfattande att det är nödvändigt att successivt flytta delar av Kiruna och Malmberget.

Även om det finns stora likheter mellan förhållandena i Kiruna och Malmberget skiljer sig de geologiska förutsättningarna åt. I Kiruna sker en successiv spridning av deformationerna med fortlöpande sprickbildning medan det i Malmberget sker en långtgående underminering av marken där samhällets centrala del är belägen. Deformationerna är en direkt följd av den bedrivna gruvdriften.

LKAB har haft, och kommer att ha, betydande utgifter med anledning av denna samhällsomvandling. Bland annat kommer LKAB att ha utgifter för att förvärva fastigheter samt kommunal infrastruktur såsom el, vatten och avlopp i berörda områden. Utgifterna beror på att LKAB enligt lag är skyldigt att ersätta skada som uppkommer genom gruvdriften.

Avsättning för de skador som deformationerna förorsakar görs för redan uppkomna konstaterade skador samt skador som ännu inte konstaterats, men som kommer att uppstå med något års fördröjning till följd av brytningen.

LKAB redovisar en avsättning när:
1. det finns en befintlig legal eller informell förpliktelse gentemot extern part,
2. till följd av inträffade händelser,
3. som förväntas medföra ett utflöde av ekonomiska resurser från bolaget vid reglering
4. och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

I de fall som det finns ett avtal eller en tydlig informell förpliktelse som definierar ett åtagande avseende framtida påverkansområde redovisas en avsättning. I övriga fall redovisas ett åtagande först när den så kallade påverkanslinjen tangerar den berörda fastighetsgränsen eller infrastrukturen. Påverkanslinjen är den gräns för ersättningsgrundande påverkan av hittillsvarande brytning som har definierats av LKAB.

Avsättningens storlek beräknas utifrån objektiva värderingsmetoder för respektive tillgångsslag (bostadsfastigheter, markområden, infrastruktur etc.) och åsätts ett nuvärde.

För de avsättningar som avser åtaganden för områden utanför påverkanslinjen (gräns för ersättningsgrundande påverkan av hittillsvarande brytning) definieras detta område som en gruvtillgång avseende framtida brytning.

I Kiruna är utgångspunkten för påverkanslinjen den existerande miljövillkorslinjen enligt dom från miljödomstolen. Tillägg görs för säkerhetszon, motsvarande två år, för rörelser som förväntas tillkomma även om brytningen skulle upphöra. Vidare görs tillägg för så kallad gruvstadspark vilket motsvarar cirka sju års konverteringstid från stadsbebyggelse, via gruvstadspark till industriområde.

Påverkanslinjen förflyttas årligen för att motsvara utbredningen av markdeformationerna. Förflyttningen av påverkanslinjen kopplas till deformationsprognoser för att hantera effekten av att markdeformationerna inte sker kontinuerligt. Prognostiserad rörelse enligt aktuell deformationsprognos fördelas lika över den period som prognosen omfattar. Avstämning görs mot uppdaterade prognoser över markdeformationer.

Samtliga skador/ersättningsanspråk som ligger inom det område som avgränsas av påverkanslinjen beräknas och redovisas som kostnad i resultaträkningen, detta mot bakgrund av att LKAB konsumerat de ekonomiska fördelar som gruvdriften genererat. För varje år sker kostnadsföring motsvarande påverkanslinjens förflyttning, antingen genom kostnadsföring av gruvtillgången eller ökning av avsättningar.

För Kiruna redovisas avsättningar för samtliga bedömda åtaganden inom påverkansområdet för nuvarande huvudnivå enligt aktuell deformationsprognos.

Vad gäller Malmberget finns fastställda miljövillkor enligt dom i mark- och miljödomstolen. Påverkansområdet från gruvdriften från flera olika malmkroppar i stort sett har ringat in Malmbergets centrum, vilket innebär att Malmbergets centrala delar inte längre är ett fullt fungerande samhälle. Avsatta medel finns för hela avvecklingsområdet enligt aktuell deformationsprognos.

Påverkan kommer att ske under en lång följd av år, där osäkerhet kommer att råda bland annat kring de geologiska konsekvenserna, antaganden om bland annat marknadsvärden och rivnings- och deponiutgifter med mera. Den osäkerhet som finns i hittills gjorda beräkningar kommer att minska i takt med att vunna erfarenheter beaktas i kommande beräkningar.

Avsättningar för samhällsomvandlingen uppgår vid årets slut till 17 625 (11 911) Mkr.

28.1.2 Avsättningar för efterbehandling
Förpliktelser för efterbehandling, nedmontering eller miljösanering som gruvdriften skapar uppkommer huvudsakligen till följd av legala krav inom miljöområdet. Koncernen redovisar avsättningar för efterbehandlingskostnader för samtliga legala och informella förpliktelser.

Framtida utgifter för efterbehandling avser dels utgifter till följd av avslutade verksamheter, dels för pågående verksamheter. Samverkan sker med tillsynsmyndigheten för att utforma långsiktiga planer för efterbehandling av gruvområdena. För pågående verksamheter baseras avsättningen på dessa efterbehandlingsplaner.

Avsättningens storlek beräknas utifrån arealer och en bedömning av framtida utgifter med utgångspunkt i dagens teknik och förutsättningar i övrigt. Avsättningen åsätts ett nuvärde. Framtida utgifter för avslutade verksamheter kostnadsförs för att matcha underliggande produktion/konsumtion av de ekonomiska fördelarna. Framtida utgifter för pågående verksamheter aktiveras och avskrivs under nyttjandeperioden.

Omprövning och uppdatering av avsättningarna görs vid behov när gruvtillgångarnas bedömda nyttjandeperiod, kostnader, tekniska förutsättningar, regelverk eller andra förutsättningar förändras.

Den osäkerhet som finns i hittills gjorda beräkningar kommer att minska i takt med att vunna erfarenheter beaktas i kommande beräkningar.

Avsättningar för efterbehandling uppgår vid årets slut till 1 346 (1 290) Mkr.

28.2 Prövning av nedskrivningsbehov för materiella anläggningstillgångar

Koncernen redovisar betydande värden i balansräkningen avseende materiella anläggningstillgångar. Dessa testas för nedskrivningsbehov i enlighet med de redovisningsprinciper som beskrivs i avsnitt 21.1 ovan.

Återvinningsvärden för kassagenererande enheter fastställs genom beräkning av nyttjandevärden. De kassaflödesprognoser på vilka nyttjandevärdena beräknas baseras på uppskattningar avseende framtida kassaflöden och antaganden om bland annat långsiktiga järnmalmspriser, USD/SEK valutakurs och investeringsnivåer. Nyttjandevärdesberäkningen visar på stor känslighet för förändringar i antagandena.

Koncernen har för 2018 redovisat nedskrivningar på – (26) Mkr, se ytterligare beskrivning i Not 10 Nedskrivningar materiella anläggningstillgångar.

28.3 Nyttjandeperiod och avskrivningsmetod avseende materiella anläggningstillgångar

Avskrivningstider på huvudnivåer, anläggningar och utrustningar i gruvor är beroende av framtida malmuttag och gruvans nyttjandeperiod. Det är väsentligt att förändringar i produktion och malmbas avspeglas i tillämpad avskrivningsmetod och nyttjandeperiod, vilket är av särskild vikt vid beslut om nya huvudnivåer. För att uppnå detta sker kontinuerligt ombedömning av nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder. Ändrade bedömningar kan ha en väsentlig påverkan på koncernens resultat och finansiella ställning.

Vid årets utgång uppgår redovisat värde för materiella anläggningstillgångar drift till 30 776 (30 882) Mkr. Årets avskrivningar uppgår till 2 853 (2 887) Mkr.

28.4 Pensionsförmåner

Ett flertal antaganden är viktiga inslag i de aktuariella metoder som används för att beräkna pensionsåtaganden som kan ha en väsentlig inverkan på redovisad nettoförpliktelse och den årliga pensionskostnaden. Diskonteringsräntan och den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångar är två kritiska antaganden som används i beräkningen av årets pensionskostnad samt nuvärdet av pensionsförpliktelserna. Dessa antaganden bedöms varje år för varje pensionsplan i respektive land.

Diskonteringsräntan gör det möjligt att mäta framtida kassautflöden till nuvärde vid mättidpunkten. Denna ränta ska motsvara avkastningen på förstklassiga företagsobligationslån inklusive bostadsobligation eller, om en fungerande marknad för sådana inte finns, statsobligationer. En sänkt diskonteringsränta ökar nuvärdet av pensionsskulden och den årliga kostnaden.

För att bestämma den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångarna tar LKAB i beaktande tillgångarnas nuvarande och förväntade kategorifördelning och historisk såväl som förväntad avkastning på de olika kategorierna av tillgångar.

Ett flertal faktorer ändras inte lika ofta, exempelvis personalomsättning och pensionsålder. Det verkliga utfallet avviker ofta från de aktuariella antagandena av ekonomiska och andra orsaker.

Avsättningar för pensioner uppgår vid årets slut till 1 647 (1 642) Mkr.

28.5 Skatter

Väsentliga bedömningar görs för att bestämma aktuella skattefordringar och -skulder, likväl som uppskjutna skattefordringar och -skulder. LKAB måste bedöma sannolikheten för att de uppskjutna skattefordringarna kommer att utnyttjas för avräkning mot framtida beskattningsbara vinster. Det verkliga utfallet kan avvika från bedömningarna, bland annat genom ändrade skatteregler eller utfallet av myndigheters eller skattedomstolars ännu ej slutförda granskningar av lämnade deklarationer.

Vid årets utgång redovisas en uppskjuten skatteskuld (netto) på -1 513 (-1 823) Mkr. Motsvarande belopp för aktuell skatt är en skatteskuld netto på 156 (538) Mkr.

28.6 Tvister

LKAB är involverat i ett antal tvister och rättsliga förfaranden inom ramen för den löpande verksamheten. Ledningen rådgör med juridisk expertis i frågor rörande rättstvister och med andra experter såväl inom som utanför bolaget i frågor rörande den löpande affärsverksamheten. Enligt bästa bedömning är varken moderbolaget eller något dotterföretag för närvarande involverat i något rättsligt förfarande eller skiljeförfarande som bedöms komma att ha någon väsentlig effekt på verksamheten, den finansiella ställningen eller resultatet av verksamheten.

NOT 2 SEGMENTSRAPPORTERING

Segmentinformation

Koncernens verksamhet delas upp i rörelsesegment baserat på vilka delar av verksamheten företagets högste verkställande beslutsfattare följer upp, så kallad "management approach" eller företagsledningsperspektiv. Koncernledningen följer upp verksamhetens resultat och beslutar om resursfördelning utifrån de produkter koncernen tillverkar och säljer och dessa verksamheter utgör koncernens rörelsesegment. Varje rörelsesegment har en chef som är ansvarig för den dagliga verksamheten och som regelbundet rapporterar utfallet av rörelsesegmentets prestationer samt behov av resurser till koncernledningen. Koncernens interna rapportering är uppbyggd så att koncernledningen kan följa upp rörelsesegmentens prestationer och resultat.

I rörelsesegmentens resultat, tillgångar och skulder har inkluderats direkt hänförbara poster samt poster som kan fördelas på segmenten på ett rimligt och tillförlitligt sätt.

Internpris mellan koncernens olika segment är satta utifrån principen om "armslängds avstånd" det vill säga mellan parter som är oberoende av varandra, välinformerade och med ett intresse av att transaktionerna genomförs.

I resultaträkningen har samtliga poster förutom finansnetto och skattekostnader fördelats på rörelsesegment. Tillgångar som har fördelats ut avser materiella anläggningstillgångar medan övriga tillgångar inte har fördelats. Vad gäller skulder har avsättningar för samhällsomvandling och efterbehandling fördelats och övriga skulder har inte fördelats. I segmentens investeringar i materiella anläggningstillgångar ingår samtliga materiella investeringar.

Koncernen består av följande rörelsesegment:

Division Norra. Division Norra bryter och förädlar järnmalmsprodukter i Kiruna. Divisionen producerar både masugnspellets och pellets för ståltillverkning via direktreduktion, DR-pellets.

Division Södra. Division Södra bryter och förädlar järnmalmsprodukter i Malmberget och Svappavaara. Divisionen tillverkar masugnspellets och fines.

Division Specialprodukter. Division Specialprodukter omfattar LKAB Minerals, LKAB Wassara, LKAB Berg & Betong, LKAB Kimit och LKAB Mekaniska. Divisionen utvecklar och marknadsför industrimineraler, borrteknik och fullservicelösningar för gruv- och anläggningsindustrin.

Övriga segment. Övriga segment innefattar stödjande verksamheter såsom koncerngemensamma funktioner (HR, kommunikation, ekonomi samt strategisk FoU och prospektering) och viss verksamhet som bedrivs i dotterföretag. I övriga segment ingår även den finansiella verksamheten inklusive de transaktioner och resultat som avser finansiella säkringar för järnmalmspris, valuta och inköp av el.

Not 2 fortsättning

Rörelsesegment Koncernen **Mkr**	Division Norra		Division Södra		Division Special-produkter		Övriga segment		Totalt		Koncernmässiga justeringar och elimineringar[1]		Koncernen	
	2018	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Externa intäkter	13 190	13 180	10 280	8 563	2 371	2 634	51	-961	25 892	23 367			25 892	23 367
Interna intäkter	1 088	293	254	1 436	1 434	1 302	65	48	2 841	3 079	-2 841	-3 079		
Totala intäkter	**14 278**	**13 473**	**10 534**	**9 999**	**3 805**	**3 936**	**116**	**-912**	**28 733**	**26 446**	**-2 841**	**-3 079**	**25 892**	**23 367**
Rörelseresultat	**4 102**	**4 181**	**2 799**	**2 659**	**330**	**391**	**-377**	**-1 266**	**6 854**	**5 916**	**16**	**59**	**6 870**	**5 975**
Finansnetto													-185	290
Resultat före skatt													**6 685**	**6 265**
Skatt													-1 411	-1 462
Årets resultat													**5 274**	**4 803**
Väsentliga icke kassaflödespåverkande poster														
Avskrivningar anläggningstillgångar	-1 229	-1 344	-903	-868	-62	-57	663	-618	-2 857	-2 887			-2 857	-2 887
Nedskrivningar anläggningstillgångar						-26				-26				-26
Kostnad för avsättning samhällsomvandling	-1 914	-1 060	-192	-87					-2 106	-1 147			-2 106	-1 147
Tillgångar	19 943	15 089	11 006	10 546	631	389	6 572	6 748	38 152	32 772			38 152	32 772
Ofördelade tillgångar													30 809	27 526
Summa tillgångar													**68 961**	**60 298**
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	616	748	1 151	956	85	35	603	270	2 455	2 008			2 455	2 008
Skulder	13 944	7 745	4 663	5 091			364	366	18 971	13 201			18 971	13 201
Ofördelade skulder													11 417	10 749
Summa skulder													**30 388**	**23 950**

[1] Avser koncerninterna transaktioner och koncernmässiga justeringar, som bland annat avser justering av koncernens pensionsskuld enligt IAS 19 och internvinster.

Geografiska områden

Koncernens försäljning sker i all väsentlighet från Sverige och därmed de svenska bolagen. Tillverkning av koncernens produkter har skett nästan uteslutande i Sverige. Investeringar har huvudsakligen genomförts i Sverige. Redovisat värde på tillgångarna per land/region sker efter var tillgångarna är belägna och intäkterna för koncernen redovisas med utgångspunkt varifrån kunderna är lokaliserade.

Koncernen **Mkr**	Sverige		Övriga Europa		Mellanöstern & Nordafrika		Övriga världen	
	2018	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Externa intäkter	4 521	2 983	13 043	12 217	5 393	5 493	2 935	2 674
Materiella anläggningstillgångar	35 041	29 769	3 102	2 993			9	10
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	2 329	1 887	123	120			3	1

Information om större kunder

Enligt IFRS 8 ska företag ange information om större kunder. LKAB-koncernen har fem större kunder som var och en står för mer än tio procent av koncernens omsättning. Omsättningen för dessa kunder uppgick till 25 (23)%, 12 (12)%, 10 (13)%, 10 (12)% samt 10 (12)% och redovisas i rörelsesegmenten Division Norra och Division Södra.

Moderbolaget **Mkr**	Division Norra		Division Södra		Övriga segment		Totalt Moderbolaget	
	2018	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Nettoomsättning	13 546	13 601	10 536	8 793	112	-905	24 194	21 489

Moderbolaget **Mkr**	Europa		Mellanöstern & Nordafrika		Övriga världen		Moderbolaget	
	2018	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Nettoomsättning per geografisk marknad	16 692	14 302	5 381	5 493	2 121	1 694	24 194	21 489

NOT 3 INTÄKTER

Effekten av övergången till IFRS 15 på koncernens intäkter från avtal med kunder beskrivs i Not 1 Väsentliga redovisningsprinciper. Den övergångsmetod som koncernen har valt att tillämpa vid övergången till IFRS 15 innebär att den jämförande informationen inte räknats om för att återspegla de nya kraven.

Fördelning av intäkter från avtal med kunder
Fördelningen av intäkter från avtal med kunder på större produkt- och tjänsteområden samt huvudsakliga geografiska marknader sammanfattas nedan. Tabellen innehåller även en avstämning mellan intäktsfördelningen och koncernens totala externa intäkter för rörelsesegment enligt Not 2.

	Division Norra		Division Södra		Division Specialprodukter		Övriga segment		Koncernen	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Produkt/tjänsteområde										
Pellets	12 117	12 230	8 813	7 318					20 930	19 548
Fines	903	803	1 456	1 231					2 359	2 034
Magnetit					1 032	1 102			1 032	1 102
Mineralsand					550	734			550	734
Övriga industrimineraler					600	581			600	581
Gruv- och anläggningstjänster					189	217			189	217
Övrigt	170	147	11	14			131	109	312	270
Summa	**13 190**	**13 180**	**10 280**	**8 563**	**2 371**	**2 634**	**131**	**109**	**25 972**	**24 486**
Region										
Europa	6 512	6 188	9 456	8 368	1 546	1 654	131	109	17 644	16 319
MENA	5 002	5 457	379	36	12				5 393	5 493
Övrigt världen	1 676	1 535	445	159	813	980			2 935	2 674
Summa	**13 190**	**13 180**	**10 280**	**8 563**	**2 317**	**2 634**	**131**	**109**	**25 972**	**24 486**
Intäkter från avtal med kunder	13 190	13 180	10 280	8 563	2 371	2 634	131	109	25 972	24 486
Övriga intäkter – finansverksamhet							-80	-1 119	-80	-1 119
Summa externa intäkter	**13 190**	**13 180**	**10 280**	**8 563**	**2 371**	**2 634**	**51**	**-1 010**	**25 892**	**23 367**

Kontraktsbalanser
Information om fordringar och avtalsskulder från avtal med kunder sammanfattas nedan.

Koncernen **Mkr**	**2018-12-31**	**2018-01-01**
Fordringar, vilka ingår i Kundfordringar och Övriga fordringar	3 123	2 742
Avtalsskulder, ingår i Övriga kortfristiga skulder	36	8

Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2018-01-01**
Fordringar, vilka ingår i Kundfordringar och Övriga fordringar	2 898	2 717

Avtalsskulder avser främst förskott som erhållits från en kund avseende industrimineraler, för vilka intäkter redovisas över tid. De 8 Mkr som redovisas som avtalsskuld vid periodens början har redovisats som intäkt under 2018.

NOT 4 FÖRVÄRV AV RÖRELSE

Den 3 december 2018 förvärvade koncernen 100% av aktierna i de privatägda brittiska bolagen Francis Flower (Northern) Ltd samt Gurney Slade & Lime Stone Ltd för 1 277 Mkr och betalade kontant. Företagen vidareförädlar och distribuerar mineralprodukter. Koncernen förväntas genom förvärvet skapa en betydande tillväxt inom affärsområdet industrimineraler samt stärka LKAB som helhet genom en bredare produktportfölj. Förvärvet väntas även ge synergieffekter genom samordning av befintliga mineralverksamheter i både England och Sverige. Under månaden fram till 31 december 2018 bidrog dotterföretaget med 44 Mkr till koncernens intäkter och -2 Mkr till koncernens resultat efter skatt. Om förvärvet hade inträffat per den 1 januari 2018, uppskattar företagsledningen att koncernens intäkter skulle ha ökat med ca 800 Mkr och årets resultat skulle ha ökat med ca 50 Mkr.

Förvärvsanalysen är preliminär i avvaktan på slutlig beräkning av verkliga värden av förvärvade tillgångar och skulder vid förvärvstidpunkten. Av total köpeskilling har 34 Mkr bibehållits, som kommer att regleras när slutliga värden fastställts.

I goodwillvärdet ingår synergieffekter av att slå samman den förvärvade verksamheten med befintlig verksamhet främst inom produktion, logistik, och personal. Ingen del av goodwillvärdet förväntas vara skattemässigt avdragsgill.

Förvärvsrelaterade utgifter uppgår till 18 Mkr och avser arvoden till konsulter. Dessa utgifter har redovisats som administrationskostnader i rapport över resultat för koncernen.

Preliminär förvärvsanalys
Det förvärvade företagets nettotillgångar vid förvärvstidpunkten:

Mkr	**2018**
Immateriella tillgångar	417
Materiella anläggningstillgångar	215
Varulager	40
Kundfordringar och övriga fordringar	179
Likvida medel	131
Räntebärande skulder	-139
Leverantörsskulder och övriga rörelseskulder	-209
Uppskjuten skatteskuld	-85
Netto identifierbara tillgångar och skulder	549
Koncerngoodwill	728
Överförd ersättning	1 277

NOT 5 ÖVRIGA RÖRELSEINTÄKTER

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Hyresintäkter fastigheter	234	227		
Vinst vid försäljning av anläggningstillgångar	5	209	1	207
Kursvinster på fordringar/skulder av rörelsekaraktär	39	29	12	6
Miljökompensation för godstransporter på järnväg	82			
Övrigt	22	21	16	18
Totalt	**382**	**486**	**29**	**231**

NOT 6 ÖVRIGA RÖRELSEKOSTNADER

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Fastighetskostnader	238	188		
Förlust vid försäljning av anläggningstillgångar	19	6	14	1
Kursförlust på fordringar/skulder av rörelsekaraktär	48	34	16	3
Försäkringskostnader	102	94		
Övrigt	9	30	7	14
Totalt	**416**	**352**	**37**	**18**

NOT 7 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR

Medelantalet anställda Moderbolaget	**2018**	varav kvinnor	varav män	**2017**	varav kvinnor	varav män
Sverige	3 214	22%	78%	3 159	21%	79%
Totalt moderbolaget	**3 214**	**22%**	**78%**	**3 159**	**21%**	**79%**
Dotterbolag						
Sverige	535	22%	78%	498	20%	80%
Kina	10	50%	50%	30	37%	63%
Nederländerna	21	38%	62%	19	42%	58%
Norge	190	12%	88%	181	12%	88%
Storbritannien	162	24%	76%	150	23%	77%
Tyskland	13	54%	46%	18	39%	61%
Övriga länder	43	31%	69%	63	19%	81%
Totalt i dotterbolag	**974**	**22%**	**78%**	**959**	**20%**	**80%**
Koncernen totalt	**4 188**	**22%**	**78%**	**4 118**	**21%**	**79%**

Könsfördelning i företagsledningen per den 31 december

Moderbolaget	**2018 -12-31 Andel kvinnor**	**2018-12-31 Andel män**	**2017 -12-31 Andel kvinnor**	**2017-12-31 Andel män**
Styrelsen	27%	73%	27%	73%
Övriga ledande befattningshavare	22%	78%	25%	75%

Löner och andra ersättningar fördelade mellan ledande befattningshavare och övriga anställda samt sociala kostnader i moderbolaget

	2018			**2017**		
Moderbolaget **Mkr**	Ledande befattnings-havare (20 personer)	Övriga anställda	Summa	Ledande befattnings-havare (19 personer)	Övriga anställda	Summa
Löner och andra ersättningar						
Sverige	28	1 862	1 890	25	1 721	1 746
Moderbolaget totalt			**1 890**	**25**	**1 721**	**1 746**
Sociala kostnader[1]			1 005			897
[1] varav pensionskostnader			402			345

Not 7 fortsättning

Ledande befattningshavares ersättningar

Ledande befattningshavare
Med ledande befattningshavare avses styrelseledamöter, verkställande direktören och de tjänstemän som ingår i koncernledningen tillsammans med verkställande direktören.

Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare
Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämmans beslut. Årsstämman 2018 beslutade om arvode till styrelsens ordförande om 640 000 kronor och till övriga av årsstämman valda ledamöter om 280 000 kronor. För arbete inom revisionsutskottet utgår arvode om 75 000 kronor till utskottets ordförande och 50 000 kronor till utskottsledamot. För arbete inom strategi- och samhällsomvandlingsutskottet utgår arvode om 65 000 kronor till utskottets ordförande och 45 000 kronor till utskottsledamot. Arvode utgår inte för arbete inom ersättningsutskottet. Arvode utgår inte till styrelseledamot som är anställd i Regeringskansliet och inte till arbetstagarrepresentanter.

Årsstämman 2018 har antagit riktlinjer för ersättningar och andra anställningsvillkor till företagsledningen. Riktlinjerna innebär att LKAB tillämpar de av regeringen fastställda "Riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare i bolag med statligt ägande" daterade den 22 december 2016. Riktlinjerna tillämpas för avtal tecknade efter årsstämman 2017.

Beredningsprocess vid fastställande av ersättningar till ledande befattningshavare
Ersättningsvillkoren för verkställande direktören och lönesättningsprinciperna för personerna i bolagets koncernledning bereds i ett ersättningsutskott som utses av styrelsen. Utskottet består av tre styrelseledamöter. Styrelsen fattar beslut på förslag av utskottet. För övriga personer i koncernledningen bekräftas den årliga lönerevisionen av styrelsens ordförande.

Principer för ersättningar till ledande befattningshavare
Till verkställande direktören samt övriga personer i koncernledningen utgår fast ersättning. Ersättningen är pensionsgrundande.

Vd Jan Moströms ersättning har varit 504 900 kr per månad. Pensionsålder för vd är 65 år. Vd:s pensionslösning är premiebestämd där LKAB årligen avsätter 30 procent av vd:s aktuella fasta lön per år till ett pensionsarrangemang, valt av vd, vilket kan inkludera ITP-planen. Den del av premieutrymmet som inte åtgår för att täcka premier till ITP-planen kan vd använda för en kompletterande pensionslösning.

För övriga ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Premien är avgiftsbestämd där LKAB avsätter årligen 30 procent av aktuell fast lön per år.

För gruppen ledande befattningshavare med avtal ingångna före årsstämman 2017 gäller en uppsägningstid av sex månader för båda parter. Vid uppsägning från företagets sida utgår därutöver ett avgångsvederlag om 18 månadslöner. Vid avtal tecknade efter årsstämman 2017 gäller en uppsägningstid av sex månader för båda parter. Vid uppsägning från företagets sida utgår därutöver ett avgångsvederlag om 12 månadslöner. För ytterligare information, se tabell "Ersättningar och övriga förmåner till ledamöter i koncernledningen under 2018".

Ersättningar och övriga förmåner till styrelsen

Mkr	2018 Styrelsearvode	2017 Styrelsearvode
Styrelsens ordförande Göran Persson[1]	675	410
Styrelseledamot Gunnar Axheim[1]	307	180
Styrelseledamot Eva Hamilton[2]	310	270
Styrelseledamot Lotta Mellström[3]		
Styrelseledamot Bjarne Moltke Hansen[1]	307	270
Styrelseledamot Ola Salmén[2]	358	353
Styrelseledamot Gunilla Saltin[1]	307	180
Styrelseledamot Per-Olof Wedin	186	
Styrelsens tidigare ordförande Sten Jakobsson		205
Tidigare styrelseledamot Leif Darner	113	317
Tidigare styrelseledamot Maija Liisa Friman		90
Tidigare styrelseledamot Lars-Åke Helgesson		117
Tidigare styrelseledamot Hanna Lagerkrantz[3]		
Totalt	**2 563**	**2 392**

[1] I arvodet ingår även ersättning för arbete inom strategi- och samhällsomvandlingsutskottet
[2] I arvodet ingår även ersättning för arbete inom ersättningsutskottet
[3] För representanter från näringsdepartementet utgår inget styrelsearvode

Ersättningar och övriga förmåner till ledamöter i koncernledningen under 2018

Mkr		Grundlön	Övriga förmåner[1]	Pensionskostnad	Summa
Vd	Jan Moström	6 194	148	1 871	8 213
Direktör	Magnus Arnkvist	3 080	92	901	4 073
Direktör	Leif Boström	2 674	110	810	3 594
Direktör	Peter Hansson[2]	2 741	153	807	3 701
Direktör	Pierre Heeroma[3]	1 443	65	470	1 978
Direktör	Michael Palo[2,4]	955	54	340	1 349
Direktör	Markus Petäjäniemi	2 892	124	885	3 901
Direktör	Stefan Romedahl[2,5]	1 874	174	526	2 574
Direktör	Grete Solvang Stoltz	2 263	97	692	3 052
Direktör	Åsa Sundqvist[6]	2 883	16	817	3 716
Totalt		**26 999**	**1 033**	**8 119**	**36 151**

[1] I övriga förmåner ingår bil-, kost- samt liv- och sjukförsäkringsförmåner
[2] Bostadsförmån
[3] Från 2018-05-01
[4] Från 2018-08-15
[5] Till 2018-07-31
[6] Till 2018-12-31

Not 7 fortsättning

Ersättningar och övriga förmåner till ledamöter i koncernledningen under 2017

Mkr		Grundlön	Övriga förmåner[1]	Pensions-kostnad	Summa
Vd	Jan Moström	5 462	100	1 670	7 232
Direktör	Magnus Arnkvist	2 896	80	864	3 840
Direktör	Leif Boström	2 617	94	785	3 496
Direktör	Peter Hansson	2 582	137	799	3 518
Direktör	Markus Petäjäniemi	2 873	120	872	3 865
Direktör	Stefan Romedahl	2 865	183	896	3 944
Direktör	Grete Solvang Stoltz	2 203	89	679	2 971
Direktör	Åsa Sundqvist	2 758	9	794	3 561
Totalt		**24 256**	**812**	**7 359**	**32 427**

[1] I övriga förmåner ingår bil-, kost- och livförsäkringsförmåner.

För information om bland annat ersättningar till anställda efter avslutad anställning, se Not 31 Pensioner.

NOT 8 ARVODE OCH KOSTNADSERSÄTTNING TILL REVISORER

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Deloitte				
Revisionsuppdrag	7	6	4	3
Revision utöver revisionsuppdrag	0	0		
Skatterådgivning	1	2	0	2
Övriga tjänster	0	1	0	
Övriga revisorer				
Revisionsuppdrag	0	0		

Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av års- och koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal.

Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

NOT 9 RÖRELSENS KOSTNADER FÖRDELADE PÅ KOSTNADSSLAG

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Personalkostnader	3 740	3 407	2 963	2 694
Material m.m.	2 423	3 671	3 012	2 727
Energi	1 924	1 525	1 756	1 375
Transporter	284	196	1 789	1 714
Avsättningar för samhällsomvandling	2 106	1 147	2 106	1 147
Av- och nedskrivningar	2 858	2 913	2 273	2 365
Övriga rörelsekostnader	6 069	5 018	4 162	4 473
Totalt	**19 404**	**17 877**	**18 061**	**16 495**

NOT 10 NEDSKRIVNINGAR IMMATERIELLA OCH MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Nedskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar fördelas på kassagenererande enheter per division enligt nedan.

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Division Norra				
Division Södra				
Division Specialprodukter		-26		
Rörelseresultateffekt		**-26**		
Skatteeffekt		6		
Årets resultateffekt		**-20**		

Fördelningen per tillgångsslag inom immateriella och materiella anläggningstillgångar framgår av Noterna 15 och 16.

LKAB:s tillgångar är föremål för test om nedskrivningsbehov föreligger, eller närhelst det finns en indikation på att tillgångarna minskat i värde. Under året har inga nedskrivningar skett.

NOT 11 FINANSNETTO

Koncernen Mkr	2018	2017
Finansiella intäkter		
Tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet		
- Räntebärande värdepapper – nettovinst	149	161
- Aktier och alternativa investeringar – nettovinst		299
Utdelning på aktier värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	23	
Övriga ränteintäkter, finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	4	2
Avkastning på förvaltningstillgångar	61	53
Valutakursförändringar inklusive valutaderivat (netto)	192	
Summa finansiella intäkter	**429**	**515**
Finansiella kostnader		
Tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet		
- Aktier och alternativa investeringar - nettoförlust	-363	
- Råvaruportfölj - nettoförlust	-27	
Räntekostnader, finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde		
- Räntebärande skulder	-39	-39
- Avsättning efterbehandlingskostnader	-37	-33
- Övriga räntekostnader	-2	-4
Räntekostnad förmånsbestämd pensionsförpliktelse	-89	-82
Avgifter lånefacilitet	-13	-12
Övriga finansiella kostnader	-25	-14
Resultat från andelar i koncernföretag		-16
Andelar i intresseföretags resultat	-19	0
Valutakursförändringar inklusive valutaderivat (netto)		-25
Totalt finansiella kostnader	**-614**	**-225**
Finansnetto	**-185**	**290**

Valutadifferenser avser främst omvärdering av fordringar i utländsk valuta samt aktier och alternativa investeringar inklusive relaterade valutaderivat.

Övriga finansiella kostnader avser främst transaktionskostnader derivat samt bank- och förvaltningskostnader.

Moderbolaget	Resultat från andelar i koncernföretag		Resultat från andelar i intresseföretag	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Utdelning	708	135		
Resultat vid avyttring av andelar	11			
Nedskrivning			-20	
Totalt	**719**	**135**	**-20**	**0**

Moderbolaget	Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggnings-tillgångar		Övriga ränte-intäkter och liknande resultatposter	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Ränteintäkter, koncernföretag	82	78	8	4
Ränteintäkter, övriga			152	162
Avkastning aktier och alternativa investeringar			79	86
Avkastning råvaruportfölj			-27	0
Utdelning, aktier	23			
Valutakursförändringar inklusive valutaderivat (netto)			233	
Totalt	**105**	**78**	**445**	**252**

Utdelning som är aktier avser innehavet i SSAB.

I Ränteintäkter och liknande resultatposter ingår avkastning på räntebärande värdepapper med 149 (161) Mkr.

Moderbolaget	Räntekostnader och liknande resultatposter	
Mkr	**2018**	**2017**
Räntekostnader, koncernföretag	-1	-1
Räntekostnader räntebärande skulder	-39	-39
Räntekostnader efterbehandlingskostnader	-28	-27
Räntekostnader övriga	-1	-3
Kostnader optioner (netto)		-2
Avgifter lånefacilitet	-13	-12
Övriga finansiella kostnader	-25	-14
Valutakursförändringar inklusive valutaderivat (netto)		-132
Totalt	**-107**	**-230**

Valutadifferenser avser främst omvärdering av fordringar i utländsk valuta samt aktier och alternativa investeringar inklusive relaterade valutaderivat. Övriga finansiella kostnader avser främst av transaktionskostnader derivat samt bank- och förvaltningskostnader.

NOT 12 BOKSLUTSDISPOSITIONER

Moderbolaget Mkr	2018	2017
Skillnad mellan redovisad avskrivning och avskrivning enligt plan:		
Byggnader och mark	3	
Maskiner och inventarier	-1 350	-1 200
Periodiseringsfond, årets återföring	2 960	3 600
Koncernbidrag, erhållna	480	442
Koncernbidrag, lämnade		0
Totalt	**2 093**	**2 842**

Uppskjuten skatt på bokslutsdispositioner (exklusive koncernbidrag) uppgår till 332 (528) Mkr. Den uppskjutna skatten på bokslutsdispositioner redovisas endast i koncernens resultaträkning.

NOT 13 SKATTER

Redovisat i rapporten över resultatet

Koncernen Mkr	2018	2017
Aktuell skattekostnad (-)		
Årets skattekostnad	-1 858	-1 378
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	12	0
	-1 846	**-1 378**
Uppskjuten skattekostnad (-)/skatteintäkt (+)		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	357	-84
Uppskjuten skatt till följd av förändringar av skattesats	78	
	435	**-84**
Totalt redovisad skatt i koncernen	**-1 411**	**-1 462**

Moderbolaget Mkr	2018	2017
Aktuell skattekostnad (-)		
Årets skattekostnad	-1 812	-1 332
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	13	0
	-1 799	**-1 332**
Uppskjuten skattekostnad (-)/skatteintäkt (+)		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-130	-563
Uppskjuten skatt till följd av förändringar av skattesats	-93	
	-223	**-563**
Totalt redovisad skatt i moderbolaget	**-2 022**	**-1 895**

Avstämning av effektiv skatt

Koncernen Mkr	2018 (%)	2018	2017 (%)	2017
Resultat före skatt		**6 685**		**6 266**
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	22,0%	-1 471	22,0%	-1 379
Ej avdragsgilla kostnader	0,3%	-21	0,2%	-10
Ej skattepliktiga intäkter	-0,2%	13	-0,1%	7
Skatt hänförlig till tidigare år	-0,2%	13	-0,5%	31
Effekt av ändrad skattesats	-1,2%	78		
Schablonränta på periodiseringsfond	0,1%	-4	0,1%	-7
Skatteeffekt omklassificering nedskrivningar	0,1%	-10	1,8%	-114
Övrigt	0,2%	-9	-0,2%	10
Redovisad effektiv skatt	**21,1%**	**-1 411**	**23,3%**	**-1 462**

Moderbolaget Mkr	2018 (%)	2018	2017 (%)	2017
Resultat före skatt		**9 397**		**8 302**
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	22,0%	-2 067	22,0%	-1 826
Ej avdragsgilla kostnader	0,1%	-11	0,0%	-2
Ej skattepliktiga intäkter	-1,7%	163	-0,4%	30
Skatt hänförlig till tidigare år	-0,1%	14	-0,4%	30
Effekt av ändrad skattesats	1,0%	-93		
Schablonränta på periodiseringsfond	0,0%	-4	0,1%	-7
Skatteeffekt omklassificering nedskrivningar	0,1%	-10	1,4%	-114
Övrigt	0,1%	-14	0,1%	-6
Redovisad effektiv skatt	**21,5%**	**-2 022**	**22,8%**	**-1 895**

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat

Koncernen Mkr	2018	2017
Kassaflödessäkringar inkl säkerhets-kostnadsreserv	-29	-232
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	-9	-27
Totalt	**-38**	**-259**

Redovisad i rapport över finansiell ställning och balansräkningen
Redovisade uppskjutna skattefordringar och -skulder.
Uppskjutna skattefordringar och -skulder hänför sig till följande:

	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
Koncernen Mkr	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			-78		-78	
Materiella anläggningstillgångar	604	639	-2 712	-2 593	-2 108	-1 954
Kortfristiga placeringar			-6	-109	-6	-109
Periodiseringsfonder		3	-552	-1 202	-552	-1 199
Säkerhetsreserv			-80	-85	-80	-85
Pensionsavsättningar	281	299			281	299
Avsättningar samhällsomvandling	979	1 132			979	1 132
Övriga avsättningar	68	71	-1	-1	67	70
Kassaflödessäkringar	1	4	-28		-27	4
Underskottsavdrag	1	3			1	3
Övrigt	16	16	-6		10	16
Skattefordringar/-skulder	**1 950**	**2 167**	**-3 463**	**-3 990**	**-1 513**	**-1 823**
Kvittning	-1 925	-2 139	1 925	2 139		
Skattefordringar/-skulder, netto	**25**	**28**	**-1 538**	**-1 851**	**-1 513**	**-1 823**

Not 13 fortsättning

Moderbolaget **Mkr**	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2018-12-31	**2017-12-31**	**2018-12-31**	**2017-12-31**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Materiella anläggningstillgångar	448	504			448	504
Pensionsavsättningar	129	134			129	134
Avsättningar samhällsomvandling	979	1 132			979	1 132
Övrigt	38	47			38	47
Skattefordringar/-skulder	**1 594**	**1 817**			**1 594**	**1 817**

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag

Koncernen **Mkr**	Balans per 2017-01-01	Redovisat över resultaträkningen	Redovisat mot övrigt totalresultat	Övriga förändringar	Balans per 2017-12-31
Materiella anläggningstillgångar	-1 601	-353			-1 954
Kortfristiga placeringar	-59	-50			-109
Periodiseringsfonder	-1 991	792			-1 199
Säkerhetsreserv	-85				-85
Pensionsavsättningar	321	5	-27		299
Avsättningar samhällsomvandling	1 124	8			1 132
Övriga avsättningar	72	-2			70
Kassaflödessäkringar	232	4	-232		4
Underskottsavdrag	494	-491			3
Övrigt	11	3		2	16
Totalt	**-1 482**	**-84**	**-259**	**2**	**-1 823**

Koncernen **Mkr**	Balans per 2018-01-01	Redovisat över resultaträkningen	Redovisat mot övrigt totalresultat	Förvärv av rörelse	Övriga förändringar	Balans per 2018-12-31
Immateriella anläggningstillgångar		2		-80		-78
Materiella anläggningstillgångar	-1 954	-149		-5		-2 108
Kortfristiga placeringar	-109	103				-6
Periodiseringsfonder	-1 199	647				-552
Säkerhetsreserv	-85	5				-80
Pensionsavsättningar	299	-9	-9			281
Avsättningar samhällsomvandling	1 132	-153				979
Övriga avsättningar	70	-3				67
Kassaflödessäkringar	4	-2	-29			-27
Underskottsavdrag	3	-2				1
Övrigt	16	-4			-2	10
Totalt	**-1 823**	**435**	**-38**	**-85**	**-2**	**-1 513**

Moderbolaget **Mkr**	Balans per 2017-01-01	Redovisat över resultaträkningen	Balans per 2017-12-31
Materiella anläggningstillgångar	565	-61	504
Pensionsavsättningar	142	-8	134
Avsättningar samhällsomvandling	1 124	8	1 132
Underskottsavdrag	494	-494	
Övrigt	55	-8	47
Totalt	**2 380**	**-563**	**1 817**

Moderbolaget **Mkr**	Balans per 2018-01-01	Redovisat över resultaträkningen	Balans per 2018-12-31
Materiella anläggningstillgångar	504	-56	448
Pensionsavsättningar	134	-5	129
Avsättningar samhällsomvandling	1 132	-153	979
Övrigt	47	-9	38
Totalt	**1 817**	**-223**	**1 594**

Förändrad skattesats
Fr o m 1 januari 2019 är skattesatsen i Sverige 21,4% för företag med räkenskapsår som börjar 1 januari 2019 eller senare.
Skattesatsen sänks till 20,6 % för räkenskapsår som börjar 1 januari 2021 eller senare.

NOT 14 RESULTAT PER AKTIE

Antalet aktier uppgår till 700 000 stycken för året 2018 respektive 2017. Resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare uppgår till 5 274 (4 803) Mkr. Resultat per aktie blir därmed 7 534 (6 862) kronor per aktie. Inga optioner eller potentiella stamaktier finns, varför ingen utspädning återfinns.

NOT 15 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Samtliga immateriella anläggningstillgångar i koncernen är förvärvade.

Koncernen **Mkr**	Goodwill	Brytnings-rättigheter	Övrigt	Totalt
Anskaffningsvärden				
Ingående balans 2017-01-01	203	281	67	551
Förändring av utsläppsrätter			-14	-14
Avyttringar och utrangeringar			-4	-4
Valutakursdifferenser	1		-1	0
Utgående balans 2017-12-31	**204**	**281**	**48**	**533**
Ingående balans 2018-01-01	204	281	48	533
Rörelseförvärv[1]	728		417	1 145
Förändring av utsläppsrätter			38	38
Avyttringar och utrangeringar				
Valutakursdifferenser	-10		-5	-15
Utgående balans 2018-12-31	**922**	**281**	**498**	**1 701**
Avskrivningar				
Ingående balans 2017-01-01	-9	-177	-17	-203
Årets avskrivning			-1	-1
Avyttringar och utrangeringar			4	4
Valutakursdifferenser	-1	-1		-2
Utgående balans 2017-12-31	**-10**	**-178**	**-14**	**-202**
Ingående balans 2018-01-01	-10	-178	-14	-202
Årets avskrivning			-4	-4
Avyttringar och utrangeringar				
Valutakursdifferenser		-2	-2	-4
Utgående balans 2018-12-31	**-10**	**-180**	**-20**	**-210**
Nedskrivningar				
Ingående balans 2017-01-01	-43	-93		-136
Årets nedskrivning	-24			-24
Valutakursdifferenser	-4			-2
Utgående balans 2017-12-31	**-71**	**-93**		**-164**
Ingående balans 2018-01-01	-71	-93		-164
Valutakursdifferenser	-1			-1
Utgående balans 2018-12-31	**-72**	**-93**		**-165**
Redovisade värden				
Per 2017-01-01	151	11	50	212
Per 2017-12-31	**123**	**10**	**34**	**167**
Per 2018-01-01	123	10	34	167
Per 2018-12-31	**840**	**8**	**478**	**1 326**

[1]Se Not 4 Förvärv av rörelse för mer information.

Fjolårets nedskrivningar 24 Mkr avser nedskrivningar av goodwillvärden och anläggningstillgångar kopplade till marknadsområdet Refractory & Foundries inom divisionen Specialprodukter.

Av- och nedskrivningar ingår i följande rader i resultaträkningen

Koncernen **Mkr**	**2018**	**2017**
Kostnad sålda varor	-4	-1
Administrationskostnader		-24
Varav nedskrivningar		-24
	-4	**-25**

Moderbolaget **Mkr**	Brytnings-rättigheter	Övrigt	Totalt
Anskaffningsvärden			
Ingående balans 2017-01-01	161	61	222
Förändring av utsläppsrätter		-14	-14
Avyttringar och utrangeringar		-4	-4
Utgående balans 2017-12-31	**161**	**43**	**204**
Ingående balans 2018-01-01	161	43	204
Förändring av utsläppsrätter		38	38
Utgående balans 2018-12-31	**161**	**81**	**242**
Avskrivningar			
Ingående balans 2017-01-01	-161	-13	-174
Avyttringar och utrangeringar		4	4
Utgående balans 2017-12-31	**-161**	**-9**	**-170**
Ingående balans 2018-01-01	-161	-9	-170
Utgående balans 2018-12-31	**-161**	**-9**	**-170**
Redovisade värden			
Per 2017-01-01		48	48
Per 2017-12-31		**34**	**34**
Per 2018-01-01		34	34
Per 2018-12-31		**72**	**72**

Förvärvad goodwill avseende novembers förvärv av Francis Flower (Northern) Ltd, Gurney Slade & Lime Stone Ltd till Divisionen Specialprodukter kommer att nedskrivningsprövas från och med 2019.

Specifikation Goodwill

Mkr	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Francis Flower (Northern) Ltd, Gurney Slade & Lime Stone Ltd	728	
LKAB Minerals Ltd	104	104
Enheter utan betydande goodwillvärden, sammantagna	9	19
Totalt	**840**	**123**

Nedskrivningsprövningar för kassagenererande enheter innehållande goodwill (exklusive nyförvärven Francis Flower (Northern) Ltd, Gurney Slade & Lime Stone Ltd)
De kassagenererande enheternas återvinningsvärden baseras på samma viktiga antaganden.

Nedskrivningsprövningen baseras på beräkning av nyttjandevärde. Detta värde bygger på kassaflödesprognoser där de tre första åren baseras på den treåriga affärsplan som fastställts av företagsledningen för Division Specialprodukter. Prognosperiodens totala längd motsvarar nyttjandeperioden för enheternas viktigaste tillgångar. De kassaflöden som prognostiserats efter de första tre åren har baserats på en årlig tillväxttakt på 2–3 (2-3) %, vilket motsvarar den långsiktiga tillväxttakten på enheternas marknader. De prognostiserade kassaflödena har nuvärdesberäknats med en individuell diskonteringsränta (WACC). Antaganden som är viktiga i den treåriga affärsplanen beskrivs nedan.

Viktiga variabler	**Metod för att skatta värden**
Marknadstillväxt	Efterfrågan på dessa produkter har historiskt följt konjunkturutvecklingen. Förväntad marknadstillväxt baseras på en övergång från rådande konjunktursituation till den förväntade långsiktiga tillväxten.
Personalkostnader	Prognosen för personalkostnader baseras på förväntad inflation och viss reallöneökning. Prognosen överensstämmer med tidigare erfarenheter.

Återvinningsvärdet för den kassagenererande enheten LKAB Minerals Ltd överstiger det redovisade värdet med 2 Mkr. Diskonteringsräntan före skatt uppgår till 10,68 (11,25)%. Återvinningsvärde för den kassagenererande enheten skulle vara lika stort som det redovisade värdet om tillväxttakten antas gå från 2-3 % till 1,5 % eller diskonteringsräntan från 10,68 % till 10,80 %

NOT 16 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR DRIFT

Koncernen **Mkr**	Byggnader och mark	Anläggningar under jord	Maskiner och andra tekniska anläggningar	Inventarier, verktyg och installationer	Pågående nyanläggningar	Totalt
Anskaffningsvärden						
Ingående balans 2017-01-01	10 318	7 371	39 651	7 284	8 134	72 758
Förvärv	180		258	15	1 555	2 008
Omklassificeringar	1 437	289	2 057	116	-3 869	30
Avyttringar och utrangeringar			-107	-104	-406	-617
Valutakursdifferenser	-113		-62	-5	-26	-206
Utgående balans 2017-12-31	**11 822**	**7 660**	**41 797**	**7 306**	**5 388**	**73 973**
Ingående balans 2018-01-01	11 822	7 660	41 797	7 306	5 388	73 973
Rörelseförvärv[1]	25		302	11		338
Förvärv	181	54	200	65	1 955	2 455
Aktivering efterbehandling	41					41
Omklassificeringar	106	264	942	127	-1 439	0
Avyttringar och utrangeringar	-29		-98	-104	-2	-233
Valutakursdifferenser	66		27	3	-3	93
Utgående balans 2018-12-31	**12 212**	**7 978**	**43 170**	**7 408**	**5 899**	**76 667**
Avskrivningar						
Ingående balans 2017-01-01	-3 902	-4 396	-18 528	-4 312		-31 138
Årets avskrivningar	-364	-229	-1 889	-405		-2 887
Omklassificeringar	-71		14	29		-28
Avyttringar och utrangeringar	-2		59	96		153
Valutakursdifferenser	27		28	5		60
Utgående balans 2017-12-31	**-4 312**	**-4 625**	**-20 316**	**-4 587**		**-33 840**
Ingående balans 2018-01-01	-4 312	-4 625	-20 316	-4 587		-33 840
Rörelseförvärv	-10		-106	-7		-123
Årets avskrivningar	-385	-244	-1 857	-367		-2 853
Omklassificeringar			16	-16		0
Avyttringar och utrangeringar	18		81	101		200
Valutakursdifferenser	-11		-11	-2		-24
Utgående balans 2018-12-31	**-4 700**	**-4 869**	**-22 193**	**-4 878**		**-36 640**
Nedskrivningar						
Ingående balans 2017-01-01	-1 602	-852	-3 851	-579	-2 660	-9 544
Årets nedskrivningar			-1			-1
Omklassificeringar	-56	-11	-490	-4	559	-2
Avyttringar och utrangeringar					296	296
Utgående balans 2017-12-31	**-1 658**	**-863**	**-4 342**	**-583**	**-1 805**	**-9 251**
Ingående balans 2018-01-01	-1 658	-863	-4 342	-583	-1 805	-9 251
Årets nedskrivningar		-1				-1
Omklassificeringar	-150		-67	6	211	0
Avyttringar och utrangeringar				1		1
Utgående balans 2018-12-31	**-1 808**	**-864**	**-4 409**	**-576**	**-1 594**	**-9 251**
Redovisade värden						
Per 2017-01-01	4 814	2 123	17 272	2 393	5 474	32 076
Per 2017-12-31	**5 852**	**2 172**	**17 139**	**2 136**	**3 583**	**30 882**
Per 2018-01-01	5 852	2 172	17 139	2 136	3 583	30 882
Per 2018-12-31	**5 704**	**2 245**	**16 568**	**1 954**	**4 305**	**30 776**

Aktiverade efterbehandlingskostnader uppgår till 849 (817 Mkr, ackumulerade av- och nedskrivningar uppgår till -626 (-609) Mkr.
Av nettobeloppet 227 (208) Mkr redovisas 204 (172) Mkr som Byggnader och mark och 22 (36) Mkr som Maskiner och andra tekniska anläggningar.

[1]Se Not 4 Förvärv av rörelse för mer information.

Not 16 fortsättning

Av- och nedskrivningar fördelar sig på nedanstående rader i resultaträkningen

Koncernen **Mkr**	**2018**	**2017**
Kostnad för sålda varor	-2 829	-2 859
Varav nedskrivningar	*-1*	
Försäljningskostnader	-3	-4
Administrationskostnader	-5	-7
Varav nedskrivningar		*-1*
Forskning och utveckling	-7	-8
Övriga rörelsekostnader	-10	-10
Totalt	**-2 854**	**-2 888**

Moderbolaget **Mkr**	Byggnader och mark	Anläggningar under jord	Maskiner och andra tekniska anläggningar	Inventarier, verktyg och installationer	Pågående nyanläggningar	Totalt
Anskaffningsvärden						
Ingående balans 2017-01-01	7 140	7 371	38 063	1 365	6 530	60 469
Förvärv	179		235	3	1 443	1 860
Omklassificeringar	356	289	1 396	91	-2 132	0
Avyttringar och utrangeringar	-1		-97	-76	-513	-687
Utgående balans 2017-12-31	**7 674**	**7 660**	**39 597**	**1 383**	**5 328**	**61 642**
Ingående balans 2018-01-01	7 674	7 660	39 597	1 383	5 328	61 642
Förvärv	178	53	181	40	1 804	2 256
Omklassificeringar	104	265	945	75	-1 389	0
Avyttringar och utrangeringar	-9		-98	-65	-28	-200
Utgående balans 2018-12-31	**7 947**	**7 978**	**40 625**	**1 433**	**5 715**	**63 698**
Avskrivningar						
Ingående balans 2017-01-01	-2 627	-4 396	-17 465	-1 037		-25 525
Årets avskrivningar	-263	-229	-1 790	-82		-2 364
Avyttringar och utrangeringar	1		51	75		127
Utgående balans 2017-12-31	**-2 889**	**-4 625**	**-19 204**	**-1 044**		**-27 762**
Ingående balans 2018-01-01	-2 889	-4 625	-19 204	-1 044		-27 762
Årets avskrivningar	-252	-244	-1 691	-85		-2 272
Avyttringar och utrangeringar	8		80	65		153
Utgående balans 2018-12-31	**-3 133**	**-4 869**	**-20 815**	**-1 064**		**-29 881**
Nedskrivningar						
Ingående balans 2017-01-01	-1 317	-852	-3 767	-83	-2 476	-8 495
Omklassificeringar	-56	-11	-488	-4	559	0
Avyttringar och utrangeringar					303	303
Utgående balans 2017-12-31	**-1 373**	**-863**	**-4 255**	**-87**	**-1 614**	**-8 192**
Ingående balans 2018-01-01	-1 373	-863	-4 255	-87	-1 614	-8 192
Årets nedskrivningar		-1				-1
Omklassificeringar	-1		-17	-2	20	0
Utgående balans 2018-12-31	**-1 374**	**-864**	**-4 272**	**-89**	**-1 594**	**-8 193**
Redovisade värden						
Per 2017-01-01	3 196	2 123	16 831	245	4 054	26 449
Per 2017-12-31	**3 412**	**2 172**	**16 138**	**252**	**3 714**	**25 688**
Per 2018-01-01	3 412	2 172	16 138	252	3 714	25 688
Per 2018-12-31	**3 440**	**2 245**	**15 539**	**279**	**4 120**	**25 624**

Av- och nedskrivningar fördelar sig på nedanstående rader i resultaträkningen.

Moderbolaget **Mkr**	**2018**	**2017**
Kostnad för sålda varor	-2 263	-2 353
Varav nedskrivningar	*-1*	
Administrationskostnader	-3	-3
Forskning och utveckling	-7	-8
Totalt	**-2 273**	**-2 364**

NOT 17 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR SAMHÄLLSOMVANDLING

Koncernen och moderbolaget **Mkr**	Byggnader och mark	Pågående nyanläggningar	Totalt
Anskaffningsvärden			
Ingående balans 2017-01-01	3 461	503	3 964
Aktiveringar	79		79
Förvärv		377	377
Omklassificeringar	2		2
Utgående balans 2017-12-31	**3 542**	**880**	**4 422**
Ingående balans 2018-01-01	3 542	880	4 422
Aktiveringar	6 096		6 096
Förvärv		522	522
Ombedömningar vid förvärv	-80		-80
Regleringar ersättningsfastigheter		-704	-704
Utgående balans 2018-12-31	**9 558**	**698**	**10 256**
Kostnadsföringar			
Ingående balans 2017-01-01	-1 571		-1 571
Kostnadsföring gruvtillgång och gruvkomponent	-577		-577
Utgående balans 2017-12-31	**-2 148**		**-2 148**
Ingående balans 2018-01-01	-2 148		-2 148
Kostnadsföring gruvtillgång och gruvkomponent	-348		-348
Utgående balans 2018-12-31	**-2 496**		**-2 496**
Nedskrivningar			
Ingående balans 2017-01-01	-384		-384
Omklassificering	0		0
Utgående balans 2017-12-31	**-384**		**-384**
Ingående balans 2018-01-01	-384		-384
Utgående balans 2018-12-31	**-384**		**-384**
Redovisade värden			
Per 2017-01-01	1 506	503	2 099
Per 2017-12-31	**1 010**	**880**	**1 890**
Per 2018-01-01	1 010	880	1 890
Per 2018-12-31	**6 678**	**698**	**7 376**

Kostnadsföringar fördelar sig på nedanstående rad i resultaträkningen.

Koncernen och moderbolaget **Mkr**	**2018**	**2017**
Kostnad för sålda varor	-348	-577
Totalt	**-348**	**-577**

I balansposten ingår följande tillgångar:

Koncernen och moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Gruvtillgång	6 358	691
Ersättningsfastigheter	698	880
Övriga fastighetsförvärv	320	319
Totalt	**7 376**	**1 890**

Beträffande redovisning av ersättningsfastigheter hänvisas till Not 1, princip 18.8.3. Se även Not 33 för en samlad bild av poster avseende samhällsomvandlingen.

NOT 18 ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG OCH JOINT VENTURES

Koncernen
Nedan specificeras finansiell information i sammandrag för ej väsentliga innehav i intresseföretag och joint ventures.

Mkr	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Redovisat värde	31	39
Koncernens andel av:		
Resultat för kvarvarande verksamheter	-19	0
Summa totalresultat	**-19**	**0**

NOT 19 INNEHAV I GEMENSAM VERKSAMHET

Koncernen
Koncernen har ett 50-procentigt samägande i företaget Likya Minerals med dotterbolaget Likya Minerals Export, vars huvudprodukter är mineraler med flamskyddande egenskaper (UltraCarb). Likyas verksamhet bedrivs i Turkiet.

Likya är ett separat företag men samägandet bedöms ändå vara en gemensam verksamhet. Bedömningen grundar sig på att samägarna har ett åtagande att köpa samtliga tjänster som Likya utför och finansierar därigenom hela Likyas verksamhet för att reglera dess skulder.

73 procent av Likyas försäljning avser bolag inom LKAB-koncernen.

NOT 20 MODERBOLAGETS ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG OCH GEMENSAMT STYRDA FÖRETAG

	Intresseföretag		Gemensamt styrda företag	
Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Ackumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	45	45	1	
Förvärv			11	1
Utgående balans 31 december	**45**	**45**	**12**	**1**
Ackumulerade nedskrivningar				
Vid årets början	-5	-5		
Årets nedskrivningar	-20			
Utgående balans 31 december	-25	-5		
Redovisat värde vid årets slut	**20**	**40**	**12**	**1**

Not 20 fortsättning

Specifikation av moderbolagets direkt ägda innehav av andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag

Företag, org.nr och säte	Antal andelar	Röst- och kapitalandel i procent	Redovisat värde
2018			
Intresseföretag			
Norrskenet AB, org nr 556537-7065, Gällivare	2 500	33,3%	20
Gemensamt styrda företag			
Hybrit Development AB, org nr 559121-9760, Stockholm	500 000	33,33%	12
Totalt			**32**
2017			
Intresseföretag			
Norrskenet AB, org nr 556537-7065, Gällivare	2 500	33,3%	40
Gemensamt styrda företag			
Hybrit Development AB, org nr 559121-9760, Stockholm	500 000	33,3%	1
Totalt			**41**

NOT 21 FORDRINGAR HOS KONCERNFÖRETAG OCH INTRESSEFÖRETAG

Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	2 419	1 604
Utlåning	1 477	963
Amortering	-42	-49
Valutakursförändring	20	-99
Redovisat värde vid årets slut	**3 874**	**2 419**

NOT 22 FINANSIELLA PLACERINGAR

Koncernen **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Finansiella placeringar som är anläggningstillgångar		
Aktier och andelar – tillgångar som kan säljas		1 000
Aktier och andelar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	646	
Aktier och andelar värderade till upplupet anskaffningsvärde	52	
Finansiella tillgångar avseende fonderade pensionsförpliktelser	328	303
Totalt	**1 026**	**1 303**
Finansiella placeringar som är omsättningstillgångar		
Räntebärande värdepapper värderade till verkligt värde via resultatet - innehas för handelsändamål	12 376	13 077
Aktier och alternativa investeringar värderade till verkligt värde via resultatet	6 405	4 964
Derivat som används för säkring	-24	
Andra derivat	-4	
Totalt	**18 753**	**18 041**

Den 1 januari 2018 klassificerade koncernen aktier i SSAB som egetkapitalinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat och övriga långfristiga aktieinnehav som aktier värderade till upplupet anskaffningsvärde. Före 2018 klassificerades dessa investeringar som finansiella tillgångar som kan säljas.

NOT 23 ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	246	246
Förvärv	2	0
Vid årets slut	**248**	**246**

Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**		**2017-12-31**	
Specifikation av andra långfristiga värdepappers-innehav	Verkligt värde	Redo-visat värde	Verkligt värde	Redo-visat värde
SSAB	646	196	950	196
Övriga innehav	52	52	50	50
Totalt	**698**	**248**	**1 000**	**246**

Övriga innehav avser främst Vindin AB.

NOT 24 LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR OCH ÖVRIGA FORDRINGAR

Koncernen **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Övriga fordringar som är omsättningstillgångar		
Fordringar kreditinstitut	1 032	901
Momsfordran	143	152
Derivat	175	80
PRI-saldo	20	20
Fordringar på beställare	19	18
Skattefordran		4
Skattekonto	112	2
Fordringar säkerhet derivat	8	
Övrigt	35	26
Totalt	**1 544**	**1 203**

Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Långfristiga fordringar		
Företagsägda kapitalförsäkringar	111	112
Garanti Tullverket	2	
Övrigt	2	
	115	**112**
Övriga fordringar (kortfristiga)		
Fordringar kreditinstitut	1 032	901
Momsfordran	126	144
PRI-saldo	20	19
Skattefordran	3	3
Skattekonto	108	
Fordringar säkerheter derivat	8	
Övrigt	6	13
Totalt	**1 303**	**1 080**

Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Långfristiga fordringar		
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	112	110
Förändring värde kapitalförsäkring	-1	2
Garanti Tullverket	2	
Övrigt	2	
Utgående balans 31 december	**115**	**112**

NOT 25 VARULAGER

Koncernen Mkr	2018-12-31	2017-12-31
Råvaror och förnödenheter	2 616	1 934
Varor under tillverkning	3	4
Färdiga varor och handelsvaror	725	664
Totalt	**3 344**	**2 602**

Moderbolaget Mkr	2018-12-31	2017-12-31
Råvaror och förnödenheter	2 026	1 586
Färdiga varor	596	533
Totalt	**2 622**	**2 119**

NOT 26 KUNDFORDRINGAR

Kundfordringar redovisas efter hänsyn tagen till under året uppkomna kundförluster i koncernen som uppgick till 2 (12) Mkr. Beträffande kreditrisker i kundfordringar hänvisas till Not 36 Finansiella risker och riskhantering.

NOT 27 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Förutbetalda försäkringspremier	26	30	25	25
Förutbetalda kostnader marknadsvärden derivat	6	1	6	1
Övriga förutbetalda kostnader	168	104	98	79
Övriga upplupna intäkter	51	10	2	1
Totalt	**251**	**145**	**131**	**106**

NOT 28 EGET KAPITAL

Specifikation av eget kapitalposten reserver

Mkr	2018	2017
Omräkningsreserv		
Ingående omräkningsreserv	-222	-83
Årets omräkningsdifferenser	60	-139
Utgående omräkningsreserv	**-162**	**-222**
Verkligtvärdereserv		
Ingående verkligtvärdereserv	754	542
Finansiella tillgångar som kan säljas:		
Förändringar i verkligt värde	-304	212
Utgående verkligtvärdereserv	**450**	**754**
Säkringsreserv inklusive säkringskostnadsreserv		
Ingående säkringsreserv	-7	-832
Kassaflödessäkringar och säkringskostnader		
Förändringar i verkligt värde	140	40
Förändringar i verkligt värde, överfört till årets resultat	-6	1 017
Skatt hänförlig till årets omvärderingar	-29	-232
Utgående säkringsreserv	**98**	**-7**
Summa reserver		
Ingående reserver	525	-373
Årets förändring av reserver:		
Omräkningsreserv	60	-139
Verkligtvärdereserv	-304	212
Säkringsreserv	105	825
Utgående reserver	**386**	**525**

Aktiekapital
Per den 31 december 2018 omfattade det registrerade aktiekapitalet 700 000 (700 000) stamaktier. Aktiekapitalet består endast av ett aktieslag och alla aktier har lika rätt i bolaget. Aktierna ägs till 100 procent av svenska staten.

Aktieägaren är berättigad till utdelning enligt koncernens utdelningspolicy. Aktieinnehavet berättigar till rösträtt vid bolagsstämman med en röst per aktie. Kvotvärde uppgår till 1 000 kr/aktie.

Omräkningsreserv
Omräkningsreserven innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättat sina finansiella rapporter i en annan valuta än den valuta som koncernens finansiella rapporter presenteras i. Moderbolaget och koncernen presenterar sina finansiella rapporter i svenska kronor.

Vidare ingår i omräkningsreserven valutadifferenser vid omräkning av monetära långfristiga fordringar och skulder till utlandsverksamheter för vilken reglering inte är planerad. Dessa utgör en del av företagets nettoinvestering i utlandsverksamheten.

Verkligtvärdereserv
Verkligtvärdereserv inkluderar den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas fram till dess att tillgången bokas bort från rapport över finansiell ställning.

Säkringsreserv
Säkringsreserven innefattar den effektiva andelen av den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på ett kassaflödessäkringsinstrument hänförbart till säkringstransaktioner som ännu inte har inträffat.

Säkringskostnadsreserv
Säkringskostnadsreserven återspeglar vinst eller förlust som hänför sig till terminsdelen av terminsavtal. Den redovisas initialt i övrigt totalresultat och redovisas på samma sätt som vinster eller förluster i säkringsreserven.

Utdelning
Styrelsen föreslår årsstämman att utdelning lämnas till ägaren enligt nedan. Årsstämman hålls den 25 april 2019.

Mkr	2018	2017
Ordinarie utdelning 4 520 kr per aktie	3 164	2 882
	3 164	**2 882**

Föreslagen utdelning av styrelsen har överensstämt med beslut på årsstämman de senaste två åren.

Moderbolag

Bundet eget kapital

Reservfond
Syftet med reservfonden är att spara en del av nettovinsten, som inte går åt för täckning av balanserad förlust.

Fritt eget kapital
Balanserat resultat
Balanserat resultat utgörs av balanserade vinstmedel och resultat efter avdrag för under året lämnad vinstutdelning.

NOT 29 RÄNTEBÄRANDE SKULDER

Koncernen Mkr	2018	2017
Långfristiga skulder		
Emitterade företagsobligationer	997	2 985
Övrig obligationsfinansiering	250	250
	1 247	**3 235**
Kortfristiga skulder		
Emitterade företagsobligationer	1 989	
Emitterade företagscertifikat	200	200
Skuld återköpsavtal	1 567	735
Totalt	**3 756**	**935**

Villkor och återbetalningstider

Mkr			2018		2017	
	Förfall	Ränta	Nom. värde	Redov. värde	Nom. värde	Redov. värde
Obligationer – fast ränta	2019	1,125%	1 600	1 598	1 600	1 597
	2021	1,60%	1 000	997	1 000	997
	2022	1,4525%	250	250	250	250
Obligationer – rörlig ränta	2019	0%	391	391	391	391
Företagscertifikat	2016	-0,27%	200	200	200	200
Skuld återköpsavtal	2017		1 567	1 567	735	735
Totala räntebärande skulder			**5 008**	**5 003**	**4 176**	**4 170**

För mer information om företagets exponering för ränterisk hänvisas till Not 36.

NOT 30 SKULDER TILL KREDITINSTITUT

Moderbolaget Mkr	2018	2017
Långfristiga skulder		
Emitterade företagsobligationer	997	2 985
Övrig obligationsfinansiering	250	250
	1 247	**3 235**
Kortfristiga skulder		
Emitterade företagsobligationer	1 989	
Emitterade företagscertifikat	200	200
Skuld återköpsavtal	1 567	735
Totalt	**3 756**	**935**

Ingen av skulderna förfaller till betalning senare än fem år efter balansdagen.

NOT 31 PENSIONER

Förmånsbestämda pensionsplaner

Koncernen Mkr	2018	2017
Nuvärdet av ofonderade förpliktelser	720	691
Nuvärdet av helt eller delvis fonderade förpliktelser	3 312	3 266
Totalt nuvärde av förpliktelser	**4 032**	**3 957**
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	-2 713	-2 618
Nettobelopp i rapport över finansiell ställning	**1 319**	**1 339**
Nettobeloppet redovisas i följande poster i rapport över finansiell ställning:		
Finansiella placeringar	-328	-303
Avsättningar för pensioner, långfristig skuld	1 647	1 642
Nettobelopp i rapport över finansiell ställning	**1 319**	**1 339**

Förmånsbestämda pensionsplaner

Huvuddelen av LKAB:s pensionsplaner för anställda i Sverige är förmånsbestämda, vilket innebär att LKAB garanterar en procentuell andel av lönen i pension. Pensionsåtagandena i Sverige tryggas genom bokföringsmässiga avsättningar i egen regi, varav den större delen kreditförsäkras i FPG (Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti). Under 2013 startades en företagsegen pensionsstiftelse för förmånsbestämda pensionsplaner som är oantastbara. Löften om kommande pensionering före 65 år är till viss del villkorade av underjordsarbete och säkerställs genom bokföringsmässiga avsättningar i egen regi utan kreditförsäkring.

Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän i Sverige tryggas genom försäkring i Alecta. Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. För denna plan har bolaget inte haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa åtagandet som en förmånsbestämd plan. Pensionsplanen ITP 2 som tryggas genom försäkring i Alecta redovisas därför som en avgiftsbestämd plan. Premien för den förmånsbestämda ålders- och familjepensionen är individuellt beräknad och är bland annat beroende av lön, tidigare intjänad pension och förväntad återstående tjänstgöringstid. Alectas överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2018 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 142 (153) procent, vilket är i det normalintervall på 125–155 procent som anges i Alectas konsolideringspolicy för dessa försäkringar.

Premien till Alecta fastställs genom antaganden om ränta, livslängd, driftskostnader och avkastningsskatt och är beräknad så att betalning av konstant premie till pensionstidpunkten räcker för hela målförmånen, som baseras på den försäkrades nuvarande pensionsmedförande lön, då ska vara intjänad.

Det saknas ett fastställt regelverk för hur underskott som kan uppkomma ska hanteras, men i första hand ska förluster täckas av Alectas kollektiva konsolideringskapital, och leder således inte till ökade kostnader genom höjda avtalade premier. Det saknas även regelverk för hur eventuella överskott eller underskott ska fördelas vid avveckling av planen eller företags utträde ur planen.

I Norge, Storbritannien och Tyskland har LKAB förmånsbestämda pensionsplaner som komplement till lokal socialförsäkring. I Storbritannien är pensionerna tryggade genom en företagsegen pensionsstiftelse, i Tyskland genom bokföringsmässiga avsättningar i egen regi kombinerat med kreditförsäkring. I Norge tryggas pensionen dels genom företagsegen pensionskassa, dels genom bokföringsmässiga avsättningar i egen regi kombinerat med kreditförsäkring.

Förändringar av nuvärdet av förpliktelser för förmånsbestämda planer.

Koncernen Mkr	2018	2017
Förpliktelse för förmånsbestämda planer vid årets början	3 957	4 126
Utbetalda ersättningar	-217	-223
Kostnad för tjänstgöring innevarande period	83	76
Kostnad för tjänstgöring tidigare perioder	19	6
Räntekostnad	89	82
Omvärderingar:		
- Aktuariella vinster och förluster på ändrade demografiska antaganden	-1	-74
- Aktuariella vinster och förluster på ändrade finansiella antaganden	-20	36
- Aktuariella vinster och förluster på erfarenhetsbaserade justeringar	41	-2
Övriga förändringar	6	7
Valutakursdifferenser	75	-77
Förpliktelser för förmånsbestämda planer vid årets slut	**4 032**	**3 957**

Nuvärdet av förpliktelserna för de svenska, norska och engelska bolagen vilka motsvarar 98 procent fördelar sig enligt följande:

Koncernen	Sverige		Norge		England	
%	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Aktiva medlemmar	50	52	30	30	22	22
Fribrevshavare	15	14	19	17	27	27
Pensionärer	35	34	51	54	51	51

Förändringar av förvaltningstillgångarnas verkliga värde

Koncernen **Mkr**	**2018**	**2017**
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde vid årets början	2 618	2 557
Tillskjutna medel	38	53
Utbetalda ersättningar	-63	-66
Avkastning	61	53
Aktuariell vinst (+)/förlust (-)	0	82
Valutakursdifferenser	59	-61
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde vid årets slut	**2 713**	**2 618**

Förvaltningstillgångarna består av följande:

Koncernen **Mkr**	**2018**	**2017**
Aktier	807	853
Räntebärande tillgångar inklusive obligationer	1 142	1 089
Alternativa placeringar	764	676
Totalt	**2 713**	**2 618**

Kostnad redovisad i årets resultat:

Koncernen **Mkr**	**2018**	**2017**
Kostnad avseende tjänstgöring innevarande period	83	76
Kostnad avseende tjänstgöring tidigare perioder	19	6
Räntekostnad på förpliktelsen	89	82
Avkastning på förvaltningstillgångar	-61	-53
Summa nettokostnad i årets resultat	**130**	**111**

Kostnaden redovisas på följande rader i årets resultat:

Koncernen **Mkr**	**2018**	**2017**
Kostnad för sålda varor	102	82
Finansiella intäkter	-61	-53
Finansiella kostnader	89	82
Totalt	**130**	**111**

Kostnad redovisad i övrigt totalresultat:

Koncernen **Mkr**	**2018**	**2017**
Omvärderingar:		
Aktuariella vinster (-) och förluster (+)	20	-40
Skillnad mellan faktisk avkastning och avkastning enligt diskonteringsräntan på förvaltningstillgångarna	0	-82
Netto redovisat i övrigt totalresultat	**20**	**-122**

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser. De väsentligaste aktuariella antagandena per balansdagen bedömda för respektive land men uttryckt som ett vägt genomsnitt framgår nedan.

Koncernen **Procent**	**2018**	**2017**
Diskonteringsränta per den 31 december	2,4	2,4
Avkastning på förvaltningstillgångar per den 31 dec	2,4	2,4
Framtida löneökning	2,6	2,6
Personalomsättning	3,5	3,5
Framtida ökning av pensioner	2,7	2,6

Antaganden om framtida dödlighet baseras på standarden DUS 14. Den genomsnittliga återstående livslängden för en individ som går i pension vid 65 års ålder är 22 år för män och 24 år för kvinnor.

Den faktiska avkastningen på förvaltningstillgångarna för år 2018 blev 2,3 (5,2) procent.

Känslighetsanalys

I nedanstående tabell presenteras möjliga förändringar av aktuariella antaganden per bokslutstidpunkten, övriga antaganden oförändrade, och hur dessa skulle påverka den förmånsbestämda förpliktelsen. I beräkningen av förändringen av pensionsutfästelserna ingår de svenska, norska och engelska utfästelserna vilka utgör cirka 98 procent av koncernens utfästelser.

Koncernen **Mkr**	Ökning av antaganden	Minskning av antaganden
+ (minskning)/- (ökning) av skuld		
Diskonteringsränta (0,5 % enhets förändring)	257	-285
Förväntad dödlighet (1 års förändring)	-107	107
Framtida löneökning (0,5 % enhets förändring)	-119	103
Framtida ökning av pensioner (0,5 % enhets förändring)	-186	171

Per 2018-12-31 uppgick den vägda genomsnittliga löptiden för förpliktelsen till 15,3 (16) år.

Historisk information

Koncernen **Mkr**	**2018**	**2017**	**2016**	**2015**	**2014**
Nuvärde av förmånsbestämda förpliktelser	4 032	3 957	4 126	3 983	4 183
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	-2 713	-2 618	-2 557	-2 376	-2 317
Nettoförpliktelser	1 319	1 339	1 569	1 607	1 866

Koncernen uppskattar att 36 Mkr blir betalda under 2019 till fonderade och ofonderade förmånsbestämda planer och 31 Mkr uppskattas bli betalda under 2019 till de förmånsbestämda planer som redovisas som avgiftsbestämda.

Nettoskuld i balansräkningen

Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
+ Förpliktelsens nuvärde (beräknade enligt svenska principer) avseende helt eller delvis fonderade pensionsplaner	1 071	1 070
- Verkligt värde vid utgången av perioden avseende särskilt avskilda tillgångar (i pensionsstiftelser och motsvarande)	-1 196	-1 184
= Överskott i pensionsstiftelse eller motsvarande (-)/Nettoförpliktelse (+)	**-125**	**-115**
+ Förpliktelsernas nuvärde (beräknade enligt svenska principer) avseende ofonderade pensionsplaner	513	497
= Netto redovisat avseende pensionsförpliktelser	**513**	**497**

Förändringar i nettoskulden

Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Nettoskuld vid årets början avseende pensionsåtaganden	497	537
+ I resultaträkningen redovisad kostnad för pensionering i egen regi exklusive skatter	134	81
- Pensionsutbetalningar	-119	-121
Nettoskuld vid årets slut avseende pensionsåtaganden	**513**	**497**

Verkligt värde för tillgångar i stiftelse per huvudkategori

Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Aktier	316	348
Obligationer	362	383
Övriga räntebärande tillgångar	518	453
Totalt	**1 196**	**1 184**

Not 31 fortsättning

Kostnader avseende pensioner

Moderbolaget **Mkr**	**2018**	**2017**
Pensionering i egen regi		
Kostnad	134	81
Kostnad för pensionering i egen regi	**134**	**81**
Pensionering genom försäkring		
Försäkringspremier	189	187
Delsumma	**323**	**268**
Särskild löneskatt på pensionskostnader	76	75
Kostnad för kreditförsäkring, förvaltningskostnader, övrigt	2	2
Redovisad nettokostnad hänförligt till pensioner	**401**	**345**

Redovisad nettokostnad pensioner redovisas på följande rader i resultaträkningen:

Moderbolaget **Mkr**	**2018**	**2017**
Kostnad för sålda varor	401	345
Totalt	**401**	**345**

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser. De väsentligaste aktuariella antaganden per balansdagen (uttryckta som vägda genomsnitt).

Moderbolaget **Procent**	**2018**	**2017**
Diskonteringsränta per den 31 december	3,8	3,8

Avgiftsbestämda pensionsplaner

I Sverige har koncernen avgiftsbestämda pensionsplaner för arbetare som helt bekostas av företagen.

I utlandet finns avgiftsbestämda planer vilka till del bekostas av dotterbolagen och delvis täcks genom avgifter som de anställda betalar.

Betalning till dessa planer sker löpande enligt reglerna i respektive plan.

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Kostnader för avgiftsbestämda pensionsplaner	231	227	190	188

Inga avgångslösningar genom försäkring har utbetalats under 2018 eller 2017.

NOT 32 AVSÄTTNINGAR

Koncernen **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Avsättningar		
Samhällsomvandling	17 625	11 911
Utsläppsrätter för koldioxid	54	51
Efterbehandlingskostnader	1 346	1 290
Övrigt	18	17
Totalt	**19 043**	**13 269**

Moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Avsättningar		
Samhällsomvandling	17 625	11 911
Utsläppsrätter för koldioxid	54	51
Efterbehandlingskostnader	973	951
Totalt	**18 652**	**12 913**

Not 32 fortsättning

Koncernen **Mkr**	Samhälls-omvandling	Utsläppsrätter	Efterbehandlings-kostnader	Övriga avsättningar	Totalt
Ingående balans 2017-01-01	13 062	37	1 276	16	14 391
Årets avsättningar	418		3	1	422
Omvärdering av tidigare års avsättningar	109				109
Ianspråktagna avsättningar	-1 800		-22		-1 822
Årets ränteuppräkning skuld			33		33
Årets uppräkning inflation	122				122
Årets utsläpp		51			51
Reglering föregående års utsläpp		-37			-37
Utgående balans 2017-12-31	**11 911**	**51**	**1 290**	**17**	**13 269**
Avgår: utbetalningar ersättningsfastigheter	-836				-836
Utgående balans 2017-12-31 (netto)	**11 075**	**51**	**1 290**	**17**	**12 433**
Varav utbetalas under 2018	*2 713*	*51*	*96*		*2 860*
Varav utbetalas under 2019-2025	*8 362*		*277*	*17*	*8 656*
Varav utbetalas efter 2025			*917*		*917*
Ingående balans 2018-01-01	11 911	51	1 290	17	13 269
Årets avsättningar	6 915		33	2	6 950
Omvärdering av tidigare års avsättningar	825				825
Ianspråktagna avsättningar	-2 054		-14	-1	-2 069
Årets ränteuppräkning skuld			37		37
Årets uppräkning inflation	28				28
Årets utsläpp		54			54
Reglering föregående års utsläpp		-51			-51
Utgående balans 2018-12-31	**17 625**	**54**	**1 346**	**18**	**19 043**
Avgår: utbetalningar ersättningsfastigheter	-655				-655
Utgående balans 2018-12-31 (netto)	**16 970**	**54**	**1 346**	**18**	**18 388**
Varav utbetalas under 2019	*3 247*	*54*	*145*		*3 446*
Varav utbetalas under 2020-2025	*7 002*		*228*	*2*	*7 232*
Varav utbetalas efter 2025	*6 721*		*973*	*16*	*7 710*

Utbetalningar ersättningsfastigheter avser nedlagda utgifter som redovisas som materiell anläggningstillgång, se Not 17. Avsättning och materiell anläggningstillgång avräknas när ersättningsfastigheten överlämnas. För en samlad bild av poster avseende samhällsomvandlingen hänvisas till Not 33.

Not 32 fortsättning

Moderbolaget **Mkr**	Samhälls- omvandling	Utsläppsrätter	Efterbehandlings- kostnader	Totalt
Ingående balans 2017-01-01	13 062	37	933	14 032
Årets avsättningar	418		13	431
Omvärdering av tidigare års avsättningar	109			109
Ianspråktagna avsättningar	-1 800		-22	-1 822
Årets ränteuppräkning skuld			27	27
Årets uppräkning inflation	122			122
Årets utsläpp		51		51
Reglering föregående års utsläpp		-37		-37
Utgående balans 2017-12-31	**11 911**	**51**	**951**	**12 913**
Avgår: utbetalningar ersättningsfastigheter	-836			-836
Utgående balans 2017-12-31 (netto)	**11 075**	**51**	**951**	**12 077**
Varav utbetalas under 2018	*2 713*	*51*	*96*	*2 860*
Varav utbetalas under 2019-2025	*8 362*		*220*	*8 582*
Varav utbetalas efter 2025			*635*	*635*
Ingående balans 2018-01-01	11 911	51	951	12 913
Årets avsättningar	6 915		9	6 924
Omvärdering av tidigare års avsättningar	825			825
Ianspråktagna avsättningar	-2 054		-14	-2 068
Årets ränteuppräkning skuld			27	27
Årets uppräkning inflation	28			28
Årets utsläpp		54		54
Reglering föregående års utsläpp		-51		-51
Utgående balans 2018-12-31	**17 625**	**54**	**973**	**18 652**
Avgår: utbetalningar ersättningsfastigheter	-655			-655
Utgående balans 2018-12-31 (netto)	**16 971**	**54**	**973**	**17 997**
Varav utbetalas under 2019	*3 247*	*54*	*145*	*3 446*
Varav utbetalas under 2020-2025	*7 002*		*178*	*7 180*
Varav utbetalas efter 2025	*6 721*		*650*	*7 371*

NOT 33 SAMHÄLLSOMVANDLING

Nettokostnad för samhällsomvandlingen
Bolagets nettokostnad består av följande komponenter:

Koncernen och moderbolaget **Mkr**	**2018**	**2017**
Kostnader för samhällsomvandling innevarande period	-1 246	-1 117
Effekt av ändrade antaganden och bedömningar	-860	-30
Totalt	**-2 106**	**-1 147**

På grund av rådande ränteläge görs ingen diskontering av avsättningar för samhällsomvandling, vilket innebär att räntekostnad inte redovisas.

Nettokostnad för samhällsomvandling redovisas på följande rad i resultaträkningen:

Koncernen och moderbolaget **Mkr**	**2018**	**2017**
Kostnad för sålda varor	-2 106	-1 147
Totalt	**-2 106**	**-1 147**

Avsättningar för samhällsomvandlingen
Avsättningar redovisas på följande rader i balansräkningen:

Koncernen och moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Kortfristiga skulder	3 247	2 713
Långfristiga skulder	14 378	9 198
Totalt	**17 625**	**11 911**

Enligt LKAB:s tillämpning av redovisningsprinciper för avsättningar redovisas avsättning för samhällsomvandling i de fall det finns ett avtal eller en tydlig informell förpliktelse som definierar ett åtagande avseende framtida påverkansområde. I och med avtal med Kiruna kommun om åtaganden inom området för Gruvstadspark 3 och bedömning av informella förpliktelser avseende resterande del av påverkansområdet för nuvarande huvudnivå i gruvan i Kiruna har en tillkommande avsättning på 6 507 Mkr redovisats under 2018. De delar av avsättningen som avser åtaganden för områden utanför påverkanslinjen (gräns för ersättningsgrundande påverkan av hittillsvarande brytning) redovisas som gruvtillgång avseende framtida brytning med 6 045 Mkr.

Per 2018-12-31 redovisas därmed avsättningar för samtliga bedömda återstående åtaganden avseende påverkansområden för beslutade huvudnivåer.

LKAB har sedan 2006 utbetalat 8 669 Mkr avseende tidigare års avsättningar. Utbetalningar under 2018 uppgår till 1 871 Mkr.

Redovisad avsättning för samhällsomvandling omfattar inte LKAB:s behov av att ersätta bolagets egna fastigheter som berörs av samhällsomvandlingen. För att ersätta bolagets egna fastigheter har beslut fattats om nyinvesteringar och flytt av befintliga fastigheter till ett belopp av 1 281 Mkr, varav 345 Mkr avser beslut under 2018.

För att finansiera framtida utbetalningar för samhällsomvandlingen allokeras medel i enlighet med en för var tid av styrelsen fastställd finanspolicy. Syftet med sådan kapitalförvaltning är att säkerställa LKAB:s betalningsförmåga och att avkastningen på allokerade medel ska täcka inflation över tiden.

Materiella anläggningstillgångar samhällsomvandling
I balansposten ingår följande tillgångar:

Koncernen och moderbolaget **Mkr**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Gruvtillgång	6 358	691
Ersättningsfastigheter	698	880
Övriga fastighetsförvärv	320	319
Totalt	**7 376**	**1 890**

Ersättningsfastigheter avser utgifter för uppförande av ersättningsfastigheter, till de sakägare som valt detta alternativ. Åtagande för ersättningsfastigheter redovisas som avsättning fram till dess att ersättningsfastigheten överlämnas. Då avräknas avsättningen mot nedlagda utgifter för ersättningsfastigheten.

NOT 34 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018-12-31**	**2017-12-31**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Elkraft	11	12	1	1
Löne- och personalkostnader	706	554	586	461
Upplupna leverantörsskulder	304	240	173	203
Upplupna kostnader järnmalmsderivat	6	9	6	9
Övrigt	60	111	0	32
Totalt	**1 087**	**926**	**766**	**706**

NOT 35 VÄRDERING AV FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER TILL VERKLIGT VÄRDE SAMT KATEGORIINDELNING

Klassificering och verkligt värde samt nivå i värderingshierarkin

Nedan redovisas en sammanställning över verkliga värdena för koncernens finansiella tillgångar och skulder, med uppdelning per värderingskategori. Upplysning lämnas också om vilken nivå inom verkligt värde som respektive finansiella tillgångar och skulder tillhör.

		Redovisat värde						Verkligt värde		
Koncernen 2018 **Mkr**	Not	Verkligt värde – säkrings-instrument	Verkligt värde via resultatet	Verkligt värde via övrigt totalresultat	Upplupet anskaffnings-värde	Övriga skulder	Total	Nivå 1	Nivå 2	Total
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde										
Aktier, finansiella anläggningstillgångar	22			646			646	646		646
Aktier och alternativa investeringar, kortfristiga innehav	22	-24	6 405				6 381		6 381	6 381
Räntebärande, kortfristiga innehav	22		12 376				12 376		12 376	12 376
Räntebärande, likvida medel	43		100				100		100	100
Derivat för säkring	24	175					175		175	175
Övriga derivat	22	-4					-4	-4		-4
		147	**18 881**	**646**			**19 674**			
Finansiella tillgångar som inte redovisas till verkligt värde										
Aktier, finansiella anläggningstillgångar	22				52		52			
Långsfristiga fordringar	24				2		2			
Kundfordringar					2 217		2 217			
Övriga fordringar	24				1 114		1 114			
Upplupna intäkter	27				51		51			
Kassa och bank (likvida medel)	43				2 190		2 190			
					5 626		**5 626**			
Finansiella skulder värderade till verkligt värde										
Derivat för säkring		5					5		5	5
		5					**5**			
Finansiella skulder som inte redovisas till verkligt värde										
Emitterade företagscertifikat	29					200	200			
Skuld återköpsavtal	29					1 567	1 567			
Emitterade obligationslån	29					2 986	2 986		3 031	3 031
Övrig obligationsfinansiering	29					250	250		252	252
Övriga långfristiga skulder						11	11		11	11
Leverantörsskulder						1 581	1 581			
Övriga skulder						224	224			
Upplupna kostnader	34					990	990			
Totalt						**7 809**	**7 809**			

		Redovisat värde							Verkligt värde		
Koncernen 2017 **Mkr**	Not	Innehav för handels-ändamål	Initialt identifierade till verkligt värde	Säkrings-instrument	Låne- och kund-fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga skulder	Total	Nivå 1	Nivå 2	Total
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde											
Aktier, finansiella anläggningstillgångar	20					950		950	950		950
Aktier och alternativa investeringar, kortfristiga innehav	20		4 964					4 964		4 964	4 964
Räntebärande, kortfristiga innehav	20		13 077					13 077		13 077	13 077
Derivat för säkring	22	25		55				80		80	80
		25	**18 041**	**55**		**950**		**19 071**			
Finansiella tillgångar som inte redovisas till verkligt värde											
Aktier, finansiella anläggningstillgångar	20					50		50			
Kundfordringar					1 948			1 948			
Övriga fordringar	22				965			965			
Upplupna intäkter	25				10			10			
Kassa och bank (likvida medel)	40				2 051			2 051			
					4 974	**50**		**5 024**			
Finansiella skulder värderade till verkligt värde											
Övriga derivat för säkring		1		14				15		15	15
		1		**14**				**15**			
Finansiella skulder som inte redovisas till verkligt värde											
Emitterade företagscertifikat	27						200	200			
Skuld återköpsavtal	27						735	735			
Emitterade obligationslån	27						2 985	2 985		3 030	3 030
Övrig obligationsfinansiering	27						250	250		254	254
Leverantörsskulder							1 320	1 320			
Övriga skulder							142	142			
Upplupna kostnader	32						823	823			
Totalt							**6 455**	**6 455**			

Aktier, finansiella anläggningstillgångar som inte redovisas till verkligt värde avser onoterade innehav, främst innehavet i VindIn AB. För dessa innehav bedöms anskaffningsvärdet vara en lämplig uppskattning av det verkliga värdet. Löpande prövning sker av om nedskrivningsbehov föreligger.

För emitterade företagscertifikat och skuld återköpsavtal utgör redovisat värde en rimlig approximation av verkligt värde på grund av kort löptid.

Redovisat värde på kundfordringar, övriga fordringar, upplupna intäkter, likvida medel, leverantörsskulder, övriga skulder och upplupna kostnader utgör en rimlig approximation av verkligt värde.

Inga överföringar har skett mellan nivå 1 och 2.

Moderbolaget
I nedanstående tabell lämnas upplysning om finansiella tillgångar och skulder i moderbolaget där det föreligger skillnader mellan verkligt värde och anskaffningsvärde.
För övriga tillgångar och skulder i moderbolaget bedöms redovisat värde utgöra en rimlig approximation av verkligt värde, se även upplysningar om koncernen ovan.
Vad gäller värdering till verkligt värde hänvisas till beskrivning ovan för koncernen.

	Redovisat värde						Verkligt värde		
Moderbolaget 2018 **Mkr**	Verkligt värde – säkrings-instrument	Verkligt värde via resultatet	Verkligt värde via övrigt totalresultat	Upplupet anskaffnings-värde	Övriga skulder	Total	Nivå 1	Nivå 2	Total
Aktier, finansiella anläggningstillgångar			196			196	646		646
Kortfristiga placeringar	-4	18 830				18 826	-4	18 857	18 853
Derivat	18					18		170	170
Emitterade obligationslån					-2 986	-2 986		-3 031	-3 031
Annan obligationsfinansiering					-250	-250		-252	-252
Totalt	**14**	**18 830**	**196**		**-3 236**	**-3 236**			

	Redovisat värde						Verkligt värde		
Moderbolaget 2017 **Mkr**	Innehav för handels-ändamål	Initialt identifierade till verkligt värde	Säkrings-instrument	Låne- och kund-fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga skulder	Total	Nivå 1	Nivå 2	Total
Aktier, finansiella anläggningstillgångar					196		196	950		950
Kortfristiga placeringar		17 572					17 572		18 041	18 041
Valutaterminer för säkring[1]			-3	55			52		53	53
Övriga derivat									12	12
Emitterade obligationslån						-2 985	-2 985		-3 030	-3 030
Annan obligationsfinansiering						-250	-250		-254	-254
Totalt		**17 572**	**-3**	**55**	**196**	**-3 235**	**14 585**			

[1] Redovisat värde avser periodiserad terminspremie samt värdering av kundfordringar till terminskurs.

NOT 36 FINANSIELLA RISKER OCH RISKHANTERING

Ramverk för finansiell riskhantering
Koncernen är genom sin verksamhet exponerad för olika slag av finansiella risker. LKAB:s hantering av finansiella risker regleras i en finanspolicy fastställd av styrelsen, som utgör ramverket för finansverksamheten inom LKAB-koncernen. Den centrala finansfunktionen LKAB Treasury Center hanterar koncernens samlade finansiella risker och är också koncernens internbank. Löpande rapportering sker till styrelsens revisionsutskott, som ansvarar för att löpande följa upp efterlevnaden av finanspolicyn och beslutade riktlinjer.

Koncernens målsättning är att finansverksamheten vid var tid ska stödja beslutad affärsplan samt säkerställa att finansiella risker identifieras, kvantifieras och hanteras.

Gällande finanspolicy fastställdes i februari 2017. Finanspolicyn ses över minst årligen, senast i augusti 2018.

Kassaflödesrisk i SEK
LKAB-koncernens största finansiella risk är kassaflödesrisk i SEK, som främst är kopplad till fluktuationer i det globala järnmalmspriset samt valutakursen USD/SEK. Sammantaget kan dessa faktorer få en stor negativ inverkan på företagets resultaträkning, balansräkning och kassaflöde. En annan väsentlig kassaflödesrisk är prisrisk energi.

Finanspolicyn beskriver riktlinjer för att identifiera och rapportera koncernens totala riskexponering avseende kassaflödesrisk. Riskrapporteringen utgår från kassaflödesprognos i rådande affärsplan.

I finanspolicyn fastställs också ramar för säkringsaktiviteter. Grundregeln är att koncernen normalt inte säkrar framtida prognosticerade kassaflöden utöver konstaterade flöden avseende kundfordringar och leverantörsskulder. Vissa undantag finns, bland annat kan prissäkring ske för säkert konstaterade enskilda kommersiella flöden vid bindande kontrakt. Vidare anges i finanspolicyn ramar för säkringar av transaktionsexponering av prognosticerade valutaflöden netto, järnmalmsleveransers priskomponenter samt priskomponenter energipriser. VD eller ekonomidirektör beslutar om säkringsstrategi inom dessa ramar. Inget utnyttjande av delegerat mandat avseende säkringsaktiviteter har skett under 2018.

Vid säkring ska säkringsstrategi och effektivitet i strategin dokumenteras och krav på säkringsredovisning ska uppfyllas, se vidare Not 1 Väsentliga redovisningsprinciper, princip 17 Derivat och säkringsredovisning. Per 2018-12-31, liksom per 2017-12-31, fanns enbart säkringar avseende prognosticerade kassaflöden för inköp av energi.

För känslighetsanalyser beträffande kassaflödesrisker hänvisas till förvaltningsberättelsen.

Prisrisk järnmalmsprodukter
Prissvängningar på den globala järnmalmsmarknaden ger kraftiga förändringar i LKAB:s resultat och kassaflöde. Priset på LKAB:s produkter är främst påverkat av det globala priset på järnmalm samt pelletspremier. Priset på järnmalm åsätts dagligen medan premier är en kombination mellan dagliga premier och årliga förhandlingar mellan LKAB och kunder.

Som framgår ovan är grundregeln i koncernens finanspolicy att LKAB normalt inte säkrar prognosticerade kassaflöden. Per 2018-12-31, liksom per 2017-12-31, finns inga säkringar avseende prisrisk järnmalmsprodukter.

Valutarisk järnmalmsförsäljning
Den främsta valutaexponeringen härrör från koncernens försäljning av järnmalm där marknadsprissättningen sker i USD. Valutarisken består dels av risk för fluktuationer i värdet av kundfordringar, dels av valutarisken i förväntade och kontrakterade betalningsflöden. Dessa risker benämns transaktionsexponering.

Som framgår ovan är grundregeln i koncernens finanspolicy att LKAB normalt inte säkrar prognosticerade kassaflöden. Däremot säkras utestående kundfordringar avseende järnmalmsförsäljning normalt till 100 procent. Per 2018-12-31 var 100 (98) procent att nettoflödet av kundfordringar/leverantörsskulder i USD säkrade.

Det verkliga värdet på terminskontrakten uppgick per 2018-12-31 till 14 (53) Mkr, varav 18 (55) Mkr avser valutasäkring av kundfordringar som redovisas i resultatet för innevarande år. Under 2018 överfördes -3 (117) Mkr från säkringsreserven via övrigt totalresultat till årets resultat som en del av nettoomsättningen. Valutaderivatens verkliga värde, som inte har använts till säkring av kundfordringar, redovisas i årets resultat under 2019.

Transaktionsexponering i USD avseende malmförsäljning uppgick under 2018 till 2 748 (2 497) MUSD.

Valutadifferenser avseende järnmalmsförsäljning uppgår till 61 (-127) Mkr, där räntekomponent valutaterminskontrakt ingår med -33 (-49) Mkr.

Prisrisk energi
Förändringar av energipriser utgör en del av koncernens kassaflödesrisk i SEK. Koncernens energikostnader motsvarar 10 (8) procent av rörelsens kostnader. Finansiella säkringar har skett för att minska denna exponering. Säkringsinstrument och säkrad post har samma underliggande risk, dvs det totala priset inklusive områdespriset.

Det verkliga värdet på derivat avseende prisrisk el uppgick till 130 (-12) Mkr per 2018-12-31. Under 2018 överfördes -3 (-11) Mkr från säkringsreserven via övrigt totalresultat till årets resultat som en del av rörelsens kostnader. Derivatens verkliga värden förväntas redovisas i årets resultat med 90 Mkr under 2019 och 40 Mkr under 2020.

Övriga valutarisker
Valutarisker finns också i omräkningen av utländska dotterföretags tillgångar och skulder till moderbolagets funktionella valuta, så kallad omräkningsexponering. LKAB säkrar normalt sett inte sin omräkningsexponering. Utländska nettotillgångar i koncernen fördelar sig på följande valutor (miljoner i lokal valuta).

Valuta	2018	2017
EUR	7	8
GBP	52	30
USD	4	5
DKK	226	226
NOK	1 049	998
CNY	19	20
HKD	38	35
TRL	26	21

För övriga bolag inom koncernen kan också finnas pris- eller valutaexponering genom inköp och försäljning i främmande valutor. I finanspolicyn finns regler för dotterbolagens rapportering av valutarisker till LKAB Treasury Center, som ansvarar för koncernens övergripande hantering av valutaexponering.

Koncernen har också valutarisker med avseende på placeringar i utländsk valuta. Enligt finanspolicyn får valutaderivat användas inom givna ramar för valutaexponering i förvaltningen av finansiella tillgångsportföljer.

Valutakursdifferenser för övriga valutarisker med ingår med -10 (-5) Mkr i rörelseresultatet och med 192 (-25) Mkr i finansnettot.

Ränterisk och aktiekursrisk

Med ränterisk menas hur avkastningen på en räntebärande tillgång påverkas av en förändring av räntan. Storleken på ränterisken påverkas av räntornas utveckling och storleken på det räntekänsliga kapitalet. LKAB är främst exponerat för ränterisker vad gäller kortfristiga placeringar och likvida medel. Med aktiekursrisk avses risken för värdeminskning på grund av förändringar i kurser på aktiemarknaden.

LKAB:s placeringar och likvida medel fördelas på fyra portföljer; likviditetsportfölj, samhällsomvandlingsportfölj, pensionsportfölj och råvaruportfölj.

För räntebärande placeringar regleras i finanspolicyn vad den genomsnittliga durationen maximalt får uppgå till i respektive tillgångsportfölj. Ramarna sätts i relation till respektive portföljs åtagande eller syfte samt i relation till ett urval av riskmått och restriktioner. Per den sista december 2018 uppgick räntebärande placeringar till 12 476 (13 077) Mkr. Återstående löptid uppgick till 930 (780) dagar.

För aktier och alternativa investeringar finns i finanspolicyn ett antal riktlinjer och begränsningar bland annat vad gäller vilka placeringar som är tillåtna och andel av portföljvärde.

Kreditrisker

Kreditrisken är risken för att en kund eller motpart i ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sitt åtagande och därigenom förorsakar koncernen en finansiell förlust och uppstår huvudsakligen från koncernens kundfordringar, derivat och kortfristiga placeringar.

Maximal kreditriskexponering

Mkr	2018	2017
Derivat	175	80
Räntebärande instrument, kortfristigt innehav	12 376	13 077
Räntebärande instrument, kortfristigt innehav (del av likvida medel)	100	
Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar	3 331	2 913
Upplupna intäkter	51	10
Totalt	**16 033**	**16 080**

Inga nedskrivningar av finansiella tillgångar redovisas i årets resultat, se kommentarer nedan under respektive avsnitt.

Kreditrisker i finansiell verksamhet

Den finansiella verksamheten i koncernen medför exponering för kreditrisker. Det är främst motpartsrisker i samband med fordringar på banker och andra motparter som uppstår vid köp av finansiella placeringar. Finanspolicyn innehåller ett särskilt motpartsreglemente i vilket maximal kreditexponering för olika motparter och för respektive tillgångsportfölj anges. ISDAs (International Swaps and Derivatives Association) ramavtal används med alla motparter i derivattransaktioner.

Koncernen har inga tillgångar som har förfallit till betalning eller nedskrivning som resulterat i kreditförluster. LKAB har inte haft några kreditförluster i kortfristiga placeringar under de senaste fem åren.

Kreditrisker i kundfordringar

Kommersiella kreditexponeringar uppstår i LKAB:s löpande verksamhet primärt i form av kundkrediter. De kommersiella kreditriskerna består av kundens eller motpartens betalningsförmåga det vill säga kreditvärdighet, storlek på beviljad kredit och kredittid.

Koncernens kreditriskexponering påverkas huvudsakligen av varje kunds enskilda egenskaper, men faktorer avseende branschen och det land där kunderna är verksamma beaktas också. Uppgifter om koncentration av intäkter framgår av Not 3.

Koncernens finanspolicy innehåller ett regelverk för kreditbedömning som definierar kriterier för att värdera nya och existerande kunder ur ett kreditriskperspektiv. Regelverket omfattar bland annat godkännandeprocedur, kreditgränser och bevakningsrutiner. Uppföljning sker kvartalsvis av styrelsens revisionsutskott.

Baserat på historik för kundförluster och framåtblickande information gör LKAB bedömningen att ingen nedskrivning av kundfordringar är nödvändig per balansdagen. Merparten av koncernens kunder har gjort affärer med koncernen under många år och inga av dessa kunders fordringar har skrivits ned eller anses vara kreditförsämrade per balansdagen.

Under 2018 har den genomsnittliga kredittiden på kundfordringarna legat på 35 (34) dagar.

Kvittningsavtal och liknande avtal

Motpartsrisk i derivatkontrakt reduceras genom avtal om nettning, det vill säga nettning av positiva och negativa värden i alla derivatkontrakt med en och samma motpart. För börshandlade derivat finns clearingavtal som inkluderar nettning. För samtliga övriga motparter i derivattransaktioner finns Nettningsavtal (ISDA) kompletterat med avtal om ställande av säkerhet för nettoexponeringar (CSA-avtal).

Clearingavtalen och ISDA-avtalen uppfyller inte kriterierna för kvittning i rapport över finansiell ställning. Parterna får enligt ramavtalen endast reglera sina exponeringar netto (det vill säga fordringar kvittas mot skulder) i fall av allvarlig kredithändelse.

Upplysningarna i nedanstående tabell visar finansiella tillgångar och skulder som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller ett liknande avtal som inte kvittas i balansräkningen.

				Relaterade belopp som inte kvittas		
Koncernen 2018 Mkr	Finansiella tillgångar/ skulder brutto	Kvittade belopp	Nettobelopp i rapport över finansiell ställning	Finansiella instrument som inte kvittas	Lämnade säker-heter	Netto-belopp
Finansiella tillgångar						
Derivat	198	-51	147	-5	56	198
Finansiella skulder						
Derivat	-56	51	-5	5		
Totalt	142		142		56	198

				Relaterade belopp som inte kvittas		
Koncernen 2017 Mkr	Finansiella tillgångar/ skulder brutto	Kvittade belopp	Nettobelopp i rapport över finansiell ställning	Finansiella instrument som inte kvittas	Lämnade säker-heter	Netto-belopp
Finansiella tillgångar						
Derivat	127	-47	80	-15	208	273
Finansiella skulder						
Derivat	-62	47	-15	15		
Totalt	65		65		208	273

Finansieringsrisk

Med finansieringsrisk avses risken att LKAB-koncernen inte kan möta sina åtaganden på grund av brist på likviditet eller oförmåga att ta upp externa lån för löpande verksamhet.

I koncernens finanspolicy definieras koncernens finansieringsbehov, i form av operativt kapital, behov föranlett av fluktuationer i kassaflödet samt planerade utbetalningar för åtaganden inom samhällsomvandling, pensioner och efterbehandling. Koncernens kassaflödesprognos uppdateras kvartalsvis. Finansieringen, som ska vara långfristig, ska minst täcka finansieringsbehovet.

Riktlinjer för skuldförvaltningen i koncernens policy inkluderar durationsmål för extern finansiering som avser kravet på finansiella skulder. Koncernens upplåning per 2018-12-31 uppgick till 3 436 (3 435) Mkr. Återstående löptid för de finansiella skulderna uppgår till 545 (888) dagar.

Kreditfaciliteter per 2018-12-31 framgår nedan. Samtliga kreditfaciliteter är behäftade med 100 procent ägarförbehåll.

Kreditfaciliteter Mkr	Nominellt	Utnyttjat (nominellt)	Tillgängligt
Certifikatprogram, förfall 2018	5 000	200	4 800
Obligationsprogram	7 000		4 009
Förfall 2019		1 991	
Förfall 2021		1 000	
Övrig obligationsfinansiering, förfall 2022	250	250	
Kreditfacilitet	5 000		5 000
Totalt	**17 250**	**3 441**	**13 809**

Förfallostruktur finansiella skulder – odiskonterade kassaflöden.

	2018						2017					
Koncern **Mkr**	Totalt	< 1 mån	1–3 mån	3 mån –1 år	1–5 år	> 5 år	Totalt	< 1 mån	1–3 mån	3 mån –1 år	1–5 år	> 5 år
Certifikat	200		200				200		200			
Skuld återköpsavtal	1 567	1 567					735	735				
Obligationslån	3 236			1 989	1 247		3 235				3 235	
Derivat	5	4	1				15	-2	-2	4	15	
Leverantörsskulder	990	811	13	166			988	814	21	153		
Övriga skulder och upplupna kostnader	809	178	164	467			668	255	79	334		
Totalt	**6 807**	**2 560**	**378**	**2 622**	**1 247**		**5 841**	**1 802**	**298**	**491**	**3 250**	

Koncernens förfallostruktur avseende leverantörsskulder, övriga skulder och upplupna kostnader bedöms likna moderbolagets i allt väsentligt. Uppgifterna ovan är hämtade från moderbolaget.

Förfallostruktur finansiella tillgångar – odiskonterade kassaflöden

	2018						2017					
Koncern **Mkr**	Totalt	< 1 mån	1-3 mån	3 mån – 1 år	1-5 år	> 5 år	Totalt	< 1 mån	1-3 mån	3 mån – 1 år	1-5 år	> 5 år
Räntebärande värdepapper	12 476	400	425	1 080	10 034	537	13 077	304	400	2 064	10 860	-551
Derivat	147	50	16	41	40		80	62	18			
Kundfordringar	2 704	2 013	691				2 361	1 740	621			
Totalt	**15 327**	**2 463**	**1 132**	**1 121**	**10 074**	**537**	**15 518**	**2 106**	**1 039**	**2 064**	**10 860**	**-551**

Koncernens förfallostruktur avseende kundfordringar bedöms likna moderbolaget i allt väsentligt. Uppgifterna ovan avser moderbolaget.

Kapitalhantering

LKAB:s hantering av finansiella risker regleras i en finanspolicy godkänd av styrelsen. Styrelsens finansutskott ansvarar för att löpande följa upp efterlevnaden av finanspolicyn och beslutade riktlinjer.

LKAB definierar sitt förvaltade kapital som eget kapital i koncernen exklusive orealiserade värdeförändringar på derivat som redovisas direkt i eget kapital. Förvaltat kapital uppgick till 38,5 (36.4) Mrd per balansdagen.

Koncernens målsättning avseende ekonomisk hållbarhet är att vara finansiellt starkt för att vara ett innovativt och ansvarstagande företag som bidrar till välstånd. De ekonomiska målen avser kapitalstruktur, lönsamhet och utdelning.

Målet för kapitalstrukturen är en nettoskuldsättningsgrad på 0–30 procent. Nettoskuldsättningsgraden definieras som nettot av räntebärande skulder och avsättningar samt räntebärande tillgångar dividerat med eget kapital. Per balansdagen var nettoskuldsättningsgraden 9,2 (-6,6) procent.

Lönsamhetsmålet för koncernen är en avkastning på eget kapital på 12 procent över en konjunkturcykel. För 2018 uppgick avkastningen till 14,1 (14,4) procent.

Koncernens utdelningspolicy innebär att ordinarie utdelning till ägaren ska uppgå till 40–60 procent av årets vinst. Föreslagen utdelning om 3 164 Mkr uppgår till 60 procent av koncernens vinst.

LKAB Försäkring AB har som enda bolag i koncernen ett lagstadgat kapitalkrav om 3 200 000 Euro, vilket motsvarar 33 (32) Mkr på balansdagen.

NOT 37 OPERATIONELL LEASING

Icke uppsägningsbara leasingbetalningar uppgår till:

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Inom ett år	94	87	37	28
Mellan ett år och fem år	256	270	60	64
Längre än fem år	147	181	8	9
Totalt	**497**	**538**	**105**	**101**

Kostnadsförda avgifter för operationella leasingavtal uppgår till:

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Minimileaseavgifter	96	83	38	27
Totala leasingkostnader	**96**	**83**	**38**	**27**

Större operationella leasingavtal avser bogserbåtar, produktionslokaler och mark samt kontorslokaler. I förekommande fall har möjlighet till förlängning bedömts och en rimligt säker leasingperiod fastställts.

NOT 38 INVESTERINGSÅTAGANDEN

Vid årets slut hade koncernen avtalsenliga åtaganden om att förvärva materiella anläggningstillgångar. Åtagandena prognostiseras till 1 517 (1 678) Mkr, varav 964 (1 372) Mkr förväntas bli reglerade under det följande räkenskapsåret. Åtagandena avser främst säkrad framtida produktionskapacitet inom Division Norra och Division Södra. Moderbolagets åtaganden prognostiseras till 1 477 (1 563) Mkr, varav 924 (1 299) förväntas regleras under 2019.

NOT 39 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSER

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018-12-31**	**2017-12-31**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
Ställda säkerheter				
I form av ställda säkerheter för egna skulder och avsättningar				
Företagsägda kapitalförsäkringar	112	112	112	112
Deposition av likvida medel	121	121	121	121
Lämnade säkerheter derivat	56	208	56	208
Ställda säkerheter obligationer – återköpsavtal	1 567	733	1 567	733
Totalt ställda säkerheter	**1 856**	**1 174**	**1 856**	**1 174**
Eventualförpliktelser				
Garantiåtaganden, FPG/PRI	16	15	15	15
Garantiåtaganden, GP-planen	4	5	4	4
Garantiåtaganden Skatteverket	63	63	63	63
Borgensförbindelser till förmån för dotterbolag			29	33
Säkerhet efterbehandling	46	48	63	68
Övrigt	8	7		
Totalt eventualförpliktelser	**137**	**138**	**174**	**183**

Företagsägda kapitalförsäkringar avser att täcka pensionsutfästelser för vd, tidigare vd och koncernledningsmedlemmar enligt det gamla förmånsbestämda pensionsavtalet.

Depositionen av likvida medel avser att täcka framtida utgifter för efterbehandlingsåtgärder och andra återställande åtgärder vid gruvorna den dag gruvverksamheten upphör.

Garantiåtaganden för PRI Pensionstjänst och Gruvplanen motsvaras av 2 procent av utfästelserna på balansdagen.

NOT 40 NÄRSTÅENDE

Närståenderelationer
Koncernen står under ett bestämmande inflytande från svenska staten. Utöver de närstående relationer som moderbolaget har med sina dotterbolag (se Not 41 Koncernföretag) har koncernen även en närståenderelation med Vattenfall AB och Trafikverket.

Moderbolaget
Närståendetransaktioner

Mkr	År	Försäljning av varor till närstående	Ränta och utdelning (netto)	Inköp av varor från närstående	Skuld till närstående 31 december	Fordran på närstående 31 december
Dotterföretag	2018	613	797	3 229	1 896	4 493
Dotterföretag	2017	651	216	3 020	1 765	2 580

Transaktionerna med närstående är prissatta på marknadsmässiga villkor. Av fordran på närstående avser 3 874 (2 419) lånefordran.
Inköp från Trafikverket uppgick till 132 (47) Mkr.
För ersättning till styrelse och ledning, se Not 7.

NOT 41 KONCERNFÖRETAG

Moderbolaget

Mkr	2018-12-31	2017-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	2 398	2 128
Avyttring	-2	
Kapitaltillskott		270
Vid årets slut	**2 396**	**2 398**
Ackumulerade nedskrivningar		
Vid årets början	-8	-8
Vid årets slut	**-8**	**-8**
Redovisat värde vid årets slut	**2 388**	**2 390**

Not 41 fortsättning

Specifikation av moderbolagets och koncernens innehav av andelar i koncernföretag.
I nedanstående tabell ingår inte vilande koncernföretag.

Dotterföretag / Organisationsnummer / Säte	Antal andelar	Andel i % 2018	Andel i % 2017	2018-12-31 Redovisat värde	2017-12-31 Redovisat värde
Svenska dotterföretag					
Gällivare Mark AB/556917-5333/Gällivare	500	100	100	0	0
LKAB Fastigheter AB/556009-8849/ Kiruna	5 000	100	100	76	76
LKAB Wassara AB /556331-8566/ Stockholm	20 000	100	100	32	32
LKAB Berg & Betong AB/556074-8237 /Kiruna	24 000	100	100	600	600
LKAB Nät AB /556059-9796/ Kiruna	10	100	100	8	8
LKAB Minerals AB /556223-1786 /Luleå	1 600 000	100	100	486	486
LKAB Försäkring AB /516406-0187 / Luleå	10 000	100	100	161	161
LKAB Malmtrafik AB /556031-4808 / Kiruna	208 000	100	100	252	252
Utländska dotterföretag					
LKAB Norge AS /918 400 184/ Narvik, Norge	300 000	100	100	763	763
LKAB Schwedenerz GmbH /HRB 718/ Essen / Tyskland	100		100		2
LKAB Trading (Shanghai) Co., Ltd. / Shanghai / Kina		100	100	10	10
Indirekt innehav via dotterföretaget LKAB Minerals AB					
LKAB Minerals B.V. /24236591/ Breda, Nederländerna		100	100		
LKAB Minerals Inc /02-0551509/ Cincinnati, USA		100	100		
LKAB Minerals GmbH /HRB 16692/ Essen, Tyskland		100	100		
LKAB Minerals Asia Pacific Ltd /876455/ Hong Kong, Hong Kong		100	100		
LKAB Minerals OY /1934671-4/ Helsingfors, Finland		100	100		
LKAB Minerals AS/A/S277716/Nuuk, Grönland		100	100		
LKAB Minerals Tianjin Minerals Co / 70051551-5 / Dongli District Tianjin, Kina		100	100		
LKAB Minerals Limited / 04621769/ Derby, Storbritannien		100	100		
LKAB Minerals Richmond Ltd /03057111/ Derby, Storbritannien		100	100		
Indirekt innehav via dotterföretaget LKAB Berg & Betong AB					
LKAB Mekaniska AB /556013-3059/ Kiruna		100	100		
LKAB Kimit AB /556190-6115/ Kiruna		100	100		
Indirekt innehav via dotterföretaget LKAB Malmtrafik AB					
LKAB Malmtrafikk AS /974 644 991/ Narvik, Norge		100	100		
Totalt moderbolaget				**2 388**	**2 390**

NOT 42 OBESKATTADE RESERVER

Moderbolaget Mkr	2018-12-31	2017-12-31
Ackumulerade avskrivningar utöver plan:		
Byggnader och mark		
Vid årets början	3	3
Upplösning överavskrivningar	-3	0
Vid årets slut	**0**	**3**
Maskiner och inventarier		
Vid årets början	9 792	8 592
Årets upplösning/avskrivning utöver plan	1 350	1 200
vid årets slut	**11 142**	**9 792**
Periodiseringsfonder		
Avsatt vid taxering 2013		2 960
Avsatt vid taxering 2014	1 858	1 858
Avsatt vid taxering 2015	650	650
Utgående balans 31 december	**2 508**	**5 468**
Totalt obeskattade reserver	**13 650**	**15 263**

NOT 43 SPECIFIKATIONER TILL RAPPORT ÖVER KASSAFLÖDEN

Likvida medel – koncernen Mkr	2018-12-31	2017-12-31
Följande delkomponenter ingår i likvida medel:		
Kassa och bank	2 190	2 051
Kortfristiga placeringar, jämställda med likvida medel[1]	100	
Totalt enligt rapport över finansiell ställning och rapport över kassaflöden	**2 290**	**2 051**

Likvida medel – moderbolaget Mkr	2018-12-31	2017-12-31
Följande delkomponenter ingår i likvida medel:		
Kassa och bank	1 767	1 719
Kortfristiga placeringar, jämställda med likvida medel[1]	100	
Totalt enligt balansräkning och kassaflödesanalys	**1 867**	**1 719**

[1] likvida medel ingår kortfristiga placeringar (räntebärande placeringar) som har klassificerats som likvida medel enligt följande utgångspunkter:
- De har en obetydlig risk för värdefluktuationer
- De kan lätt omvandlas till kassamedel
- De har en löptid om högst tre månader från anskaffningstidpunkten.

Aktier och alternativa investeringar

Mkr	2018-12-31	2017-12-31
Vid årets början	4 495	3 239
Förvärv	2 825	1 972
Avyttring	-966	-716
Vid årets slut	**6 354**	**4 495**

Betalda räntor och erhållen utdelning

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Erhållen utdelning			708	135
Erhållna räntor	4	2	140	98
Erlagd ränta	-41	-42	-110	-75
Totalt	**-37**	**-40**	**738**	**158**

Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Avskrivningar	2 857	2 887	2 272	2 365
Nedskrivningar	1	26	1	
Valutadifferenser	8	3	-3	2
Resultat vid försäljning och utrangering av materiella anläggnings-tillgångar	14	-171	13	-171
Förändring av övrig fordran/skuld derivat	34	-120		-17
Avsättningar för pensioner	-48	-90	15	-38
Avsättning samhälls-omvandling	2 106	1 147	2 106	1 147
Övriga avsättningar	42	51	41	53
Andra ej likviditets-påverkande poster	-26	51	-28	57
Totalt	**4 988**	**3 784**	**4 417**	**3 398**

	Koncernen		Moderbolaget	
Betald skatt **Mkr**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Skattekostnad enligt resultaträkningen	-1 411	-1 462	-2 022	-1 895
Förändring av skatte-fordringar/skulder	-382	499	-384	507
Justering för uppskjuten skatt	-435	84	224	562
Totalt	**-2 228**	**-879**	**-2 182**	**-826**

Avstämning av skulder som härrör från finansieringsverksamheten – koncernen och moderbolaget

Mkr	2017-12-31	Kassa-flöden	Icke-kassaflödes-påverkande förändringar	2018-12-31
Obligationslån	3 235		1	3 236
Företagscertifikat	200			200
Skuld återköpsavtal	735	832		1 567
Totalt skulder härrörande från finansieringsverksamheten	**4 170**	**832**	**1**	**5 003**

Förvärv av dotterföretag – koncernen

Mkr	**2018**
Förvärvade tillgångar och skulder	
Immateriella anläggningstillgångar	1 145
Materiella anläggningstillgångar	215
Varulager	40
Rörelsefordringar	179
Likvida medel	131
Summa tillgångar	1 710
Långfristiga räntebärande skulder	-139
Uppskjutna skatteskulder	-85
Kortfristiga rörelseskulder	-209
Summa avsättningar och skulder	-433
Utbetald köpeskilling	1 277
Avgår: Likvida medel i den förvärvade verksamheten	-131
Påverkan på likvida medel	1 146

NOT 44 HÄNDELSER EFTER BALANSDAGEN

Några väsentliga händelser efter balansdagen finns inte att rapportera.

NOT 45 FÖRSLAG TILL DISPOSITION BETRÄFFANDE BOLAGETS VINST

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att till förfogande stående vinstmedel 25 060 Mkr, varav 7 376 Mkr utgör årets resultat, disponeras enligt följande:

Mkr	
Utdelning, 700 000 aktier och 4 520 kronor per aktie	3 164
Balanseras i ny räkning	21 896
Total	**25 060**

NOT 46 NYCKELTAL - UPPLYSNINGAR

Alternativa nyckeltal

Bolaget presenterar även vissa icke-IFRS finansiella mått och nyckeltal i årsredovisningen. Ledningen anser att dessa är viktiga i syfte att ge mottagaren av denna rapport kompletterande information för att få en förståelse för bolagets finansiella ställning och utveckling.

Definitioner

Avkastning på eget kapital:	Resultat efter skatt i procent av genomsnittligt eget kapital (beräknat på rullande 12 månader).
Underliggande rörelseresultat:	Rörelseresultat exklusive kostnader för avsättning till samhällsomvandling och nedskrivning av immateriella och materiella anläggningstillgångar.
Operativt kassaflöde:	Kassaflöde från den löpande verksamheten och investeringsverksamheten för materiella anläggningstillgångar.
Finansiell nettoskuld:	Räntebärande skulder minus räntebärande tillgångar.
Nettoskuldsättningsgrad:	Finansiell nettoskuld dividerat med eget kapital.
Operativa tillgångar:	Immateriella och materiella anläggningstillgångar, Varulager, Kundfordringar och Övriga fordringar.
Tillväxt av nettoomsättning:	Förändring av nettoomsättningen i procent av föregående års nettoomsättning.
Rörelsemarginal:	Rörelseresultatet i procent av nettoomsättningen.
Vinstmarginal:	Resultat efter finansiella poster i procent av årets nettoomsättning.
Avkastning på totalt kapital:	Rörelseresultat plus finansiella intäkter i procent av genomsnittlig balansomslutning
Avkastning på operativa tillgångar:	Rörelseresultatet i procent av genomsnittliga operativa tillgångar.
Soliditet:	Eget kapital i procent av summa tillgångar.

Avstämning

Underliggande rörelseresultat

Mkr	2018	2017
Rörelseresultat	6 869	6 024
Avgår:		
Kostnad för avsättning till samhällsomvandling	2 106	1 147
Nedskrivning av anläggningstillgångar		26
Underliggande rörelseresultat	**8 975**	**7 197**

Operativt kassaflöde

Avstämning av operativt kassaflöde framgår av rapport över kassaflöden koncernen på sidan 89.

STYRELSENS INTYGANDE

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed i Sverige och att koncernredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder. Årsredovisningen respektive koncernredovisningen ger en rättvisande bild av moderbolagets och koncernens ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för moderbolaget respektive koncernen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av moderbolagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Förslag till disposition beträffande bolagets vinst

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att till förfogande stående vinstmedel 25 060 Mkr, varav 7 376 Mkr utgör årets resultat, disponeras enligt följande:

Utdelning 700 000 aktier och 4 520 kr per aktie	3 164 Mkr
Balanseras i ny räkning	21 896 Mkr
Summa	25 060 Mkr

Luleå den 21 mars 2019

Göran Persson
Ordförande

Gunnar Axheim
Styrelseledamot

Eva Hamilton
Styrelseledamot

Lotta Mellström
Styrelseledamot

Bjarne Moltke Hansen
Styrelseledamot

Ola Salmén
Styrelseledamot

Gunilla Saltin
Styrelseledamot

Per-Olof Wedin
Styrelseledamot

Anders Elenius
Arbetstagarrepresentant

Dan Hallberg
Arbetstagarrepresentant

Tomas Larsson
Arbetstagarrepresentant

Jan Moström
Vd och koncernchef

Årsredovisningen, koncernredovisningen och hållbarhetsredovisningen har, som framgår ovan, godkänts för utfärdande av styrelsen den 21 mars 2018. Koncernens rapport över resultat och övrigt totalresultat och rapport över finansiell ställning och moderbolagets resultat- och balansräkningar blir föremål för fastställelse på årsstämman den 25 april 2019.

Vår revisionsberättelse har lämnats den 21 mars 2019.

Deloitte AB

Peter Ekberg
Auktoriserad revisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till bolagsstämman i Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ)
organisationsnummer 556001-5835

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ) för räkenskapsåret 2018-01-01 – 2018-12-31 med undantag för bolagsstyrningsrapporten och hållbarhetsrapporten på sidorna 5, 10-13, 40–49, 53-57 och 64–71. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 2-3, 5, 10–13, 18–21, 40–71 och 81–130 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets revisionsutskott i enlighet med Revisorsförordningens (537/2014/EU) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i Revisorsförordningens (537/2014/EU) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Avsättningar för samhällsomvandling

Koncernen har betydande förpliktelser med anledning av de markdeformationer som gruvbrytningen orsakar. Deformationerna är eller kommer att bli så omfattande att det är nödvändigt att flytta delar av Kiruna och Malmberget. Koncernen är enligt lag skyldig att ersätta den skada som uppkommer genom gruvdriften. Koncernen redovisar därför betydande avsättningar för samhällsomvandling i Kiruna och Malmberget i takt med att åtaganden uppstår. Avsättningarna för dessa åtaganden är bland annat beroende av markdeformationernas utbredning, uppskattningar av skada och ersättningsanspråk från sakägare, framtida inflation och diskonteringsräntor. Förändringar i dessa antaganden och bedömningar kan få betydande påverkan på koncernens resultat och finansiella ställning.

För koncernens principer för redovisning av avsättningar för samhällsomvandling se Not 1, avsnitt 28.1.1 och Not 32 och 33 för koncernens avsättningar för samhällsomvandling.

Vår revision omfattade, men begränsades inte till:

- granskning att koncernen har fastställt principer och riktlinjer för ersättning till sakägare och att dessa tillämpas enhetligt och konsekvent över tid;
- granskning att koncernen har ett tydligt ramverk för utbetalning av ersättning till sakägare inklusive kontroller för godkännande och att dessa följs och redovisas korrekt;
- granskning av koncernens rutiner för att identifiera förpliktelser och uppskatta omfattning av åtagande inklusive de antaganden som görs;
- granskning av koncernens principer och beräkningar för redovisning av avsättningar för samhällsomvandling för förenlighet med IFRS och
- granskning att erforderliga notupplysningar lämnas.

Nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder avseende materiella anläggningstillgångar

Koncernen redovisar betydande värden i balansräkningen avseende materiella anläggningstillgångar. Avskrivningstider på huvudnivåer, anläggningar och utrustningar i gruvor är beroende av framtida malmuttag och gruvornas nyttjandeperiod. Det är väsentligt att förändringar i produktion och malmbas avspeglas i tillämpad avskrivningsmetod och nyttjandeperiod. Ändrade bedömningar avseende nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder kan ha en väsentlig påverkan på koncernens resultat och finansiella ställning.

Koncernens principer för redovisning av materiella anläggningstillgångar finns beskrivna i Not 1, avsnitt 18. Upplysningar om materiella anläggningstillgångar lämnas i Not 16.

Vår revision omfattade, men begränsades inte till:

- skapa oss en förståelse för planerad gruvbrytning och malmbas;
- utvärdera koncernens rutiner för uppföljning av pågående nyanläggningar;
- granska aktivering av utgifter för investeringar;
- utvärdera koncernens principer och metoder för avskrivning av gruvrelaterade anläggningstillgångar och
- granskning att erforderliga notupplysningar lämnas.

Förvärv av Francis Flower
Under 2018 förvärvade koncernen samtliga aktier i Francis Flower (Northern) Ltd samt Gurney Slade & Lime Stone Ltd. Förvärv redovisas enligt förvärvsmetoden där goodwill redovisas från och med förvärvstidpunkten beräknat som summan av överförd ersättning minskat med verkligt värde på förvärvade tillgångar och övertagna skulder. Värdering av tillgångar och skulder till verkligt värde enligt IFRS är komplext och kräver att ledningen gör betydande uppskattningar och bedömningar.

Koncernens principer för redovisning av rörelseförvärv finns beskrivna i Not 1, avsnitt 10.1. För förvärv genomförda under räkenskapsåret, se Not 4.

Vår revision omfattade, men begränsades inte till:
- granskning av företagsledningens förvärvsanalys inklusive beräkning och redovisning av villkorad köpeskilling;
- granska och utmana företagsledningens bedömningar av verkligt värde av förvärvade tillgångar och skulder och
- utvärdera att lämnade upplysningar i koncernredovisningen möter kraven enligt IFRS.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen
Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 4, 6–9, 14–17, 22–39 och 134–140. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet. Styrelsens och verkställande direktörens ansvar
Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar
Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden
Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ) för räkenskapsåret 2018-01-01 – 2018-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden
Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar
Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar
Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av mitt (vårt) ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

REVISORNS GRANSKNING AV BOLAGSSTYRNINGSRAPPORTEN

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 64–71 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med d2en inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2–6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar samt är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

REVISORNS YTTRANDE AVSEENDE DEN LAGSTADGADE HÅLLBARHETSRAPPORTEN

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 5, 10–13, 40–49 och 53-57 för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Deloitte AB, utsågs till Luossavaara-Kiirunavaara ABs revisor av bolagsstämman 2018-04-26 och har varit bolagets revisor sedan 2011-04-27.

Stockholm den 21 mars 2019

Deloitte AB

Peter Ekberg
Auktoriserad revisor

MINERALRESERVER OCH MINERALTILLGÅNGAR

→ Mineralreserver och mineraltillgångar är grunden för ett gruvföretags verksamhet och kräver framgångsrik prospektering. Förutom prospektering är brytningskostnad och malmpris viktiga faktorer som påverkar mineraltillgångens och mineralreservens storlek.

Prospektering sker i anslutning till befintliga gruvor och i nya områden. LKAB:s satsning på prospektering under de senaste 10 åren har lett till en avsevärd ökning av både mineraltillgång och mineralreserv i framför allt Leveäniemi, Mertainen och i Gruvberget som följts av stora investeringar för höjd produktion och förlängda produktionsplaner.

MINERALRESERVER OCH MINERALTILLGÅNGAR 2018

LKAB gör en årlig sammanställning av sina mineraltillgångar och mineralreserver. Beräkning och sammanställning sker enligt tidigare rekommendationer från svenska branschföreningen SveMin.

Kiruna

Mineralreserven har ökat mer än gruvproduktionen under året. Bättre verktyg och metod för klassificering av kännedomsgrad har tagits i bruk för mineraltillgången Detta har medfört en avsevärd omklassificering av tidigare indikerad mineraltillgång till antagen mineraltillgång. Resultat från fortsatt borrning mot djupet har också bidragit till ökning av den antagna mineraltillgången.

Malmberget

Mineralreserven har minskat med ett tonnage som motsvarar årets produktion. Förtätning av borrningen har lyft antagen mineraltillgång till indikerad mineraltillgång. Resultat från fortsatt borrning mot djupet har medfört ökning av den antagna mineraltillgången.

Gruvberget magnetit

I början av året upphörde produktionen i dagbrottet då brytningen nådde slutligt djup. Därmed finns ingen mineralreserv kvar. Striktare klassificering av kännedomsgraden har medfört en fördubbling av mineraltillgången med största ökningen av den antagna mineraltillgången.

Leveäniemi

Dagbrotts-/brytningslayout har justerats under året vilket medför att mineralreserven minskade mindre än förväntat. För mineraltillgången har den geologiska modellen och blockmodellen förbättrats vilket medfört högre järnhalt men minskat tonnage. Striktare klassificering har också bidragit till minskningen.

Mertainen

Inget arbete med mineraltillgången har utförts under året. Därför redovisas inga förändringar. Dock har arbete med processutveckling pågått.

Gruvberget hematit

Inget arbete med mineraltillgången har utförts under året. Därför redovisas inga förändringar. Dock har arbete med processutveckling pågått.

Sammanfattning

LKAB:s mineralreserv om en dryg miljard ton har ökat under året. Antagen mineraltillgång har fortsatt att öka medan känd och indikerad mineraltillgång båda minskat något.

Kiruna

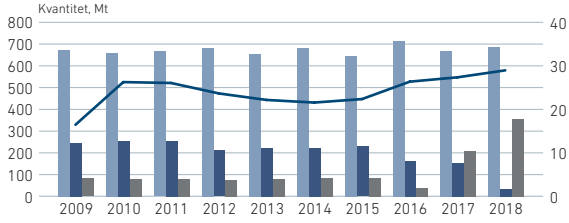

Malmberget

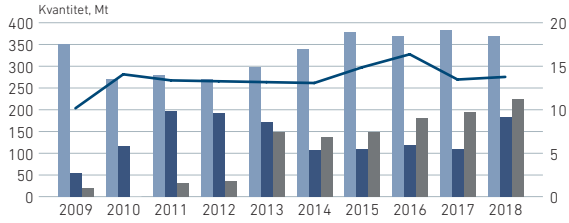

Gruvberget

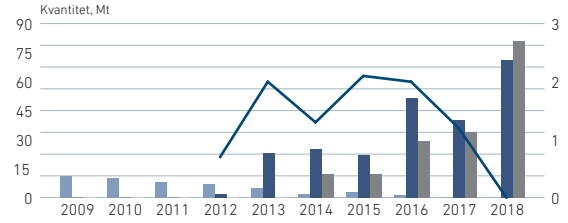

Leveäniemi

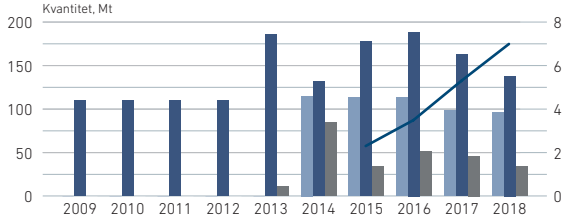

Mertainen

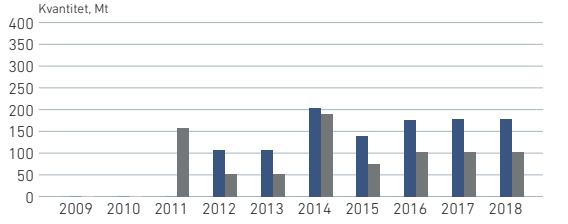

Gruvberget hematit

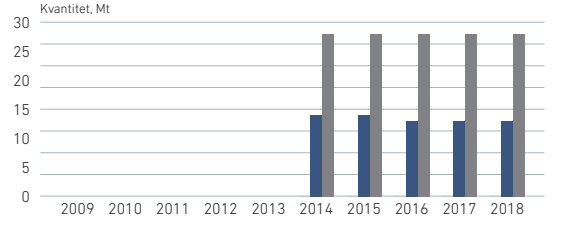

Bevisad/Sannolik Mineralreserv
Känd/Indikerad Mineraltillgång
Antagen Mineraltillgång
Produktion

MINERALRESERVER

PER 31 DECEMBER 2018 (INGÅENDE SOVRINGSVERK)

	Kvantitet, Mt		Procent Fe	
	2018	2017	2018	2017
Kiruna				
Bevisad	624	605	44,1	46,2
Sannolik	62	63	40,5	42,4
Malmberget				
Bevisad	346	360	42,6	43,1
Sannolik	23	23	41,8	41,6
Gruvberget				
Bevisad	0	0	0,0	59,4
Sannolik	0	0	0,0	53,2
Leveäniemi				
Bevisad	87	91	48,1	47,3
Sannolik	9	7	37,5	39,4

MINERALTILLGÅNGAR UTÖVER MINERALRESERVER

PER 31 DECEMBER 2018 (INGÅENDE SOVRINGSVERK)

	Kvantitet, Mt		Procent Fe	
	2018	2017	2018	2017
Kiruna				
Känd	0	2	0,0	38,3
Indikerad	35	151	36,6	44,5
Antagen	355	207	42,2	43,5
Malmberget				
Känd	6	6	45,1	45,1
Indikerad	176	103	43,2	43,5
Antagen	225	194	44,0	44,1
Gruvberget magnetit				
Känd	33	15	42,9	45,1
Indikerad	38	25	45,0	43,2
Antagen	78	34	41,8	41,6
Leveäniemi				
Känd	67	108	46,6	46,0
Indikerad	71	55	42,5	41,6
Antagen	34	46	41,7	34,4
Mertainen				
Känd	66	66	35,1	35,1
Indikerad	111	111	37,5	37,5
Antagen	103	103	33,2	33,2
Gruvberget hematit				
Känd	9	9	55,0	55,0
Indikerad	5	5	52,6	52,6
Antagen	28	28	53,9	53,9

DEFINITIONER

Om klassificeringen

Mineraltillgångar och mineralreserver beräknas separat och indelas i olika kategorier. LKAB:s mineralreserver är inte delmängder av mineraltillgångarna. Vid uppgradering av mineraltillgång till mineralreserv tas kvantiteten bort från mineraltillgången.

Mineraltillgångar är en koncentration av mineraler i berggrunden i en sådan form, kvalitet och kvantitet att det finns rimliga möjligheter till eventuell ekonomisk utvinning. Mineralreserver räknas av från de delar av känd eller indikerad mineraltillgång som kan brytas och förädlas efter att företagets lönsamhetskrav vägts in, med hänsyn tagen till faktorer som gråbergsinblandning, malmförluster och processutbyten.

Antagen mineraltillgång

Antagen mineraltillgång är en mineraltillgång för vilken tonnage, form, halter och mineralinnehåll kan uppskattas med låg säkerhet. Den indikeras av geologi, provtagning och förväntad men inte verifierad kontinuitet i geologi och/eller halt. Den är baserad på information vunnen genom prospektering, provtagning och testning utförd enligt lämplig teknik. Informationen är begränsad eller av osäker kvalitet och tillförlitlighet.

Indikerad mineraltillgång

Indikerad mineraltillgång är en mineraltillgång för vilken tonnage, form, halter och mineralinnehåll kan uppskattas med rimlig säkerhet. Den indikeras av geologi, provtagning och förväntad men inte verifierad kontinuitet i geologi och/eller halt. Den är baserad på information vunnen genom prospektering, provtagning och testning utförd med lämplig teknik. Informationspunkterna är dock för glesa eller olämpligt fördelade för att säkerställa kontinuiteten i geologi och/eller halt.

Känd mineraltillgång

Känd mineraltillgång är en mineraltillgång för vilken tonnage, form, halter och mineralinnehåll kan uppskattas med hög säkerhet. Den är baserad på information vunnen genom detaljerad och tillförlitlig prospektering, provtagning och testning utförd enligt lämplig teknik. Informationspunkterna är tillräckligt täta för att påvisa kontinuitet i geologi och/eller halt.

Sannolik mineralreserv

Sannolik mineralreserv räknas av från de delar av indikerad och under vissa omständigheter känd mineraltillgång där brytningsteknisk undersökning och lönsamhetsstudie visar att det tekniskt och ekonomiskt går att bryta och förädla fyndigheten utifrån företagets lönsamhetskrav.

Bevisad mineralreserv

Bevisad mineralreserv räknas av från den delen av känd mineraltillgång där brytningsteknisk undersökning och lönsamhetsstudie visar att det tekniskt och ekonomiskt går att bryta och förädla fyndigheten utifrån företagets lönsamhetskrav.

Grunden för beräkningarna
LKAB har nödvändiga miljötillstånd och bearbetningskoncessioner för samtliga gruvor som är i drift. Mineralreserverna och mineraltillgångarna är skyddade med bearbetningskoncessioner eller undersökningstillstånd. Beräkningarna görs utifrån följande grundläggande faktorer:

Metallpriser
Mineraltillgångar och mineralreserver är grunden för företagets långsiktiga planering och ska brytas under lång tid framöver. Därför används planeringspris, som är ett förväntat medelpris för järnmalm och valutor över den kommande konjunkturcykeln.

Densitet
För järnmalmer, som utgör LKAB:s mineraltillgångar och mineralreserver, används en formel som är baserad på de ingående halterna. Formeln är verifierad med densitetsmätningar. I övriga fall görs mätningar för de olika malmer eller bergarter som påverkar densiteten.

Gråbergsinblandning
Vid brytning medföljer oftast en inblandning av gråberg som varierar beroende på brytningsmetod, malmens geometri och andra geologiska faktorer. LKAB följer systematiskt upp gråbergsinblandningen i brytning och med erfarenheter från detta ingår gråbergsinblandning i alla mineralreservsberäkningar.

Malmförluster
Beroende på brytningsmetod, malmens geometri och andra tekniska faktorer måste ibland partier lämnas kvar i gruvan. I mineralreservsberäkningarna har hänsyn tagits till dessa faktorer baserat på antagna brytningsmetoder och den kännedom som råder vid beräkningstillfället.

Regelverk, koder och rekommendationer
LKAB:s mineralreserver och mineraltillgångar har beräknats och sammanställts i enlighet med rekommendationerna från svenska branschföreningen för gruv- och metallföretag SveMin, den så kallade FRB-standarden. Det är ett självständigt regelverk, men baserat på "The International Template for the public reporting of exploration results, mineral resources and mineral reserves, July 2006", framtagen av Committee for Mineral Reserves International Reporting Standards (CRIRSCO) i syfte att harmonisera till internationell praxis. FRB-standarden är därför i överensstämmelse med internationella regelverk som Australasian Institute of Mining and Metallurgy's Jorc code och "CIM Standards on Mineral Resources and Mineral Reserves, Definitions and Guidelines" som utgör den del av Ontario Securities Commissions (Osc) regelverk National Instrument 43–101, som reglerar hur mineralreserver och mineraltillgångar ska redovisas. (SveMin har beslutat om övergång till en standard framtagen av "Pan-European Reserves & Resources Reporting Committee" (PERC). LKAB tillämpar inte denna standard än.)

Mineraltillgångarna och mineralreserverna som sammanställs och presenteras i denna rapport har granskats och godkänts av Håkan Selldén, Specialist Mineralrättigheter, LKAB, som är av SveMin registrerad som "Kvalificerad Person".

Mars 2019

Håkan Selldén
Kvalificerad Person SveMin

TIOÅRSÖVERSIKT

RESULTATRÄKNINGAR (MKR)	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Nettoomsättning	25 892	23 367	16 343	16 200	20 615	23 873	26 971	31 122	28 533	11 558
Kostnad såld vara	-17 989	-16 563	-17 116	-22 280	-18 781	-14 994	-15 183	-15 190	-15 276	-10 029
Bruttoresultat	**7 903**	**6 804**	**-773**	**-6 080**	**1 834**	**8 879**	**11 788**	**15 932**	**13 257**	**1 529**
Försäljningskostnader	-135	-124	-143	-165	-152	-148	-249	-223	-213	-202
Administrationskostnader	-478	-440	-464	-512	-596	-648	-608	-640	-451	-377
FoU kostnader	-386	-398	-245	-365	-451	-360	-283	-328	-213	-237
Övriga rörelseintäkter/kostnader	-34	133	-52	-35	-66	-84	-59	-35	-68	-54
Rörelseresultat	**6 869**	**6 024**	**-1 677**	**-7 156**	**570**	**7 639**	**10 589**	**14 705**	**12 312**	**659**
Finansiella intäkter	429	515	898	293	519	611	733	503	418	705
Finansiella kostnader	-614	-274	-285	-408	-495	-482	-345	-407	-349	-172
Resultat före skatt	**6 685**	**6 266**	**-1 063**	**-7 271**	**594**	**7 768**	**10 977**	**14 801**	**12 381**	**1 192**
Skatt	-1 411	-1 462	85	1 585	-247	-1 736	-2 224	-3 842	-3 275	-473
Årets resultat	**5 274**	**4 803**	**-978**	**-5 686**	**347**	**6 032**	**8 753**	**10 960**	**9 106**	**719**
Hänförligt till:										
Moderbolagets aktieägare	**5 274**	**4 803**	**-978**	**-5 686**	**347**	**6 032**	**8 753**	**10 960**	**9106**	**719**
Planenliga avskrivningar på materiella anläggningstillgångar	**2 853**	**2 886**	**2 746**	**2 800**	**2 865**	**2 432**	**1 952**	**1 891**	**1 821**	**1 812**
BALANSRÄKNINGAR (MKR)										
Immateriella anläggningstillgångar	1 326	167	212	215	229	257	277	269	321	310
Materiella anläggningstillgångar	38 152	32 772	34 085	34 697	39 529	33 759	30 315	26 285	23 087	21 551
Finansiella anläggningstillgångar	1 084	1 370	1 164	646	1 018	1 197	1 120	1 124	1 675	1 827
Summa Anläggningstillgångar	**40 562**	**34 309**	**35 461**	**35 558**	**40 775**	**35 213**	**31 712**	**27 679**	**25 083**	**23 688**
Varulager	3 344	2 602	2 836	2 915	2 253	2 611	2 493	2 449	2 074	2 301
Kundfordringar	2 217	1 948	2 094	1 320	1 908	3 291	3 060	4 593	3 395	2 276
Övriga fordringar	1 795	1 348	3 340	1 674	1 037	1 210	2 007	808	1 515	1 095
Likvida medel och kortfristiga placeringar	21 044	20 092	13 895	14 561	16 861	15 497	18 672	18 201	14 562	6 195
Summa Omsättningstillgångar	**28 399**	**25 990**	**22 165**	**20 470**	**22 359**	**22 609**	**26 232**	**26 051**	**21 546**	**11 867**
Summa Tillgångar	**68 961**	**60 298**	**57 626**	**56 028**	**63 133**	**57 822**	**57 944**	**53 730**	**46 629**	**35 555**
Summa operativa tillgångar	46 833	38 836	42 567	40 820	45 254	41 128	38 151	34 405	30 392	27 533
Eget kapital[1]	38 573	36 348	30 551	32 116	37 756	41 472	41 085	37 335	32 951	25 375
Långfristiga skulder	20 040	17 139	17 740	17 900	18 402	11 670	12 485	11 933	9 555	7 512
Kortfristiga skulder	10 347	6 811	9 335	6 011	6 976	4 680	4 374	4 462	4 123	2 668
Summa Eget kapital och skulder	**68 961**	**60 298**	**57 626**	**56 028**	**63 135**	**57 822**	**57 944**	**53 730**	**46 629**	**35 555**
KASSAFLÖDESANALYSER										
Kassaflöde före utbetalning av samhällsomvandling och pensionsstiftelse och förändring av rörelsekapital	9 444	9 170	4 659	3 995	7 265	10 599	10 700	14 038	13 951	2 931
Utbetalning Samhällsomvandling[2]	-1 871	-2 178	-1 035	-291	-1 354	-295	-407	-382	NA	NA
Utbetalning övriga avsättningar	-14	-22	-55	-10		-881				
Förändring av rörelsekapital	-831	1 890	-3 043	162	1 624	-866	980	92	-1 184	-43
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**6 729**	**8 860**	**526**	**3 856**	**7 535**	**8 557**	**11 273**	**13 748**	**12 767**	**2 888**
Investeringar i befintliga verksamheter	-3 612	-2 008	-3 341	-6 354	-5 491	-6 141	-5 808	-5 126	-3 973	-3 543
Avyttringar	9	284	53	150	28	18	6	17	97	73
Operativt kassaflöde	**3 126**	**7 136**	**-2 762**	**-2 348**	**2 072**	**2 434**	**5 471**	**8 639**	**8 891**	**-582**
Förvärv av verksamhet och immateriella tillgångar						-17			-13	0
Förvärv/avyttring av kortfristiga placeringar	-712	-6 770	-1 046	1 279	-703	2 434	-3 729	-2 990	-2 952	308
Förändring finansiella anläggningstillgångar			-113	78		-92			-11	-66
Kassaflöde efter investeringar	**2 414**	**366**	**-3 921**	**-991**	**1 369**	**4 759**	**1 742**	**5 649**	**5 915**	**-340**
Upplåning/utlåning/reglering	705	-937	2 114	108	2 793					
Utdelning	-2 882			-139	-3 500	-5 500	-5 000	-5 000	-500	-2 800
Årets kassaflöde	**237**	**-571**	**-1 807**	**-1 022**	**662**	**-741**	**-3 258**	**649**	**5 415**	**-3 140**
Leveranser, Mt	**26,8**	**27,6**	**27,0**	**24,2**	**26,0**	**25,5**	**26,3**	**25,7**	**26,0**	**18,7**
Leveranser pellets, %	**82,4**	**83,0**	**84,0**	**83,9**	**83,2**	**82,8**	**83,6**	**81,7**	**80,1**	**76,5**
KONCERNENS NYCKELTAL										
Tillväxt av nettoomsättning, %	10,8	45,0	0,9	-21,4	-13,6	-11,5	-13,3	9,1	146,9	-50,0
Rörelsemarginal, %	26,5	25,6	-10,3	-44,2	2,8	32,0	39,3	47,2	43,2	5,7
Vinstmarginal, %	25,8	26,7	-6,5	-44,9	2,9	32,5	40,7	47,6	43,3	10,3
Avkastning på totalt kapital, %	11,3	11,1	-1,4	-11,5	1,8	14,3	20,3	30,3	31,0	3,8
Avkastning på eget kapital, %	14,1	14,4	-3,1	-16,3	0,9	14,7	22,2	30,9	31,5	2,8
Avkastning på operativa tillgångar, %	16,0	14,8	-4,0	-16,6	1,4	19,3	29,2	45,4	42,4	2,5
Soliditet, %	55,9	60,3	53,0	57,3	59,8	71,7	70,9	69,5	70,7	71,4
Antal anställda (medelantal)	4 188	4 118	4 224	4 463	4 539	4 427	4 357	4 191	4 030	3 778

[1] Justering 2011 för ändrad redovisning (netto) av efterbehandlingskostnader.

[2] Redovisas på egen rad i kassaflödesanalysen från 2011.

Definitioner

Operativa tillgångar: Immateriella och materiella anläggningstillgångar, Varulager, Kundfordringar, Övriga fordringar. Ej Finansiella tillgångar, Likvida medel och kortfristiga placeringar.

Operativa skulder: Totala skulder - Uppskjuten skatt i obeskattade reserver – Uppskjuten skatteskuld – Långfristiga skulder.

Tillväxt av nettoomsättning: Förändring av nettoomsättningen i procent av föregående års nettoomsättning.

Rörelsemarginal: Rörelseresultatet i procent av nettoomsättningen.

Vinstmarginal: Resultat efter finansiella poster i procent av årets nettoomsättning.

Avkastning på totalt kapital: Rörelseresultat plus finansiella intäkter i procent av genomsnittlig balansomslutning.

Avkastning på eget kapital: Årets resultat enligt resultaträkningen i procent av genomsnittligt eget kapital.

Avkastning på operativa tillgångar: Rörelseresultatet i procent av genomsnittliga operativa tillgångar.

Soliditet: Eget kapital i procent av summa tillgångar.

TERMER OCH DEFINITIONER

ANRIKNING: Rening av finmald malm genom separering till ett järnmalms-koncentrat med mycket hög renhet, så kallad slig.

DIREKTREDUKTIONSPELLETS: DR-pellets, järnmalmspellets anpassad för att med naturgas reducera syret i järnmalmen till DRI, som används för att göra stål i en elektrostålugn.

DRI, DIRECT REDUCED IRON: Insatsråvara för stålproduktion i elektrostålugn, så kallad järnsvamp.

EFTERBEHANDLING: Sanering, återställning och/eller ekologisk kompensation av gruvområden som nått slutet på sin livslängd.

FOSSILFRITT STÅL: Stål producerat med reduktionsmedel och energislag från fossilfria källor.

FOSSILFRI STÅLPRODUKTION: Stål producerat från förnybara energikällor samt järnmalm som reducerats till råjärn med fossilfria reduktionsmedel, till exempel vätgas.

GRI: Global Reporting Initiative, internationell standard för hållbarhetsredovisning.

GRÅBERG: Gråberg är en ekonomisk term och samlingsnamn för de bergarter som inte är malm.

HUVUDNIVÅ: Transportnivå i underjordsgruvorna, från vilken malmen transporteras via malmhissar (skippar) upp till marknivån.

HYBRIT: Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology – initiativ för samverkan att utveckla processer för en fossilfri stålproduktion

INDIKATORER: Mätbara nyckeltal enligt ramverket GRI för hållbarhetsredovisning.

INDUSTRIMINERALER: samlingsbeteckning för bergarter, mineraler, eller andra naturligt förekommande material, vilka har ett ekonomiskt värde, undantagandes metaller, energimineral och ädelstenar.

KORRUPTION: Fall där anställd utnyttjar sin position i företaget för egen vinnings skull.

KOSTNADSKURVA: Förhållandet mellan produktionskostnader och total produktion.

INDUSTRIMINERALER: samlingsbeteckning för bergarter, mineraler, eller andra naturligt förekommande material, vilka har ett ekonomiskt värde, undantagandes metaller, energimineral och ädelstenar.

MALM: Ekonomisk term för mineral som bedöms lönsam att bryta.

MALMBAS: Den procentuella skillnaden mellan den brutna råmalmen och den teoretiska malmmängden.

MASUGNSPELLETS: Järnmalmspellets som används i stålverkens masugnar, där de reduceras till råjärn.

PALLBRYTNING: Metod för att bryta malm i dagbrottsgruvor.

PELLETISERING/KULSINTRING: Process där slig blandas med tillsats- och bindemedel, rullas till kulor och sintras i pelletsverk.

PELLETSPREMIE: Uppräkningsfaktor på järnmalmspriset för producenter av förädlade järnmalmsprodukter.

PERFORMANCE IN IRONMAKING: LKAB:s kundlöfte.

PROSPEKTERING: Systematiskt sökande efter naturråvaror, exempelvis mineral och bergarter. Prospektering kan ske med geofysisk undersökning, geokemisk undersökning eller geologisk undersökning.

RÅGODS: Benämning på järnmalm från gruvorna för vidareförädling.

RÅMALM: Se rågods.

RÅJÄRN: Smält järn från masugn som vidareförädlas i stålverk.

SEISMISK HÄNDELSE: Bergrörelse, skalv.

SIDOBERG: Sidoberg, bergarter som inte är malm, synonymt med gråberg.

SINTRING: Finkornig malm (fines) som under hög temperatur sammanfogas till större stycken (sinter).

STORSKALIG SKIVRASBRYTNING: Kostnadseffektiv metod för att bryta malm under jord.

SOVRING: Grovsortering, krossning och siktning som skiljer ut gråberget och ökar malmens järnhalt.

SUM: Sustainable Underground Mining – initiativ för att utveckla en ny världs-standard för hållbar gruvbrytning på stora djup.

VERKSAMHETSAVFALL: Material som deponeras, vilket i LKAB:s fall till största delen utgörs av bergarter som inte är malm.

VÄRDERINGAR: LKAB:s värderingar; Engagerad – Nytänkande – Ansvar.

MINERALER

GLIMMER: Mineral som har ett brett användningsområde, bland annat som förstärkning och värmeskydd i plaster och som dekorativa inslag i keramiska material.

HEMATIT: Mineral, järnmalm (Fe_2O_3), även kallad blodstensmalm som saknar magnetiska egenskaper.

HUNTIT: Mineral som används exempelvis som halogenfri, brandskyddande tillsats i plaster och kablar.

MAGNETIT: Mineral, ferrimagnetisk järnmalm (Fe_3O_4), även kallad svartmalm, som i förädlad form används för järn- och ståltillverkning. Andra användnings-områden för magnetit är exempelvis vattenrening, ljud- och vibrationsdämpning samt som ballast i tung betong.

OLIVIN: Mineral som används som tillsatsmedel vid produktion av masugnspellets.

ENHETER OCH FÖRKORTNINGAR

g: Gram
GWh: Gigawatt timme
kg: Kilogram
kt: Kilo ton
kWh: Kilowatt timme
m^3: Kubikmeter
mg: Milligram
mg/m^3 ntg: Milligram per normalkubikmeter torr gas
Mkr: Miljoner kronor
Mt: Miljoner ton
TJ: Terajoule
TWh: Terawatt timme

ÅRSSTÄMMA

DATUM
LKAB:s årsstämma hålls torsdagen den 25 april 2019, klockan 15.00 i Luleå.

DELTAGANDE
Årsstämman är öppen för allmänheten.

KALLELSE
Kallelse till årsstämman, ekonomisk information och övrig information finns på lkab.com.

Tryckt ekonomisk information kan beställas via e-postadress info@lkab.com.

Tryckt version av LKAB:s års- och hållbarhetsredovisning 2018 samt GRI-appendix 2018 finns tillgänglig den 25 april 2019.

FINANSIELL INFORMATION

DELÅRSRAPPORTER
25 april
Delårsrapport kvartal 1, 2019

15 augusti
Delårsrapport kvartal 2, 2019

25 oktober
Delårsrapport kvartal 3, 2019

Februari 2019
Delårsrapport kvartal 4, 2019 tillika Bokslutskommuniké

KONTAKTPERSONER
Frågor angående innehållet i LKAB:s ekonomiska information kan ställas till Peter Hansson, direktör Ekonomi och finans eller Jan Moström, vd och koncernchef.

Frågor angående innehållet i hållbarhetsredovisningen kan ställas till Grete Solvang Stoltz, direktör HR och hållbarhet.

LKAB ADRESSER

LKAB
Koncernkontoret
Box 952
SE-971 28 Luleå
Tel +46 771 760 000
info@lkab.com
Jan Moström, vd och koncernchef

Övriga adresser finns på lkab.com

LKAB:s års- och hållbarhetsredovisning 2018 är producerad av LKAB i samarbete med Rippler Communications och Berger Kommunikation.
Foto: Fredric Alm och Rúnar Guðmundsson (Alm & ME), Susanne Lindholm, Niklas Juhojuntti och LKAB. Tryck: Lule Grafiska.

KLIMATKOMPENSERAT PAPPER
www.antalis.se

SVANENMÄRKT
Miljömärkt trycksak
3041 0228

LKAB, BOX 952, SE-971 28 LULEÅ | TEL +46 771 760 000 | WWW.LKAB.COM